

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata
2024 – 2030
projekt

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Powiązania z dokumentami strategicznymi	4
3. Podsumowanie diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	17
4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	34
5. Potencjały, problemy i potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji – synteza szczegółowej diagnozy	128
6. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	137
7. Cele rewitalizacji i kierunki działań	139
8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	140
9. Szacunkowe ramy finansowe	174
10. Mechanizm integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	176
11. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	180
12. Uspołecznienie.....	181
13. Opis struktury zarządzania.....	185
14. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego.....	191
15. Specjalna strefa rewitalizacji.....	193
16. Wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	194
17. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.....	199
Spis tabel.....	206
Spis rycin.....	206

1. Wprowadzenie

Rewitalizacja (pojęcie pochodzące z jęz. łacińskiego: re + vita – „przywrócenie do życia, ożywienie”) stanowi kompleksowy proces wyprowadzania obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego za pomocą zintegrowanych działań na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i gospodarki. Działania te prowadzone są przede wszystkim przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji i wykazują terytorialne skoncentrowanie.

Celem działań rewitalizacyjnych są korzystne przekształcenia wyodrębnionego (pod względem społecznym, architektonicznym, planistycznym i ekonomicznym) obszaru gminy. Proces rewitalizacji zmierza do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez podejmowanie działań kompleksowych, co gwarantuje powiązanie ze sobą przedsięwzięć obejmujących kwestie społeczne z kwestiami dotyczącymi innych sfer: gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej. Ponadto działania rewitalizacyjne muszą integrować interwencje na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, być skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.

Podstawę działań rewitalizacyjnych stanowi zrozumienie, że kwestie społeczne, przestrzenno-funkcjonalne, gospodarcze, techniczne lub środowiskowe są ze sobą nierozzerwalnie powiązane. Kluczowe jest integrowanie działań wspierających lokalne społeczności z działaniami poprawiającymi jakość przestrzeni w której żyją, przy jednoczesnym zapewnianiu warunków do dalszego stałego rozwoju. Istotny element procesu rewitalizacji to partycypacja społeczna obejmująca przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, poprzez których rozumie się m.in. mieszkańców gminy, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe i jednostki samorządu terytorialnego.

Działania rewitalizacyjne w gminie Swarzędz będą prowadzone na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030. Program rewitalizacji to dokument mający na celu zaprogramowanie i realizację procesu rewitalizacji. Stanowi wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego i stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, będący narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Realizacja założonych projektów o charakterze społecznym i infrastrukturalnym pozwoli na osiągnięcie synergii efektów działań rewitalizacyjnych. Wpłynie także na osiągnięcie założonych celów rewitalizacji, a tym samym na rozwiązanie lub zminimalizowanie problemów stanowiących podstawę wyznaczenia obszaru działań rewitalizacyjnych. **Niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030 został opracowany na podstawie Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz jest zgodny z:**

- wymogami określonymi dla strategii instrumentów terytorialnych (IIT) w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tzw. ustawie wdrożeniowej),
- zasadami realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027,
- Programem Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

2. Powiązania z dokumentami strategicznymi

Proces rewitalizacyjny charakteryzuje się podejściem zintegrowanym, które przejawia się włączeniem interesariuszy w odnowę obszarów zdegradowanych w działania w obszarach polityki społeczno-gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej gminy oraz regionu.

Mając na uwadze powyższe oraz zgodnie z wymogiem określonym w art. 15 ust. 1 pkt 2 Ustawy o rewitalizacji, w poniższym punkcie przeanalizowano powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku została przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku. Podstawowe założenia modelu rozwoju Wielkopolski do 2030 roku są następujące:

- Zakłada się realizację założeń w zakresie dyfuzji i absorpcji czynników rozwojowych.
- Zgodnie z polityką przyjętą w krajowych dokumentach strategicznych, podkreśla się konieczność podejmowania interwencji służących intensyfikacji działań mających na celu zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, w którym wszystkie obszary strategicznej interwencji uznaje się za ważne i równoprawne.
- W większym stopniu zaakcentowana jest kwestia obszarów zmarginalizowanych.
- Wspieranie biegunów wzrostu (regionalnych i lokalnych) nie wystarczy, by pojawiła się dyfuzja na obszary je otaczające. Ważne jest równoczesne wzmacnianie zdolności do odbioru tej dyfuzji. Przestrzeń powinna rozwijać się w wyniku wzajemnie korzystnego oddziaływania biegunów i otoczenia, czyli w wyniku dyfuzji rozwoju z biegunów na otoczenie, ale równocześnie dzięki wzrastającym zdolnościom otoczenia do wchłaniania korzystnego oddziaływania czynników zewnętrznych. Dyfuzja i absorpcja powinny być równoważnymi czynnikami rozwoju.
- Za szczególnie istotne przyjmuje się uznanie biegunów wzrostu, potencjalnych biegunów wzrostu jak i obszarów skumulowanych problemów rozwojowych za ważne i równoprawne.
- Istotne są nie tylko powiązania przestrzenne (między ośrodkami wzrostu/koncentracji potencjałów a ich otoczeniem), ale również powiązania międzysektorowe (ich korzystne oddziaływania, np. transport publiczny – rynek pracy – mobilność mieszkańców; edukacja, rynek pracy – wykluczenie społeczne, aspekty społeczno-ekonomiczne i infrastrukturalne).
- Powiązania terytorialne sprzyjają spójności terytorialnej, ograniczają występowanie konfliktów przestrzennych i różnic potencjałów rozwojowych, a tym samym oddziaływanie i rozprzestrzenianie się negatywnych efektów procesów społeczno-gospodarczych.
- Powiązania międzyinstytucjonalne – ścisła współpraca, współuczestnictwo, odpowiedzialność i solidarność różnych podmiotów, nie tylko administracji regionalnej, ale również innych reprezentujących sfery: polityczną, gospodarczą, naukową oraz społeczną.

Wizja, czyli obraz docelowego stanu województwa w perspektywie 2030 roku brzmi następująco:

Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką,

aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r. określa najważniejsze cele rozwoju województwa. Cel generalny jest tożsamy z wizją rozwoju regionu i będzie realizowany przez cztery cele strategiczne, a w ich obrębie jedenaście celów operacyjnych. Wśród elementów realizacyjnych Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r. istotne z punktu widzenia procesu rewitalizacji Swarzędza są w szczególności:

- Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców, w tym:
 - Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia,
 - Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy.
- Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, w tym:
 - Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie,
 - Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom,
 - Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.
- Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski, w tym:
 - Cel operacyjny 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa,
 - Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
 - Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.
- Cel strategiczny 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem, w tym:
 - Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.

Poszczególne cele Strategii tworzą spójny i komplementarny system, oparty na horyzontalnych zasadach realizacji: rozwój innowacyjny, rozwój inkluzyjny, rozwój z poszanowaniem ładu przestrzennego, rozwój zrównoważony. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030 pod względem przytoczonych celów i kierunków działań zgodny jest z celami określonymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. W celu operacyjnym 4.2. w odniesieniu do rozwoju instrumentów terytorialnych stanowiących jeden z kluczowych kierunków interwencji istotna rola została przypisana procesom rewitalizacji obszarów zdegradowanych, które będą wdrażane na poziomie lokalnym przede wszystkim poprzez programy rewitalizacji i zawarte w nich przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Polityka regionalna w tym zakresie będzie realizowana m.in. poprzez wsparcie rewitalizacji ze środków unijnych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Tabela 1. Powiązania celów operacyjnych wskazanych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030

Cele operacyjne w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kierunki działań w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030
Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie	1.1. Rozwijanie infrastruktury usług wspierających funkcjonowanie oraz

innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu	rozwój dzieci i młodzieży m.in. poprzez stworzenie miejsc, w których dzieci i młodzież mogą otrzymać wsparcie edukacyjne, psychologiczne oraz możliwość rozwoju zainteresowań
Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia	1.6. Stworzenie kompleksowej oferty usług wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami
Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	1.1. Rozwijanie infrastruktury usług wspierających funkcjonowanie oraz rozwój dzieci i młodzieży m.in. poprzez stworzenie miejsc, w których dzieci i młodzież mogą otrzymać wsparcie edukacyjne, psychologiczne oraz możliwość rozwoju zainteresowań 1.6. Stworzenie kompleksowej oferty usług wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami
Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie	1.3. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność 1.4. Realizacja działań aktywizujących i integrujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.6. Stworzenie kompleksowej oferty usług wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami 1.7. Rozwijanie infrastruktury usług wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz budownictwa mieszkaniowego z usługami wspomagającymi
Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom	1.1. Rozwijanie infrastruktury usług wspierających funkcjonowanie oraz rozwój dzieci i młodzieży m.in. poprzez stworzenie miejsc, w których dzieci i młodzież mogą otrzymać wsparcie edukacyjne, psychologiczne oraz możliwość rozwoju zainteresowań 1.2. Rozwijanie pozaszkolnych form aktywności i usług edukacji, kultury, rekreacji i sportu świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży 1.3. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność 1.4. Realizacja działań aktywizujących i integrujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.7. Rozwijanie infrastruktury usług wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz budownictwa mieszkaniowego z usługami wspomagającymi 1.8. Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	1.2. Rozwijanie pozaszkolnych form aktywności i usług edukacji, kultury, rekreacji i sportu świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży 1.3. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność 1.4. Realizacja działań aktywizujących i integrujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.5. Pobudzanie inicjatyw lokalnej społeczności i wzmacnianie odpowiedzialności za rozwój swojej małej ojczyzny 1.6. Stworzenie kompleksowej oferty usług wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami 1.7. Rozwijanie infrastruktury usług wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz budownictwa mieszkaniowego z usługami wspomagającymi 1.8. Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji 2.1. Odnowa i urządzenie terenów wodno-zielonych jako miejsca spotkań, rekreacji, aktywizacji i integracji oraz edukacji ekologicznej społeczności lokalnej

	2.2. Modernizacja i poszerzanie infrastruktury usług sportu i rekreacji
Cel operacyjny 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa	2.6. Realizacja działań na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji
Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski	2.1. Odnowa i urządzenie terenów wodno-zielonych jako miejsca spotkań, rekreacji, aktywizacji i integracji oraz edukacji ekologicznej społeczności lokalnej 2.3. Doposażenie przestrzeni publicznej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni
Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	2.4. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
Cel operacyjny 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług	1.5. Pobudzanie inicjatyw lokalnej społeczności i wzmacnianie odpowiedzialności za rozwój swojej małej ojczyzny
Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju	1.1. Rozwijanie infrastruktury usług wspierających funkcjonowanie oraz rozwój dzieci i młodzieży m.in. poprzez stworzenie miejsc, w których dzieci i młodzież mogą otrzymać wsparcie edukacyjne, psychologiczne oraz możliwość rozwoju zainteresowań 1.2. Rozwijanie pozaszkolnych form aktywności i usług edukacji, kultury, rekreacji i sportu świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży 1.3. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność 1.4. Realizacja działań aktywizujących i integrujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.5. Pobudzanie inicjatyw lokalnej społeczności i wzmacnianie odpowiedzialności za rozwój swojej małej ojczyzny 1.6. Stworzenie kompleksowej oferty usług wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami 1.7. Rozwijanie infrastruktury usług wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz budownictwa mieszkaniowego z usługami wspomagającymi 1.8. Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji 2.1. Odnowa i urządzenie terenów wodno-zielonych jako miejsca spotkań, rekreacji, aktywizacji i integracji oraz edukacji ekologicznej społeczności lokalnej 2.2. Modernizacja i poszerzanie infrastruktury usług sportu i rekreacji 2.3. Doposażenie przestrzeni publicznej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni 2.4. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej 2.5. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu podniesienia ich dostępności architektonicznej

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+

Dokument określa politykę przestrzenną województwa wielkopolskiego, określa również model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. Został przyjęty Uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.

Generalnym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Realizacja tego celu opierać się będzie na ośmiu celach polityki przestrzennej, uszczegółowionych przez kierunki zagospodarowania i działania:

- Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej,
- Ochrona walorów przyrodniczych,
- Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego,
- Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji,
- Zrównoważony rozwój rolnictwa,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa,
- Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej,
- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom.

Gmina Swarzędz należy do wyznaczonego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny. Ustalenia dotyczące polityki przestrzennej, w tym granice i zasady zagospodarowania miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, zostały określone w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego. W dokumencie tym określono 7 celów polityki przestrzennej Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego:

- I. Rozwój funkcji metropolitalnych,
- II. Kształtowanie zielonego pierścienia Metropolii,
- III. Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego,
- IV. Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego,
- V. Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego,
- VI. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,
- VII. Rozwój efektywnych struktur osadniczych.

W celu VII została sformułowana istotna zasada z punktu widzenia rewitalizacji, tj. dążenie do racjonalnego wykorzystania przestrzeni, która będzie realizowana m.in. poprzez GPR. W zasadzie tej ujęto m.in. konieczność intensyfikowania obszarów już zainwestowanych oraz rewitalizację obszarów zdegradowanych, tak aby inwestycje infrastrukturalne związane z tą formą urbanizacji ograniczały nadmierny wzrost obciążeń budżetu gminy. W celu VII w zasadach i działaniach wspierających rozwój efektywnych struktur osadniczych dla strefy procesów metropolizacyjnych wskazano również na konieczność opracowywania kompleksowych programów rewitalizacji zdegradowanych przestrzennie, technicznie, gospodarczo, społecznie obszarów miast, dzielnic miast oraz terenów wiejskich, powojсковych, przemysłowych, pokolejowych uwzględniających m.in. przebudowę i adaptację budynków na nowe funkcje, renowację tkanki mieszkaniowej, budowę, rozbudowę, modernizację lub remont dróg lokalnych i połączenie ich z siecią dróg głównych i uzupełniających. Ponadto w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego postuluje się podnoszenie jakości struktur podmiejskich poprzez wprowadzanie na obszarach typowo mieszkaniowych funkcji usługowej oraz łączenie mniejszych struktur mieszkaniowych w większe i wprowadzanie elementów krystalizujących przestrzeń w postaci przestrzeni publicznych, kreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, szczególnie w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych, z

zachowaniem wymogów bezpieczeństwa publicznego, wspieranie rewitalizacji i kompleksowe rewitalizowanie, polegające na zagospodarowaniu obszarów i dzielnic zdekapitalizowanych i przemysłowych oraz wzmacnianiu budowy prawidłowych struktur społecznych, podnoszenie jakości przestrzeni zurbanizowanej w otoczeniu obiektów zabytkowych w celu poprawy ogólnego wizerunku „przestrzeni z zabytkiem”. W odniesieniu do kilku gmin POM, wskazano na konieczność zwiększania dostępności do usług społecznych takich jak dzienne domy pomocy. Postulaty te są zgodne z GPR i będą realizowane m.in. poprzez rewitalizację Gminy Swarzędz.

Działania rewitalizacyjne określone w GPR spójne są z kluczowymi kierunkami działań dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego sformułowanymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Spójność ta została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 2. Spójność kluczowych kierunków działań dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego zawartych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z działaniami rewitalizacyjnymi określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030

Planowane działania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030	Kluczowe kierunki działań dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego zawarte w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku
P.1. Młodzież przyszłością gminy	• podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.2. Działania integrujące i aktywizujące społeczność w sołectwach Karłowice Wierzonka, Wierzenica	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.3. Aktywni mieszkańcy	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.4. Budowa świetlicy wiejskiej w Karłowicach wraz z zagospodarowaniem otoczenia	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.5. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Wierzonce, gmina Swarzędz	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • zwiększenie dostępności do realizowanych na

	terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych... • podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej
P.6. Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Wierzoncie wraz z otoczeniem	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.7. Przebudowa węzła przesiadkowego w centrum Wierzonki	• poprawa dostępności komunikacyjnej przez rozwój infrastruktury transportowej, utworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego ...
P.8. Nasze Janikowo – kompleksowa modernizacja świetlicy wiejskiej	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.9. Program działań usprawniających efektywność energetyczną komunalnych budynków mieszkalnych – etap III	• ograniczenie niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego i negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców, wdrożenie programów poprawy efektywności energetycznej budynków
P.10. Utworzenie miejsc integracji oraz aktywizacji społecznej wraz z niezbędnymi elementami infrastruktury w centralnej części m. Swarzędz	• zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.11. SKILLS – Skuteczna, kompleksowa, indywidualna lokata w lepszą samodzielność osób ze szczególnymi potrzebami bez granic wiekowych	• zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców POM • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.12. Zespół Pogodnej Jesieni przy ul. Kwaśniewskiego 1 A w Swarzędzu	• zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz

	budowa/modernizacja placówek je świadczących • upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców POM • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.13. Aktywni bez granic – budowa wielofunkcyjnego budynku z wykorzystaniem ekologicznych technologii oraz przebudowa istniejącego pomieszczenia na świetlicę osiedlową wraz z kompleksową modernizacją infrastruktury zewnętrznej sąsiadujących osiedli w centrum Swarzędza.	• zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
P.14. Adaptacja pomieszczeń w byłej Szkole Podstawowej w Zalasewie na filię Biblioteki Publicznej	• zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych...
U.1. Zielona integracja w Karłowicach	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych • zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • zwiększenie zdolności retencyjnej POM i zagospodarowanie wód opadowych
U.2. Nasze Janikowo – modernizacja terenu sportowego i placu zabaw	• rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych
U.3. Doposażenie budynku Szkoły Podstawowej nr 4 w Swarzędzu w windę i platformę dla osób z niepełnosprawnościami	• zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących
U.4. Adaptacja budynku dworku po Szkole Podstawowej w Paczkowie wraz z odnową otaczającej go przestrzeni publicznej i parku	• zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących • ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego, wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury, m.in. przez inwestycje w infrastrukturę kultury i poprawę warunków jej funkcjonowania

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest podstawowym dokumentem określającym ramy polityki przestrzennej gminy. Z uwagi na długotrwałą procedurę planistyczną oraz rozległy obszar objęty dokumentem studium jest jednym z najbardziej stałych, stosunkowo rzadko zmienianych i aktualizowanych dokumentów strategicznych na poziomie gmin. Studium ma za zadanie także sformułowanie lokalnych uwarunkowań, celów i programów rozwoju, dzięki czemu staje się ono dokumentem wytyczającym ogólną politykę przestrzenną gminy, a jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Swarzędz zostało przyjęte uchwałą nr X/51/2011 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 29 marca 2011 r. Następnie na podstawie Uchwały nr XXXV/402/2021 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 23 marca 2021 r. dokonano zmiany Studium obejmującej „rejon ulicy Swarzędzkiej w Janikowie”. Studium to podstawowy dokument kształtujący politykę rozwoju przestrzennego miasta. Głównym celem Studium jest określenie polityki przestrzennej, umożliwiającej aktywizację społeczno-gospodarczą miasta oraz podwyższenie standardu życia lokalnej społeczności. Generalnie Studium zakłada sukcesywne wzmocnienie i uatrakcyjnienie obszaru centralnego miasta, w celu stworzenia obszaru o charakterze prestiżowym i wysokich walorach estetycznych. W tym zakresie występuje zgodność Studium z założeniami programu rewitalizacji. W Studium zostały wytyczone główne cele polityki przestrzennej, umożliwiającej aktywizację społeczno-gospodarczą miasta oraz podwyższenie standardu życia i zamieszkania lokalnej społeczności w mieście i na terenach wiejskich. **Rada Miejska w Swarzędzu przyjmując uchwałę nr LXXVIII/803/2023 z dnia 24 października 2023 r. przystąpiła do sporządzenia planu ogólnego gminy Swarzędz.** Do opracowania przystąpiono z uwagi nowelizację ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, której jednym z głównych założeń jest wygaszenie obowiązywania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i niejako zastąpienie go planem ogólnym.

Sposób realizacji przez GPR strategii rozwoju gminy

Strategia rozwoju lokalnego to bardzo ważny instrument budowania potencjału rozwojowego gminy. Strategia rozwoju to również kluczowe narzędzie prowadzenia polityki rozwoju, którą określa się jako „zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej” (Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju). Strategia rozwoju jest nadrzędnym dokumentem programującym rozwój miasta w długofalowej perspektywie czasowej. Strategia stanowi podstawowy instrument wspomagający władze samorządowe w procesie zarządzania rozwojem.

Uchwałą nr LIV/583/2022 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 28 czerwca 2022 r. została przyjęta **Strategia Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2021-2030**. W dokumencie przedstawiono wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy oraz ocenę jakości życia mieszkańców na podstawie badań ankietowych. W dokumencie zwrócono uwagę na niewykorzystany potencjał śródmieścia i przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych w centrum miasta. Wśród problemów śródmieścia wskazano m.in. niski stan techniczny mieszkań komunalnych w śródmieściu.

Kluczowym elementem strategii jest sformułowanie wizji rozwoju gminy, która stanowi cel główny polityki strategicznej gminy i wskazuje kierunek, w którym w kolejnych latach prowadzona będzie lokalna polityka rozwojowa. Jej treść została sformułowana następująco: „*Gmina Swarzędz to gmina otwarta na mieszkańców, przyjazna, bezpieczna i rozwijająca się, wspierająca aktywność społeczności lokalnej, przedsiębiorców i inwestorów, łącząca historię i tradycję z nowoczesnością oraz poszanowaniem środowiska naturalnego.*”. Natomiast treść misji brzmi: „*Gmina Swarzędz miejscem otwartym na ludzi i świat – bądź z nami, by tworzyć gminę przyjazną, aktywną i bezpieczną*”. Istotnym składnikiem dokumentu są cele strategiczne rozwoju gminy określone w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym.

Tabela 3. Powiązania celów strategicznych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2021-2030 z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Gminy Swarzędz na lata 2024-2030

Cele strategiczne zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2021-2030	Cele operacyjne zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2021-2030	Kierunki działań wskazane w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030
CEL I: Rozwój przestrzenny zwiększający dostępność i spójność terytorialną	1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej	2.6. Realizacja działań na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji
	1.2. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego	2.6. Realizacja działań na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji
	1.3. Poprawa spójności zagospodarowania przestrzennego	2.1. Odnowa i urządzenie terenów wodno-zielonych jako miejsca spotkań, rekreacji, aktywizacji i integracji oraz edukacji ekologicznej społeczności lokalnej 2.3. Doposażenie przestrzeni publicznej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni
	1.4. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej	1.8. Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji 2.1. Odnowa i urządzenie terenów wodno-zielonych jako miejsca spotkań, rekreacji, aktywizacji i integracji oraz edukacji ekologicznej społeczności lokalnej 2.3. Doposażenie przestrzeni publicznej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni 2.4. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej 2.6. Realizacja działań na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji
CEL II: Rozwój gospodarczy wzmacniający konkurencyjność w regionie	2.1. Poprawa stanu i jakości środowiska przyrodniczego	2.3. Doposażenie przestrzeni publicznej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni 2.4. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
	2.2. Wzmocnienie znaczenia turystyki i rekreacji w gospodarce Gminy	2.2. Modernizacja i poszerzanie infrastruktury usług sportu i rekreacji
	2.3. Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej	1.1. Rozwijanie infrastruktury usług wspierających funkcjonowanie oraz rozwój dzieci i młodzieży m.in. poprzez stworzenie miejsc, w których dzieci i młodzież mogą otrzymać wsparcie edukacyjne, psychologiczne oraz możliwość rozwoju zainteresowań
	2.4. Intensyfikowanie działań promocyjnych Gminy	-
CEL III: Rozwój społeczny wspierający aktywność mieszkańców	3.1. Rozwój aktywności fizycznej wśród mieszkańców	2.2. Modernizacja i poszerzanie infrastruktury usług sportu i rekreacji 1.4. Realizacja działań aktywizujących i integrujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji
	3.2. Wzmacnianie tożsamości lokalnej i oferty kulturalnej	1.3. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność

		i samodzielność 1.2. Rozwijanie pozaszkolnych form aktywności i usług edukacji, kultury, rekreacji i sportu świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży 1.3. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność 1.4. Realizacja działań aktywizujących i integrujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.5. Pobudzanie inicjatyw lokalnej społeczności i wzmacnianie odpowiedzialności za rozwój swojej małej ojczyzny 1.8. Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
	3.3. Poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży	1.1. Rozwijanie infrastruktury usług wspierających funkcjonowanie oraz rozwój dzieci i młodzieży m.in. poprzez stworzenie miejsc, w których dzieci i młodzież mogą otrzymać wsparcie edukacyjne, psychologiczne oraz możliwość rozwoju zainteresowań 1.2. Rozwijanie pozaszkolnych form aktywności i usług edukacji, kultury, rekreacji i sportu świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży 2.2. Modernizacja i poszerzanie infrastruktury usług sportu i rekreacji 2.5. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu podniesienia ich dostępności architektonicznej
	3.4. Wsparcie osób starszych, z niepełnosprawnością oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym	1.3. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność 1.4. Realizacja działań aktywizujących i integrujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji 1.5. Pobudzanie inicjatyw lokalnej społeczności i wzmacnianie odpowiedzialności za rozwój swojej małej ojczyzny 1.6. Stworzenie kompleksowej oferty usług wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami 1.7. Rozwijanie infrastruktury usług wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz budownictwa mieszkaniowego z usługami wspomagającymi 1.8. Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2021-2030

Każdemu celowi strategicznemu odpowiadają cele operacyjne wraz z przypisanymi do nich kierunkami działań. Wśród celu operacyjnego 1.4. „Poprawa estetyki przestrzeni publicznej” ujęto kierunki działań takie jak: „Rewitalizacja śródmieścia Swarzędza, w tym w szczególności remont nawierzchni rynku, remont i rozbudowa układu komunikacyjnego, poprawa estetyki elewacji budynków, rozbudowa sieci

technicznej i oświetlenia” oraz „Rewitalizacja Wierzenicy, Wierzonki, Karłowic, Uzarzewa, w szczególności poprawa infrastruktury drogowej i aktywizacja mieszkańców”. Ważnym celem operacyjnym w odniesieniu do działań rewitalizacyjnych jest również „3.1. Rozwój aktywności fizycznej wśród mieszkańców”, „3.2. Wzmacnianie tożsamości lokalnej i oferty kulturalnej”, „3.3. Poprawa jakości kształcenia dzieci i młodzieży”, „3.4. Wsparcie osób starszych, z niepełnosprawnością oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym”. Działania te są skorelowane także z celem strategicznym 4. Wzrost Skuteczności Wielkopolskich Instytucji i Sprawności Zarządzania Regionem Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku (SRWW 2030), w którym przewidziano pakiet działań pn. rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

Obligatoryjnym elementem każdej strategii rozwoju gminy jest model struktury funkcjonalno-przestrzennej, prezentujący pożądane kierunki rozwoju przestrzennego określonego obszaru w danym horyzoncie czasowym. Dokument zawiera m.in. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie oraz obszary Strategicznej Interwencji kluczowe dla gminy wraz z zakresem planowanych działań. Projekt GPR w części programowej odpowiada postulatowi zawartemu w Strategii, w związku z czym można uznać, że poprzez realizację GPR będą realizowane postulaty Strategii.

Sposób realizacji przez GPR strategii rozwiązywania problemów społecznych

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem określającym ramy prowadzenia polityki społecznej gminy w danym okresie czasu, w oparciu o zdiagnozowane problemy, z którymi boryka się lokalna społeczność. Według art. 17. pkt. 1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Swarzędz na lata 2023-2030 została przyjęta *uchwałą nr LXXIV/757/2023* Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 20 czerwca 2023 r. Dokument zawiera szczegółową diagnozę i analizę problemów społecznych i zasobów pomocy społecznej oraz część programową, która obejmuje cel główny oraz cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań wraz z przypisanymi do nich wskaźnikami ewaluacji. Ponadto w części programowej przedstawiono harmonogram realizacji poszczególnych celów operacyjnych, który zakłada ich wdrażanie w sposób ciągły w latach 2023-2030, a także opis systemu monitoringu i ewaluacji Strategii. Cel główny powinien odpowiadać na pytanie, jaki jest oczekiwany rezultat końcowy realizacji Strategii. Treść celu głównego brzmi następująco: *„Gmina Swarzędz zapewnia wsparcie funkcjonowania i rozwoju każdego mieszkańca poprzez stworzenie warunków i możliwości godnego, zdrowego i szczęśliwego życia w bezpiecznym środowisku z poszanowaniem indywidualnych potrzeb”*. Powyższy cel główny Strategii obejmuje jej obszary problemowe i adresowany jest do wszystkich mieszkańców Gminy, których warunki i poziom życia znajdują się w obszarze działań samorządu terytorialnego. Realizacja celu głównego będzie odbywać się poprzez realizację celów strategicznych, celów operacyjnych oraz kierunków działań. Na podstawie analizy części diagnostycznej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Swarzędz wyodrębniono 3 najważniejsze cele strategiczne, które zostały opracowane w odpowiedzi na główne problemy i zdiagnozowane potrzeby. Cele strategiczne są jednocześnie zgodne z celem głównym. Do każdego celu strategicznego przyporządkowane zostały cele operacyjne. Wśród celów strategicznych oraz odpowiadających im celom operacyjnym wskazano:

- **Cel strategiczny 1.:** Dobre warunki do życia na terenie Gminy Swarzędz
Cele operacyjne:
 - I.I. Rozwój dzieci i młodzieży w szkole oraz poza nią
 - I.II. Wzmocnienie kompetencji rodziny biologicznej i zastępczej w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej
 - I.III. Zdrowi mieszkańcy dzięki czystemu środowisku
- **Cel strategiczny 2.:** Usługi społeczne dostosowane do zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców
Cele operacyjne:
 - II.I. Interdyscyplinarne przeciwdziałanie przemocy w oparciu o dostępne zasoby
 - II.II. Rozwinięta działalność profilaktyczna w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom
 - II.III. Zwiększanie oferty dostosowanej do zmieniających się potrzeb osób starszych
 - II.IV. Rozwój usług opiekuńczych skierowanych do osób niesamodzielnych oraz aktywizacja osób z niepełnosprawnościami
- **Cel strategiczny 3.:** Rozwinięta działalność instytucjonalna i wolontariacka
Cele operacyjne:
 - III.I. Wzmocnienie działalności i kompetencji instytucji świadczących usługi społeczne
 - III.II. Międzysektorowa współpraca instytucji z organizacjami pozarządowymi oraz upowszechnienie wolontariatu

Opracowanie strategii i gminnego programu rewitalizacji jako dokumentów strategicznych ma bardzo podobny cel. Zakłada się, że postulaty zawarte w obu opracowaniach będą w jak najwyższym stopniu spójne. Działania przewidziane w strategii rozwiązywania problemów społecznych odnoszą się do wszystkich mieszkańców gminy. Przewiduje się, że w wielu przypadkach te same projekty będą służyły jednocześnie realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, jak i Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030. Dla podniesienia skuteczności rekrutacji i efektywności finansowej realizowanych projektów racjonalne jest, aby grupa odbiorców działań społecznych zawartych w GPR nie była ograniczona wyłącznie do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zakłada się, że do grup społecznych objętych wsparciem w ramach programu rewitalizacji będą kierowane dodatkowe komunikaty zachęcające do udziału w przedsięwzięciach społecznych.

3. Podsumowanie diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Podział na jednostki statystyczne

Gmina Swarzędz jest gminą miejsko-wiejską, położoną w centralnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie poznańskim. Gmina współtworzy aglomerację poznańską, stanowiącą jeden z najprężniej działających ośrodków rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce.

Przez teren gminy przebiegają ważne szlaki komunikacyjne takie jak: droga krajowa Nr 92 (łącząca Rzepin z Poznaniem, Warszawą i Mińskiem Mazowieckim, o przebiegu równoległym do autostrady A2), droga wojewódzka Nr 194 (łącząca Poznań z Gnieznem i trasą S5, wytyczona po dawnym przebiegu drogi krajowej Nr 5), magistralna międzynarodowa linia kolejowa E20 (Berlin – Poznań – Warszawa – Terespol – Moskwa) czy też linii kolejowej 353 (Poznań – Toruń – Olsztyn – Skandawa). Ponadto na terenie gminy położone jest lotnisko Poznań-Kobylnica użytkowane i zarządzane przez Aeroklub Poznański im. Wandy Modlibowskiej. Lotnisko posiada trawiasty pas startowy. Na jego terenie znajdują się także hangary oraz budynek biurowy Aeroklubu.

Jednostkami statystycznymi użytymi na potrzeby wykonania badania delimitacyjnego były jednostki pomocnicze gminy – sołectwa, a także 7 obszarów, na które podzielono obszar miasta Swarzędz.

Z uwagi na różnice funkcjonalne pomiędzy obszarem miejskim, a obszarami wiejskimi, delimitacja obszarów kryzysowych została przeprowadzona odrębnie dla miasta i odrębnie dla obszaru wiejskiego.

Miasto Swarzędz zostało podzielone na 7 obszarów, których granice zostały wyznaczone w oparciu o strefy funkcjonalne zabudowy jak i wzdłuż granic przestrzennych jak przebieg drogi krajowej Nr 92 czy magistralna międzynarodowa linia kolejowa E20 (Berlin – Poznań – Warszawa – Terespol – Moskwa). Wyróżniono następujące obszary:

- Obszar 1 – jest to obszar położony w południowo-zachodniej części miasta, pomiędzy granicą miasta z Miastem Poznań, linią kolejową E20, sołectwem Zalasewo, a także Osiedlem Edwarda Raczyńskiego. Dominującym typem zabudowy w obszarze jest zabudowa mieszkalna jednorodzinna, a także szeregowa. W północno-wschodniej części obszaru znajdują się Rodzinne Ogródki Działkowe „Kwitnąca Dolina”, a także tereny przemysłowe oraz kolejowe.
- Obszar 2 – jest obszar położony w południowej części miasta, od północy ograniczony torami kolejowymi, a od południa granicą miasta. Obszar ten obejmuje osiedla zabudowy wielorodzinnej i szeregowej, tj. Osiedle H. Cegielskiego, Osiedle E. Raczyńskiego, Osiedle T. Działyńskiego, Osiedle M. Mielżyńskiego.
- Obszar 3 – jest to obszar zlokalizowany w południowo-wschodniej części miasta, ograniczony od wschodu i południa granicą miasta, od północy zaś linią kolejową E20. Obszar obejmuje tereny o zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej.
- Obszar 4 – to obszar położony w centralnej, śródmiejskiej części, obejmujący także tereny położone wzdłuż wschodniej granicy miasta. Zabudowa w znacznej mierze zdominowana jest przez zabudowę mieszkaniowo-usługową – 2-3 kondygnacyjne kamienice w centrum miasta, zabudowę handlowo-usługową, a także zabudowę mieszkaniową jednorodziną. W północnej części obszaru występuje także niska zabudowa blokowa.
- Obszar 5 – obszar obejmujący głównie duże osiedla wielorodzinne o zabudowie blokowej położone w północnej części miasta (Os. Dąbrowszczaków, Os. Kościuszkowców, Os. Czwartaków, Os. Zygmunta III Wazy), we wschodniej części obszaru uzupełnionej zabudową

przemysłowo-usługową oraz mieszkaniową jednorodzinną. Ponadto w granice obszaru weszły dwa tereny tworzące Rodzinne Ogródki Działkowe oraz cmentarz.

Rycina 1. Mapa poglądowa podziału Gminy Swarzędz na obszary statystyczne wykorzystane na potrzeby delimitacji obszarów zdegradowanych

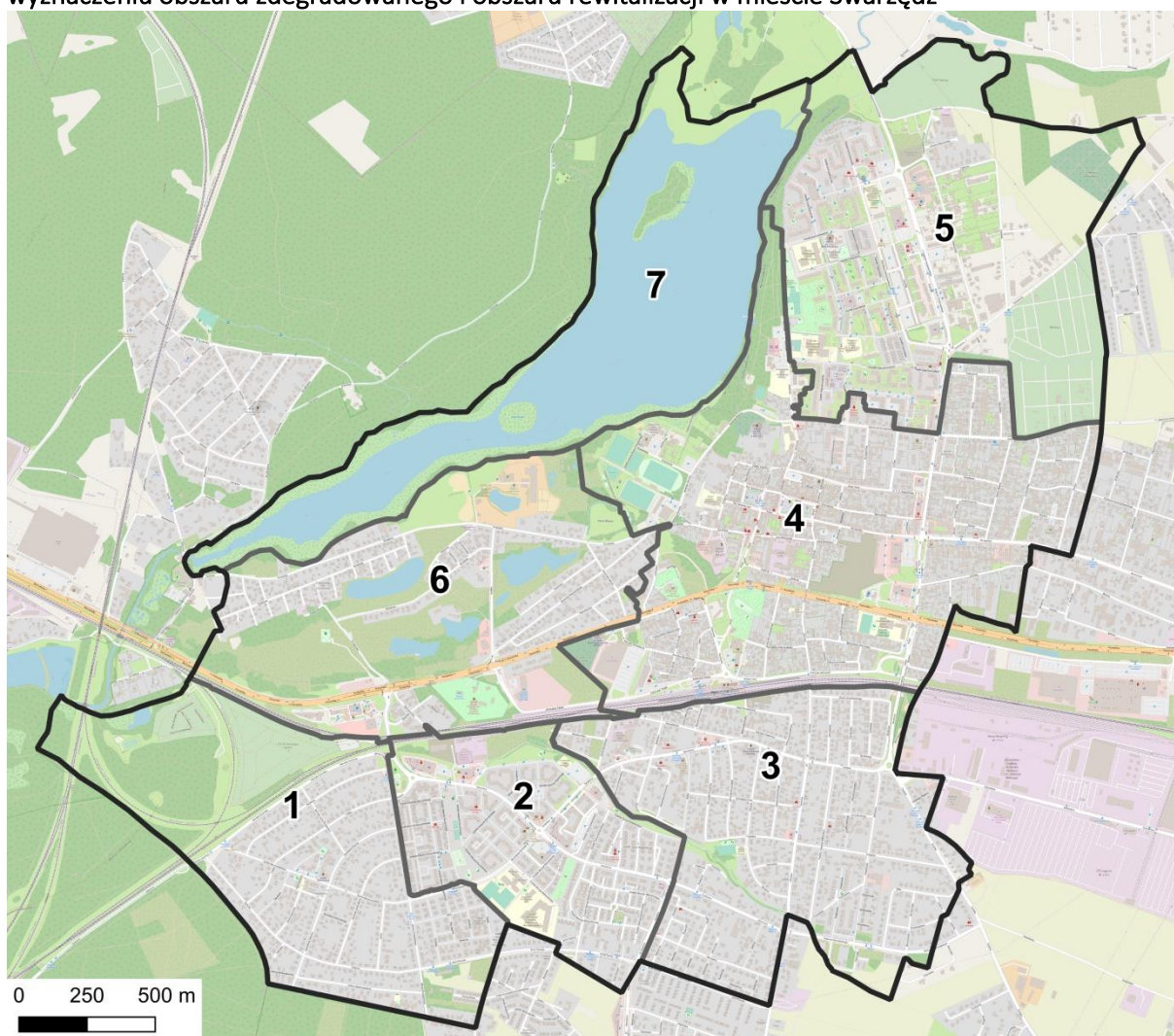

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Swarzędza na lata 2017-2023

- Obszar 6 – obszar położony w zachodniej części miasta, pomiędzy Jeziorem Swarzędzkim, ulicą Poznańską, granicą z Poznaniem a centrum miasta. Jego dwie równoległe osie przestrzenne wyznaczają ul. Strzelecka oraz ul. Poznańska. Jest to obszar o dominującej zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej uzupełniony zabudową usługowo-przemysłową, zlokalizowaną wzdłuż ul. Poznańskiej. Znaczną część obszaru zajmują także stawy i nieużytki.
- Obszar 7 – jest to obszar obejmujący teren Jeziora Swarzędzkiego wraz z nabrzeżem. Obszar ten został całkowicie wyłączony z przeprowadzonej analizy.

Podobny podział na jednostki analityczne w granicach miasta Swarzędz wykorzystano już podczas tworzenia dokumentu pt. „Lokalny Program Rewitalizacji Swarzędza na lata 2017-2023”.

Rycina 2. Podział miasta Swarzędz na jednostki analityczne na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Swarzędz

Źródło: Opracowanie własne. Podkład mapy: Open Street Map.

Tabela 4. Wykaz wydzielonych jednostek analitycznych według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni w 2021 roku w mieście Swarzędz

Nazwa obszaru (jednostki analitycznej)	Liczba ludności ogółem na dzień 31.12.2022 r.	Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [os./km ²]
1	2370	1,04	2279
2	5686	0,64	8884
3	3918	1,12	3498
4	5062	1,74	2909

5	8633	1,39	6211
6	1626	1,2	1355
7 [wyłączona z analizy]	-	1,1	-
miasto Swarzędz	27295	8,23	3317

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz

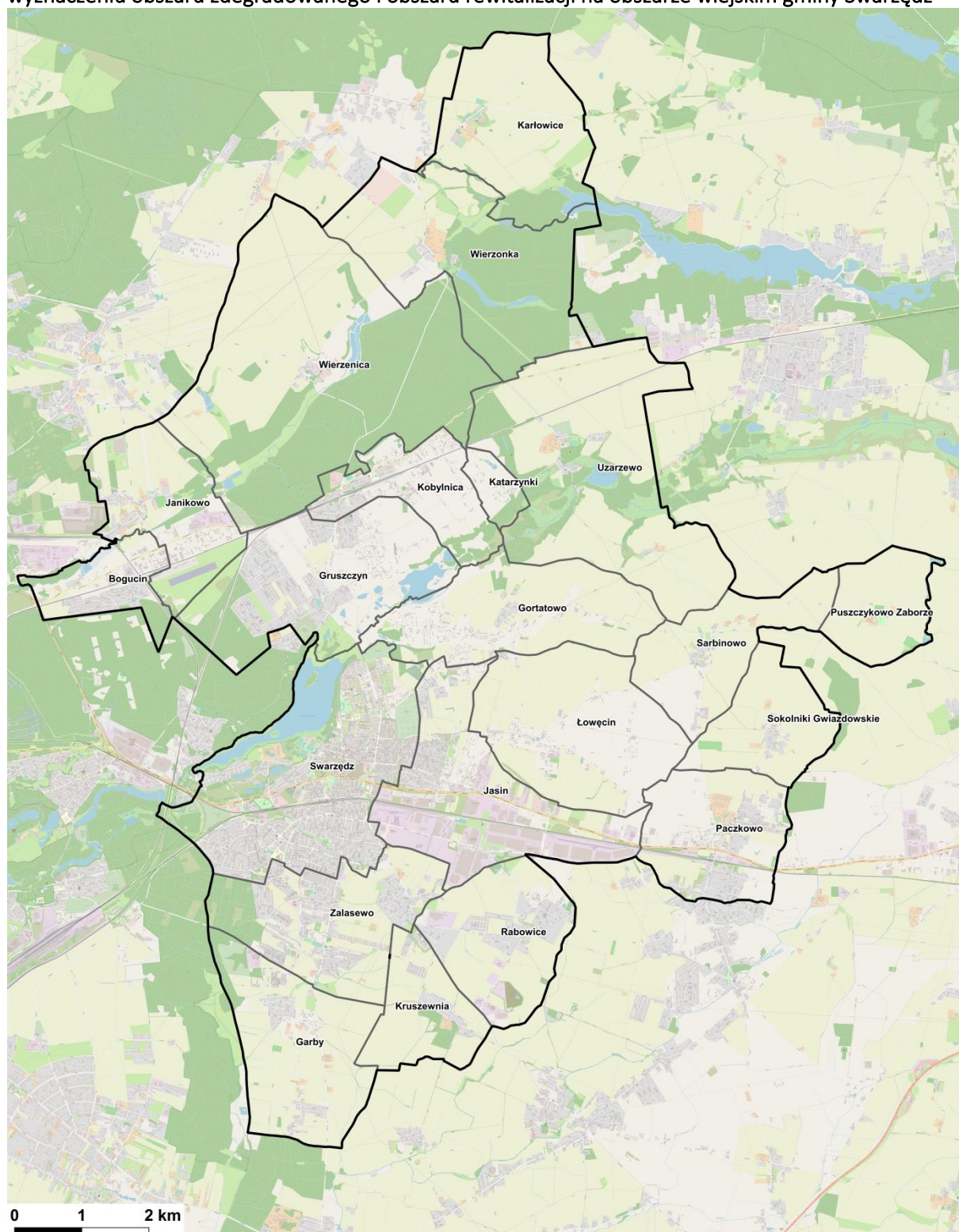
Analiza obszaru wiejskiego gminy obejmuje 20 sołectw określonych w Wykazie sołectw Gminy Swarzędz – będącym Załącznikiem Nr 6 do Statutu Gminy Swarzędz: Bogucin, Garby, Gortatowo, Gruszczyń, Janikowo Dolne, Janikowo Górne, Jasin, Karłowice, Kobylnica (obejmujące także wieś Katarzynki), Kruszeźnia, Łowęcin, Paczkowo, Puszczykowo-Zaborze, Rabowice, Sarbinowo, Sokolniki Gwiazdowskie, Uzarzewo, Wierzenica, Wierzonka, Zalasewo. Z uwagi na małą liczbę mieszkańców oraz położenie sołectwo Puszczykowo-Zaborze było analizowane łącznie z sąsiadującym sołectwem Sarbinowo, a sołectwa Janikowo Dolne i Janikowo Górne łącznie.

Tabela 5. Wykaz wydzielonych miejscowości wiejskich (sołectw) według liczby ludności i zajmowanej powierzchni w 2021 roku na obszarze wiejskim gminy Swarzędz

Nazwa sołectwa	Liczba ludności ogółem na dzień 31.12.2022 r.	Powierzchnia [km ²]	Gęstość zaludnienia [os./km ²] w 2022 r.
Bogucin	1041	1,85	561
Garby	820	4,80	171
Gortatowo	1113	4,88	228
Gruszczyń	3003	6,17	487
Janikowo	463	3,66	126
Jasin	1834	5,83	314
Karłowice	363	4,82	75
Kruszeźnia	815	2,42	337
Łowęcin	623	5,78	108
Paczkowo	1868	3,72	503
Rabowice	1338	3,85	348
Sokolniki Gwiazdowskie	119	2,73	44
Uzarzewo	502	9,09	55
Wierzenica	331	13,28	25
Wierzonka	357	6,88	52
Zalasewo	6891	4,85	1420
Kobylnica; Katarzynki	1579	3,37	469
Sarbinowo; Puszczykowo-Zaborze	193	5,51	35
Obszar wiejski gminy	23253	93,50	249

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz

Rycina 3. Rozmieszczenie przestrzenne sołectw na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim gminy Swarzędz

Źródło: Opracowanie własne. Podkład mapy: Open Street Map

Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Z uwagi na odmienną charakterystykę funkcjonalną obszarów wiejskich oraz obszarów miejskich obszar zdegradowany gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz składa się z podobszarów stanowiących zarówno obszary statystyczne położone w granicach Swarzędza, jak i obszarów obejmujących

zamieszkałe tereny miejscowości położonych w części gminy o charakterze wiejskim, które w przeprowadzonej analizie wskaźnikowej osiągnęły najwyższy poziom koncentracji zjawisk problemowych.

Na potrzeby wykonania analizy wskaźnikowej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji zebrano dane rejestrowe, których dysponentami są jednostki administracji publicznej – głównie Urząd Miasta i Gminy Swarzędz oraz jednostka organizacyjna gminy (Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu), a także Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu czy Komisariat Policji Swarzędz. W ekspertyzie uwzględniono też publicznie dostępne dane wtórne, np. z Głównego Urzędu Nadzoru Budowlanego oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu. Pełna lista zastosowanych wskaźników została zaprezentowana w tabeli poniżej.

Tabela 6. Lista wskaźników delimitacyjnych

Lp.	Sfera	Nazwa wskaźnika częściowego	Źródło danych	Typ wskaźnika ¹
1	społeczna	Dynamika zmian liczby ludności ogółem w latach 2015-2022 [%]	Urząd Miasta i Gminy Swarzędz ²	stymulanta
2	społeczna	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym [0-17+ w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. [%]	Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	stymulanta
3	społeczna	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. [%]	Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	destymulanta
4	społeczna	Dynamika zmian liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2022 [%]	Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	destymulanta
5	społeczna	Udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. [%]	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	destymulanta
6	społeczna	Dynamika zmian liczby osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2022 [%]	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu	destymulanta
7	społeczna	Udział osób z niepełnosprawnością korzystający z pomocy społecznej [%]	Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu	destymulanta
8	społeczna	Stopa bezrobocia - udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2022 r. [%]	Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	destymulanta
9	społeczna	Udział ludności długotrwale bezrobotnej w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w 2022 r. [%]	Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu	destymulanta
10	społeczna	Dynamika zmian ogólnie bezrobotnych w latach 2015-2022 [%]	Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu	destymulanta

¹ **Stymulanta** to charakter wskaźnika, który w kontekście wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji należy interpretować w ten sposób, że im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest lepsza.

Destymulanta to charakter wskaźnika, który w kontekście wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji należy interpretować w ten sposób, że im wyższa wartość wskaźnika, tym sytuacja jest mniej korzystna.

² Dane dotyczące liczby ludności zostały zgromadzone na podstawie danych o zameldowaniu i mogą nie odzwierciedlać faktycznego stanu zamieszkania na terenie gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz. Wynika to z faktu, że nie wszystkie osoby, które faktycznie mieszkają na terenie gminy dokonują obowiązku meldunkowego.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030

11	społeczna	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2020-2022 [%]	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu	stymulanta
12	społeczna	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2020-2022 [%]	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu	stymulanta
13	społeczna	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2020-2022 [%]	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu	stymulanta
14	społeczna	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców w 2022 r.	Komisariat Policji Swarzędz, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	destymulanta
15	społeczna	Frekwencja wyborcza do Rady Miejskiej w Swarzędzu w 2018 roku [%]	Państwowa Komisja Wyborcza	stymulanta
16	społeczna	Zmiana frekwencji wyborczej do Rady Miejskiej w Swarzędzu w latach 2014-2018	Państwowa Komisja Wyborcza	stymulanta
17	społeczna	Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 1000 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	stymulanta
18	społeczna	Średnia wysokość podatku dochodowego (PIT-37, PIT-40a/11a) przypadająca na 1 mieszkańca	Izba Administracji Skarbowej w Poznaniu	stymulanta
19	gospodarcza	Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2022 roku [%]	Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	stymulanta
20	gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem na 1000 mieszkańców - stan na 31 maja 2023 roku	Urząd Statystyczny w Poznaniu, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	stymulanta
21	gospodarcza	Dynamika zmian osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w latach 2015-2023	Urząd Statystyczny w Poznaniu	stymulanta
22	gospodarcza	Średnia wysokość podatku dochodowego z działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym	Izba Administracji Skarbowej w Poznaniu	stymulanta
23	gospodarcza	Dynamika wysokości podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) w latach 2015-2022	Izba Administracji Skarbowej w Poznaniu	stymulanta
24	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba obiektów wybranych usług społecznych na 1000 mieszkańców	Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	stymulanta
25	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców w 2022 roku	Komisariat Policji Swarzędz	destymulanta
26	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych na 1000 mieszkańców w latach 2016-2023	Główny Urząd Nadzoru Budowlanego; Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	stymulanta

27	techniczna	Liczba zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków w latach 2016-2023 na 1000 mieszkańców	Główny Urząd Nadzoru Budowlanego; Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	destymulanta
28	techniczna	Udział budynków posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej w budynkach posiadających przyłącza do sieci wodociągowej	Aquanet S.A., Zakład Gospodarki Komunalnej	stymulanta
29	środowiskowa	Liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe na 100 źródeł ogrzewania ogółem [%]	Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków CEEB, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	destymulanta
30	środowiskowa	Masa azbestu przeznaczonego do utylizacji na 1 mieszkańca w 2022 r.	Urząd Miasta i Gminy Swarzędz	destymulanta

Źródło: Opracowanie Lider Projekt Sp. z o.o.

Zgodnie z przyjętymi założeniami w ustawie o rewitalizacji i obraną metodyką obszar zdegradowany musi charakteryzować się wyższą intensywnością negatywnych zjawisk opisanych przyjętymi wskaźnikami niż średnia intensywność tych zjawisk dla całego miasta. Metodą, która pozwala na ocenę i selekcję obszarów miasta o najwyższym stopniu degradacji jest standaryzacja przyjętego zestawu wskaźników i na tej podstawie stworzenie indeksu zbiorczego.

Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej wartości dla wszystkich jednostek statystycznych i podzieleniu przez odchylenie standardowe. Poniżej przedstawione zostały wzory działań matematycznych niezbędnych dla wyliczenia wskaźników wystandaryzowanych.

Wzór na obliczenie średniej arytmetycznej, gdzie $\bar{x}$ oznacza średnią arytmetyczną, n – liczbę zmiennych, x – wartości zmiennych

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i$$

Wzór na obliczenie odchylenia standardowego populacji, gdzie: σ oznacza odchylenie standardowe, $\bar{x}$ – średnią arytmetyczną, N – liczbę zmiennych, x – wartości zmiennych

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^N (x_i - \bar{x})^2}{N}}$$

Wzór na obliczenie wskaźnika wystandaryzowanego - z , gdzie σ oznacza odchylenie standardowe, $\bar{x}$ – średnią arytmetyczną, x – wartość zmiennej niewystandaryzowanej

$$z = \frac{x - \bar{x}}{\sigma}$$

Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla miasta i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne³. Przejście odchylenia od średniej do wartości ujemnej wskazuje, które obszary odznaczają się wskaźnikiem degradacji wyższym od średniej

³ W wyniku standaryzacji zmienna uzyskuje średnią wartość oczekiwaną równą zero i odchylenie standardowe równe jeden.

dla miasta. Z kolei wartości dodatnie odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji, w których negatywne zjawiska w porównaniu ze średnią dla miasta odznaczają się mniejszym natężeniem. Zabieg ten pozwala także na zsumowanie wartości wystandaryzowanych wskaźników i stworzenie indeksu zbiorczego (wskaźnika sumarycznego lub inaczej zwanego wskaźnikiem syntetycznym) dla poszczególnych sfer i wskaźnika sumarycznego dla wszystkich sfer łącznie.

Wzór na obliczenie wskaźnika sumarycznego (indeksu zbiorczego) – WS, gdzie z_i oznacza wartości zmiennych wystandaryzowanych

$$WS = \sum_{i=1}^n z_i$$

Przy obliczaniu wskaźników wystandaryzowanych w poszczególnych sferach zastosowano wagi przeliczeniowe.

Tabela 7. Wagi przeliczone dla wskaźników cząstkowych

Lp.	Sfera	Nazwa wskaźnika cząstkowego	Waga
1	społeczna	Dynamika zmian liczby ludności ogółem w latach 2015-2022 [%]	0,5
2	społeczna	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym [0-17+ w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. [%]	0,25
3	społeczna	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. [%]	0,25
4	społeczna	Dynamika zmian liczby osób w wieku poprodukcyjnym w latach 2015-2022 [%]	0,25
5	społeczna	Udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. [%]	1
6	społeczna	Dynamika zmian liczby osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2022 [%]	0,5
7	społeczna	Udział osób z niepełnosprawnością korzystający z pomocy społecznej [%]	0,5
8	społeczna	Stopa bezrobocia - udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2022 r. [%]	1
9	społeczna	Udział ludności długotrwale bezrobotnej w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w 2022 r. [%]	0,5
10	społeczna	Dynamika zmian ogólnie bezrobotnych w latach 2015-2022 [%]	0,25
11	społeczna	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w latach 2020-2022 [%]	0,33
12	społeczna	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z matematyki w latach 2020-2022 [%]	0,33
13	społeczna	Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w latach 2020-2022 [%]	0,33
14	społeczna	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców w 2022 r.	1,5
15	społeczna	Frekwencja wyborcza do Rady Miejskiej w Swarzędzu w 2018 roku [%]	1
16	społeczna	Zmiana frekwencji wyborczej do Rady Miejskiej w Swarzędzu w latach 2014-2018	1
17	społeczna	Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 1000 mieszkańców	0,25
18	społeczna	Średnia wysokość podatku dochodowego (PIT-37, PIT-40a/11a) przypadająca na 1 mieszkańca	1
19	gospodarcza	Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2022 roku [%]	0,33
20	gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych ogółem na 1000 mieszkańców - stan na 31 maja 2023 roku	1
21	gospodarcza	Dynamika zmian osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w latach 2015-2023	0,5
22	gospodarcza	Średnia wysokość podatku dochodowego z działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym	1

23	gospodarcza	Dynamika wysokości podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) w latach 2015-2022	0,5
24	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba obiektów wybranych usług społecznych na 1000 mieszkańców	1
25	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców w 2022 roku	1
26	przestrzenno-funkcjonalna	Liczba pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych na 1000 mieszkańców w latach 2016-2023	0
27	techniczna	Liczba zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków w latach 2016-2023 na 1000 mieszkańców	1
28	techniczna	Udział budynków posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej w budynkach posiadających przyłącza do sieci wodociągowej [%]	0,5
29	środowiskowa	Liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe na 100 źródeł ogrzewania ogółem [%]	1
30	środowiska	Masa azbestu przeznaczonego do utylizacji na 1 mieszkańca w 2022 r.	1

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych statystycznych

Obszarem zdegradowanym będzie zatem każda jednostka analityczna w mieście Swarzędzu, a także sołectwo na obszarze wiejskim w obrębie gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz, dla której łącznie:

- wskaźnik sumaryczny w sferze społecznej jest ujemny,
- przynajmniej jeden wskaźnik sumaryczny w sferze gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub technicznej jest ujemny.

Obszarem rewitalizacji będzie część obszaru zdegradowanego, który nie przekracza 30% liczby mieszkańców i 20% powierzchni gminy, który cechuje się bardzo wysokim wskaźnikiem degradacji we wszystkich sferach łącznie (wskaźnik sumaryczny dla wszystkich sfer przyjmuje wysoką wartość ujemną), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Wskazanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

W interpretacji wyników analizy należy zwrócić uwagę również na wskaźnik sumarycznych dla wszystkich sfer łącznie. Ukazuje on stopień degradacji jednostek w ujęciu wszystkich wskaźników, dla których wykonano analizę.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Obszar miejski

Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich sferach w mieście Swarzędz zostały zaprezentowane zbiorczo w tabeli poniżej. Z uzyskanych obliczeń wynika, że w dwóch obszarach zaobserwowano koncentrację problemów społecznych. Należą do nich jednostki analityczne nr 4 i nr 6. Zdecydowanie najwyższy wskaźnik sumaryczny ujemny, czyli najtrudniejsza sytuacja w sferze społecznej, cechuje obszar nr 4. Koncentracją problemów społecznych charakteryzuje się również obszar nr 6. W jednostkach nr 4 i 6, gdzie występuje koncentracja problemów społecznych, zaobserwowano jednocześnie występowanie koncentracji problemu przynajmniej w jednej z pozostałych sfer. Na obszarze nr 4 zauważono natężenie problemów w sferze technicznej i środowiskowej. Na obszarze nr 6 występują znaczne problemy w sferze środowiskowej oraz w dużo mniejszym stopniu w sferze gospodarczej i technicznej.

Wyznaczony w ramach diagnozy **obszar zdegradowany** w mieście Swarzędz obejmuje:

- jednostkę analityczną nr 4,

- jednostkę analityczną nr 6

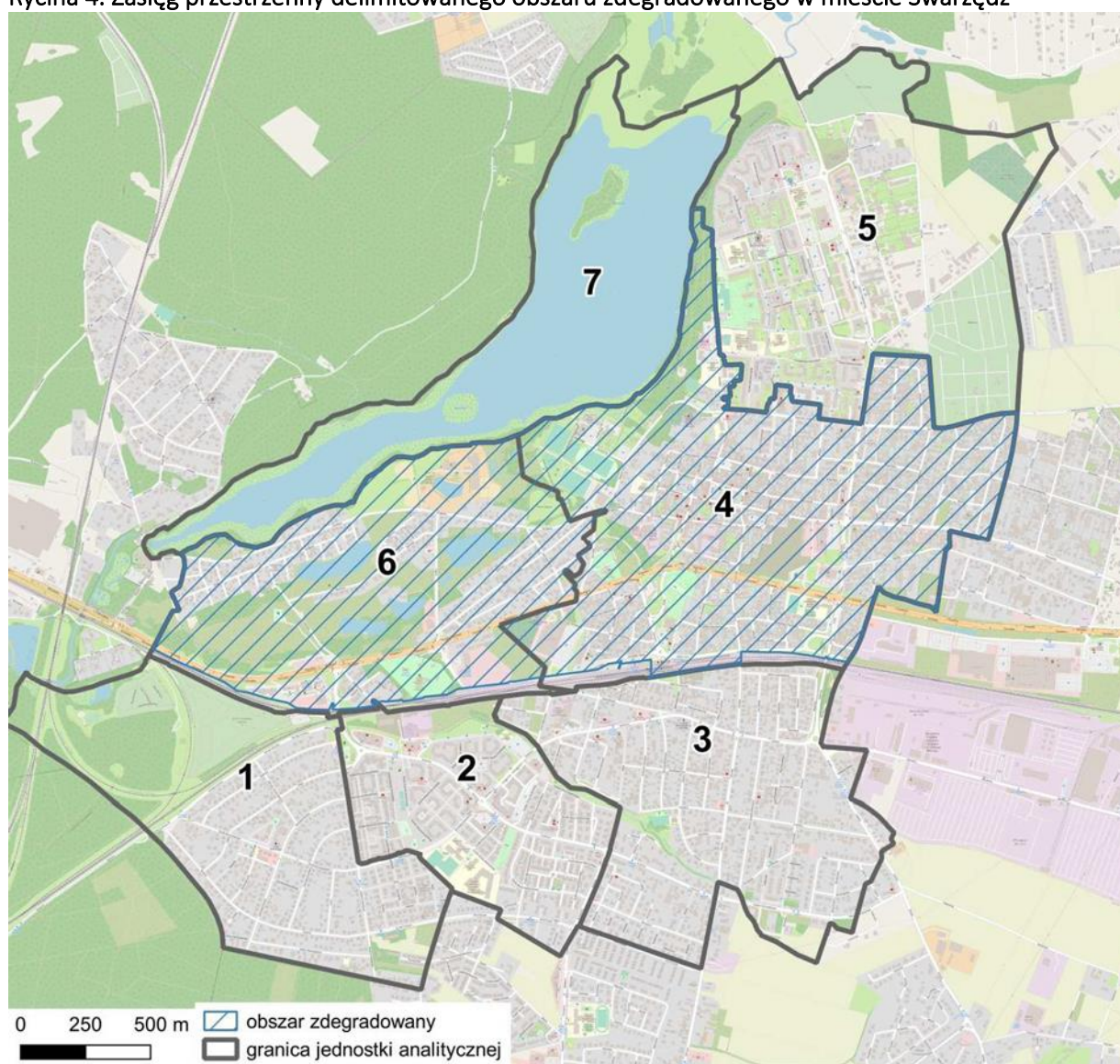
w granicach wskazanych na rycinie poniżej.

Tabela 8. Wskaźniki sumaryczne w poszczególnych sferach i łącznie w mieście Swarzędz

Nazwa obszaru (jednostki analitycznej)	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno- funkcyjna	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa	Indeks zbiorczy
1	6,6811	1,1561	-0,5869	0,9511	-0,8491	7,3523
2	2,3179	-1,7632	-1,9271	1,0757	3,0597	2,7631
3	4,7978	3,2355	-0,9734	0,4208	-1,1555	6,3252
4	-8,6833	1,8443	2,7226	-1,1485	-0,2376	-5,5024
5	0,1325	-4,3605	-1,4839	-1,2049	1,8084	-5,1084
6	-5,2461	-0,1123	2,2486	-0,0942	-2,6259	-5,8298

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych statystycznych

Rycina 4. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru zdegradowanego w mieście Swarzędz

Źródło: Opracowanie własne. Podkład mapy: Open Street Map

Obszar wiejski

Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich sferach zostały zaprezentowane również w miejscowościach wiejskich gminy Swarzędz zbiorczo w tabeli poniżej. Z przeprowadzonych badań wynika, że na obszarze wiejskim gminy Swarzędz widoczna jest wyraźna przestrzenna koncentracja miejscowości o wysokim poziomie występowania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej w miejscowościach wiejskich takich jak:

- Wierzenica,
- Wierzonka,
- Karłowice,
- Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze,
- Jasin,
- Kobylnica, Katarzynki,
- Uzarzewo,
- Janikowo,
- Łowęcín.

Tabela 9. Wskaźniki sumaryczne w poszczególnych sferach i łącznie na obszarze wiejskim gminy Swarzędz

Nazwa miejscowości	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa	Indeks zbiorczy
Wierzenica	-9,7723	-0,2210	0,9100	0,0852	-1,7509	-10,7490
Wierzonka	-7,7437	-2,6863	0,5027	0,7030	-0,0563	-9,2807
Karłowice	-5,0099	-3,2694	0,4518	1,3286	-3,7655	-10,2645
Sarbinowo; Puszczykowo-Zaborze	-4,8394	-0,7427	2,6129	-0,5380	-3,3278	-6,8350
Jasin	-2,8021	0,6689	-4,1543	-1,4325	1,3880	-6,3321
Kobylnica; Katarzynki	-1,8720	-0,9456	-1,6201	0,1430	0,3393	-3,9554
Uzarzewo	-1,6492	-3,7284	0,4054	1,0923	-2,5433	-6,4232
Janikowo	-0,7851	2,3371	-1,3169	-0,0492	0,1206	0,3066
Łowęcín	-0,2664	1,9534	0,5841	-4,4716	-0,6817	-2,8821
Paczkowo	0,8878	-0,2080	-0,3332	1,0509	0,6404	2,0378
Bogucin	1,2433	-0,9909	-0,9405	0,3866	0,5989	0,2974
Sokolniki Gwiazdowskie	1,9818	-0,7541	3,8469	-0,5768	-0,9575	3,5403
Kruszewnia	2,4773	1,1212	0,3057	-0,2015	1,7038	5,4064
Rabowice	4,8316	1,4960	-1,0149	0,4547	2,2480	8,0154
Gruszczyn	5,2241	0,5094	-0,2479	0,7271	1,4447	7,6574
Gortatowo	5,6567	0,3257	0,2440	-0,2456	1,7000	7,6808
Garby	6,1322	4,6375	-0,1379	0,6042	0,5737	11,8097
Zalasewo	6,3797	0,4973	-0,0977	0,9398	2,3257	10,0448

Źródło: Opracowanie własne Lider Projekt Sp. z o.o. na podstawie zebranych danych statystycznych

W miejscowościach wiejskich, gdzie występuje koncentracja problemów społecznych, musi być zaobserwowane jednocześnie występowanie natężenia problemu przynajmniej w jednej z pozostałych sfer (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej), aby można było wskazać ją jako obszar zdegradowany. I tak w Wierzenicy obserwuje się koncentrację problemów w sferze środowiskowej oraz w mniejszym stopniu w sferze gospodarczej. Z kolei w Wierzonce zaznaczają się problemy w sferze gospodarczej oraz w niewielkim stopniu w sferze środowiskowej. W Sarbinowie oraz Puszczykowie-Zaborzu występuje znaczne natężenie problemów w sferze

środowiskowej, a także w dużo mniejszym stopniu w sferze gospodarczej i technicznej. W Karłowicach można dostrzec natomiast wyraźne problemy w sferze gospodarczej i środowiskowej. W Jasinie widać zaś problemy zwłaszcza w sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz w niewielkim stopniu w sferze technicznej. W Uzarzewie stwierdzono większe problemy w sferze gospodarczej oraz w sferze środowiskowej. W Kobylnicy i Katarzynkach odnotowano największe nagromadzenie problemów natury gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej. W Janikowie zanotowano w mniejszym stopniu na tle pozostałych sołectw problemy w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W Łowęcinie dostrzeżono dość znaczne problemy w sferze technicznej oraz w dużo mniejszym stopniu w sferze środowiskowej.

Wyznaczony w ramach diagnozy **obszar zdegradowany** obszaru wiejskiego gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz obejmuje miejscowości wiejskie (sołectwa) takie jak:

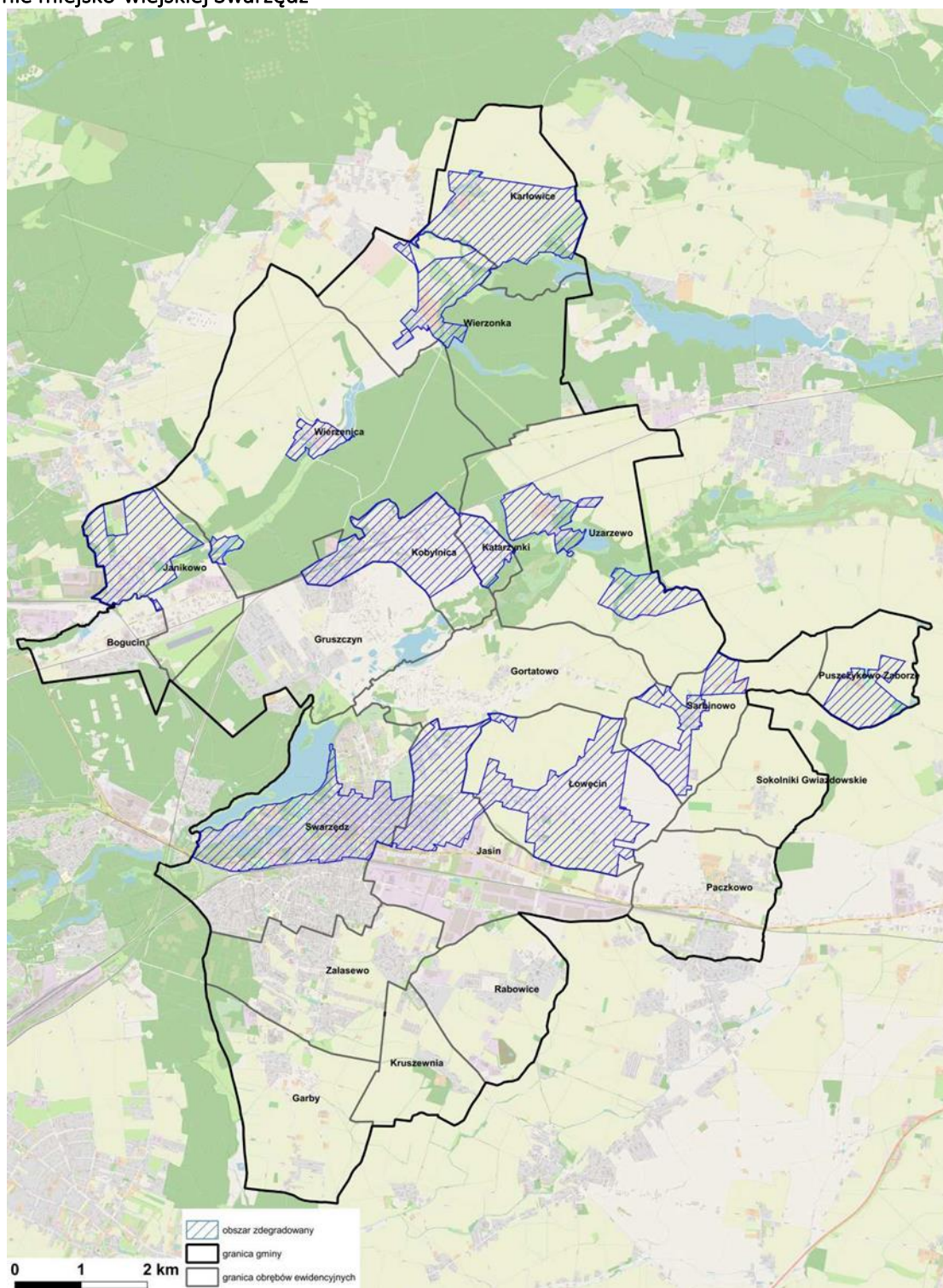
- Wierzenica,
- Wierzonka,
- Karłowice,
- Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze,
- Jasin,
- Kobylnica, Katarzynki,
- Uzarzewo,
- Janikowo,
- Łowęcin.

Tabela 10. Liczba ludności ogółem i powierzchnia geodezyjna na obszarze zdegradowanym w granicach gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz

Nazwa obszaru	Liczba ludności ogółem na dzień 31.12.2022 r.	Powierzchnia [km ²]
Obszar miejski		
4	5062	1,70
6	1626	1,14
Obszar wiejski		
Janikowo	463	1,72
Jasin	1834	1,68
Karłowice	363	2,33
Łowęcin	623	2,89
Uzarzewo	502	1,48
Wierzenica	331	0,46
Wierzonka	357	1,05
Kobylnica, Katarzynki	1579	2,57
Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze	193	1,83
Obszar zdegradowany	12933	18,85
Obszar wiejski gminy	23253	93,5
Miasto Swarzędz	27295	8,23
Gmina miejsko-wiejska Swarzędz	50548	101,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych statystycznych

Rycina 5. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim w gminie miejsko-wiejskiej Swarzędz

Źródło: Opracowanie własne. Podkład mapy: Open Street Map

łącznie obszar zdegradowany zajmuje 18,85 km², tj. 18,52% powierzchni gminy i zamieszkuje go 12 933 ludności, tj. 25,59% ludności gminy.

Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Na części lub całości obszaru zdegradowanego można wyznaczyć obszar rewitalizacji. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar ten nie może być większy niż 20% powierzchni gminy i jednocześnie

zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji powinien koncentrować się szczególną koncentracją problemów społecznych. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji jest to obszar, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

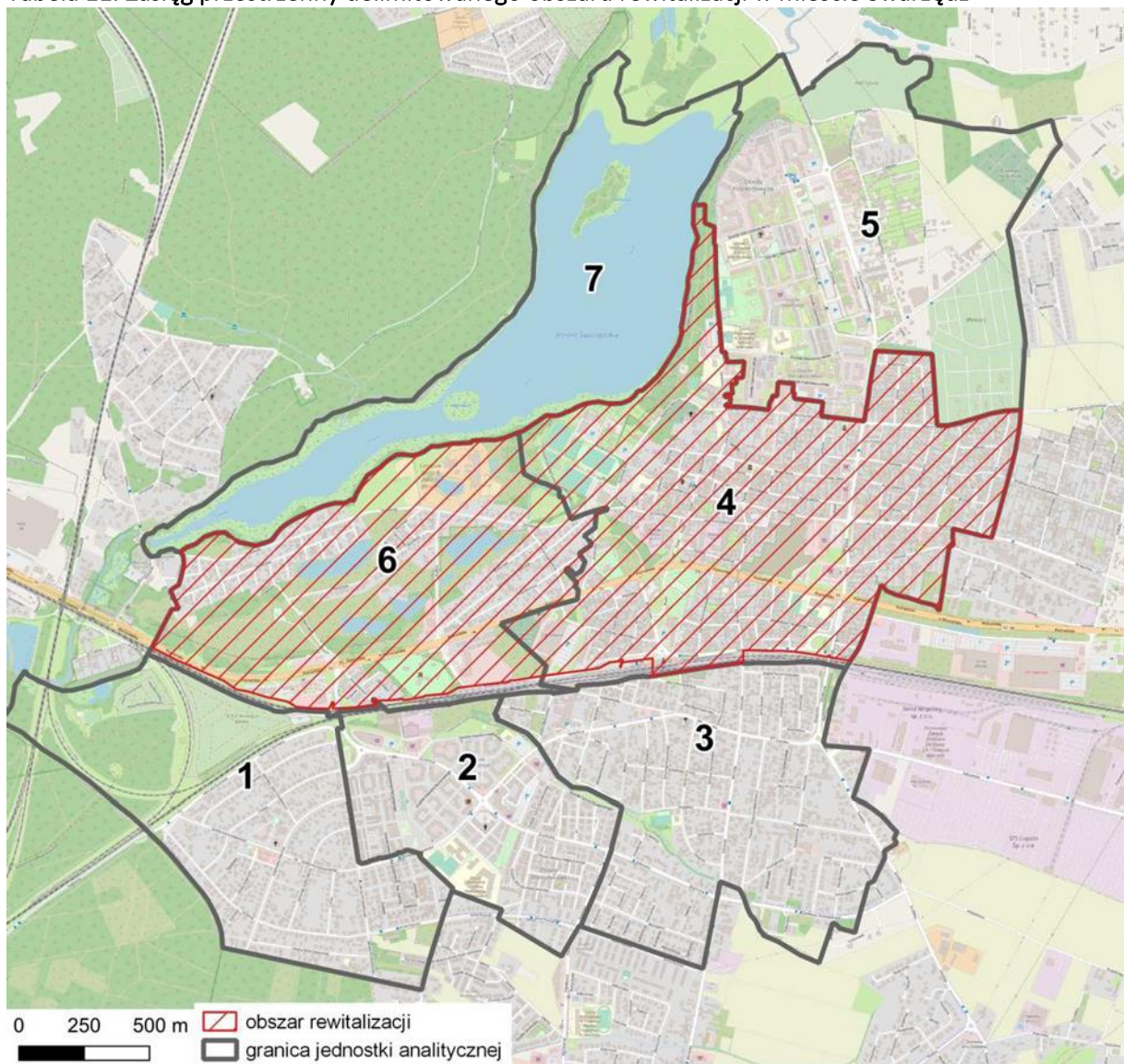
Na podstawie wyników analizy wskaźnikowej, szczególnie w sferze społecznej, wskazano jednostki analitycznej o największej koncentracji problemów społecznych, które zakwalifikowano do obszaru rewitalizacji przy spełnieniu limitów ustawowych.

W mieście Swarzędz obszarem rewitalizacji objęto cały obszar zdegradowany. Wyznaczony w ramach diagnozy **obszar rewitalizacji** w mieście Swarzędz obejmuje:

- jednostkę analityczną nr 4,
- jednostkę analityczną nr 6

w granicach wskazanych na rycinie poniżej.

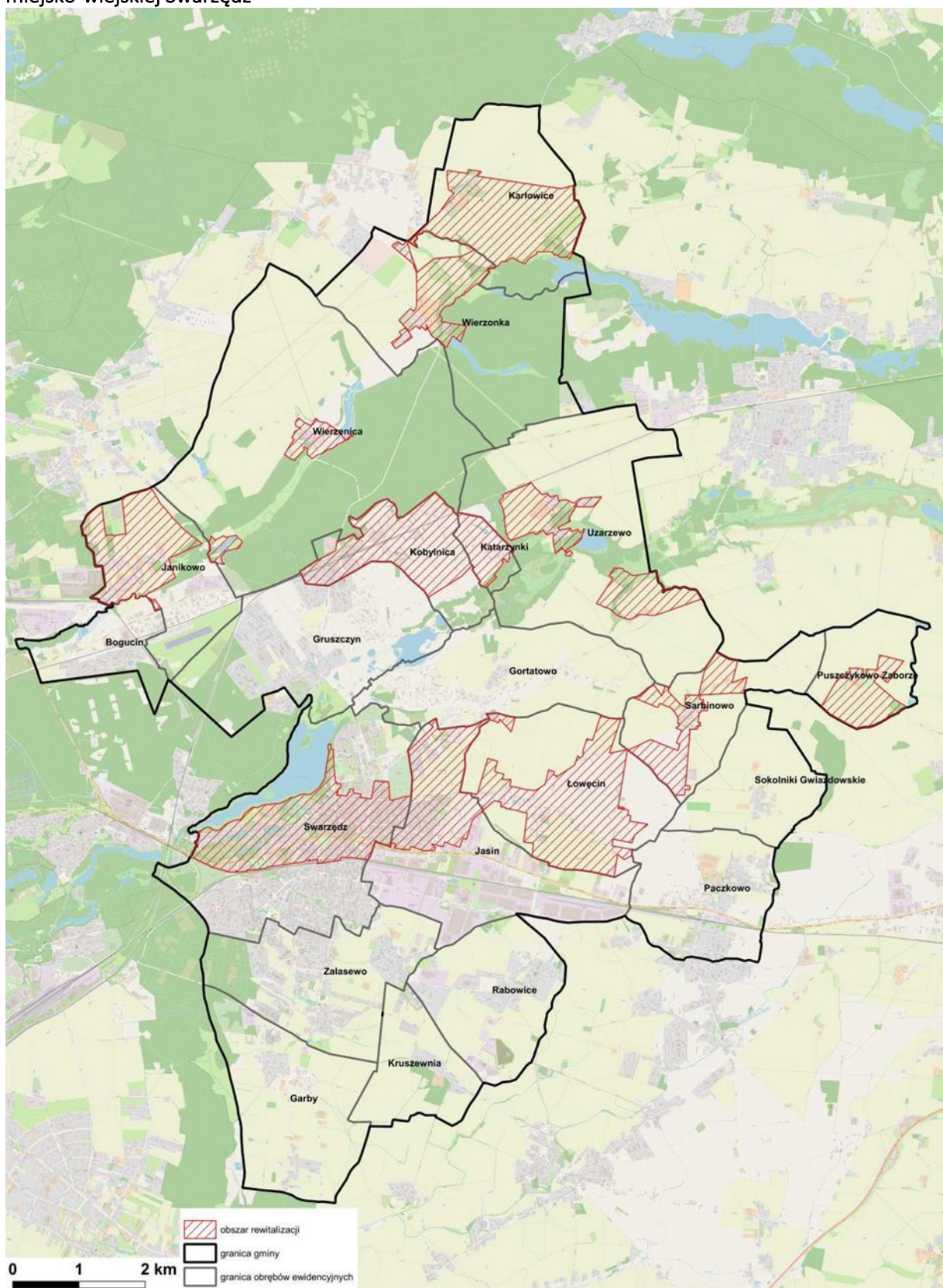
Tabela 11. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru rewitalizacji w mieście Swarzędz

Źródło: Opracowanie własne. Podkład mapy: Open Street Map

Na obszarze wiejskim gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz również obszarem rewitalizacji objęto cały obszar zdegradowany.

Rycina 6. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim w gminie miejsko-wiejskiej Swarzędz

Źródło: Opracowanie własne. Podkład mapy: Open Street Map

Wyznaczony w ramach diagnozy **obszar rewitalizacji** obszaru wiejskiego gminy miejsko- wiejskiej Swarzędz obejmuje miejscowości wiejskie (sołectwa) takie jak:

- Wierzenica,
- Wierzonka,
- Karłowice,
- Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze,
- Jasin,
- Kobylnica, Katarzynki,
- Uzarzewo,
- Janikowo,
- Łowęcin.

Tabela 12. Liczba ludności ogółem i powierzchnia geodezyjna na obszarze rewitalizacji w granicach gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz

Nazwa obszaru	Liczba ludności ogółem na dzień 31.12.2022 r.	Powierzchnia [km ²]
Obszar miejski		
4	5062	1,7
6	1626	1,14
Obszar wiejski		
Janikowo	463	1,72
Jasin	1834	1,68
Karłowice	363	2,33
Łowęcin	623	2,89
Uzarzewo	502	1,48
Wierzenica	331	0,46
Wierzonka	357	1,05
Kobylnica, Katarzynki	1579	2,57
Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze	193	1,83
Obszar rewitalizacji	12933	18,85
Obszar wiejski gminy	23253	93,5
Miasto Swarzędz	27295	8,23
Gmina miejsko-wiejska Swarzędz	50548	101,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych statystycznych

łącznie obszar rewitalizacji zajmuje 18,85 km², tj. 18,52% powierzchni gminy i zamieszkuje go 12 933 ludności, tj. 25,59% ludności gminy.

4. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji została opracowana głównie na podstawie:

- danych statystycznych zebranych na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- przeprowadzonych badań *desk research* na źródłach dostępnych w Internecie, głównie w domenach publicznych,
- przeprowadzonych anonimowych indywidualnych rozmów lub wywiadów pogłębionych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji zaangażowanych w życie publiczne i społeczne oraz przedstawicieli jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz,
- zorganizowanego wywiadu grupowego z pracownikami Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu,
- inwentaryzacji terenowej.

Obszar rewitalizacji - charakterystyka

Na obszarze rewitalizacji w 2022 r. zameldowanych było 12 933 mieszkańców, w tym w części miejskiej obszaru rewitalizacji 6 688 osób, a na obszarach wiejskich zaś 6 245 osób.⁴ Obszar rewitalizacji cechuje systematyczny proces depopulacji. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 r. ubyło tutaj 1,34% mieszkańców. Tymczasem w gminie Swarzędz obserwuje się dynamiczny przyrost populacji. Na obszarze rewitalizacji zaznacza się niekorzystna struktura demograficzna populacji według ekonomicznych grup wieku. W 2022 r. udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności wynosił tutaj 20,76%, osiągając o 2,07 p.p. niższą wartość aniżeli średnio w gminie. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – ich udział przekroczył nieco ponad 59,00%. Natomiast w gminie Swarzędz odsetek mieszkańców w wieku aktywności zawodowej kształtował się na poziomie 58,64%. Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się nasilenie procesów starzenia się społeczeństwa zameldowanego na obszarze rewitalizacji. I tak udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności liczył tutaj 19,99%, przy średniej dla gminy wynoszącej 18,53%. W przyjętym okresie analizy statystycznej (między 2015 a 2023 rokiem) liczba seniorów zwiększyła się na obszarze rewitalizacji o 22,79%. Tymczasem w gminie wskaźnik dynamiki zmian liczby osób w wieku emerytalnym osiągnął ok. 30,00%. Oznacza to, że w gminie Swarzędz tempo starzenia się społeczeństwa jest szybsze w stosunku do obszaru rewitalizacji. Utrzymywanie się opisanej tendencji może mieć negatywne skutki dla społeczności całej gminy. Jednocześnie należy pamiętać, że w gminach podmiejskich zachodzą procesy odmładzania się społeczeństwa, wynikające z napływu młodych osób w wieku produkcyjnym wraz z dziećmi.

Starzejące się społeczeństwo tworzy szereg problemów i obowiązków dla władz samorządowych, takich jak m.in. umożliwienie nieskrępowanego poruszania się osobom starszym poprzez zastosowanie odpowiednich rozwiązań architektonicznych i technicznych w miejscach publicznych i obiektach użyteczności publicznej, konieczność zabezpieczenia odpowiedniej opieki społecznej i medycznej nad osobami starszymi, czy utrzymanie miejsc służących aktywizacji osób w wieku emerytalnym i ich

⁴ Dane dotyczące liczby ludności zostały zgromadzone na podstawie danych o zameldowaniu i mogą nie odzwierciedlać faktycznego stanu zamieszkania na terenie gminy Swarzędz i poszczególnych miejscowości. Wynika to z faktu, że nie wszystkie osoby, które faktycznie mieszkają na terenie gminy dokonują obowiązku meldunkowego.

zaangażowania w życie lokalnej społeczności. Z drugiej strony na obszarze rewitalizacji należałoby utworzyć kolejne miejsca aktywizacji społecznej dla dzieci i młodzieży, tak aby miała również możliwość zagospodarować wolny czas.

Na terenie miasta i gminy Swarzędz znajdują się dwie placówki dla osób w wieku senioralnym: Centrum Aktywności Seniora w Swarzędzu przy ul. Piaski 4 (I piętro) oraz Centrum Międzypokoleniowe „Pogodna” w Swarzędzu przy ul. Marii Konopnickiej 11. W strukturze Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu funkcjonują Centrum Aktywności Seniora (CAS), Kluby Młodych Duchem (KMD) w Swarzędzu oraz Centrum Międzypokoleniowe „Pogodna” (CMP). Kluby Młodych Duchem działają od 2002 roku. Na terenie gminy powstało 13 KMD. Wśród nich można wyróżnić:

- KMD Gadu Gadu,
- KMD Jaskółki,
- KMD Jaśminy,
- KMD Łowęcianki,
- KMD Pod Kasztanami,
- KMD Pod Lasem,
- KMD Promyk,
- KMD Seniorita,
- KMD Słoneczny Wiek,
- KMD Stokrotki,
- KMD w Gruszczyńcu,
- KMD Wesoła Paczka,
- KMD Wrzosowisko.

Głównym zadaniem wyżej wymienionych placówek działających w strukturach CUS jest aktywizacja osób w wieku senioralnym mieszkających na terenie gminy. Odpowiadają one za rozwijanie zainteresowań poprzez zajęcia aktywizujące, spotkania ze znanymi ludźmi, integrację międzypokoleniową, współpracę z lokalnymi i ponadlokalnymi jednostkami, zaangażowanie w życie lokalnej społeczności poprzez udział w szkoleniach, warsztatach i projektach oraz prowadzenie strony internetowej www.swarzedzkisenior.pl. Jednostki te proponują wyjazdy zagraniczne i krajowe zajęcia ruchowe (z salsy, jogi, nordic walking, aqua aerobik, gimnastyki), zajęcia komputerowe, językowe, muzyczne, filmowe, teatralne lub artystyczne, brydż, treningi pamięci, spotkania i zabawy integracyjne, kulturalne, tematyczne i wiele innych.⁵

Na terenie gminy Swarzędz jest usytuowany Dzienny Dom „Senior-WIGOR” przy ul. Sienkiewicza 21 w mieście Swarzędz. Obiekt posiada 30 dostępnych miejsc dla osób nieaktywnych zawodowo powyżej 60 roku życia. Placówka jest ośrodkiem wsparcia dziennego działającym w strukturach Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu. Zadanie jest dofinansowane w ramach Programu Wieloletniego „Senior+”. Jego celem jest zapewnienie aktywizacji seniorów w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej. Ośrodek daje możliwość wykorzystania uczestnikom 8-godzinnej oferty od poniedziałku do piątku. Jednostka oferuje usługi społeczne dla seniorów w zakresie:

⁵ <https://www.cusswarzedz.pl/centrum-aktywnosci-seniora>

- dbałości o dobrostan uczestników, pracy socjalnej, pomocy psychologicznej, poradnictwa i wsparcia w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego,
- dostępu do prasy, internetu, informacji przez Senior SMS,
- organizacji wycieczek, udziału w wydarzeniach okolicznościowych i aktywizujących społecznie,
- pomocy w utrzymaniu sprawności i samodzielności seniorów,
- udziału w zajęciach aktywizujących: rehabilitacyjnych, muzycznych, z psychologiem, dietetykiem oraz terapii zajęciowej,
- zapewnieniu codziennie ciepłego posiłku oraz transportu z miejsca zamieszkania do ośrodka i z powrotem,
- zaspokojeniu potrzeb życiowych: bezpiecznego i godnego spędzania czasu.⁶

W 2019 r. powstał Dzienny Dom Pomocy przy ul. Sienkiewicza 21 w mieście Swarzędzu. Placówka jest ośrodkiem wsparcia dziennego działającym w strukturach Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu. Dzienny Dom Pomocy przeznaczony jest dla osób niesamodzielnych powyżej 60 roku życia, będących mieszkańcami miasta i gminy Swarzędz. Znajduje się w nim 20 miejsc. Ośrodek zapewnia co najmniej 8-godzinną ofertę usług od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-16.00, codzienny ciepły posiłek oraz transport. Jednostka ta została uruchomiona w ramach projektu pt. „Nowoczesne usługi asystenckie i opiekuńcze w Gminie Swarzędz” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa 7. Włączenie Społeczne, Działanie 7.2 Usługi Społeczne i Zdrowotne, Poddziałanie 7.2.2 Usługi Społeczne i Zdrowotne – Projekty Konkursowe. Celem projektu jest zwiększenie świadczonych usług opiekuńczych w formie miejsc stacjonarnej opieki dziennej, jak i zapewnienie aktywizacji seniorów w sferze fizycznej, intelektualnej oraz społecznej. Wśród podstawowych usług DDP wskazuje:

- pomoc we wzmacnianiu samodzielności życiowej,
- zaspokojenie potrzeb życiowych: bezpieczne i godne spędzanie czasu,
- pomoc psychologiczną, poradnictwo i wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego,
- udział w zajęciach aktywizujących: muzycznych, plastycznych, wspierających ruchowo,
- usługi opiekuńcze i pielęgnacyjne, w tym pomoc w utrzymaniu higieny osobistej,
- dostęp do książek i środków przekazu,
- organizację imprez okolicznościowych, rekreacyjnych oraz towarzyskich.⁷

W mieście Swarzędz przy ul. Nowy Świat 10 powstała wspólna przestrzeń aktywizująca i integrująca mieszkańców w ramach Swarzędzkiego Klubu Rodziny. Dorośli mogą omawiać swoje doświadczenia życiowe, pijąc wspólnie kawę/herbatę. W tym czasie dzieci i młodzież mają możliwość spędzać wspólnie wolny czas, bawiąc się. Placówka proponuje różne formy aktywności dla najmłodszych, np. naukę języka angielskiego, terapeutyczne bajanie o emocjach, warsztaty laboratoryjne, naukę wykonywania makijażu, sensoryczne zabawy dla maluchów i rodziców, rysunek, spotkania twórczego myślenia. Placówka rozpoczęła swoją działalność w marcu 2024 r. Od marca Klub organizuje „Laboraki”, czyli poznawanie świata poprzez doświadczenia chemiczne i fizyczne dla dzieci w wieku

⁶ <https://www.cusswarzedz.pl/dzienny-dom-senior-wigor>

⁷ <https://www.cusswarzedz.pl/dzienny-dom-pomocy>

między 11 a 13 rokiem życia. Ponadto jednostka oferuje bezpłatną pomoc logopedyczną oraz zabawę z języka francuskiego z native speakerem dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat.⁸

Obszar rewitalizacji pod wieloma względami, mimo podjętych w poprzednich latach działań rewitalizacyjnych, pozostaje nadal w stanie kryzysowym. Kluczowe problemy dotyczące ten rejon miasta związane są ze strukturą społeczną. Szczególnie uciążliwym problemem społecznym jest ubóstwo dochodowe.

Do zadań własnych gminy należą sprawy opieki zdrowia i pomocy społecznej. Wydłużenie przeciętnego trwania długości życia to czynnik powiązany ściśle z tą opieką. Kompetentnie działająca podstawowa opieka zdrowotna i socjalna w dużej mierze zwiększa poczucie bezpieczeństwa ludności oraz gwarantuje należyty poziom i warunki życia. Pomoc społeczna polega w szczególności na udzielaniu przewidzianych ustawą świadczeń (pieniężnych i niepieniężnych), pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy. Objęcie ludności wsparciem z pomocy społecznej w formie zasiłków pozwala wskazać na obszary o wyższych potrzebach w zakresie prowadzonej polityki społecznej. Główną jednostką organizacyjną w strukturze miasta, wykonującą zadania zlecone i własne w zakresie pomocy społecznej jest Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu.

Z dniem 1 stycznia 2024 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Swarzędzu został przekształcony w Centrum Usług Społecznych (CUS). Usługi są świadczone z wykorzystaniem lokalnych zasobów i potencjałów, w tym organizacji pozarządowych. Centrum współpracuje z lokalnymi jednostkami i przedsiębiorcami. Wśród usług świadczonych przez CUS znajdują się: pomoc finansowa i społeczna, działania dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, wsparcie psychologiczne i prawne, świadczenia i dodatki, wsparcie rodzin i praca socjalna. CUS nie tylko kontynuuje dotychczasowe działania, ale także rozszerza je o nowe obszary, mając na celu poprawę dostępności usług, lepszą koordynację informacji, wzmocnienie wspólnoty lokalnej, rozwój współpracy międzysektorowej, kształtowanie społecznościowego wizerunku pomocy społecznej.⁹ Z badań społecznych wynika, że pracownicy CUS wprowadzili również działania adresowane do osób osamotnionych oraz wsparcie specjalistów prowadzących rozmowy z dziećmi i młodzieżą oraz seniorami. Pracownicy CUS podkreślają, że czerpią pasję ze swoich wspólnych działań skierowanych do społeczności lokalnej np. założenia ogrodu społecznego.

Wraz z ubytkiem populacji młodej na obszarze rewitalizacji, szczególnie w centrum miasta Swarzędz, nasilają się procesy starzenia się społeczeństwa i pogłębiają problemy natury społecznej. Powszechnie stosowany wskaźnik służący ocenie poziomu ubóstwa dochodowego to udział ludności korzystającej ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności. Według danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu w 2022 r. na obszarze rewitalizacji z pomocy społecznej korzystało 448 osób, co stanowiło 3,47% łącznej liczby mieszkańców tego obszaru. Natomiast w gminie Swarzędz systemem tej pomocy objęto 923 mieszkańców, tj. 1,83% ogólnej ich liczby. Oznacza to, że w obszarze rewitalizacji obserwuje się większe natężenie ubóstwa dochodowego aniżeli w całej gminie Swarzędz. Na wysoki udział osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej wpływ może mieć fakt, iż znaczna część tych obszarów zamieszkiwana jest przez dużą liczbę osób starszych, a tym samym posiadających

⁸ <https://www.cusswarzedz.pl/swarzedzki-klub-rodziny/aktualnosci-skr>

⁹ <https://www.cusswarzedz.pl/o-nas>

relatywnie wyższe potrzeby w zakresie usług opiekuńczo-pielęgnacyjnych, a przede wszystkim obszary te cechują się wysokimi wskaźnikami bezrobocia na tle samej gminy, w tym bezrobocia długotrwałego, co przekłada się na wyższy poziom ubóstwa mieszkańców, zwiększone potrzeby socjalne, jak i wyższe ryzyko wystąpienia zjawisk negatywnych społecznie: uzależnień, przemocy domowej czy przestępczości. Jednak w okresie pomiędzy 2015 a 2022 r. liczba osób korzystających z tej pomocy zmniejszyła się o 13,93%. Analiza statystyki pokazuje, że w gminie tempo spadku tego zjawiska wynosiło jedynie nieco ponad 8,00%. Na obszarze rewitalizacji udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności kształtował się zaś na poziomie 38,39%. Osoby z niepełnosprawnościami mają problemy z przemieszczaniem się w przestrzeni publicznej (np. z powodu zbyt wysokich krawężników chodników, nieznaczkowane przejścia dla pieszych) i niezbyt chętnie angażują się w sprawy społeczne.

Pracownicy Centrum Usług Społecznych wśród głównych powodów osób korzystających z pomocy społecznej wskazują niepełnosprawność, długotrwałą chorobę oraz problemy opiekuńczo-wychowawcze, które wynikają najczęściej z bezradności i umiejętności wychowawczych ze strony rodziców. Wśród osób korzystających z pomocy społecznej problemy opiekuńczo-wychowawcze stanowią ok. 40% wszystkich przypadków. Z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych problemy te są niezwykle istotne. Środowisko rówieśnicze i otoczenie ma znaczny wpływ na funkcjonowanie dzieci. Bardzo dużym problemem pozostaje brak umiejętności opiekuńczo-wychowawczych ze strony rodziców. Brak zagospodarowanego wolnego czasu przeznaczonego przez rodziców sprawia, że nie zwraca się uwagi na problemy najmłodszych. Dzieci organizują same sobie czas w taki sposób, jaki jest im najłatwiej go wykorzystać. W dzisiejszych czasach zbyt często korzystają z aplikacji mobilnych w telefonie i internecie, nie mają motywacji do nauki. Ponadto nie doświadczają do końca dobrych wzorców zachowań ze strony dorosłych. Sygnały w tych sprawach często pochodzą ze szkół podstawowych. Problemy te przekładają się na mniejszą motywację dzieci do nauki, a tym samym osiągnięcia niskich wyników edukacyjnych. W okresie popandemicznym młodzież częściej cierpi na problemy natury psychologicznej. Niektóre dzieci nie radzą sobie z różnymi sytuacjami emocjonalnymi. Dziś temat ten stał się bardziej medialny, jednak asystenci rodziny dostrzegają go od wielu lat. Co istotne, niektóre dzieci wymagają wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego, ale nie zawsze wiąże się to z problemami opiekuńczo-wychowawczymi. Problem opiekuńczo-wychowawczy to jeden z ważniejszych, często występujących, problemów, które rozpatruje się indywidualnie (każda sytuacja jest zróżnicowana). Ich przyczyną może być choroba, zaburzenia zachowania dziecka, brak umiejętności prawidłowego reagowania ze strony rodziców, brak umiejętności i możliwości uczenia się pewnych właściwych zachowań, dziedziczenie pewnych sposobów zachowań i wiele innych.

Asystenci rodziny współpracują ściśle również z nauczycielami szkół podstawowych, jak i rodzicami. Specjaliści zwracają uwagę, że osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej muszą chcieć skorzystać z pomocy socjalnej. Niektórzy rodzice dowożą swoje dzieci do szkół podstawowych zlokalizowanych w mieście Poznań i nie utrzymują kontaktów na terenie gminy Swarzędz. CUS stara się zachęcić mieszkańców do wspólnej aktywizacji i integracji społeczności lokalnej, w szczególności spędzania wolnego czasu rodziców ze swoimi dziećmi na świeżym powietrzu. Pracownicy CUS chętnie promują miejsca, gdzie rodziny mogą razem przebywać w plenerze. W związku z tym wyzwaniem staje się budowanie oddolnych inicjatyw społecznych w mniejszych wspólnotach, które się same organizują, pomagają sobie i działają na rzecz lokalnej ojczyzny. Tego typu inicjatywy szczególnie widoczne są w dawnych miejscowościach popegeerowskich, zwłaszcza w Uzarzewie i Wierzonce.

Pracownicy CUS wskazują, że ważnym kierunkiem działań powinna być aktywizacja i integracja społeczna w sołectwach adresowana do wszystkich mieszkańców. Pojedyncze inicjatywy społeczne wymagają wsparcia instytucjonalnego.

Pracownicy Centrum Usług Społecznych obserwują procesy starzenia się społeczeństwa na przestrzeni ostatnich lat oraz zmiany sposobu funkcjonowania seniorów. Zjawisko to widoczne jest m.in. w centrum miasta. Dziś osoby starsze decydujące się zakończyć karierę zawodową coraz chętniej chcą być zaangażowane w działania społeczne w okolicach swojego miejsca zamieszkania. W ostatnich latach specjaliści socjalni dostrzegają problem samotności w tej grupie społecznej. Osoby starsze nie zawsze mają kontakt ze swoimi bliskimi, którzy przebywają w dalszej odległości od nich i pracują. Seniorzy lubią spędzać swój czas w świetlicach wiejskich, jednak nie mają chęci dojeżdżać do sąsiednich wiosek, mimo organizacji bezpłatnego transportu. Pracownicy CUS widzą ograniczoną mobilność osób w wieku poprodukcyjnym, szczególnie po 70 roku życia. I tak mieszkańcy Karłowic nie przemieszczają się do świetlicy wiejskiej w Wierzonce. Oczekują oni budowy świetlicy wiejskiej w północnej części swojej miejscowości. W związku z tym ważnym kierunkiem działań staje się aktywizacja i integracja seniorów w wymiarze lokalnym. Ponadto, zdaniem asystentów rodziny, integracja mieszkańców powinna mieć wymiar międzypokoleniowy.

Centrum Usług Społecznych udziela wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. Od 2024 r. realizowany jest „Program asystent osoby z niepełnosprawnością 2024 r.”

Centrum Usług Społecznych świadczy pomoc społeczną dla swoich mieszkańców w różnorodnej formie. I tak powstała grupa wsparcia dla rodziców i opiekunów prawnych, którzy są zainteresowani rozwijaniem swoich kompetencji wychowawczych. Spotkania regularnie organizowane są w czwartki w siedzibie Klubu Integracji Społecznej. Poza tym CUS wspiera osoby dorosłe z chorobami przewlekłymi, problemami wychowawczymi, zaburzeniami emocjonalnymi, separacją, w sytuacji kryzysowej spowodowanej przemocą w rodzinie i rozwodami. W gminie znajdują się również punkty konsultacyjne dla osób potrzebujących porady, wsparcia i pomocy dla osób uzależnionych i członków ich rodzin w zakresie przemocy w rodzinie, narkomanii i uzależnienia od alkoholu. Ważnymi działaniami społecznymi są również mediacje rodzinne, porady psychologiczne, porady prawne i punkt nieodpłatnej pomocy prawnej.¹⁰ Na stronie internetowej <https://cusswarzedz.pl/> koordynowanej przez pracowników Centrum Usług Społecznych wytłumaczono również procedurę wydawania orzeczeń o niepełnosprawności oraz problem przemocy fizycznej i psychicznej w rodzinie. Placówka włącza się w działania animacyjne, np. Dzień Sąsiada, Piknik Trzech Pokoleń, Potańcówki na plantach, półkolonie letnie, Śniadanie na trawie, Tydzień profilaktyki.

Istotną rolę w procesie rewitalizacji społecznej może pełnić Klub Integracji Społecznej (KIS) w Swarzędzu, który jest jednostką organizacyjną Centrum Usług Społecznych. W KIS pracują specjaliści pracy z rodziną, a do współpracy zapraszani są pasjonaci różnych dziedzin. KIS prowadzi zajęcia, takie jak:

- poradnictwo zawodowe:
 - zajęcia komputerowe - uczestnicy zapoznają się z obsługą komputera, pracą w podstawowych programach pakietu Microsoft Office (Word, Excel, Power Point) oraz w Internecie (e-mail, wyszukiwanie informacji),

¹⁰ <https://cusswarzedz.pl/dyzury-specjalistow>

- pomoc w rejestracji do Powiatowego Urzędu Pracy,
- pomoc w poszukiwaniu pracy, tworzeniu dokumentów aplikacyjnych, przygotowaniu do rozmowy kwalifikacyjnej, w określeniu kierunku uzupełnienia kompetencji zawodowych i doborze kursów odpowiadających predyspozycjom uczestnika, opracowywanie indywidualnych ścieżek wsparcia,
- wsparcie w sprawach urzędowych (m. in. pomoc w tworzeniu profilu zaufanego, złożeniu wniosku 800+),
- poradnictwo dla osób z Ukrainy (pracownik mówi w j. ukraińskim),
- warsztaty ekologiczno-kreatywne:
 - tworzenie szarpaków dla psów z pozyskanych resztek materiałów,
 - zajęcia z podstaw szycia na maszynie,
 - przerabianie używanych ubrań,
 - sadzenie kwiatów,
 - wymiana sadzonek,
- warsztaty kulinarne mające na celu m.in. poznawanie polskiej i ukraińskiej kuchni,
- język obcy dla obcokrajowców - zajęcia w zakresie komunikatywnej znajomości języka polskiego (poziom A1/A2) organizowane w grupie do 10 osób, podczas których kładzie się nacisk na mówienie,
- Swa-dzielnia - sklepik za uśmiech, gdzie każdy mieszkaniec może zostawić niepotrzebne przedmioty codziennego użytku, np. ubrania i buty, zabawki, książki, pościelenie i ręczniki, małe akcesoria ogrodnicze, kosmetyki, dekoracje, biżuterię, bibeloty, artykuły papirnicze, sadzonki,
- smyko-multisensoryka - zajęcia sensoryczne adresowane do dzieci od 6 miesiąca do 3 roku życia i ich rodziców lub opiekunów, z podziałem na grupy wiekowe. Program zajęć wykonywany jest w oparciu o założenia teorii integracji sensorycznej. Zajęcia odbywają się w Klubie Rodziny przy ul. Nowy Świat 10 w Swarzędzu.¹¹

Gmina Swarzędz posiada w swoich zasobach 9 mieszkań, w tym mieszkania treningowe i wspomagane. Mieszkania te są przeznaczone dla osób dorosłych z terenu gminy Swarzędz, które z powodu trudnej sytuacji życiowej, niepełnosprawności, wieku lub choroby potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Są one szczególnie dedykowane osobom z zaburzeniami psychicznymi, osobom opuszczającym okręgowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, pieczę zastępczą, osobom bezdomnym, a także cudzoziemcom z odpowiednim statusem w Polsce. W Gminie Swarzędz mieszkania treningowe są przeznaczone dla osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym, a mieszkania wspomagane są dedykowane dla osób starszych. W ramach Programu Kompleksowego Wsparcia dla Rodzin „Za życiem” powstało 5 mieszkań treningowych i 1 mieszkanie wspomagane dla rodziny. Dla osób starszych gmina przeznaczyła trzy mieszkania wspomagane. Mieszkańcy otrzymują wsparcie w formie niepieniężnej, pod opieką specjalistów do podejmowania samodzielnego życia lub są wspomagani w codziennym funkcjonowaniu.¹²

Gmina Swarzędz przystąpiła 3 grudnia 2014 roku do Programu „Wielkopolska Karta Rodziny”. Program ten został przyjęty przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego 29 maja 2014 roku Uchwałą Nr 4705/2014, i jest ukierunkowany na działania wspierające rodziny wielodzietne z województwa wielkopolskiego. Rodziny wielodzietne zamieszkałe na terenie gminy posiadające Kartę Dużej Rodziny

¹¹ <http://www.kis.cussswarzedz.pl/o-kis>

¹² <https://www.cussswarzedz.pl/mieszkania-treningowe-i-wspomagane>

w ramach programu „Gmina Swarzędz Przyjazna Rodzinie – wspieranie i ochrona rodzin wielodzietnych” mogą korzystać z wielu ulg, np. bezpłatnych przejazdów Swarzędzką Komunikacją Autobusową. Od początku 2018 r. członkowie rodziny wielodzietnej mogą założyć również Kartę Dużej Rodziny w wersji elektronicznej. Przysługuje ona m.in. najmłodszym do 18 roku życia, dzieciom z orzeczeniem o umiarkowanym/znacznym stopniu niepełnosprawności, bez ograniczeń wiekowych oraz studentom (do 25 roku życia).

W kwietniu 2024 r. oddano do dyspozycji mieszkańców Centrum Integracji Społecznej. Siedziba CIS mieści się przy ul. Mickiewicza 3A. Celem Centrum jest zwiększenie szans na zatrudnienie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na otwartym rynku pracy poprzez zatrudnienie socjalne. Z oferty CIS mogą skorzystać mieszkańcy gminy Swarzędz w wieku aktywności zawodowej, m. in. osoby długotrwale bezrobotne, niepełnosprawne, uzależnione, z zaburzeniami psychicznymi, opuszczające zakłady karne, uchodźcy. W ramach CIS pracownicy świadczą kompleksowe wsparcie obejmujące reintegrację społeczną (indywidualne i grupowe poradnictwo specjalistów, edukacja) oraz zawodową w ramach warsztatu porządkowo-ogrodniczego.

Centrum Usług Społecznych angażuje się w działania proekologiczne. I tak na przykład pracownicy CUS utworzyli nową zakładkę "365 eko rad na 365 dni roku" i dbają wspólnie z mieszkańcami o ogród społeczny. Instytucja uruchomiła również platformę „Gminna Eko Wyprzedaż Garażowa”.

Na terenie miasta Swarzędz znajdują się trzy jadłodzielnie. I tak przy ul. Poznańskiej 25 mieści się „Swarzędzka Jadłodzielnia”, tuż przy budynku Centrum Usług Społecznych. W okolicach targowiska miejskiego przy ul. Zamkowej 32 utworzono Swarzędzką Jadłodzielnię – BAZAR. W Szkole Podstawowej nr 5 przy os. Mielżyńskiego 3A funkcjonuje zaś Swarzędzka Jadłodzielnia – PIĄTKA. Celem inicjatyw jest wsparcie mieszkańców Swarzędza w ograniczaniu marnotrawstwa i strat żywności w gminie. Przedsięwzięcia te są współfinansowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego w ramach „Programu ograniczania marnotrawstwa i strat żywności w Wielkopolsce na lata 2021-2025”. Mieszkańcy mogą pozostawić produkty i zabierać przez 7 dni w tygodniu, 24 godziny na dobę. Jadłodzielnia to kontener wyposażony w chłodziarkę oraz regał. Dostępna jest dla każdego, kto chce zostawić żywność, której ma w nadmiarze lub której nie jest w stanie samodzielnie spożytkować. Również każdy może skorzystać z pozostawionej żywności.¹³

Pracownicy Centrum Usług Społecznych zwracają uwagę na potrzebę zwiększenia bazy lokalowej. Uważają, że brakuje wciąż odpowiedniej liczby miejsc dla integracji seniorów i placówek wsparcia dziennego.

Problemy natury bytowej są ściśle skorelowane z relatywnie wysokim bezrobociem mieszkańców. Najważniejszym miernikiem rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru jest stopa bezrobocia, z uwagi na swój charakter łączący problemy natury gospodarczej i ich pośrednim wpływem na sferę społeczno-bytową mieszkańców. Zgodnie z danymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu na koniec grudnia 2022 roku, w miejskiej części obszaru rewitalizacji było zarejestrowanych 78 osób bezrobotnych, co stanowiło 1,02% ogólnej liczby ludności w wieku produkcyjnym. Z kolei w gminie Swarzędz wskaźnik ten kształtował się na poziomie 0,80%. Oznacza to, że na obszarze rewitalizacji sytuacja na rynku pracy jest relatywnie mniej korzystna niż w gminie Swarzędz. Najbardziej niestabilną sytuację pod tym względem odnotowano w miejscowościach wiejskich do 500 mieszkańców oraz w

¹³ <http://www.kis.cusswarzedz.pl/jadlodzielnie>

centrum Swarzędza na obszarze zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej kamienicznej. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 rokiem liczba osób bezrobotnych spadła o blisko 54,0%.

Wskaźnik bezrobocia długotrwałego pozwala ocenić stopień złożoności i trwałości problemów występujących na lokalnym rynku pracy. Bezrobocie długotrwałe stanowi podstawowy problem społeczny, wpływając na wiele aspektów życia mieszkańców. Przeciagający się stan braku zatrudnienia w znacznej części przypadków prowadzi do pogorszenia się kondycji psychicznej osoby bezrobotnej, pojawienia się apatii, zniechęcenia do poszukiwania pracy, a także zanikania posiadanych kwalifikacji, przy jednoczesnym pogorszeniu warunków bytowych rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od transferów pomocy społecznej). W 2022 r. udział osób bezrobotnych długotrwale w ogólnej liczbie osób bezrobotnych kształtował się na obszarze rewitalizacji na poziomie 45,73%, osiągając o 5,90 p.p. wyższy poziom niż średnio w gminie Swarzędz.

Wysokie nasilenie problemu bezrobocia na obszarze rewitalizacji wskazuje na konieczność zintegrowania działań podejmowanych przez podmioty polityki społecznej i rynku pracy i stworzenia programów pomocy skoncentrowanych na wsparciu osób i rodzin zamieszkujących tę część miasta. Pomoc i realizacja programów musi obejmować także pomoc pozostałym członkom rodzin, gdyż przebywanie w rodzinie dysfunkcyjnej utrwala pewne wzorce i rzutuje na ich przyszłe postępowanie w sytuacjach życiowych, zawodowych czy społecznych. Wsparcie to musi być szczególnie skierowane na edukację i aktywizację dzieci i młodzieży, zapobiegając występowaniu zjawiska tzw. „dziedziczenia biedy”. Ponadto ważną rolę w doradztwie i pośrednictwie pracy mogą pełnić organizacje pozarządowe.

Bezrobocie mieszkańców stanowi także główny czynnik hamujący wzrost gospodarczy, wpływając na powstawanie napięć i konfliktów społecznych. Planując i prowadząc działania rewitalizacyjne należy dążyć do wytworzenia impulsów infrastrukturalnych i społecznych, które przełożą się na wzrost gospodarczy i poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Istotnym elementem aspektu przestrzenno-funkcjonalnego jest wyposażenie w infrastrukturę społeczną, w szczególności żłobki. Działalność opieki żłobkowej i placówek wychowania przedszkolnego to ważne elementy działalności społecznej, które przyczyniają się do rozwoju kapitału ludzkiego. Dzięki ich funkcjonowaniu rodzice mogą realizować swoje zawodowe aspiracje, łącząc je z życiem prywatnym. Rozwój opieki żłobkowej może pozytywnie wpływać na wzrost liczby urodzeń, a tym samym procesy odmładzania się społeczeństwa. W miejscowościach wiejskich włączonych do obszaru rewitalizacji brakuje tych obiektów. Z kolei przy ul. Piotra Skargi 17 w mieście Swarzędzu powstał Żłobek Artystyczno-Przyrodniczy „Kolorowe Motylki”. W samym centrum miasta przy ul. Nowy Świat 10 jest dostępny Żłobek „Mały Świat”. Przy ul. Górków 11 działa zaś Żłobek na Górcie.

Opieka przedszkolna to także kluczowy element polityki społecznej. Edukacja najmłodszej grupy dzieci wpływa pozytywnie na ich funkcjonowanie w dalszych etapach rozwoju i później na rynku pracy. W większości miejscowości wiejskich włączonych do obszaru rewitalizacji nie utworzono przedszkoli. W Szkole Podstawowej w Wierzoncie znajduje się oddział przedszkolny z 18 miejscami dla najmłodszych.

Tabela 13. Wykaz przedszkoli na obszarze rewitalizacji w gminie Swarzędz

Lp.	Nazwa przedszkola	Lokalizacja
1	Przedszkole "Koszałek Opałek" w Kobylnicy	ul. Poznańska 55. Kobylnica
2	Przedszkole nr 1 „Żołędziowe Skrzaty”	ul. Zamkowa 26, Swarzędz
3	Przedszkole nr 3 „Pod Kasztanami”	ul. Kórnicka 21, Swarzędz

4	Przedszkole nr 8 „Jarzębinka Planty”	Plac Niezłomnych 1a, Swarzędz
5	Przedszkole Niepubliczne p.w. Dzieciątka Jezus prowadzone przez "Caritas Poznańską" - Zakład Charytatywno-Opiekuńczy	ul. Św. Marcina 38, Swarzędz
6	Przedszkole Niepubliczne "Mały Skaut" z oddziałami zamiejscowymi w Swarzędzu	ul. Nowy Świat 10, Swarzędz
7	Niepubliczne Przedszkole Kolorowe Motylki	ul. Piotra Skargi 17, Swarzędz
8	Niepubliczne Przedszkole „Na Górcie”	ul. Górków 11, Swarzędz

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Swarzędz

Współczesne działanie systemu szkolnictwa podstawowego stanowi podstawę do analiz uwarunkowań funkcjonowania i organizacji placówek edukacyjnych, przede wszystkim pod kątem rozmieszczenia, dostępności przestrzennej oraz wyników nauczania z uwzględnieniem rodzaju szkoły (publiczna/prywatna). Istotnym elementem uzupełniającym diagnozę pogłębioną sfery społecznej jest analiza systemu edukacji podstawowej. Przy ul. Zamkowej 20 w mieście Swarzędz mieści się Szkoła Podstawowa nr 1 im. Stanisława Staszica. Przy ul. Polnej 21 znajduje się Szkoła Podstawowa nr 2 im. Królowej Jadwigi. W Kobylnicy przy ul. Poznańskiej 50 jest usytuowana Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu. Szkoła Podstawowa funkcjonuje również w Wierzoncu.

Wpływ na reorganizację struktury szkolnictwa miała reforma oświatowa z 2017 roku przywracająca dwustopniowy system kształcenia (sprzed 1999 roku). Organizacja egzaminów zewnętrznych wynika z ustaleń reformy systemu oświatowej z 2017 roku, która zakładała między innymi przywrócenie ośmiu klas szkoły podstawowej w miejsce stopniowo wygaszanych szkół gimnazjalnych do 2019 roku. Egzamin ósmoklasisty składa się z języka polskiego, matematyki i języka obcego (uczniowie najczęściej wybierają język angielski). Przystąpienie do niego jest obowiązkowe, aby ukończyć program kształcenia na szczeblu podstawowym i dalej kształcić się w wybranej przez absolwenta ścieżce naukowo-zawodowej (liceum ogólnokształcące, technikum, szkoła branżowa I stopnia).

Uczniowie szkół podstawowych przystępują do egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego. Z uzyskanych obliczeń na podstawie danych z Okręgowej Komisji Edukacyjnej w Poznaniu wynika, iż w latach 2020-2022 ósmoklasiści uzyskali średnio 56 punktów procentowych. Odnosząc te dane do innych czynników społecznych zauważyć można pewną korelację pomiędzy wysokim nagromadzeniem negatywnych zjawisk społecznych, jak wysokie wskaźniki bezrobocia, czy wysoka liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej, a wynikami edukacyjnymi najmłodszych uczniów. Jest to zjawisko niepokojące, mogące wskazywać na pewne zaburzenia w funkcjonowaniu części rodzin zamieszkujących te obszary. Potencjalny brak dbałości o prawidłowy rozwój edukacyjny dzieci może przełożyć się na pogłębienie wykluczenia części społeczności, a także wysoce negatywne zjawisko jakim jest tzw. „dziedziczenie biedy”.

Egzamin ósmoklasisty obejmuje także matematykę. Bardzo niepokojącym stanem jest systematyczne uzyskiwanie przez uczniów szkół podstawowych niskich wyników edukacyjnych z matematyki w porównaniu do innych przedmiotów szkolnych – języka polskiego czy języka angielskiego. Według danych z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu, w latach 2020-2022 w obszarze rewitalizacji średnia liczba punktów uzyskana przez uczniów z egzaminu ósmoklasisty z tego przedmiotu liczyła tylko 46 punktów procentowych.

Uczniowie podlegają także obowiązkowi napisania egzaminu ósmoklasisty z języka obcego nowożytnego. Najczęściej wybierają oni język angielski. W ostatnich latach dzieci coraz szybciej

nabywają umiejętność uczenia się języków obcych w mowie i piśmie. Na przestrzeni ostatnich lat szkolnych średnia wartość procentowa egzaminu ósmoklasisty z języka obcego osiągnięta przez uczniów szkół podstawowych w miejskiej części obszaru rewitalizacji wynosiła 60 punktów procentowych.

Podsumowując, najbardziej niekorzystną sytuację edukacyjną, mierzoną wynikami edukacyjnymi, charakteryzują się rejony miejskie położone na obszarach silnie zdegradowanych pod względem społecznym, m.in. w pobliżu ścisłego centrum miasta Swarzędz, gdzie przeważa zabudowa mieszkaniowa kamieniczna. Dla wyrównania szans uczniów obszaru rewitalizacji niezbędne jest tworzenie nowoczesnej i dobrze wyposażonych szkół z bogatą ofertą zajęć pozalekcyjnych rozwijających sprawność intelektualną i ruchową uczniów. Ważne jest stworzenie komplementarnych projektów rewitalizacyjnych o charakterze edukacyjnym, które mogą służyć wzmocnieniu potencjału uczniów pochodzących z mniej zamożnych rodzin. Projekty edukacyjne powinny służyć zwiększeniu nacisku na rozwijanie wiedzy i kompetencji kluczowych uczniów szczególnie uzdolnionych oraz podniesienie kompetencji pedagogów pracujących w tej placówce.

Skutecznym działaniom w obszarze przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu powinna sprzyjać edukacja i przygotowanie do funkcjonowania na rynku pracy, w tym głównie poprzez profesjonalne doradztwo zawodowe, które powinno odbywać się już na etapie szkoły podstawowej. Wsparcie placówek oświatowych jest niezwykle istotne, biorąc pod uwagę także fakt, iż osiągnięcia uczniów szkół podstawowych na obszarze rewitalizacji mogą odbiegać od przeciętnego poziomu większości gmin wiejskich w strefie podmiejskiej Poznania, jak i województwa wielkopolskiego.

Ważnym kierunkiem działań edukacyjnych na obszarze rewitalizacji jest nawiązanie współpracy szkół z innymi podmiotami edukacyjnymi. Problem rozwoju komunikacji i jej przyszłość stała się inspiracją do powstania wystawy „człowiek – słowo – komunikacja”. Inicjatywa ta jest bardzo dobrą praktyką rozwoju współpracy międzyszkolnej ze środowiskiem naukowym oraz grupami społecznymi (np. seniorami). Nauczyciele podkreślają, że kształtowanie kompetencji miękkich (sposób rozmowy, komunikacja werbalna i niewerbalna) na wczesnych etapach edukacji jest bardzo istotnym elementem kształcenia najmłodszych.

Bardzo ważnym kierunkiem działań pedagogicznych staje się kształtowanie modelu pracy już na etapie szkoły podstawowej. W związku z tym kluczowym elementem procesu kształcenia jest zabawa wśród rówieśników i poznawanie przez najmłodszych zawodów, które dziś są potrzebne. W Szkole Podstawowej nr 1 pojawiają się przemyślenia na temat utworzenia teatrzyku. W trakcie zajęć dzieci mogą ćwiczyć pamięć, uczą się współpracy i wspólnie doświadczają sukcesów i porażek (podobnie jak w życiu codziennym). Jednocześnie bawiąc się w poszczególnych rolach, uczą się występować na scenie przed szerszą grupą odbiorców, np. rodzicami. Umiejętność autoprezentacji własnej osoby jest dzisiaj również wysoko oceniana na rynku pracy. W szkole kładzie się nacisk na logiczne myślenie – stąd pomysły utworzenia kółka szachowego.

Szkoła Podstawowa nr 1 ściśle współpracuje z Zespołem Szkół nr 1. Uczniowie Zespołu Szkół nr 1 mogą odbywać praktyki w pobliskich firmach, np. Volkswagen. Absolwenci szkoły pozostający w kontakcie z firmami często otrzymują w nich zatrudnienie. Sama szkoła obserwuje cały czas potrzeby przyszłych kadr pracowniczych i dostosowuje do tego ofertę szkolną. Niezbędne jest również ciągle gromadzenie banku informacji o ofertach pracy w powiatowym urzędzie pracy. PUP dostarcza wiadomości, w jakim kierunku należy kształcić młodzież na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy.

Centrum Usług Społecznych inicjuje wiele ciekawych zajęć dla dzieci i młodzieży w specjalistycznych świetlicach, w których specjaliści realizują program profilaktyczny i socjoterapeutyczny. Placówki te są przeznaczone dla dzieci w trudnej sytuacji emocjonalnej, społecznej lub ekonomicznej. Celem zajęć świetlicowych jest wspomaganie wszechstronnego rozwoju podopiecznych, w tym poszerzanie ich osobistych zainteresowań i umiejętności. W każdej świetlicy opiekunowie dbają o pomoc w odrabianiu lekcji, wyrównywanie braków w nauce, rozwiązywanie trudnych sytuacji oraz organizowanie czasu wolnego dla najmłodszych.¹⁴ Jednocześnie rady sołeckie zwracają uwagę na potrzebę tworzenia terenowych punktów porady psychologicznej dla wszystkich mieszkańców.

Bardzo ważną jednostką organizacyjną w strukturach Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz jest Ośrodek Kultury zlokalizowany przy ul. Poznańskiej 14 w mieście Swarzędz. Placówka została założona w 1977 r. i stała się miejscem organizacji i stowarzyszeń społeczno-kulturalnych oraz pracy zespołów artystycznych i hobbystycznych. Ośrodek Kultury realizuje swoje cele poprzez współpracę z innymi instytucjami kultury, szkołami i stowarzyszeniami w zakresie organizacji imprez promujących najbardziej wartościowe dobra i osiągnięcia kulturalne miasta, gminy, regionu, kraju, edukacji kulturalnej i wychowania przez sztukę, organizowanie działalności rozrywkowej oraz rozwijanie amatorskiego ruchu artystycznego. W Ośrodku funkcjonują m.in. sekcja instrumentalna, intarsji¹⁵, fotograficzna, gry na harfie, senioralna sekcja teatralna, sekcje gry na cajońce, flażoletowa, DKF. Przy Ośrodku Kultury działają również zespoły muzyczno-wokalne takie jak Zespół Regionalny „Olszyna”, Swarzędzka Orkiestra Flażoletowa oraz Chór żeński Vivace Canto. Ośrodek współpracuje z Swarzędzką Orkiestrą Dętą oraz Chórem Męskim Akord. Ponadto w ostatnich latach swoją działalność rozpoczął Dziecięcy Zespół Folklorystyczny „Mali Poligrodzianie”. W Ośrodku uruchomiono ponad 20 różnotematycznych sekcji, które cieszą dużym zainteresowaniem społeczności lokalnej. Łącznie w sekcjach bierze udział ok. 350 uczestników tygodniowo. W budynku ośrodka na parterze mieści się sala konferencyjna o łącznej powierzchni 100 m², mieszcząca ok. 52 osoby w układzie konferencyjnym albo do 100 osób w układzie teatralnym. Sala posiada bezpośrednie wyjście do parku, można udać się więc na krótką chwilę wypoczynku podczas przerw do ogrodzonego terenu zieleni. Przy budynku wyznaczono 40 miejsc parkingowych. Jednostka dysponuje również salą mozaikową o łącznej powierzchni 70 m². Jedna ściana w całości jest pokryta lustrami, co ułatwia prowadzenie takich zajęć tanecznych i sportowych. Pracownicy Ośrodka Kultury udostępniają salę prób lokalnym zespołom. Zespoły te mają możliwość spotykać się, ćwiczyć i grać swoje rozmaite gatunki muzyczne. W 2022 roku Ośrodek Kultury zorganizował około 50 wydarzeń. Imprezy są zróżnicowane tematycznie i obejmują: wystawy, koncerty, warsztaty, pokazy teatralne, konkursy, imprezy sportowo – rekreacyjne i turystyczne, wydarzenia patriotyczne, festiwale, przeglądy artystyczne. W 2022 roku dzięki owocnej współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej zainaugurowano cykl Seansów Kina Plenerowego pt. „Swarzędzkie Kino Letnie”. Wśród zorganizowanych imprez należy wymienić: finał WOŚP, Dni Swarzędza, Dożynki Gminne, Festiwal Folkloru Integracje, Festiwal Orkiestr Dętych, Koncert Karnawałowy Orkiestry Dętej, koncert świąteczny sekcji wokalne, Rocznica Powstania Wielkopolskiego, Spektakle teatralne „Winda do nieba”, „Kobieta idealna” i „Ławeczka w słońcu”,

¹⁴ <https://www.cusswarzedz.pl/profilaktyka-uzaleznien-i-animacja-spoieczna/swietlice-dla-dzieci>

¹⁵ Intarsja to technika zdobnicza polegająca na tworzeniu obrazu przez wykładanie powierzchni przedmiotów drewnianych (zwłaszcza mebli) innymi gatunkami drewna, rzadziej bejcowanymi, podbarwianymi lub podpalanymi. Wstawki umieszcza się w miejscu usuniętych fragmentów z powierzchni przedmiotu.

Technika znana już w starożytności została rozwinięta w okresie baroku i renesansu. Współcześnie jest to każdy już ginąca technika i bardzo niewiele podmiotów zajmuje się wykonywaniem intarsji. Tworzą oni nie tylko zdobienia na meble drewniane i elementy wyposażenia wnętrz.

Święto Niepodległości, Święto Patrona Miasta, turnieje szachowe. Ośrodek Kultury organizuje liczne wydarzenia i imprezy okolicznościowe na polanie miejskiej przy ulicy Strzeleckiej (np. Dzień Dziecka, Dni Swarzędza). Na Rynku odbywają się corocznie również Mikołajki. Ośrodek Kultury zaprasza najmłodszych do uczestnictwa w pólkoniach letnich i Akcji Zima. Ośrodek Kultury aranżuje wspólnie z Ośrodkiem Pomocy Społecznej Niedzielne Poranki Teatralne. Na terenie gminy działają też świetlica parafialna na os. Mielżyńskiego 1a i świetlice wiejskie (np. w Uzarzewie, Wierzonce, Jasinie, Kobylnicy), w których pracują animatorzy kultury prowadzący zajęcia artystyczne – plastyczne, muzyczne i teatralne. Ośrodek Kultury otrzymał również grant w ramach projektu „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność objęte PROW na lata 2014 – 2020”. Projekt został zrealizowany w 2022 roku. Z uwagi na historyczne ślady lokalizacji cmentarza ewangelickiego, placówka ma utrudnione możliwości zagospodarowania terenu zielonego usytuowanego przed budynkiem. Istotną potrzebą jest przeznaczenie miejsc w plenerze na cele aktywizacji kulturalnej. Przed budynkiem placówki brakuje miejsc parkingowych dla osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych. Samochody często są źle zaparkowane, a podczas opadów deszczu pojawiają się problemy z przejazdem przez parking. W 2024 r. opracowano dokumentację pod adaptację terenu Ośrodka Kultury na parking oraz zadaszone wiaty rowerowe.¹⁶ Wewnątrz budynku, w którym mieści się Ośrodek Kultury, remonty sali nie były prowadzone od wielu lat, np. nie wymieniono starych urządzeń wygłuszających, nie doposażono sali w nagłośnienie. Instytucja nie posiada wciąż sali koncertowej. Pracownicy podkreślają, że obiekt zawsze musiał być odpowiednio zaadaptowany do systematycznie zmieniających się potrzeb kulturalnych. Sala koncertowa mogłaby zostać rozbudowana do 500 miejsc, z pełnym wyposażeniem, nagłośnieniem i oświetleniem. Zapotrzebowanie na działalność sekcijną w ośrodku jest bardzo duże. Z badań społecznych wynika, że z uwagi na zbyt małą powierzchnię budynku dla działalności kulturalnej istnieje potrzeba budowy nowego budynku dla Ośrodka Kultury lub jego rozbudowy. Inną możliwością może być pozyskanie lokali na jego działalność.

Tabela 14. Wykaz placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży

Lp.	Nazwa placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży	Lokalizacja	Godziny otwarcia (stan na 18.04.2024 r.)
1	Placówka Wsparcia Dziennego "Nasza Dziupla"	os. Kościuszkowców 20, 62-020 Swarzędz	poniedziałek-piątek 13.00-18.00
2	Centrum Międzypokoleniowe „Pogodna”	ul. Marii Konopnickiej 11, 62-020 Swarzędz	poniedziałek-piątek 13.00-18.00
3	Pracownia Modelarska „Tukan”	os. Czwartaków 18, 62-020 Swarzędz	poniedziałek, środa 16.00-18.00 Sobota 14.00-16.00
4	Świetlica Wiejska w Uzarzewie	ul. Akacyjowa 14, Uzarzewo	poniedziałek, wtorek, czwartek 17.00-20.00
5	Świetlica Integracyjno-Terapeutyczna w Gruszczyńcu	ul. Swarzędzka (obok stadionu), Gruszczyń	wtorek, środa, czwartek 14.00-18.00

Źródło: <https://www.cusswarzedz.pl/profilaktyka-uzaleznien-i-animacja-spoleczna/swietlice-dla-dzieci>

Kolejnym wskaźnikiem wykorzystanym do opracowania pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji jest frekwencja w wyborach samorządowych w Swarzędzu w 2018 roku, czyli stosunek liczby oddanych głosów (ważnych kart do głosowania) do ogólnej liczby osób uprawnionych do głosowania. Frekwencja wyborcza zależy nie tylko od mobilizacji elektoratu, ale także od stopnia zaangażowania społeczności lokalnej w sprawy publiczne.

¹⁶ <https://swarzedz.budzet-obywatelski.org/projekt/10864?mr#project-preview-overlay>

W 2018 r. w obszarze rewitalizacji w wyborach samorządowych swój głos oddało 56% uprawnionych mieszkańców do głosowania. Z kolei frekwencja w wyborach samorządowych w gminie Swarzędz wynosiła 60%. Można więc stwierdzić, że im większa koncentracja problemów społecznych, tym mniejsze zaangażowanie obywatelskie. Niska aktywność obywatelska to jedno z bezpośrednich następstw dysfunkcji społecznych związanych z ubóstwem, czy długotrwałym bezrobociem i im pokrewnych. To także jeden z głównych przejawów wykluczenia społecznego. Przejawy tego zjawiska są widoczne w wielu aspektach życia społecznego podobszarów rewitalizacji. Ludność je zamieszkująca w małym stopniu angażuje się w inicjatywy społeczne, brakuje form samoorganizacji społecznej i działań samopomocowych. Z pewnością konsekwentne działania motywujące społeczność lokalną do aktywności obywatelskiej mogą odnieść skutek. Należy je intensyfikować, wspierając rady sołeckie (ważny organ aktywności obywatelskiej społeczności lokalnej) oraz organizacje pozarządowe.

Analizie poddano również zmianę frekwencji w wyborach samorządowych w Swarzędzu pomiędzy 2018 a 2014 rokiem. Z zebranych danych wynika, że w obszarze rewitalizacji frekwencja ta wzrosła o 11,13 punktów procentowych. Na opisywanym terenie odnotowano wolniejsze tempo jej przyrostu w porównaniu do gminy Swarzędz (w gminie zwiększyła się ona o 13,10 p.p.).

Obszar rewitalizacji cechuje wysoki poziom przestępczości na tle gminy. W 2022 r. liczba przestępstw przypadająca na 1000 mieszkańców osiągnęła tu aż 7,00, podczas gdy w gminie Swarzędz – 4,35. Co zrozumiałe, do naruszeń prawa dochodzi częściej na obszarach mocno zurbanizowanych, w których występuje znaczące nasycenie ludności zamieszkującej i korzystającej z różnego rodzaju usług na stosunkowo niewielkim obszarze. Obszar nr 4, który charakteryzuje się najwyższym stopniem przestępczości w mieście, poza znacznym nagromadzeniem ludności, jest również swoistym centrum gminy, gdzie ulokowano większość punktów handlowych, gastronomicznych i usługowych. Na tymże obszarze występuje najwyższy odsetek ludności korzystającej z pomocy społecznej, osoby zamieszkujące ten obszar mają również statystycznie najniższe zarobki w mieście.

Gospodarka lokalna to ważny czynnik wyznaczania korzystnych możliwości rozwojowych poszczególnych gmin. Atrakcyjność miejsc pracy oraz zapewnienie jej przez podmioty gospodarcze to kluczowy komponent planowania strategicznego, który finalnie ma przyczynić się do wzrostu efektywności gospodarczej i poprawy jakości życia ludności.

Na koniec maja 2023 r. w gminie Swarzędz swoją siedzibę posiadało 7995 podmiotów gospodarczych, w tym ponad 85% podmiotów prowadzą osoby fizyczne. W tym czasie liczba tych podmiotów przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 158,0. Natomiast na obszarze rewitalizacji wskaźnik ten kształtował się na poziomie 202,00. Na końcowe wartości wskaźnika wpływa m.in. zdecydowanie większa koncentracja podmiotów gospodarczych w centrum miasta Swarzędz. W okresie pomiędzy 2015 a 2023 rokiem liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się tu o 33,66%. Nieco większe tempo przyrostu tych podmiotów zaobserwowano w całej gminie Swarzędz (wskaźnik zwiększył się o 39,62%). Obszar rewitalizacji cechuje niski poziom efektywności działających podmiotów gospodarczych. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym liczyła tu nieco ponad 3500.

Z uwagi na lokalizację m.in. fabryki samochodów marki Volkswagen rynek pracy na terenie gminy należy uznać za bardzo rozwojowy i zróżnicowany pod względem podaży stanowisk pracy. Na terenie Gminy Swarzędz funkcjonuje kilkanaście renomowanych firm zatrudniających od kilkudziesięciu do

kilku tysięcy pracowników. Potencjalnymi pracodawcami na obszarze rewitalizacji mogą być również osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zatrudniające do 9 pracowników.

Bardzo ważną częścią struktury funkcjonalnej miast są tereny zielone, które istotnie wpływają na atrakcyjność obszaru i jakość życia mieszkańców. Zieleń urządzona stanowi istotny odsetek całkowitej powierzchni miasta. Znaczną jej część stanowią ogrody przydomowe i działkowe. Mieszkańcy mają dobry dostęp do terenów zieleni urządzonej, w tym ogrodu społecznego, oraz terenów wypoczynkowych w pobliżu Jeziora Swarzędzkiego, gdzie rozciągają się ścieżki rowerowe.

Ważnym narzędziem rewitalizacji służącym aktywizacji i integracji społeczności lokalnej wśród terenów zieleni urządzonej stają się ogrody społeczne. W 2023 r. mieszkańcy gminy zdecydowali w ramach budżetu obywatelskiego o utworzeniu ogrodu społecznego przy ul. Poznańskiej 25. Zakres projektu obejmuje przekształcenie zaniedbanego fragmentu placu porośniętego zielenią położonego w pobliżu ul. Poznańskiej 25 i ul. Sienkiewicza w ogród z wydzieloną: strefą ogrodniczą, łąką kwietną z domkami dla pszczoł, strefą relaksu oraz strefą wydarzeniowo-warsztatową.¹⁷ Kreatywne wykorzystanie malowniczego, parkowego terenu to kolejny pomysł pracowników Centrum Usług Społecznych. Planowanie ogrodu nastąpiło z poszanowaniem zastanych starodrzewów i roślin. Do projektu zaangażowani zostali studenci z Uniwersytetu Przyrodniczego, którzy pomogli zaplanować przestrzeń ogrodu. Teren ogrodu został oczyszczony i wytyczono w nim ścieżki. Ogród został podzielony na strefy: strefę ogrodniczą (rabaty kwiatowe i warzywne), łąkę kwietną z domkami dla pszczoł, strefę relaksu (hamaki, ławki, stoliczki, atrakcje do zabaw i gier) oraz strefę wydarzeniowo-warsztatową (podest m.in do tańca). W ramach projektu został wykonany system nawadniający z wykorzystaniem wody deszczowej. Ogród staje się dziś centrum spotkań i aktywności, połączonym z uprawianiem roślin, które mają kreować piękne, przyjazne, harmonijne otoczenie. Udział w pielęgnacji ogrodu społecznego kształtować ma u członków społeczności postawę proaktywną. Ponadto zadanie ma na celu uczyć współpracy dla osiągnięcia wspólnego celu, budować odpowiedzialność za najbliższą okolicę, silnie wiązać z miejscem zamieszkania i innymi członkami społeczności, dawać poczucie bycia potrzebnym. Inicjatywa sprawia, że ludzie stają się bardziej zainteresowani swoim otoczeniem i zaangażowani w sprawy wspólnoty. Staje też początkiem dla innych inicjatyw sąsiedzkich. Tworzenie ogrodu społecznego należy traktować jako prawdziwe remedium na samotność mieszkańców. Uprawianie ogrodu daje mieszkańcom możliwość korzystania z dobrodziejstw hortiterapii. Bliski kontakt z roślinami i udział w pracach ogrodniczych wpływa korzystnie na wszystkie sfery życia człowieka. Pozwala zachować sprawność fizyczną, łagodzić stres, poprawiać nastrój, rozwijać kreatywność i wyobraźnię. Niewątpliwą zaletą ogrodu społecznego jest jego uniwersalny wymiar. Z tej zielonej przestrzeni korzystać mogą wszyscy członkowie społeczności – bez względu na wiek, wykonywany zawód czy stan zdrowia. W zielonej oazie każdy widzi coś dla siebie. Co więcej, różnorodność zainteresowań i umiejętności osób opiekujących się ogrodem sprzyja osiąganiu wspaniałych efektów. Ogród w mieście zwiększa walory dekoracyjne i przyrodnicze okolicy, jest ważnym elementem rewaloryzacji otoczenia. Dzięki temu środowisko staje się dużo bardziej barwne i przyjazne dla mieszkańców. Miłośnicy przyrody w ogrodzie cieszą się towarzystwem ptaków, owadów, podziwiają różne gatunki roślin lub podejmują inicjatywy na rzecz ochrony przyrody (np. poprzez tworzenie pasiek, dokarmianie ptaków). Pielęgnacja ogrodu podnosi świadomość ekologiczną i wiedzę przyrodniczą. Pozwala uczyć się zasad aranżacji przestrzeni, uprawy roślin i w praktyce wykorzystać zdobyte umiejętności. Dla wielu osób opieka nad ogrodem może stać się początkiem wieloletniej pasji.

¹⁷ <https://swarzedz.pl/index.php?id=340>

Możliwość uczestniczenia w pracach ogrodniczych i obserwowania przyrody odgrywa szczególną rolę w życiu najmłodszych członków społeczności. Stanowi doskonałą formę edukacji przyrodniczej i ekologicznej oraz budowania zainteresowania naturą u dzieci. Zrealizowanie projektu służy wszystkim mieszkańcom gminy i być może będzie przykładem dobrych praktyk dla innych, aby w gminie powstawały kolejne ogrody społeczne”.¹⁸ Na opisywanym terenie spotykają się m.in. uczestnicy Dziennego Domu Pomocy i Dziennego Domu „Senior – WIGOR”. Przy ogrodzie powstanie nowoczesne Centrum Aktywności Seniora. Parter budynku będzie mieścić salę wielofunkcyjną, w której odbywać się będą spotkania integracyjne dla osób starszych, szkolenia i konferencje. Na pierwszym piętrze będą znajdować się pracownie tematyczne: komputerowa, malarska i kulinarna oraz sala przeznaczona dla organizacji pozarządowych współpracujących z seniorami.¹⁹

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji odczuwają negatywne skutki zanieczyszczeń atmosferycznych, wynikające ze sposobu ogrzewania mieszkań, zwłaszcza w okresie jesienno-zimowym. Do oceny stopnia czystości powietrza atmosferycznego wykorzystano wskaźnik, jakim jest liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w przeliczeniu na 100 źródeł ogrzewania ogółem. Z uzyskanych danych z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków udostępnionych na potrzeby opracowania przez Urząd Miasta i Gminy Swarzędz wynika, że w 2023 r. na obszarze rewitalizacji wskaźnik ten kształtował się na poziomie 35,33%, tj. o ok. 11,0 p.p. więcej niż w gminie Swarzędz. Wysokie natężenie tego problemu stwierdza się na obszarach zwartej zabudowy kamienicznej w centrum ośrodka miejskiego.

Masa azbestu przeznaczonego do utylizacji to element wskazujący na antropopresję. Niepokojącym problemem środowiskowym gminy jest wielokrotnie większa ilość azbestu przeznaczonego do utylizacji na obszarze wiejskim w porównaniu do miasta. Wyroby zawierające azbest to głównie faliste i płaskie płyty azbestowo – cementowe służące jako pokrycie dachowe oraz elewacja budynków. W 2023 r. masa azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadająca na 1 mieszkańca w obszarze rewitalizacji wynosiła 75,00 kg. Na opisywanym terenie największą jego koncentrację zinwentaryzowano w strefie zwartej zabudowy mieszkaniowej kamienicznej w ścisłym centrum miasta, a także w mniejszych miejscowościach wiejskich liczących do 500 mieszkańców.

Na ulicach w mieście każdego roku zwiększa się ruch pojazdów oraz liczba ich użytkowników. Intensywny ruch komunikacyjny wynika m. in. z popularyzacji samochodu jako środka codziennej komunikacji. Znaczna liczba pojazdów, w połączeniu ze złym stanem technicznymi niektórych dróg, skutkuje obniżeniem poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz wydłużeniem czasu przejazdu, bezpośrednio wpływa na środowisko naturalne. Do oceny bezpieczeństwa ruchu drogowego i stanu rozwiązań komunikacyjnych wykorzystano wskaźnik, jakim jest liczba zdarzeń drogowych przypadająca na każde 1000 mieszkańców. W 2022 r. w obszarze rewitalizacji opisywany wskaźnik kształtował się na poziomie 19,17, przekraczając o blisko 10,33 punkty średnią jego wartość w gminie Swarzędz. Wpływ na wartości wskaźnika ma przede wszystkim wysokie natężenie ruchu pojazdów w centrum miasta, spowodowane nagromadzeniem licznych instytucji publicznych, punktów handlowo-usługowych oraz miejsc rekreacyjnych.

Obowiązkowym zadaniem własnym powiatu, według ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, jest wykonanie zadania publicznego o charakterze ponadgminnym w zakresie administracji architektoniczno-budowlanej. Do oceny poziomu potrzeb inwestycyjnych w zakresie

¹⁸ <https://swarzedz.budzet-obywatelski.org/projekt/17918?mr#project-preview-overlay>

¹⁹ <https://swarzedz.pl/index.php?id=10>

modernizacji obiektów budowlanych wykorzystano wskaźnik, jakim jest liczba zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków na 1000 mieszkańców. Założono, że im większa liczba zgłoszonych pozwoleń na budowę wydanych w danej jednostce dla prac związanych z nadbudową, odbudową, rozbiórką, rozbudową istniejących obiektów, tym w większym stopniu istniejąca infrastruktura nie jest dostosowana do potrzeb mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych. Przyczyną tego niedostosowania może być w wielu przypadkach zły stan techniczny obiektów budowlanych lub infrastruktury technicznej. W latach 2016-2023 w obszarze rewitalizacji wskaźnik ten wynosił 23,35, przy średniej dla gminy Swarzędz równej 6,68.

W sąsiedztwie obszaru rewitalizacji na terenie miasta Swarzędza znajduje się wielorodzinne osiedle mieszkaniowe zarządzane przez Spółdzielnię Mieszkaniową w Swarzędzu z siedzibą przy ul. Stanisława Kwaśniewskiego 1. Spółdzielnia jest bardzo aktywnym podmiotem realizującym budownictwo mieszkaniowe wraz z usługami wspomagającymi dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz dzieci. Funkcjonowanie Spółdzielni należy uznać za potencjał, który może być wykorzystany w realizacji działań na rzecz osób ze specjalnymi potrzebami zamieszkujących w obszarze rewitalizacji.

Osiedle Władysława IV – stan rozwiązań drogowych	Osiedle Władysława IV – ciąg pieszy prowadzący do bloku
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Miejska część obszaru rewitalizacji

Obszar nr 4

Obszar 4 to obszar położony w centralnej, śródmiejskiej części, obejmujący także tereny położone wzdłuż wschodniej granicy miasta. Zabudowa w znacznej mierze zdominowana jest przez zabudowę mieszkaniowo-usługową – 2-3 kondygnacyjne kamienice w centrum miasta, zabudowę handlowo-usługową, a także zabudowę mieszkaniową jednorodzinną. W północnej części obszaru występuje także niska zabudowa blokowa.

Najważniejsze miejsce w przestrzeni miejskiej zajmuje Rynek z usytuowanym po środku Ratuszem. W Ratuszu działa Urząd Miasta i Gminy Swarzędz. Otoczony jest okazałymi kamieniczkami wzniesionymi w XIX/XX wieku w stylu secesyjnym i eklektycznym. Ważnym punktem w tej przestrzeni jest również Plac Niezłomnych.

W 2022 r. obszar nr 4 zamieszkiwało 5062 osób, tj. 14,35% ogólnej liczby mieszkańców miasta Swarzędz. W okresie 2015-2022 nastąpił ubytek liczby ludności o 5,73%. Obszar ten cechuje wyższy

udział ludności w wieku przedprodukcyjnym niż średnio w samym ośrodku miejskim. Udział tej grupy wiekowej kształtował się tu na poziomie 19,51%, przekraczając o 0,85 p.p. średni jego udział na obszarze miejskim gminy Swarzędz. Najliczniejszą grupę wiekową liczyły osoby w wieku produkcyjnym – ich udział wynosił 58,27% i był o 0,61 p.p. wyższy w porównaniu do całego miasta. Na opisywanym terenie obserwuje się wolniejsze tempo wzrostu populacji w wieku emerytalnym. Udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym osiągnął tutaj 22,22%, z kolei w mieście – 23,68%. Na przestrzeni ostatnich lat liczba seniorów wzrosła tutaj o 13,97%.

Obszar nr 4 odznacza się bardzo niekorzystną sytuacją w sferze społecznej. Obszar nr 4 cechuje największa skala ubóstwa dochodowego w mieście Swarzędz. W 2022 r. udział ludności korzystający ze świadczeń pomocy społecznej liczył tutaj aż 4,89%, przekraczając o 2,61 p.p. średnią jego wartość w samym ośrodku miejskim. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 rokiem liczba mieszkańców pobierająca zasiłki pomocy społecznej zmalała tu o 11,90%. To nieco szybsze tempo spadku zjawiska w stosunku do miasta. Ok. 42% mieszkańców włączonych do systemu tej pomocy otrzymało środki finansowe z powodu niepełnosprawności. Mieszkańcy obserwują w przestrzeni wiele osób starszych i samotnych.

Przykład zabytkowej kamienicy w rejonie ulicy Wrzesińskiej	Przykład kamienicy w rejonie ulicy Wrzesińskiej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Otoczenie Rynku – widok na zieleń otaczającą budynek Ratusza	Otoczenie Rynku – widok na Ratusz
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Otoczenie Rynku – stan infrastruktury drogowej, strefa parkowania	Otoczenie Rynku – widok na zespół kamienic, strefa parkowania
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Obszar nr 4 charakteryzuje wysoka koncentracja bezrobocia na tle miasta. W 2022 r. w jednostce odnotowano wyższą stopę bezrobocia (1,17%) na tle samego miasta (0,93%). Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób zapisanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosił tu z kolei 38,64%. Na przestrzeni ostatnich lat poziom bezrobocia spadł o prawie 50,00%.

Uczniowie z tego rejonu miasta uzyskują najniższe wyniki edukacyjne z egzaminu ósmoklasisty w porównaniu do pozostałych jednostek analitycznych. I tak w latach 2020-2022 uczniowie uzyskali z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego średnio 54,19 punktów procentowych, z matematyki – 44,08 punktów procentowych, z języka angielskiego – 60,50 punktów procentowych.

Otoczenie Rynku – widok na zespół kamienic	Otoczenie Rynku - stan rozwiązań drogowych
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>
Wejście do Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz	Widok na budynek Ratusza
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>
Plac Niezłomnych - fontanna	Przykład zabudowy kamienicznej i rozwiązań drogowych w otoczeniu Placu Niezłomnych
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Obszar nr 4 cechuje się bardzo wysoką koncentracją zdarzeń przestępczych. W 2022 r. wskaźnik prezentujący liczbę przestępstw przypadających na 1000 mieszkańców przyjął tu wartość 7,29 (2

miejsce wśród jednostek analitycznych w granicach miasta). Służby porządkowe obserwują często bardzo złe parkowanie pojazdów w centrum miasta.

Obszar centrum miasta oznacza się relatywnie niskim poziomem zaangażowania obywatelskiego. W 2018 r. frekwencja w wyborach samorządowych (do Rady Miejskiej w Swarzędzu) osiągnęła tu 57,35%. W latach 2014-2018 zwiększyła się o ona o niecałe 10,00 p.p.

Plac Niezłomnych - centrum

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Plac Niezłomnych – teren wypoczynkowy

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Strefa parkowania w otoczeniu Placu Niezłomnych

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład zabudowy kamienicznej w otoczeniu Placu Niezłomnych

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład zabudowy kamienicznej w otoczeniu Placu Niezłomnych

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład zabytkowej kamienicy w otoczeniu Placu Niezłomnych

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Na obszarze nr 4 zanotowano największe skupienie organizacji pozarządowych w mieście Swarzędzu, na 1000 mieszkańców przypadało ich 4,54. W centrum miasta prężnie działa Centrum działań edukacyjno-kulturalnych „STOLARNIA”.

Przykład lokalizacji mieszkania chronionego	Rejon ulicy Podgórnej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Obszar nr 4 wypada niekorzystnie pod względem zamożności mieszkańców. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego (PIT-37, PIT-40a/11a) przypadająca na 1 mieszkańca wynosiła tu tylko 1576 zł.

Przykład wyremontowanego budynku mieszkalnego w rejonie ulicy Strzeleckiej/Piaski – obecnie przychodnia zdrowia	Punkty usługowe w rejonie ulicy Strzeleckiej/Piaski
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Obszar nr 4 wyróżnia się korzystną sytuacją w sferze gospodarczej na tle pozostałych jednostek analitycznych. Jednostkę tę charakteryzuje bardzo wysoki poziom przedsiębiorczości, ale jednocześnie relatywnie niska na tle miasta efektywność działalności podmiotów gospodarczych. Na koniec 2023 r. liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu aż 240,78. W okresie pomiędzy 2017 a 2023 rokiem liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 34,80%. To szybsze tempo wzrostu poziomu przedsiębiorczości niż średnio w samym ośrodku miejskim. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym osiągnęła tu 3175 zł. W latach 2015-2022 wysokość tego podatku zwiększyła się o blisko 59,00% (średnia dla miasta to 50,00%).

Kaufland, ul. Polna 24	Salon Mody Cybina, ul. Warszawska 36
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.
Swarzędzkie Centrum Meblowe, ul. Wrzesińska 41	LIDL, ul. Polna 23
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.
W sferze przestrzenno-funkcjonalnej obszar nr 4 prezentuje się bardzo korzystnie na tle pozostałych jednostek analitycznych. Niepokój budzi przede wszystkim bardzo duża skala kolizji i wypadków w centrum miasta. W 2022 r. liczba zdarzeń drogowych przypadająca na 1000 osób wynosiła tu aż 19,84, przekraczając o 10,87 punktów procentowych średnią wartość wskaźnika na obszarze miejskim gminy. Należy jednak zauważyć, że liczba obiektów usług społecznych przypadająca na 1000 mieszkańców jest tutaj największa w całym mieście (11,46 na 1000 osób).	
Nieużytki miejskie w rejonie ulicy Wrzesińskiej	Pas zabudowy mieszkaniowej wzdłuż ulicy Wrzesińskiej
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

W latach 2016-2023 liczba pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych wynosiła tu 7,11 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

W otoczeniu Rynku brakuje miejsc, gdzie dzieci mogą spotkać się i porozmawiać na świeżym powietrzu oraz placu zabaw. Ponadto w centrum miasta znajduje się nieużytki miejskie przeznaczone pod budownictwo mieszkaniowe.

W pobliżu Rynku znajduje się Szkoła Podstawowa nr 1. Wewnątrz szkoły istnieje potrzeba odmalowania wielu sal lekcyjnych i korytarzy, wymiany lamperii oraz klimatyzacji w sekretariacie i księgowości. Konieczna jest również przebudowa parkingu rowerowego i przesunięcie placu zabaw. Przy szkole pojawiają się pomysły utworzenia zielonej klasy na świeżym powietrzu, gdzie w czasie słonecznych dni dzieci mogą usiąść (np. na godzinie wychowawczej). Obiekt zostanie wyposażony w tablice edukacyjne. Teren ten potencjalnie może służyć miejscu spotkań dzieci i młodzieży. Na terenie szkoły mieści się m.in. sala gimnastyczna, sala korekcyjna, „radosna sala”, zewnętrzny plac zabaw oraz niewielki ogródek z stojakami na rowery, przy których brakuje zadaszenia. Na boisku szkolnym znajduje się szachownica i plansza do gry w państwa-miasta. W szkole prężnie działała przed pandemią rada rodziców, która inicjowała festyny, bale, środki na potrzeby inwestycyjne placówki. W tej chwili zaczyna ona powracać do działalności, zaaranżowała m.in. festyn świąteczny. Z badań społecznych wynika, że potencjalne niebezpieczeństwo w przemieszczaniu się dzieci do szkół stanowi niewłaściwe wysadzanie ich przez rodziców w rejonie ul. Zamkowej, a nie przy pasach dla pieszych. Wszystkie chodniki w otoczeniu szkoły zostały już wyremontowane. W ciągu ul. Zamkowej posadzono kwietniki i róże oraz zmodernizowano pas jezdni.

W centrum Swarzędza występuje deficyt terenów zieleni, zwłaszcza na obszarze zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej kamienicznej. Niektóre tereny zieleni urządzonej wymagają odnowy i urządzenia w nowe elementy infrastruktury rekreacyjnej. „Park miejski” to jedna z enklaw zieleni w Swarzędzu wykorzystywana przez okolicznych mieszkańców. Przestrzeń ta, pomimo że znajduje się przy drodze krajowej nr 92, może stanowić dobre miejsce do spędzenia wolnego czasu. Licznie odwiedzany plac zabaw cieszy się dużym zainteresowaniem, a wiekowa zieleń jest niewątpliwym atutem tego miejsca. Aby zapewnić również w przyszłości dogodne warunki do spędzania wolnego czasu, przestrzeń parku wymaga doinwestowania. Kompleksowa rewaloryzacja wiązałaby się z wydatkiem znacznych środków, jednak realizacja każdego roku drobnych inwestycji pozwoli na utrzymanie i poprawę walorów parku miejskiego. Wymiana oświetlenia na energooszczędne, ustawienie dodatkowych obiektów małej architektury (ławki, stojaki na rowery, tablice informacyjne), dodatkowe nasadzenia roślinami wieloletnimi, czy doposażenie placu zabaw są działaniami, które pozytywnie wpłyną na odbiór tej przestrzeni w oczach mieszkańców i zwiększą dostęp do obiektów wypoczynkowych.”²⁰

W centrum miasta przy ul. Bramkowej 6 funkcjonuje muzeum historyczne i artystyczne, znane jako Swarzędzkie Centrum Historii i Sztuki. Muzeum powstało w dawnym budynku remizy strażackiej, zaadaptowanym do celów muzealnych. Stworzono w nim miejsce przedstawiające historię i różnorodność kulturalną Swarzędza. W środku zagospodarowano kilka pomieszczeń, w których mieszczą się ekspozycje stałe i czasowe. Główne wejście do niego znajduje się na parterze przyległej kamienicy z 1903 r. (znajduje się ona w gminnej ewidencji zabytków). Przedsięwzięcie uzyskało

²⁰ <https://swarzedz.budzet-obywatelski.org/projekt/18096#project-preview-overlay>

dofinansowanie w znacznym stopniu ze środków unijnych i z budżetu obywatelskiego w 2017 r. Misją Centrum jest gromadzenie, ochrona oraz promowanie duchowego i materialnego dziedzictwa kulturowego regionu. Do podstawowych zadań należy także popularyzacja wiedzy o tradycjach i zabytkach gminy, przybliżanie mieszkańcom twórczości lokalnych artystów oraz bogatej historii rzemiosła stolarskiego. Wizyta w SCHiS stanowi zachętę do dialogu z kulturą, motywuje do dalszego jej poznawania. Działalność wystawiennicza (wystawy stałe i czasowe), bogaty program edukacyjny (warsztaty, prelekcje, lekcje muzealne adresowane do uczniów w różnych grupach wiekowych) oraz różnorodność form przekazu (multimedialne prezentacje – wirtualny spacer po mieście, tradycyjne gabloty) sprzyja aktywnemu uczestnictwie mieszkańców w życiu kulturalnym gminy. Obiekt jest usytuowany na trasie edukacyjnej gry terenowej, która opowiada o historii tradycji stolarskich w Swarzędzu, w serii Wielkopolskie Questy „O swarzędzkich meblach”. Ekspozycja składa się z:

- strefy stolarstwa ekspozycji narzędzi stolarskich i ze stanowiska budowy wirtualnego mebla,
- warsztatu stolarskiego,
- zbiorów klasycznych: dużej reprodukcji pocztówek, katalogów, szyldów, dyplomów,
- podświetlanej makiety miasta,
- wirtualnego okna pokazującego historię miasta,
- strefy wielokulturowości,
- pamiątek z powstania wielkopolskiego, harcerskich, strażackich.

Stan ciągów pieszych na terenie skweru miejskiego w rejonie ulicy Poznańskiej/Piaski	Widok na plac zabaw na terenie skweru miejskiego w rejonie ulicy Poznańskiej/Piaski
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Działania rewitalizacyjne w centrum miasta mogą iść w parze z promocją turystyczną. Uczniowie ze Szkoły Podstawowej nr 1 uczestniczą w konkursie „Swarzędz – miasto, w którym mieszkam”, którego celem jest propagowanie kultury lokalnej i turystyki.

Stadion miejski w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina Boisko wielofunkcyjne w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład boiska sportowego o nawierzchni trawiastej w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina Przykład boiska trawiastego w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Kompleks sportowo-rekreacyjny w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina Kompleks sportowo-rekreacyjny w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Nad Jeziorem Swarzędzkim rozciąga się strefa aktywizacji sportowej i rekreacyjnej. Na polanie miejskiej w rejonie ul. Strzeleckiej organizowane są liczne wydarzenia i imprezy okolicznościowe, między innymi przez Ośrodek Kultury w Swarzędzu. Na stadionie miejskim swoje mecze rozgrywa Unia Swarzędz. Wzdłuż jeziora przebiega ścieżka rowerowa, która zostanie zintegrowana z miastem Poznań.

Przykład ciągu pieszo-rowerowego w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina, lokal gastronomiczny

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Siłownia plenerowa w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład urządzeń infrastruktury rekreacyjnej w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład siłowni zewnętrznej w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Skate-park w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Kompleks sportowo-rekreacyjny w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Obszar nr 4 cechuje niekorzystna sytuacja w sferze technicznej. Na opisywanym terenie występuje trzykrotnie większa koncentracja zgłoszonych inwestycji budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. W latach 2016-2023 liczba zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków przypadająca na 1000 osób wynosiła tu 15,61. Jednostkę tę

wyróżnia wysoki poziom skanalizowania. I tak udział budynków posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej w budynkach posiadających przyłącza do sieci wodociągowej liczył tu 89,36%.

Punkt gastronomiczny i huśtawki w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina	Przykład ciągu pieszo-rowerowego w rejonie ulicy Kosynierów/Św. Marcina
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>
Polana miejska w rejonie ulicy Św. Marcina/Strzeleckiej	Widok na Jezioro Swarzędzkie, proces zarastania brzegu zbiornika
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Większość prywatnych kamienic, zwłaszcza wokół Placu Niezłomnych, znajduje się w złym stanie technicznych. Odnawiane są tylko niektóre elewacje zewnętrzne kamienic. Ponadto na korytarzach niektórych budynków występują wciąż wspólne toalety. Na wąskich ulicach wychodzących z Placu Niezłomnych lub Rynku można spotkać osoby budzące zaniepokojenie, np. pijące alkohol. Niektóre pojedyncze budynki zagrożone są też zawaleniem, np. na pograniczu ul. Kilińskiego i okolic Rynku.

W niektórych rejonach w centrum miasta można zauważyć nieuporządkowane ulice przed budynkami mieszkalnymi. Ponadto niektóre chodniki są nierówne, wąskie i zajęte przez samochody osobowe, co utrudnia przemieszczanie się mieszkańców oraz gości, zwłaszcza osób starszych i z niepełnosprawnością ruchową.

Stan zabudowy mieszkaniowej kamienicznej i rozwiązań komunikacyjnych w rejonie ulicy Kilińskiego

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład odnowionego zespołu kamienic w otoczeniu Rynku

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład niszczonego budynku mieszkalnego w rejonie ulicy Strzeleckiego

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład niszczonej elewacji budynku wielorodzinnego w rejonie ulicy Zamkowej	Przykład zespołu kamienic w otoczeniu Placu Niezłomnych
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W centrum miasta realizowane są przedsięwzięcia mające na celu poprawę stanu jakościowego i ilościowego substancji budowlanej obiektów wielorodzinnych. Działania te mają ograniczyć odpływ młodych mieszkańców poza obszar rewitalizacji, poprawiać warunki zamieszkania i estetykę przestrzeni śródmiejskich oraz ograniczać zjawisko niskiej emisji. I tak na przykład Swarzędzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. wykonało modernizację zabudowań mieszkalnych – kamienic przy ul. Wielkiej Rybackiej 11. Zakres projektu obejmował ocieplenie ścian elewacji szczytowych i tylnych budynków, naprawę tynków elewacji frontowych i pokrycia dachów oraz zagospodarowanie podwórza posesji. STBS prowadzi inwestycje polegające na wymianie źródeł ciepła na paliwa stałe na centralne ogrzewanie. Centralne ogrzewanie etażowe opalane gazem nie wymaga pomieszczeń gospodarczych na składowanie paliwa stałego, co umożliwia ich adaptację pod nowe funkcje zgodne z potrzebami mieszkańców. Jest to także rozwiązanie bardziej wydajne środowiskowo.²¹ Większość prywatnych podwórz kwartałów kamienic pozostaje zaniedbana.

Przykład dobrze zorganizowanej infrastruktury drogowej wzdłuż ulicy Nowy Świat	Pas zadbanej zabudowy mieszkaniowej wzdłuż ulicy Nowy Świat
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

²¹ Lokalny Program Rewitalizacji Swarzędza na lata 2017-2023

Pas zabudowy wielorodzinnej wzdłuż ulicy Wrzesińskiej	Stan rozwiązań komunikacyjnych wzdłuż ulicy Wrzesińskiej
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.
Pas zabudowy mieszkaniowej i rozwiązań drogowych wzdłuż ulicy Adama Mickiewicza	Pas zabudowy mieszkaniowej i infrastruktury drogowej wzdłuż ulicy Adama Mickiewicza
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.
Uporządkowany Plac Powstańców Wielkopolskich	Stan nawierzchni jezdni ulicy Podgórnej
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Na obszarze nr 4 zanotowano relatywnie wysokie natężenie problemów w sferze środowiskowej w porównaniu do pozostałych jednostek analitycznych zlokalizowanych w granicach miasta Swarzędz. W jednostce analitycznej nr 4 zaobserwowano relatywnie wysoką masę azbestu pochodzącą z połaci dachowych i okładzin budowlanych. W 2022 r. wskaźnik obrazujący masę azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadającą na 1 mieszkańca wynosił tutaj 4,55 kg, porównywalnie jak w samym ośrodku

miejskim. Mieszkańcy borykają się również z zjawiskiem niskiej emisji, wynikającym ze sposobu ogrzewania mieszkań w centrum miasta, zwłaszcza na obszarze zwartej zabudowy kamienicznej. I tak udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania kształtował się tu na poziomie 32,12%. Natomiast w mieście opisywany wskaźnik wynosił 27,05%.

Przykład braku estetyki wzdłuż ulicy Warszawskiej, okolice ul. Polnej	Pas zabudowy mieszkaniowej i stan rozwiązań drogowych wzdłuż ulicy Warszawskiej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Przykład zadbanej zabudowy kamienicznej w rejonie ulicy Wrzesińskiej	Przykład zabudowy mieszkaniowej niskiej w rejonie ulicy Wrzesińskiej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Obszar nr 6

Obszar nr 6 obejmuje tereny w zachodniej części miasta Swarzędz pomiędzy ulicami Strzelecką a Poznańską. Jednostkę cechuje bardzo wysokie nagromadzenie negatywnych czynników rozwojowych, szczególnie koncentracji problemów natury społecznej.

Główną osią przestrzenno-funkcjonalną, a jednocześnie barierą, jest droga krajowa nr 92. Uciążliwe stają się przede wszystkim kongestie transportowe powstające w porannych i popołudniowych godzinach.

Na obszarze nr 6 przeważa zabudowa jednorodzinna, znacznie zróżnicowana pod względem wieku, jak i stanu technicznego. Jej cechą charakterystyczną jest wysoka gęstość zabudowy jednorodzinnej, a także wyraźne zróżnicowanie architektoniczne budynków. Dominują starsze domy wybudowane w latach prosperity gospodarczej miasta sprzed transformacji gospodarczej. Znaczna część budynków

znajduje się w dobrym stanie technicznym, choć zdarzają się obiekty nieposiadające ocieplenia lub w pełni nieukończone. Zmiany gospodarcze ograniczyły dla części mieszkańców dopływ środków finansowych. Sytuacja ta uniemożliwiła ukończenie inwestycji w planowanym kształcie. Często, na niewielkich działkach, obok budynku mieszkalnego umieszczone są także niewielkie budynki gospodarcze (warsztaty, garaże, szopy, kurniki, itp.). Stan ten ogranicza powierzchnię ogródków i sprawia wrażenie „ścisku” i nieuporządkowania. Obecnie ekspansja nowego budownictwa jednorodzinnego postępuje ku ulicy Poznańskiej, głównie w okolicach stawów i ul. Morelowej.

W głębi obszaru uliczki prostopadłe zorientowane do ulicy Strzeleckiej i Działkowej są wąskie, co przy wysokim zagęszczeniu zabudowy, powoduje trudności w przejeździe pojazdów i ruchu pieszych. Większość ulic posiada utwardzoną nawierzchnię, głównie dominuje kostka brukowa. Większą część obszaru zajmują stawy położone po obu stronach ulicy Stawowej, których znaczna część stanowi własność prywatną. Tereny położone w ich bezpośrednim sąsiedztwie oraz zlokalizowane pomiędzy Jeziolem Swarzędzkim a ul. Strzelecką zajmują w znacznej mierze zarośnięte nieużytki. Przykładem ich efektywnego zagospodarowania może być teren położony w sąsiedztwie ul. Poznańskiej i Morelowej w Swarzędzu, na którym w ramach projektu zgłoszonego do Swarzędzkiego Budżetu Obywatelskiego utworzono wybieg dla psów.

Strefa zabudowy mieszkaniowej w rejonie ulicy Kasprowicza

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przykład zastawionych chodników przez parkujące samochody wzdłuż ulicy Napoleońskiej

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Stan infrastruktury drogowej na skrzyżowaniu ulic Sienkiewicza i Krętej

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Zdegradowana zabudowa w rejonie ulicy Strzeleckiej

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Po południowej stronie ulicy Poznańskiej zlokalizowane są głównie podmioty gospodarcze i usługowe, a także zabytkowy zespół pałacowy z XIX wieku. Obecnie w pałacu i parku znajduje się Skansen i Muzeum Pszczelarstwa oraz obiekt gastronomiczno-hotelowy.

Centrum handlowe Castorama	Budynek sklepu meblowego w rejonie ulicy Stawnej
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

W rejonie ulicy Poznańskiej w niedalekiej odległości od cmentarza mieści się Kościół Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych. Na początku świątynia była kaplicą cmentarną. W 1974 r. utworzono ośrodek duszpasterski na mocy dekretu arcybiskupa Antoniego Baraniaka. W 1975 r. zmodernizowano budynek nowego kościoła, w którym postawiono nową chrzcielnicę, przekształcono łuk nad prezbiterium, powiększono okna w prezbiterium i zamontowano witraże. Pomieszczenia piwnicy i kostnicy przeznaczono na zakrystię. W latach 80. XX wieku rozbudowano świątynię. W 1981 r. została powołana Parafia Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych w Swarzędzu. Na ścianie kościoła umiejscowiono figurkę Matki Boskiej Wspomożycielki Wiernych. W 1982 r. poświęcono zaś nowy krzyż. W 1983 r. wzniesiono nowy stół ołtarzowy.²²

Kościół Rzymskokatolicki pw. Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych	Cmentarz Parafialny przy Kościele Rzymskokatolickim pw. Matki Bożej Wspomożycielki Wiernych
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

W 2022 r. obszar nr 6 zamieszkiwało 1626 osób, tj. 5,96% ogólnej liczby ludności miejskiej Swarzędza. W przyjętym okresie analizy statystycznej (pomiędzy 2015 a 2022 rokiem) liczba mieszkańców spadła o 7,63%. Tempo odpływu mieszkańców było tu jednak wolniejsze niż średnio w mieście. Obszar ten cechuje korzystna struktura demograficzna według ekonomicznych grup wieku na tle samego miasta Swarzędza. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosił tu 18,53%, podobnie jak w samym mieście. W latach 2015-2022 liczba osób najmłodszych zmniejszyła się o 12,55%. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiła populacja w wieku produkcyjnym – ich udział procentowy kształtował się tu na

²²

https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_Matki_Bo%C5%BCej_Wspomo%C5%BCycielki_Wiernych_w_Swarz%C4%99dzu

poziomie 60,68% i był o 3,02 p.p. większy w porównaniu do samego ośrodka miejskiego. W ostatnich latach liczba osób w wieku aktywności zawodowej spadła o 12,61%. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym liczył zaś 20,79%, osiągając o 2,89 p.p. mniejszą wartość w stosunku do obszaru miejskiego gminy. Na przestrzeni ostatnich lat liczba seniorów wzrosła o 15,74%. To wolniejsze tempo nasilenia procesu starzenia się społeczeństwa w odróżnieniu od miasta.

W sferze społecznej obszar nr 6 cechuje bardzo niekorzystna sytuacja na tle miasta. Na opisywanym terenie występuje mniejsza skala ubóstwa dochodowego. W 2022 r. udział ludności korzystającej ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności przekroczył tutaj nieco ponad 1,70%. W ostatnich latach liczba osób objęta systemem tej pomocy zmniejszyła się aż o prawie 30,0%. To prawie trzykrotnie szybsze tempo spadku zjawiska w stosunku do samego ośrodka miejskiego. Z powodu niepełnosprawności ok. 49% osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pobierało środki finansowe z Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu.

Na obszarze nr 6 zanotowano również bardzo niską stopę bezrobocia (bowiem tylko 0,70%). Udział ludności długotrwale bezrobotnej w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zapisanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu liczył zaś 51,16%. W okresie 2015-2022 poziom bezrobocia spadł o 73,54%, czyli szybciej w porównaniu do samego miasta (wskaźnik dynamiki wynosił tu ok. -55,0%).

Na obszarze nr 6 uczniowie uzyskują niższe wyniki edukacyjne z egzaminu ósmoklasisty niż średnio w mieście. I tak z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego otrzymali oni 57,00 punktów procentowych, z matematyki – 46,28 punktów procentowych, z języka angielskiego – 64,76 punktów procentowych.

W 2022 r. na obszarze nr 6 w odnotowano wysoki poziom przestępczości (7,75 na 1000 mieszkańców) na tle miasta (4,29 na 1000 mieszkańców). Na przestrzeni ostatnich lat ich liczba zmniejsza się. Wśród dzikich zakrzewień można spotkać osoby budzące zaniepokojenie, w tym spożywające alkohol.

Obszar nr 6 odznacza się niskim poziomem zaangażowania obywatelskiego. W 2018 r. frekwencja w wyborach samorządowych (do Rady Miejskiej w Swarzędzu) wynosiła 55,74%, tj. o 3,56 p.p. niższy wynik niż średnio w mieście. W latach 2014-2018 frekwencja ta wzrosła o 10,80 p.p.

Na obszarze nr 6 zanotowano niższy stan zamożności społeczności lokalnej. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego określona w PIT-37 i PIT-40a/11a kształtowała się tu na poziomie 1455 w przeliczeniu na 1 mieszkańca (najmniej w mieście).

Na analizowanym obszarze działa niewielka liczba organizacji pozarządowych. Wskaźnik prezentujący liczbę organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców osiągnął tu 1,23.

Spostrzeżenia pracowników pomocy społecznej dostarczają istotnych informacji o stanie zaangażowania społecznego i obywatelskiego mieszkańców. Podobszar ten podlega stygmatyzacji społecznej, będąc potocznie nazywany „Złodziejewem”, wynika to z nieokreślonych zaszłości z przeszłości i utrwalaonych stereotypów, co potęguje poczucie wykluczenia wśród mieszkańców. Mieszkańcy tego rejonu miasta nie są zaangażowani obywatelsko i społecznie, nie wykazują chęci integracji i nie utożsamiają się z miejscem zamieszkania. Przykładem może być fakt, iż idąc do centrum

miasta, część mieszkańców używa zwrotu „Idę do Swarzędza”, co świadczy o zakorzenionym w świadomości poczuciu odrębności, mimo znajdowania się w granicach miasta.²³

Na obszarze nr 6 przy ulicy Działkowej 61a działa Środowiskowy Dom Samopomocy. To budżetowa, samodzielna jednostka organizacyjna Gminy Swarzędz, która podlega merytorycznie nadzorowi Wydziału Polityki Społecznej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Placówka ta stanowi ośrodek dziennego wsparcia dla osób, które aktualnie nie wymagają hospitalizacji. Jego misją jest tworzenie systemu wsparcia dla osób chorych z jednoczesnym aktywizowaniem i motywowaniem ich do samodzielnego funkcjonowania w środowisku lokalnym. Główne cele zajęć terapeutycznych to:

- wspieranie samodzielnego funkcjonowania osób przewlekle psychicznie chorych i ich integracja w środowisku lokalnym,
- profilaktyka zaburzeń psychicznych i pomoc w radzeniu sobie z chorobą,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób przewlekle psychicznie chorych,
- promocja zdrowia psychicznego i edukacja społeczności lokalnej,
- wspieranie rodzin i bliskich osób przewlekle psychicznie chorych,
- aktywizacja społeczna i zawodowa osób przewlekle psychicznie chorych.

W sferze gospodarczej obszar nr 6 odznacza się relatywnie niekorzystną sytuacją gospodarczą wśród pozostałych jednostek analitycznych znajdujących się w granicach miasta Swarzędz. W jednostce analitycznej nr 6 odnotowano relatywnie wysoki poziom przedsiębiorczości na tle miasta Swarzędz, ale jednocześnie niską efektywność działających podmiotów gospodarczych. Na koniec maja 2023 r. liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 osób wynosiła tu 169, tj. o ok. 10 punktów więcej niż średnio w mieście. W latach 2015-2023 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o niecałe 20,00%, podobnie jak w samym ośrodku miejskim. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym liczyła tutaj 2576 zł i osiągnęła o ok. 20,00 p. niższą jego wartość w porównaniu do miasta. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 rokiem wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się o blisko 95,00%. To prawie dwukrotnie większe tempo jego wzrostu w porównaniu do całego ośrodka miejskiego.

Na obszarze nr 6 przeważają drobne zakłady rzemieślniczo-produkcyjne i usługowo-naprawcze, często mieszczące się w wydzielonych pomieszczeniach budynków mieszkalnych oraz niewielkie sklepy detaliczne. Znaczną część zakładów stanowią warsztaty stolarsko-meblarskie czy też tapicerskie o niewielkiej skali działalności, których właściciele po okresie prosperity branży meblarskiej nie zawsze odnaleźli się w nowych realiach rynkowych, nie mogąc skutecznie konkurować. Osoby starsze często zajmują się hobbistycznie działalnością w branży meblarskiej.

²³ Lokalny Program Rewitalizacji Swarzędza na lata 2017-2023

Przykład terenu nowej zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej przy drodze gruntowej (okolice ulicy Morelowej)	Budynek Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz, Centrum Usług Społecznych
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Obszar nr 6 wyróżnia bardzo korzystna sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wśród pozostałych jednostek analitycznych. Na opisywanym terenie zanotowano niskie nasycenie obiektów społecznych przypadających na 1000 mieszkańców. W rejonie ulicy Strzeleckiej, po południowej stronie Jeziora Swarzędzkiego jest położony kompleks sportowo-rekreacyjny Centrum Sport & Fitness Atrium. Obiekt stanowi własność prywatną.

Obszar nr 6 cechuje trzykrotnie większe natężenie kolizji i wypadków niż średnio w mieście. W 2022 r. liczba zdarzeń drogowych przypadających na 1000 mieszkańców kształtowała się tu na poziomie 26,13. Na analizowanym obszarze liczba zgłoszonych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych wynosiła zaś 19,68 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

W sferze technicznej obszar nr 6 wypada dość niekorzystnie na tle miasta Swarzędza w świetle analizy statystycznej. W jednostce notuje się wysoki poziom skanalizowania. Udział budynków posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej w budynkach posiadających jednocześnie przyłącza do sieci wodociągowej wynosił tu 88,30% i był o 1,68 p.p. większy w stosunku do całego ośrodka miejskiego. Na opisywanym obszarze zanotowano dwukrotnie większą koncentrację inwestycji budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych niż średnio w mieście. I tak liczba zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków przypadających na 1000 osób wynosiła tutaj 9,23.

Obszar nr 6 charakteryzuje największe nagromadzenie problemów natury środowiskowej w mieście. Jednostka ta odznacza się bardzo dużą ilością wyrobów azbestowych m.in. z połaci dachowych i okładzin budowlanych w porównaniu do samego ośrodka miejskiego. I tak wskaźnik obrazujący masę azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadającą na 1 mieszkańca przyjął tu wartość 17 kg. Mieszkańcy borykają się także z zjawiskiem niskiej emisji. Udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania liczył tu 35,30%, przekraczając o 8,25 p.p. średni jego udział w samym mieście.

Wiejska część obszaru rewitalizacji

Wierzenica

Wierzenica to wieś rolnicza, z znacznym udziałem terenów leśnych, leżąca na zachodzie gminy Swarzędz. Obszar ten obejmuje m.in. zwartą zabudowę mieszkaniową, zagrodową i gospodarczą w rejonie ulic Dębowej i Wierzenickiej. Na wschód od centrum wsi stoi zespół pałacowy w dawnym majątku Cieszkowskich, wpisany do rejestru zabytków.

Krajobraz wsi ma charakter urozmaicony, z wyraźnie pagórkowatą rzeźbą terenu, co stanowi swoisty wyróżnik miejscowości na tle gminy. Od wschodu i południa zabudowę wsi okala rzeka Główna jak i tereny leśne. Dolina rzeki i ściana lasu znajdują się w wyraźnym obniżeniu w stosunku do zabudowy, co wzmacnia atrakcyjność krajobrazową lokalizacji. Po wschodniej stronie gminy znajduje się zabytkowy, odrestaurowany dworek Augusta Cieszkowskiego. W czasach świetności dworku przebywali tutaj Hipolit Cegielski, Zygmunt Krasiński, Bernard Chrzanowski, Teodor Tyc, Kazimiera Iłłakowiczówna. We wschodniej części miejscowości przebiega atrakcyjna ścieżka edukacyjno-rekreacyjna w obrębie doliny rzeki Głównej, porośnięta kasztanowcami. Wzdłuż trasy leśnej Nadleśnictwo zamieściło tabliczki z opisami gości przebywających w dworze Cieszkowskich i identyfikacją gatunków drzew. Na trasie spaceru znajduje się Wzgórze Krasińskiego. Na wzniesieniu umieszczono wiatę wypoczynkową i niewielkie miejsca parkingowe. Z wiaty można obserwować otwartą przestrzeń leśną, wśród której dominantę stanowi historyczny dwór. Na wschodzie Wierzenicy zlokalizowano stawy oraz część sportowo-rekreacyjną.

Dwór w Wierzenicy	Kościół św. Mikołaja w Wierzenicy
	
https://pl.wikipedia.org/wiki/Dw%C3%B3r_w_Wierzenicy	https://pl.wikipedia.org/wiki/Ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Miko%C5%82aja_w_Wierzenicy

Wieś posiada zachowany historyczny układ ruralistyczny. Wyraźną dominantę stanowi zabytkowy kościół parafialny pw. Św. Mikołaja z II poł. XVI w. o konstrukcji drewnianej, wpisany do konserwatorskiego rejestru zabytków, położony na wzniesieniu przy centralnym placu wsi, naprzeciwko bramy wjazdowej do zabudowań gospodarczych po zespole pałacowym. W 2022 r. rozpoczęto zewnętrzną renowację wieży, wzniesionej w latach 1771-1772 po zachodniej stronie świątyni. Ta część świątyni została pokryta nowymi deskami. Powiatowy Konserwator Zabytków dla powiatu poznańskiego zdecydował o przywróceniu gontu w tej części wieży, z cebulastym hełmem zwieńczonej krzyżem i iglicą (na zdjęciach z początku lat 60. XX wieku była przykryta blachą).

Panorama centrum wsi	Przebieg drogi przez centrum wsi
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W sąsiedztwie kościoła położona jest drewniana plebania, a także obiekt Katolickiego Ośrodka Wychowania i Terapii Uzależnień Caritas Archidiecezji Poznańskiej "Wierzenica". Zespół Caritas prowadził w przeszłości przedszkole, dziś organizuje m.in. wyjazdy kolonijne dla dzieci, wyjazdy cykliczne dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami oraz zbiera dary dla rodzin potrzebujących, korzystających z banku żywności.

Do najciekawszych, unikatowych zabytków należy położona na północno-wschodnim skraju wsi dworska karczma z XVII – XIX w., wpisana w 1970 roku do rejestru zabytków. Karczma składa się z sieni, izby i komory, na rzucie prostokąta konstrukcji mieszanej murowanej i ryglowej z wypełnieniem gliną, kryta jest czterosпадowym dachem pokrytym strzechą²⁴. Obiekt stanowi własność prywatną i cechuje się dobrym stanem technicznym.

Kościół pw. Św. Mikołaja w Wierzenicy	Karczma
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Położenie, obecność zabytków jak i ciekawe założenie przestrzenne wsi stanowi o jej wyjątkowych walorach krajobrazowych i estetycznych. Potencjał ten nie jest jednak wykorzystywany z uwagi na wyraźną degradację zabudowy i infrastruktury.

Dodatkowym problemem jest brak odpowiednich rozwiązań prawnych w sferze własności. Obecnie znaczna część zabudowy ma formę współwłasności, co wiąże się z licznymi uciążliwościami formalno-

²⁴ Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Swarzędz na lata 2011–2014, Urząd Miasta i Gminy Swarzędz, 2010

prawnymi i ogranicza inicjatywy współwłaścicieli w kwestiach remontu czy gospodarowania budynkami.

Północny skraj wsi	Przykład zabudowy gospodarczej w rejonie ul. Wierzenickiej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Część terenu położona w południowej części obszaru objęta jest regulacjami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego pod siedlisko – zabudowa mieszkaniowa i gospodarcza w Wierzenicy gm. Swarzędz, działka o nr geodezyjnym 34/16²⁵. Przedmiotowy fragment miejscowości Wierzenica położony przy rzece Głównej został przeznaczony pod zabudowę siedliskową, tzn. pod zabudowę mieszkaniową wraz z towarzyszącymi budynkami gospodarczymi i usługowymi związanymi z rolnictwem (także obiekty o funkcji agroturystyki). Architektura budynków powinna nawiązywać do regionalnej architektury Wielkopolski (budynki mieszkalne w nawiązaniu do dworców wielkopolskich), a wszystkie zabudowania powinny posiadać dachy strome, pokryte dachówką o nachyleniu 30°-40°. Ponadto nie dopuszcza się lokalizacji obiektów gosp. i usługowych o uciążliwych, wzg. szkodliwych dla otoczenia.

W 2022 r. w Wierzenicy mieszkało 331 osób, tj. 1,42% ogólnej liczby mieszkańców obszaru wiejskiego gminy Swarzędz. W latach 2015-2022 ubyło tu 5,43% populacji. Wieś charakteryzuje niekorzystna struktura demograficzna ludności według ekonomicznych grup wieku. I tak udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej ich liczbie wynosił tutaj 21,45% i był o 6,27 p.p. niższy w stosunku do obszaru wiejskiego gminy. W przyjętym okresie analizy statystycznej liczba osób najmłodszych spadła o 23,66%. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku aktywności zawodowej – ich udział liczył 64,05%. W ostatnich latach wskaźnik dynamiki zmian ludności w tym wieku osiągnął -8,23%. Oznacza to, że zmniejszają się potencjalne zasoby pracy w tej części gminy. Obszar ten jest dość silnie obciążony demograficznie, z uwagi na szybkie tempo procesu starzenia się społeczeństwa wiejskiego. Otóż udział procentowy populacji w wieku poprodukcyjnym kształtował się tu na poziomie 14,50%, osiągając o 2,01 p.p. większą wartość w porównaniu do średniej dla wszystkich miejscowości wiejskich. Na przestrzeni ostatnich lat liczba seniorów zwiększyła się o 84,62%. To znacznie szybsze tempo przyrostu mieszkańców w tej grupie wiekowej w porównaniu do części wiejskiej gminy. Wraz z odpływem populacji nasilają się problemy społeczne.

²⁵ Uchwała Nr XLVII/355/98 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 29 kwietnia 1998 r. (Dz.U. Nr 22 poz. 276 z dnia 27.08.98 r.)

W sferze społecznej Wierzenica wypada bardzo niekorzystnie na tle pozostałych miejscowości wiejskich. Na opisywanym terenie występuje bardzo duża skala ubóstwa dochodowego. Do pomocy społecznej zakwalifikowano 23 osoby. W 2022 r. udział ludności korzystający ze świadczeń pomocy społecznej wynosił tu 6,95%. Natomiast na obszarze wiejskim gminy wskaźnik ten kształtował się na poziomie 1,29%. W latach 2015-2022 liczba osób objęta systemem tej pomocy spadła o prawie 45,00%. To zdecydowanie szybsze tempo spadku zjawiska niż średnio w części wiejskiej gminy. Z powodu niepełnosprawności środki finansowe z Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymało 39,1% osób korzystających z niej. Wysoka koncentracja problemów społecznych przekłada się również na niską średnią wysokość podatku dochodowego z tytułu PIT-37, PIT-40a/11a (jego wysokość wynosiła 939 na 1 mieszkańca). Należy dodać, że obszar ten cechuje bardzo niewielkie natężenie przestępstw.

Wierzenica odznacza się niekorzystną sytuacją na lokalnym rynku pracy w świetle wyników analizy porównawczej w porównaniu do samego obszaru wiejskiego gminy. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu zapisały się 3 osoby. Na koniec 2022 r. stopa bezrobocia osiągnęła tu 1,42%, przekraczając o 0,73 p.p. średnią jej wartości dla obszaru wiejskiego gminy. Co istotne, wszystkie osoby bezrobotne nie potrafiły znaleźć zatrudnienia ponad 12 miesięcy. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 r. poziom bezrobocia zmniejszył się o 50,0%.

Uczniowie zameldowani w Wierzenicy kształcą się w Szkole Podstawowej w Wierzonce. W placówce tej uczniowie otrzymują bardzo niskie wyniki edukacyjne na tle pozostałych szkół podstawowych. I tak w latach 2020-2022 średni wynik edukacyjny z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego wynosił tu 48,01 punktów procentowych, z matematyki – 40,10 punktów procentowych, z języka angielskiego – 48,51 punktów procentowych.

Wierzenicę cechuje niższy poziom zaangażowania obywatelskiego w porównaniu do pozostałych miejscowości wiejskich. W 2018 r. frekwencja w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w Swarzędzu wynosiła tu 43,10%, osiągając o 15,87 p.p. niższą wartość niż średnio na obszarze wiejskim gminy. W okresie 2014-2018 frekwencja ta zmniejszyła się o blisko 3,50 p.p.

Na terenie wsi nie działają organizacje pozarządowe. Od 1999 roku w parafii publikowane jest czasopismo "Wierzeniczenia". Jego tytuł zaczerpnięty został z listów o Wierzenicy pisanych przez Zygmunta Krasińskiego do Augusta Cieszkowskiego. W parafii Wierzenicy aktywnie działa Caritas.

Caritas Archidiecezji Poznańskiej „Wierzenica”	Stacja Hodowli Roślin
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Teren przykościelny	Budynek integracji społecznej koło kościoła
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W sferze gospodarczej w Wierzenicy odnotowano liczne problemy natury gospodarczej. Obszar ten cechuje się zarówno bardzo niskim poziomem przedsiębiorczości, jak i niską efektywnością ekonomiczną podmiotów gospodarczych. Na koniec maja 2023 r. liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 69,49. We wsi działają średnio 22 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W ostatnich latach poziom przedsiębiorczości zwiększył się o 100%. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na osobę w wieku produkcyjnym liczyła tu 518 zł i była znacznie niższa w stosunku do jej średniej wartości finansowej na obszarze wiejskim gminy (5571 zł). Na analizowanym terenie wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się o 562% na przestrzeni ostatnich 7 lat.

Boisko trawiaste w rejonie ul. Dębowej	Plac zabaw w rejonie ul. Dębowej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Wierzenica cechuje się korzystną sytuacją w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w świetle analizy statystycznej na tle pozostałych miejscowości wiejskich w gminie Swarzędz. W miejscowości zanotowano bardzo duże nasycenie obiektów usług społecznych, głównie obiektów sportowych. Przy ulicy Dębowej znajdują się plac zabaw dla dzieci, siłownia zewnętrzna oraz 2 obiekty sportowe (boisko do piłki nożnej, street workout). Zgodnie z Planem Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2023-2030, przewiduje się budowę nowej świetlicy wiejskiej oraz boiska wraz z zagospodarowaniem działki przy ul. Dębowej. W 2022 r. liczba zdarzeń drogowych przypadających na 1000 mieszkańców wynosiła tu 3,02. W latach 2016-2023 zgłoszono tutaj 2 pozwolenia na budowę budynków mieszkalnych. Mieszkańcy zwracają uwagę na złą organizację kursów autobusów należących do Swarzędzkiej Komunikacji Autobusowej, zwłaszcza dla osób starszych dojeżdżających do Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz oraz

przychodni lekarskich czy osób dojeżdżających do pracy. We wsi brakuje obiektu handlowego, w którym mieszkańcy wsi mogliby robić codzienne zakupy.

W Wierzenicy realizowane są przedsięwzięcia służące poprawie warunków bezpieczeństwa drogowego. I tak na przykład wykonano projekt rewitalizacyjny pt. „Przebudowa ul. Wierzenickiej, Śliwkowej i dojazdu do kościoła wraz z uzupełnieniem dróg i umocnień na pl. Cieszkowskiego w Wierzenicy”. Celem projektu było zapewnienie ładu przestrzennego oraz usprawnienie bezpiecznej i komfortowej komunikacji wszystkim uczestnikom ruchu drogowego. W ramach inwestycji wykonano przebudowę dróg dojazdowych i chodników oraz gruntowną przebudowę w okolicach Kościoła św. Mikołaja. Jego zakres obejmował również zamontowanie oświetlenia wokół placu, poprowadzenie kanalizacji sanitarnej, przebudowę sieci telekomunikacyjnej i elektroenergetycznej, nasadzenie krzewów i drzew oraz zainstalowanie elementów małej architektury. Na przestrzeni ostatnich lat wykonano budowę chodnika w ul. Wierzenickiej i ul. Dębowej oraz oświetlenia w ul. Wierzenickiej. Według zapisów zawartych w Planie Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2023-2030 zakłada się budowę chodnika w ul. Wierzenickiej od placu A. Cieszkowskiego do cmentarza wraz z oświetleniem. Poza tym planuje się wyznaczenie ścieżki pieszo-rowerowej do Kobylnicy.

Wierzenica odznacza się przeciętnym stanem w sferze technicznej na tle pozostałych miejscowości wiejskich. W latach 2016-2023 zgłoszono tu 2 zamierzenia budowlane związane z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. W 2023 r. udział budynków posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej w budynkach posiadających przyłącze do sieci wodociągowej liczył tylko 31,15%. Oznacza to, że we wsi poziom skanalizowania był dwukrotnie niższy niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Władze lokalnie systematycznie rozbudowują sieć kanalizacyjną na obszarach wiejskich, w których mieszka mniej niż 500 osób. I tak na przykład zrealizowano wykonanie sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami wraz z rurociągiem tłocznym, przepompowniami P1 i P0 oraz oczyszczalnią ścieków.

W sferze środowiskowej w Wierzenicy odnotowano niekorzystną koncentrację zjawisk w stosunku do obszaru wiejskiego gminy. Na opisywanym obszarze występuje trzykrotnie większa koncentracja masy azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadającej na 1 mieszkańca (214 kg) niż średnio na obszarze wiejskim gminy (75 kg). Natomiast udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania kształtował się tu na poziomie ok. 60,00%. To trzykrotnie większe natężenie zjawiska w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. Wielu mieszkańców miejscowości, z powodu trudnych warunków ekonomicznych, nie stać na wymianę źródeł ciepła na proekologiczne. Mieszkańcy wsi zdecydowanie akcentują ochronę środowiska Puszczy Zielonki jako priorytetowy kierunek działań gminy.

Wierzonka

Wierzonka to wieś usytuowana na zachodzie gminy Swarzędz, z niewielkim wykształconym jej centrum. Pierwsze wiadomości na temat miejscowości zapisane zostały w 1153 r. Wieś określano wówczas mianem „Wierzeniczka”. Przez stulecia stanowiła własność klasztoru cysterskiego w Owińskach. Sigismund Otto Joseph von Treskow zakupił majątek pod koniec XVIII w. w Wierzonce. Jego potomkowie zarządzali majątkiem aż do końca II wojny światowej (1945 r.). Majątek ten składał się z folwarku, młyna, gorzelni, tartaku, cegielni, suszarni i stawów hodowlanych. Uwagę przyciąga także mur ceglany odgradzający zabudowę wsi od zabudowań gospodarskich, stanowiących pozostałość po dobrach rodziny von Treskow. Układ przestrzenny zespołu dworsko-folwarcznego jest

w znacznej mierze zachowany. W XIX wieku folwark posiadał nowoczesne budynki gospodarcze, m.in. gorzelnię, cegielnię i znajdował się w wysokiej kulturze rolnej. Przed wojną w gorzelni produkowano ok. 360 000 litrów spirytusu rocznie, najwięcej w ówczesnym województwie poznańskim. Na opisywanym terenie zachował się dom dyrektora tzw. „Rządówka” wybudowany w stylu neogotyckim, z wrytym na kamiennej podmurówce napisem „A. von Treskow 1923”. Najważniejszą budowlą pozostaje dwór parterowy, należący do rodziny von Treskow. Na terenie założenia dworskiego znajduje się park krajobrazowy z poł. XIX w. o powierzchni około 5,7 ha. Park usytuowany jest na stoku doliny rzeki Głównej. Kompozycja przestrzenna jest całkowicie nieczytelna ze względu na rozrost ekspansywnych krzewów i drzew liściastych. Na uwagę zasługują jednak liczne okazy starych drzew, w tym trzy pomniki przyrody, buki czerwonołistne i cis pospolity. Ponadto rosną tu krzewy egzotyczne, np. pigwy japońskie, jałowiec. Dwór wzniesiony jest pośrodku parku wraz z oficyną z kwadratową wieżą połączoną z dworem napowietrznym łącznikiem oraz dawna stajnia/wozownia. Elewacja obiektów jest zaniedbana, silnie zawilgocona z ubytkami tynków, w łączniku częściowo zniszczone są elementy drewniane, w tym dekoracje snycerskie. Po wojnie na terenie folwarku utworzono Państwowe Gospodarstwo Rolne. Po przemianach ustrojowych w latach 89/90 XX wieku opuszczony i od tego czasu ulega stopniowej degradacji. Obecnie nieruchomość stanowi własność prywatną.

W głębi lasu na wschód od Wierzonki znajduje się nieczynny ewangelicki cmentarz. Nekropolia powstała w drugiej połowie XIX wieku, została uporządkowana w 2012 r. Oprócz nagrobków (częściowo uszkodzonych), na cmentarzu znajduje się tablica pamiątkowa w językach polskim i niemieckim o treści: „Cmentarz rodziny von Treskow właścicieli Wierzonki 1797-1945. Rodzina von Götz z polskimi przyjaciółmi 2006”.

Wierzonka to wieś o bogatych walorach historycznych i przyrodniczych. Przez wieś przebiega Szlak Św. Jakuba, Piastowski Szlak Turystyczny oraz szlak rowerowy Puszczy Zielonka połączony z pozostałymi szlakami tzw. „Cysterskim Szlakiem Rowerowym”. Miejscowość leży w otoczeniu lasów Puszczy Zielonki, niedaleko znajduje się malownicza Dolina Cybiny (Uzarszewo). W centrum Wierzonki zachował się kasztanowiec, kwitnący i wydający owoce co roku, lecz tylko w połowie na zmianę. W dolinie rzeki Głównej można spotkać bobry i cenne gatunki roślin chronionych, w tym pole konwaliowe kwitnące w maju. Na południu wsi mieści się miejsce badań archeologicznych przeprowadzonych na terenach pól uprawnych pomiędzy Wierzonką a Wierzenicą, tzw. Żalik. Rezultatem tych badań było znalezisko pochówków z epoki żelaza, jeden zaś z epoki kamiennej. W Wierzonce odkryto również groby szkieletowe z wczesnego średniowiecza.²⁶

Punktem centralnym wsi, koncentrującym życie społeczne jest skrzyżowanie ulic Działkowej i Gminnej, przy którym mieści się sklep spożywczo-monopolowy, świetlica wiejska, pętla autobusowa, a także brama wjazdowa do zabytkowego zespołu dworsko-folwarcznego. W bezpośrednim sąsiedztwie skrzyżowania przy ul. Gminnej mieści się główna zabudowa mieszkalna wsi, tj. 8 trzykondygnacyjnych bloków mieszkalnych zarządzanych przez Wiejską Spółdzielnię Mieszkaniową, a także zabudowa jednorodzinna przy ul. Działkowej. Zabudowa blokowa znajduje się w dobrym stanie technicznym. Zabudowę mieszkaniową dopełniają budynki jednorodzinne zlokalizowane przy ul. Leśników. Nowe budownictwo jednorodzinne powstaje również w pobliżu szkoły podstawowej.

²⁶ Informacje z Sołectwa Wierzonka.

Wierzonka. Dwór Tresków z 1907 r. Pocztówka ze zbiorów Henryka Sobkowiaka	Cmentarz rodziny von Treskow w Wierzonce
	
<i>Swarzędzki alfabet historyczny Antoniego Kobzy</i>	https://pl.wikipedia.org/wiki/Wierzonka

Zabudowa folwarczna w Wierzonce	Ogrodzenie terenu zabudowy folwarcznej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W 2022 r. w Wierzonce było zameldowanych 357 osób, tj. 1,53% ogólnej liczby ludności obszaru wiejskiego gminy Swarzędz. W latach 2015-2022 ubyło tutaj nieco ponad 13,00% populacji. Sołectwo cechuje niekorzystna struktura demograficzna ludności według ekonomicznych grup wieku na tle obszaru wiejskiego gminy. I tak udział procentowy mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym wynosił tutaj 18,49%, przy średniej dla obszaru wiejskiego gminy równej 27,72%. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób najmłodszych spadła o 8,33%. Stan ten potwierdzają również mieszkańcy w badaniu społecznym. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiła społeczność lokalna w wieku produkcyjnym – ich udział liczył 60,50%, nieco więcej niż średnio w części wiejskiej gminy. W przyjętym horyzoncie czasowym udział mieszkańców w wieku aktywności zawodowej zmniejszył się o 21,17%. Jednostkę tę charakteryzuje wysoki udział osób w wieku emerytalnym. Otóż udział procentowy ludności w wieku poprodukcyjnym kształtował się tu na poziomie 21,01%, przekraczając o ok. 8,00 punktów procentowych średnią jego wartość dla obszaru wiejskiego gminy. Na opisywanym terenie odnotowuje się trzykrotnie wolniejsze tempo nasilenia się procesu starzenia się społeczeństwa niż średnio w części wiejskiej gminy. Mianowicie w ostatnich latach liczba seniorów zwiększyła się tu o 13,64%. Sami przedstawiciele rady sołeckiej również obserwują starzenie się ludności w ostatnich 15 latach.

W Wierzonce zanotowano bardzo dużą skalę ubóstwa dochodowego na tle obszaru wiejskiego gminy Swarzędz. Do systemu pomocy społecznej zakwalifikowano 27 osób z tego sołectwa. W 2022 r. udział ludności korzystający ze świadczeń pomocy społecznej osiągnął tu 7,56% i był o ok. 6,30 punktów procentowych większy w porównaniu do średniej dla obszaru wiejskiego gminy. W okresie pomiędzy rokiem 2015, a rokiem 2022 ogólna liczba mieszkańców objęta systemem tej pomocy zmalała o 6,90%.

Należy dodać, że tempo spadku tego zjawiska w analizowanej miejscowości sołeckiej było wolniejsze niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Z powodu niepełnosprawności środki finansowe z Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu otrzymało 11% mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Na terenie szkolnym oraz terenie sportowo-wypoczynkowym można spotkać osoby pijące alkohol.

Wierzonka charakteryzuje się wyższym poziomem bezrobocia w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy Swarzędz. Na koniec 2022 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu były zarejestrowane 4 osoby bezrobotne, z czego 1 osoba pozostawała bez pracy zarobkowej ponad 12 miesięcy. Stopa bezrobocia osiągnęła tutaj 1,85%. W przyjętym okresie badawczym 2015-2022 bezrobocie spadło o 50,00%.

W Wierzonce, w oddaleniu od centrum wsi, przy drodze w kierunku Karłowic, znajduje się Szkoła Podstawowa, której rejonizacja obejmuje Wierzenicę, Wierzonkę i Karłowice. Placówka mieści się w ponad stuletnim obiekcie, którego budowa datowana jest na 1905 r. W wyniku reformy oświatowej szkoła została przekształcona ze szkoły podstawowej 6-letniej w 8-letnią. Szkoła czynnie włącza się w kreowanie życia społeczno-kulturalnego sołectw organizując imprezy plenerowe, wyjazdy i inne inicjatywy służące aktywizacji przed wszystkim dzieci i rodziców, ale również pozostałych mieszkańców wsi. Uczniowie uzyskują z egzaminu ósmoklasisty mniej korzystne wyniki edukacyjne niż średnio na obszarze wiejskim gminy. I tak w latach 2020-2022 z języka polskiego otrzymali oni średnio 48,01 punktów procentowych, z matematyki – 40,10 punktów procentowych, z języka angielskiego – 48,51 punktów procentowych. Nauczyciele zwracają jednak szczególną uwagę, że w szkole uczą wykwalifikowani nauczyciele, czerpiący pasję ze swojej pracy. Wśród głównych problemów życiowych dzieci dostrzega się brak motywacji najmłodszych do nauki pochodzący z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, np. z powodu braku pracy. Coraz częściej nauczyciele obserwują problem otyłości dzieci. Szkoła aktywnie współpracuje z radami sołeckimi pobliskich wsi. Na terenie szkoły jest organizowany szereg zajęć pozalekcyjnych dla dzieci. Z badań społecznych wynika, że zajęcia pozalekcyjne powinny być jednak właściwie ukierunkowane. Nauczyciele kładą szczególny nacisk na naukę języka angielskiego. Ponadto placówka stara się organizować zajęcia edukacyjne na świeżym powietrzu. Organizowane są również wycieczki rowerowe szlakami Puszczy Zielonki. Zgodnie z Planem Rozwoju Gminy Swarzędz 2023-2030, w opracowaniu jest już dokumentacja na rozbudowę Szkoły Podstawowej w Wierzonce wraz z budową sali gimnastycznej. W szkole najmłodszy uczniowie ćwiczą swoje umiejętności miękkie. I tak na przykład podczas Dnia Babci i Dziadka mieli okazję przygotować słoiki z pół produktami na babeczki. Na świeżym powietrzu inicjowane są przez nauczycieli liczne zabawy i zajęcia, np. w czasie dni z pokrywą śnieżną, jesienią „Dzień Ptaka”. Ponadto lekcje fizyki i matematyki przeprowadzane są w terenie, np. uczniowie w czasie zjeżdżania z górki i bitwy na śnieżki uczą się odróżniać pojęcie prędkości, drogi, czasu, ciężaru, nacisku na podłoże, tarcia oraz zasady bezpieczeństwa w czasie zimy. Kadra pedagogiczna nastawiona jest również na współpracę międzyszkolną, np. z Szkołą Podstawową w Kobylnicy. Ponadto odbywa się corocznie Charytatywny Bieg Mikołajów i Śnieżynek, w którym biorą udział całe rodziny wraz z dziećmi i przyjacielami. Szkoła - aranżuje też Jarmark Bożonarodzeniowy, podczas którego dzieci prezentują swój talent artystyczny. Uczniowie wytrwale pracują także nad konstrukcjami turbin wodnych. Szkoła uczy również patriotyzmu i zaprasza do obejrzenia wystaw prac uczniowskich pod hasłem "Niepodległa". Dzieci uczą się podczas zajęć jak skutecznie udzielać pierwszej pomocy, kiedy należy dzwonić pod numer alarmowy oraz jakich informacji oczekuje dyspozytor medyczny. Dyrekcja oraz wybrani liderzy biorą udział w szkoleniach outdoorowych w Finlandia SPOT, gdzie w praktyce zdobywają wiedzę i

umiejętności dotyczące organizacji edukacji terenowej. Przy okazji jabłkowego Tygodnia najmłodszy nabywają umiejętność odróżniania kolorów w języku angielskim, działań matematycznych i spędzają czas na świeżym powietrzu. W szkole aranżowane są liczne wydarzenia i festiwale, np. Festyn Pieczonego Ziemniaka. Uczniowie uczestniczą w ciekawych artystycznych warsztatach, np. w artystycznej performance organizowanej przez Pracownię Artystyczną z Gruszczyzna. Na terenie szkoły dzieci korzystają z tzw. "nocowanki", podczas której bawią się w terenie i oglądają „kino nocne”. Szkoła współorganizuje warsztaty edukacyjne – „Dzikie owoce Puszczy Zielonki”. Z kolei w I klasie uczniów odkrywają najważniejsze filary planu Daltońskiego (współpracę, refleksję, współodpowiedzialność, samodzielność). Działania te sprzyjają pobudzeniu kreatywności oraz odgrywają kluczowe znaczenie w rozwoju intelektualnym i fizycznym dzieci i młodzieży. Dzięki stopniowo realizowanym inwestycjom „miękkim”, szkoła staje się miejscem atrakcyjnym dla nauki dla uczniów zameldowanych w miejscowości Mielno, Dębogóra, Tuczo. Mieszkańcy również wyrażają zadowolenie z działalności edukacyjnej w szkole. Zdaniem przedstawicieli wsi szkoła może stać się ważnym centrum kulturalnym, w której zachodzi aktywizacja i integracja dzieci i młodzieży z osobami starszymi w wymiarze międzypokoleniowym poprzez uczestnictwo w różnych wydarzeniach okolicznościowych. Nauczyciele cenią z kolei współpracę z radą sołecką. Nauczyciele przypominają również uczniom, w jaki sposób należy przestrzegać zasad bezpieczeństwa na drodze. Należy zdecydowanie podkreślić, że bardzo ostry zakręt w ciągu ulicy Karłowickiej stanowi potencjalnie bardzo duże niebezpieczeństwo dla przemieszczających się tą trasą dzieci i młodzieży w drodze do szkoły jak i osób starszych.

Budynek Szkoły Podstawowej w Wierzonce	Tereny rolne
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Wierzona odznacza się bardzo niskim natężeniem zdarzeń przestępczych w stosunku do pozostałych miejscowości wiejskich. W 2022 r. liczba przestępstw przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 2,80. W ostatnich latach rejestruje się tutaj tylko pojedyncze przypadki występów o charakterze przestępczym.

W Wierzonce obserwuje się niski poziom zaangażowania obywatelskiego. Sytuację tę potwierdzają wyniki frekwencji w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w Swarzędzu w 2018 roku, która w przypadku analizowanego obszaru wyniosła 43,10%. W latach 2014-2018 zwiększyła się o 1,10 p.p.

Plac zabaw koło szkoły podstawowej (stan na 31.08.2023 r.)	Boisko wielofunkcyjne koło szkoły podstawowej (stan na 31.08.2023 r.)
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Wierzonkę wyróżnia bardzo duża aktywność organizacji pozarządowych. I tak wskaźnik prezentujący liczbę organizacji pozarządowych przypadających na 1000 mieszkańców kształtował się tu na poziomie 8,40. Natomiast na obszarze wiejskim gminy miernik przyjął wartość 1,20. W 2009 r. założono Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie im. Augusta Cieszkowskiego. Sołectwo Wierzonka i Wierzenica realizowały również projekt pt. „Wierzonka i Wierzenica razem piękno okolicznej przyrody poznaje i się nim zachwycą”. Środki na jego wykonanie dostarczyła Lokalna Grupa Wsparcia - „Trakt Piastów”. Zakres projektu obejmował organizację zajęć fotograficznych i ceramicznych dla dzieci i dorosłych oraz wycieczkę do Muzeum Przyrodniczo – Łowieckiego w Uzarzewie. Ze środków funduszu sołeckiego planuje się organizację licznych wydarzeń i wydarzeń kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, np. festyn z okazji 3 maja czy Dnia Dziecka, Pożegnanie lata, koncert muzyczny. Na terenie wsi powstało już Koło Gospodyń Wiejskich. W miejscowości prowadzone są systematycznie warsztaty, podczas których wykonywane są palmy wielkanocne, ozdoby świąteczne, bukiety z ziół.

Mieszkańcy wsi dbają o figurki, krzyże i kaplice przydrożne. W centrum wsi stoi krzyż drewniany, zlokalizowany przy skrzyżowaniu dróg. Był on pierwszym obiektem kultu religijnego.²⁷

W Wierzonce zanotowano niski stopień zamożności mieszkańców. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego (z tytułu PIT-37, PIT-40a/11a) była tu o 28,70 punktów procentowych niższa niż średnio na obszarze wiejskim gminy i liczyła 2087 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

W Wierzonce odnotowano bardzo niekorzystną sytuację gospodarczą w stosunku do innych miejscowości wiejskich. W Wierzonce jest skoncentrowanych prawie trzyipółkrotnie mniej podmiotów gospodarczych niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Z zebranych danych wynika, że na koniec maja 2023 r. liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 50,42. W okresie 2015-2023 poziom przedsiębiorczości wzrósł tutaj tylko o 21,43%. Obszar ten cechuje jednocześnie bardzo niska efektywność działających przedsiębiorstw. I tak w 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym wynosiła tu 755 zł i była zdecydowanie niższa w porównaniu do jego średniej wartości dla części wiejskiej gminy (5571). W latach 2015-2022 wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się o 133%. Mieszkańcy nie posiadają dobrego dostępu do punktów handlowych w bezpośrednich okolicach

²⁷ Informacje zaczerpnięte z Sołectwa Wierzonka.

swojego miejsca zamieszkania. W centrum wsi funkcjonowały niegdyś dwa sklepy (w tym mięsny), dziś pozostał tylko jeden (Żabka) w tym samym budynku co świetlica wiejska. Mieszkańcy nie mogą zakupić świeżych owoców i warzyw. W związku z tym dojeżdżają do Kobylnicy lub Swarzędza.

W strefie przestrzenno-funkcjonalnej Wierzonka wypada korzystnie na tle pozostałych miejscowości wiejskich. Sami mieszkańcy również obserwują pozytywne zmiany przestrzenne w okolicach swojego zamieszkania na przestrzeni ostatnich lat. Występuje tutaj dobra dostępność do obiektów usług społecznych, takich jak świetlica wiejska, szkoła podstawowa i obiekty sportowe (plac zabaw, siłownia zewnętrzna, boisko do piłki nożnej, koszykówki i siatkówki).²⁸ Na terenie obiektu sportowo-rekreacyjnego i placu zabaw dla dzieci zamontowano nowe tabliczki z zakazem wprowadzania zwierząt. W przestrzeni otaczającej bloki popegeerowskie brakuje jednak miejsc wypoczynkowych, w których można usiąść, odpocząć i porozmawiać z sąsiadami. Mieszkańcy nie chcą rozwoju budownictwa wielorodzinnego w okolicach swojego miejsca zamieszkania, co najwyżej w niewielkim stopniu domków jednorodzinnych. Mieszkańcy Karłowic, Wierzenicy i Wierzonki wyraźnie akcentują dogodne skomunikowanie ich miejscowości komunikacją miejską z Poznaniem. Problemy komunikacyjne odczuwają dzieci i młodzież, dorośli dojeżdżający do pracy, ale również osoby starsze chcący przebywać rekreacyjnie w Swarzędzu czy Poznaniu. Ponadto w opinii mieszkańców powinny być cały czas dostępne tradycyjne możliwości zakupu biletu, a nie tylko wersja elektroniczna. Mieszkańcy odczuwają trudności związane z dostępem do poczty – dojeżdżają aż do Swarzędza.²⁹

Miejscem integracji mieszkańców jak i obiektem pełniącym rolę oddziału przedszkolnego jest świetlica wiejska. W 2023 r. zrealizowano inwestycję polegającą na remoncie pokrycia dachowego i ociepleniu budynku świetlicy. Na dachu zostaną zainstalowane panele fotowoltaiczne. Salę w świetlicy wyposażono w meble, stół do ping-ponga, szachy, stół bilardowy, warcaby i inne gry planszowe. W budynku znajduje się sala do zajęć i zabawy, mała sala, telewizor, zabawki i niezbędne materiały dydaktyczne dla najmłodszych. W świetlicy wiejskiej w ramach klubu przedszkolaka organizowane są bezpłatne zajęcia dla dzieci w wieku 2,5-5 lat, prowadzone przez nauczyciela wychowania przedszkolnego. Działalność przedszkolną dla 7 dzieci prowadzi trzy razy w tygodniu Centrum Usług Społecznych. W Wierzonce założono również Klub seniora, którego członkowie spotykają się raz w tygodniu. Rada sołecka inicjuje ćwiczenia poprawiające kondycję fizyczną i umysłową seniorów. Dziś obserwuje się powolny zanik aktywności seniorów. Ze środków funduszu sołeckiego aranżowane są również zajęcia dla dzieci i młodzieży w Szkole Podstawowej w Wierzonce. I tak na przykład w 2022 r. zorganizowano występ teatralny dla dzieci z okazji Mikołajek. Pracownicy Centrum Usług Społecznych prowadzą również spotkania na temat oferty usług społecznych dla społeczności lokalnej. Warto przypomnieć, że w 2022 r. Parafia Św. Mikołaja w Wierzenicy brała udział w wychowaniu i edukacji dzieci przedszkolnych w prowadzeniu tzw. punktu wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku od 2,5 do 4 lat. Animator kultury prowadzi też zajęcia plastyczne, teatralne, kulinarne, gry i zabawy. Animator kultury prowadzi zajęcia skierowane do dzieci przedszkolnych, szkolnych, młodzieży i seniorów. Obok świetlicy znajdują się dwa place zabaw (huśtawka, karuzela, zjeżdżalnia, zamek, piaskownica) dostosowane do wieku i potrzeb dzieci. Wokół obiektu wykonano nasadzenia kwiatów. W 2023 r. plac zabaw nieopodal budynku został doposażony w nowe urządzenia: karuzele, grę piłkarzyki, kopalnię piasku. Rada sołecka planuje doposażyć plac zabaw w nowe urządzenia w

²⁸ Na przestrzeni ostatnich lat wybudowano infrastrukturę sportowo-rekreacyjną na boisku sportowym w Wierzonce.

²⁹ W Kobylnicy znajduje się punkt pocztowy.

kolejnych latach. Istotnym punktem rekreacji jest znajdujący się na końcu ul. Działkowej (wylot w kierunku Wierzenicy) ogrodzony kompleks boisk, na który składa się: boisko piłkarskie, mini obiekt do gry w koszykówkę, siłownia zewnętrzna z ławeczkami, plac zabaw oraz zadaszona wiata wyposażona w stoły i ławki z szachownicą, umożliwiającą organizację spotkań i wydarzeń plenerowych. Teren ten jest wyposażony również w wydzieloną przestrzeń na organizację ogniska. Obiekt został podłączony do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Na opisywanym terenie brakuje budynku gospodarczego i szatni sportowej. Z boiska sportowego chętnie też korzystają mieszkańcy pobliskich wsi, jak i Swarzędza.

Budynek świetlicy wiejskiej w Wierzonce (stan na 31.08.2023 r.)	Sklep spożywczy w Wierzonce (stan na 31.08.2023 r.)
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>
Plac zabaw przy budynku świetlicy wiejskiej w Wierzonce (stan na 31.08.2023 r.)	Miejsca parkingowe przy budynku świetlicy wiejskiej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W 2022 r. miały tu miejsca 4 zdarzenia drogowe. Wskaźnik przedstawiający liczbę zdarzeń drogowych przypadających na 1000 mieszkańców przyjął wartość 11,20. W miejscowości nie obserwuje się intensywnego procesu rozlewania współczesnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Aby poprawić poziom bezpieczeństwa drogowego zrealizowano już budowę ścieżki pieszo-rowerowej przy ul. Karłowickiej oraz budowę chodnika w ul. Działkowej i przy ul. Gminnej 9, 11 i 13. Osoby starsze mogą dojść chodnikiem do terenu sportowo-rekreacyjnego położonego w południowej części miejscowości. Wśród deficytów w rozwiązaniach komunikacyjnych można wskazać brak chodnika łączącego centrum wsi ze szkołą. Zgodnie z Planem Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2023-2030, zakłada się do realizacji ułożenie nowej ścieżki pieszo-rowerowej do szkoły i do Kobylnicy. Ponadto mieszkańcy wspominają, że powstają plany stworzenia ścieżki rowerowej łączącej Wierzonkę z Wierzenicą.

Boisko trawiaste (stan na 31.08.2023 r.)	Siłownia zewnętrzna (stan na 31.08.2023 r.)
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>
Wiatra wypoczynkowa (stan na 31.08.2023 r.)	Infrastruktura sportowo-rekreacyjna (stan na 31.08.2023 r.)
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W Wierzonce występuje niewielkie natężenie problemów natury technicznej. Obszar ten cechuje relatywnie wysoki udział budynków podłączonych zarówno do sieci kanalizacyjnej, jak i sieci wodociągowej na tle obszaru wiejskiego gminy (wskaźnik przyjął wartość 64,81%). W latach 2016-2023 zgłoszono 2 zamierzenia budowlane związane z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. W ostatnich latach zrealizowano inwestycję polegającą na budowie kanalizacji sanitarnej w ul. Leśników i ul. Działkowej. W miejscowości zamontowano nową wiatę przystankową wraz z koszem na śmieci. Wieś nie została podłączona jeszcze do sieci gazowej. Rada sołecka dostrzega konieczność przebudowy układu komunikacyjnego w centrum wsi, tuż przy świetlicy wiejskiej.

W Wierzonce zanotowano dość niekorzystną sytuację środowiskową w świetle analizy statystycznej w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. Do poważnych problemów środowiskowych należy bardzo duża ilość wyrobów zawierająca azbest, zwłaszcza z połaci dachowych. Z zebranych danych wynika, że masa azbestu przeznaczonego do utylizacji wynosiła tu 150 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. To prawie dwukrotnie większa jego koncentracja niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania kształtował się tu na poziomie 35,78%. W przestrzeni publicznej, zwłaszcza na boisku sportowym i przy sklepie, mieszkańcy narzekają na bardzo duże zaśmiecenie, w tym rozrzucone butelki po osobach pijących alkohol. Z uwagi na zarośnięte koryto rzeki Głównej nie są już organizowane spływy kajakowe. Mieszkańcy podkreślają znaczenie Puszczy Zielonki w kształtowaniu mikroklimatu swojej okolicy zamieszkania. Społeczność lokalna lubi ciszę i spokój wiejski. Co istotne, osoby miejscowe chciałyby

zachować w jak największym stopniu elementy krajobrazu wiejskiego. Bardzo duży potencjał stanowi teren rekreacyjny w ciągu Alei Filozofów.

Odnowione, po termomodernizacji bloki popegeerowskie w Wierzonce (stan na 31.08.2023 r.)	Infrastruktura rekreacyjna przy odnowionych blokach popegeerowskich w Wierzonce (stan na 31.08.2023 r.)
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze

Sarbinowo oraz Puszczykowo-Zaborze to rejon wiejski leżący na wschodzie gminy Swarzędz. Miejscowości te posiadają niewielkie wykształcone centrum wsi i są oddalone od głównych szlaków komunikacyjnych.

W centrum Puszczykowa-Zaborze zachował się dwór wraz z parkiem krajobrazowym. Obiekt znajduje się w bardzo dobrym stanie technicznym, stanowi własność prywatną. W niedalekiej odległości od niego znajduje się oczko wodne. Nieopodal mieści się gospodarstwo rolne, w której produkowane są owoce i warzywa w zmodernizowanych budynkach gospodarczych.

Główną oś komunikacyjną w Puszczykowie-Zaborze stanowi ulica Zaborska, przy której mieści się kilka budynków jednorodzinnych lub gospodarczych. W ostatnich latach wykonano remont nawierzchni ul. Dobrej i ul. Zaborskiej. Zgodnie z Planem Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2023-2030 zakłada się rozbudowę ul. Zaborskiej.

W 2022 r. rejon wiejski Sarbinowa i Puszczykowo-Zaborze zamieszkiwały 193 osoby, tj. 0,83% ogólnej liczby ludności na obszarze wiejskim gminy Swarzędz. W latach 2015-2022 przybyło tu ok. 14,00% mieszkańców. Udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym kształtował się tutaj na poziomie 21,76%, przekraczając o prawie 6,00 p.p. średni jego udział w części wiejskiej gminy. Na przestrzeni ostatnich lat odnotowano przyrost liczby osób najmłodszych o 23,53%. Udział populacji w wieku produkcyjnym był tu (58,03%) nieco niższy w porównaniu do części wiejskiej gminy (59,79%). W ostatnich latach liczba mieszkańców w wieku aktywności zawodowej zwiększyła się o 3,70%. Na opisywanym terenie zaobserwowano systematyczne nasilanie się procesów starzenia się społeczności wiejskiej. Udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym osiągnął tu aż 20,21%, tj. o 7,71 p.p. więcej niż średnio w części wiejskiej gminy. W przyjętym okresie analizy statystycznej liczba seniorów wzrosła o 44,44%.

Rycina 7. Dwór w Puszczykowie-Zaborze

Źródło: <https://pl.wikipedia.org/wiki/Puszczykowo-Zaborze>

Przebieg drogi lokalnej przez centrum wsi w Puszczykowie-Zaborze (stan na 31.08.2023 r.)	Kapliczka przy drodze lokalnej w Puszczykowie-Zaborze
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

W rejonie Sarbinowa i Puszczykowa-Zaborze zanotowano relatywnie wysoką skalę ubóstwa dochodowego na tle większości miejscowości wiejskich gminy. Systemem pomocy społecznej objęto 7 osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Udział ludności korzystającej ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności liczył zaś 3,63% i był o 2,34 p.p. wyższy w porównaniu do wszystkich miejscowości wiejskich. W ustalonym horyzoncie czasowym (pomiędzy 2015 a 2022 r.) liczba tych osób nie zmieniła się.

Na koniec 2022 r. stopa bezrobocia w Sarbinowie i Puszczykowie-Zaborzu osiągnęła poziom 2,68%. W Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu były zarejestrowane 3 osoby bezrobotne, które nie pracowały ponad 12 miesięcy.

Uczniowie zameldowani w Sarbinowie i Puszczykowie-Zaborze kształcą się w Szkole Podstawowej im. Św. Jana Pawła II w Paczkowie. W placówce tej uczniowie otrzymują zadawalające wyniki edukacyjne. I tak w latach 2020-2022 średni wynik edukacyjny z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego wynosił tu 59,96 punktów procentowych, z matematyki – 54,45 punktów procentowych, z języka angielskiego – 69,49 punktów procentowych.

W rejonie Sarbinowa i Puszczykowo-Zaborze notuje się relatywnie wysokie natężenie zdarzeń przestępczych na tle części wiejskiej gminy. W 2022 r. liczba przestępstw przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 5,18. Na końcowe wartości wskaźnika wpływa jednak niewielka liczba ludności.

W 2018 r. swój głos w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w Swarzędzu oddało 62,58% mieszkańców uprawnionych do głosowania. W okresie pomiędzy 2014 a 2018 r. frekwencja wyborcza wzrosła tutaj o 10,24 p.p. Nie działają tu organizacje pozarządowe.

Rejon Sarbinowa i Puszczykowa-Zaborza charakteryzuje niski stopień zamożności mieszkańców. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego (z tytułu PIT-37, PIT-40a/11a) przypadająca na 1 mieszkańca wynosiła 944 zł i była blisko trzykrotnie niższa w porównaniu do średniej wysokości tego podatku na obszarze wiejskim gminy.

Rejon wiejski Sarbinowa oraz Puszczykowa-Zaborze odznacza się relatywnie wysokim poziomem przedsiębiorczości, jak i zadawalającą efektywnością działalności podmiotów gospodarczych. Na koniec maja 2023 r. liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadających na 1000 mieszkańców wynosiła tu 160,62, podobnie jak na obszarze wiejskim gminy Swarzędz. W latach 2015-2023 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 50,00%. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym liczyła tu 6 222 i była wyższa w porównaniu do średniej wysokości tego podatku na obszarze wiejskim gminy Swarzędz (5571). W okresie pomiędzy 2015 a 2022 rokiem wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą spadła o 70,00%. Niewielka liczba ludności wpływa na końcowe wartości wskaźników opisujących sferę gospodarczą.

Rejon wiejski Sarbinowa i Puszczykowo-Zaborze wyróżnia bardzo korzystna sytuacja w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w świetle analizy wskaźnikowej na tle obszaru wiejskiego gminy. Obszar ten cechuje wysokie nasycenie obiektami usług społecznych. Jednak na tę sytuację wpływa niewielka liczba ludności. W Puszczykowie-Zaborze umieszczono wiatę wypoczynkową i siłownię zewnętrzną. W 2022 r. liczba zdarzeń drogowych przypadających na każde 1000 osób wynosiła tu 5,18. W 2022 r. miał miejsce tutaj tylko jeden wypadek. W latach 2016-2023 zgłoszono tu 21 decyzji na budowę budynków mieszkalnych. Z uwagi na zły stan nawierzchni (liczne zapadnięcia i spękania) ulicy Dobrej autobusy nie dojeżdżają do centrum Puszczykowa-Zaborze.

Najważniejszym punktem w przestrzeni wiejskiej Sarbinowa, stanowiącym miejsce aktywności społecznej i kulturalnej, jest budynek świetlicy wiejskiej przy ul. Chmielnej 3 wraz z przyległym do niej terenem sportowym. Wnętrze budynku jest dobrze wyposażone. Obiekt sportowy wymaga doposażenia w plac zabaw dla dzieci i wymianę nawierzchni boiska z betonowej na trawiastą do gier zespołowych. Rada sołecka organizuje wydarzenia takie jak np. Dzień Dziecka, Mikołajki, teatryki. Badania społeczne pokazują, że w miejscowości należy pobudzić aktywność społeczną i kulturalną

społeczeństwa. Przy niewielkim mini-skwerze w rejonie ulicy Borówkowej w centrum wsi mieszkańcy chcieliby upamiętnić najważniejsze wydarzenia historyczne, między innymi umieszczając tablice z nazwiskami mieszkańców biorących udział w powstaniu wielkopolskim.

Budynek świetlicy wiejskiej w Sarbinowie (stan na 31.08.2023 r.)	Teren rekreacyjny przy budynku świetlicy wiejskiej w Sarbinowie (stan na 31.08.2023 r.)
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W sferze technicznej rejon wiejski Sarbinowa i Puszczykowa-Zaborze cechuje niekorzystna sytuacja w porównaniu do większości miejscowości wiejskich. Na opisywanym terenie brakuje sieci kanalizacyjnej doprowadzonej do budynków mieszkalnych. W latach 2016-2023 zgłoszono tu 2 zamierzenia budowlane związane z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. W przyjętym okresie analizy statystycznej (pomiędzy 2016 a 2023 rokiem) liczba zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 10,36. W 2015 r. zlikwidowano ruiny dworu sarbinowskiego, które powstały na skutek pożaru w 1990 r. Mieszkańcy Sarbinowa zgłaszają, że wzdłuż ulicy Sarbinowskiej łączącej Łowęcin i Sarbinowo brakuje ścieżki pieszo-rowerowej. Sytuacja ta sprawia, iż nie do końca czują się bezpiecznie.

Boisko sportowe w Sarbinowie	Spękana nawierzchnia drogi lokalnej w Sarbinowie
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Rejon wiejski Sarbinowa i Puszczykowa-Zaborze charakteryzuje wysokie nagromadzenie problemów w sferze środowiskowej w świetle analizy statystycznej w porównaniu do pozostałych miejscowości wiejskich w gminie. Udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania liczył tu 44,59%, przekraczając o 22,79 p.p. średni jego udział na obszarze wiejskim gminy. W rejonie tym odnotowano dużą ilość azbestu pochodzącego z pokryć dachowych oraz elewacji budowlanych. W 2022 r. masa azbestu przeznaczonego do utylizacji liczyła tutaj aż 624 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca (najwięcej w gminie).

Wiatra wypoczynkowa w Puszczykowie-Zaborzu (stan na 31.08.2023 r.)	Siłownia zewnętrzna w Puszczykowie-Zaborzu (stan na 31.08.2023 r.)
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Karłowice

Karłowice to wieś typowo rolnicza, z niewielkim wykształconym centrum wsi, położona w północno-zachodniej części gminy Swarzędz, w odległości ok. 17 km od centrum Poznania. Osiami przestrzennymi wsi Karłowice są ulice: Topolowa i Kasztanowa, przy których ulokowane są budynki mieszkalne (których zarządcą było Gospodarstwo Mieszkaniowe Skarbu Państwa – Naramowice). Nieliczna grupa mieszkańców zamieszkuje w prywatnych domach jednorodzinnych w rejonie ulicy Topolowej. W rejonie ulicy Kasztanowej zlokalizowano kilka niszczejących, popegeerowskich bloków mieszkalnych. Znaczna część obiektów mieszkalnych znajduje się w złym stanie technicznym: elewacje są odrapane, wykazują ubytki, wymagają termomodernizacji. Z badań społecznych wynika, że sami mieszkańcy bloków są przerażeni warunkami życia w blokach, głównie ze względu na koszty życia, w tym bardzo wysokie opłaty mieszkaniowe. Plac zabaw przy blokach wymaga zaś ponownego urządzenia. W północnej jej części powstał teren sportowy, w tym polana zabaw.

W centrum wsi znajduje się zniszczony dwór, wybudowany w II poł. XIX wieku dla zarządców majątku. W tym czasie wieś była dominium w powiecie poznańskim. W 1888 r. mieszkały tutaj 184 osoby w 8 domach. W 1926 r. właścicielem majątku była Angelika von Treskow. Po zakończeniu II wojny światowej Skarb Państwa Polskiego rozparcelował dobro. W okresie PRL przeznaczono go pod funkcje biurowe. W 2000 r. ujęto go w rejestrze zabytków pod numerem 24/A. Obok dworu zachowały się również zabudowania folwarczne, częściowo z końca XIX w. Wśród zabudowań folwarcznych można wyróżnić kuźnię z wieżą (1878) i trzykondygnacyjny, nietynkowany spichlerz oraz lodownię. Obecnie dwór i budynki folwarczne znajdują się w katastrofalnym stanie technicznym, wymagają gruntownego remontu. Na budynku dworu widoczne są spękania części murów, więźba jest częściowo spróchniała, ściany są zawilgocone, częściowo zniszczona jest stolarka okienna i drzwiowa, a także drewno ozdobnych zwieńczeń szczytów. Wokół dworu rozciąga się teren parku krajobrazowego o powierzchni równej 2,5 ha, wpisany do rejestru zabytków pod numerem 1806/A w dniu 18.08.1980 r.³⁰ Park dworski wymaga uporządkowania – obecnie jest zachwaszczony, ogrodzenie jest zniszczone i wykazuje liczne ubytki. Poza tym przy blokach mieści się niewielki teren zieleni i ogrody działkowe, a za nim budynki gospodarcze. Mieszkańcy twierdzą, że „kiedyś to był cudowny park, należący do terenów PGR, gdzie spacerowali ludzie”. Jednak dziś bardzo trudno podjąć jego rewaloryzację, z uwagi na prawo własności nieruchomości.

³⁰ <https://www.polskiezabytki.pl/m/obiekt/5853/Karlowice/>

Widok na bloki popegeerowskie w rejonie ulicy Kasztanowej	Przykład braku urządzonej wspólnej przestrzeni pomiędzy zdegradowanymi, niszczącymi blokami popegeerowskimi w Karłowicach
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>
Park krajobrazowy	Kaplica rzymskokatolicka w Karłowicach
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W 2022 r. w Karłowicach było zarejestrowanych w ewidencji ludności 363 mieszkańców. W przyjętym okresie analizy statystycznej (pomiędzy 2015 a 2022 rokiem) ich liczba spadła o 5,22%. Jednostkę cechuje niekorzystna struktura demograficzna mieszkańców według ekonomicznych grup wieku w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. Na opisywanym terenie zanotowano nieco mniejszy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (26,72%) niż średnio na obszarze wiejskim gminy (27,72%). W ostatnich latach odsetek procentowy osób najmłodszych utrzymuje się na podobnym poziomie. Najliczniejszą grupę wiekową tworzy ludność w wieku produkcyjnym – ich udział kształtował się na poziomie 58,95%. To nieco mniejsza koncentracja osób w tej grupie wiekowej w stosunku do części wiejskiej gminy. Na przestrzeni ostatnich lat udział osób w wieku aktywności zawodowej zmniejszył się o 14,40%. We wsi było zameldowanych 14,33% mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. W ustalonym horyzoncie czasowym badań przybyło nieco ponad 44,00% populacji w wieku emerytalnym. Nieco szybsze tempo wzrostu seniorów zanotowano w części wiejskiej gminy.

W sferze społecznej Karłowice odznaczają się wysoką koncentracją problemów natury społecznej. W 2022 r. udział ludności korzystający ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności wynosił tu 2,75%, przekraczając o 1,46 p.p. średni jego udział na obszarze wiejskim gminy. Z zebranych danych wynika, że 40,00% ludności ujętej systemem tej pomocy otrzymało świadczenia z powodu niepełnosprawności. W latach 2015-2022 liczba mieszkańców włączona do niej spadła o blisko 63,00%.

Rycina 8. Zniszczony dwór w Karłowicach

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Kar%C5%82owice_\(powiat_pozna%C5%84ski\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Kar%C5%82owice_(powiat_pozna%C5%84ski))

W Karłowicach występuje niewielkie natężenie problemu bezrobocia. W 2022 r. stopa bezrobocia osiągnęła tu jedynie 0,47%. We wsi nie odnotowano problemu bezrobocia długotrwałego. Na przestrzeni ostatnich lat poziom bezrobocia zmniejszył się o 90%.

Na opisywanym obszarze zaznacza się bardzo niewielki poziom przestępczości. W 2022 r. liczba przestępstw przypadająca na 1000 mieszkańców kształtowała się tu na poziomie 2,75. We wsi rejestruje się tylko pojedyncze występkę o charakterze przestępczym.

Uczniowie pochodzący ze wsi kształcą się w Szkole Podstawowej w Wierzoncu. W szkole uczniowie otrzymują najniższe wyniki edukacyjne wśród wszystkich szkół podstawowych zlokalizowanych na obszarze wiejskim gminy. Przy szkole zlokalizowano ostry zakręt na drodze powiatowej, który może stanowić bardzo duże zagrożenia dla przemierzających się pracowników szkoły oraz rodziców z dziećmi i młodzieży szkolnej, w tym z Karłowic.

W rejonie Karłowic społeczność lokalna niezbyt chętnie uczestniczy w głosowaniu w wyborach samorządowych. W 2018 r. frekwencja w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w Swarzędzu liczyła tu tylko 43,10%, podobnie jak w Wierzoncu i Wierzenicy. W ostatnich latach frekwencja ta wzrosła jedynie o 1,16 p.p. Na terenie wsi nie zarejestrowano działalności organizacji pozarządowych. Mieszkańcy są często zadowoleni z niewielkich projektów inwestycyjnych, jak podkreślają przedstawiciele wsi, chociażby z funduszu sołeckiego. W miejscowości istnieje duży potencjał do aktywizacji i integracji społeczności lokalnej w przypadku wybudowania świetlicy wiejskiej. Mieszkańcy bardzo licznie uczestniczą w zebraniach wiejskich organizowanych w świetlicy w Wierzoncu. W okresie letnim mieszkańcy spotykają się na świeżym powietrzu. W okresie zimowym brakuje miejsc, gdzie

mogą ze sobą wspólnie spędzać czas i rozmawiać. Pracownicy Centrum Usług Społecznych dostrzegają również utrudniony dostęp do obiektów kultury w Karłowicach.

Karłowice charakteryzuje niski stopień zamożności ludności. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego (PIT-37, PIT-40a/11a) przekroczyła tu nieco ponad 760 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. To czterokrotnie niższa wartość wskaźnika niż średnio na obszarze wiejskim gminy.

W sferze gospodarczej w Karłowicach odnotowano liczne problemy natury gospodarczej. Wieś cechuje bardzo niska aktywność gospodarcza i bardzo niski poziom efektywności działalności podmiotów gospodarczych. Na koniec maja 2023 r. liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców kształtowała się tu na poziomie 35,81. W okresie pomiędzy 2015 a 2023 r. liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła tylko o 10,00%. Na przestrzeni ostatnich lat działało tu średnio 10-11 przedsiębiorców. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na osobę w wieku produkcyjnym wynosiła tu 390 zł i była zdecydowanie niższa w stosunku do średniej jego wartości na obszarze wiejskim gminy (5571). W latach 2015-2022 wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) wzrosła o 142%.

Karłowice odznaczają się relatywnie dobrą sytuacją w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w świetle analizy statystycznej w porównaniu do pozostałych miejscowości wiejskich. W jego centrum mieszczą się m.in. plac zabaw, siłownia zewnętrzna oraz boisko do piłki nożnej i siatkówki. Sam teren sportowy wymaga doposażenia w nowe urządzenia. Jednostkę charakteryzuje bardzo małe natężenie kolizji i wypadków. W 2022 r. wskaźnik obrazujący liczbę zdarzeń drogowych przypadających na 1000 osób przyjął tu wartość 5,51. W ciągu ulicy Kasztanowej, przy wjeździe na teren zabudowy blokowej, rozciąga się wąski chodnik. Aby zwiększyć poziom bezpieczeństwa drogowego, wykonano już budowę oświetlenia w ul. Kasztanowej. W trakcie realizacji znajduje się poszerzenie chodnika w ul. Kasztanowej wraz z budową ścieżki rowerowej do szkoły w Wierzonce. Na opisywanym terenie nie obserwuje się intensywnego procesu rozlewania się zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W latach 2016-2023 zgłoszono tu 2 pozwolenia na budowę nowych budynków mieszkaniowych. W centrum miejscowości mieści się sklep spożywczo-przemysłowy.

Miejscem spotkań lokalnej społeczności jest podziemna salka pełniąca rolę świetlicy wiejskiej znajdującej się w Kaplicy Jezusa Dobrego Nauczyciela (podlegającej parafii w Wierzenicy). Świetlica znajduje się w bardzo złym stanie technicznym. Odbývają się w niej zajęcia dla dzieci, a także różne wydarzenia okolicznościowe integrujące lokalną społeczność, ale tylko w okresie letnim. Sama kaplica wymaga kapitalnego remontu, w tym docieplania. Dlatego też w okresie zimowym trudno zorganizować w niej wydarzenia dla społeczności lokalnej. W okresie zimowym seniorzy spotykają się na bardzo krótkie spotkanie wigilijne. Spotkania społeczności lokalnej odbywają się tylko kilka razy na polanie zabaw w okresie letnim. Mieszkańcy czują się bardzo silnie związani ze swoim sołectwem i w swoich granicach miejscowości chcieliby podejmować inicjatywy społeczne. Rada sołecka ściśle współpracuje z Szkołą Podstawową w Wierzonce np. organizując pikniki. Przy boisku sportowym w północnej części Karłowic istnieje od wielu lat potrzeba budowy świetlicy wiejskiej, w której mogłyby odbywać się wydarzenia, warsztaty i zajęcia dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz dzieci i młodzieży. Mieszkańcy Karłowic starają się o budowę boiska wielofunkcyjnego (boiska do koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej) z nawierzchnią poliuretanową i infrastrukturą towarzyszącą. Na działce gminnej 1/1 mieszkańcy zgłaszają potrzebę doposażenia

terenu w ławki i kosze na śmieci. Zgodnie z Planem Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2023-2030, zakłada się modernizację boiska sportowego oraz budowę nowego placu zabaw. Ponadto wśród planowanych inwestycji wskazano budowę świetlicy wiejskiej.

Potencjalne miejsce rekreacji i wypoczynku oraz aktywizacji i integracji dla mieszkańców mógłby stanowić staw wodny zlokalizowany w rejonie ulic Kasztanowej i Topolowej. Wokół zbiornika zachodzą bardzo zaawansowane procesy zarastania i zamulania jego powierzchni, poziom lustra wody obniża w czasie susz hydrologicznych. Ponadto drugi staw wodny położony jest po lewej stronie ulicy Kasztanowej. Należy jednak zwrócić uwagę, że po północnej i zachodniej jego stronie obserwuje się naturalne procesy zarastania i zamulania tego zbiornika.

Polana zabaw w rejonie ul. Kasztanowej (stan na 31.08.2023 r.)	Polana zabaw w rejonie ul. Kasztanowej (stan na 31.08.2023 r.)
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W latach 2016-2023 w Karłowicach nie zgłoszono tu zamierzeń budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. Wszystkie budynki mieszkalne zostały już podłączone zarówno do sieci kanalizacyjnej, jak i sieci wodociągowej. Należy dodać, że nawierzchnia ulicy Kasztanowej znajduje się w dobrym stanie technicznym. Wzdłuż niej biegnie chodnik, którego stan należy ocenić jako przeciętny. Z funduszu sołeckiego zostały zakupione m.in. wiaty przystankowe. Pod koniec 2023 r. oddano do użytku wyremontowany chodnik od bloków popegeerowskich zlokalizowanych w Karłowicach w stronę Szkoły Podstawowej w Wierzonce.

Stan nawierzchni ulicy Kasztanowej (stan na 31.08.2023 r.)	Stan nawierzchni ulicy Topazowej (stan na 31.08.2023 r.)
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Wieś jest dobrze skomunikowana z centrum Kobylnicy środkami komunikacji autobusowej, a czas dojazdu trwa ok. 13 minut. Mieszkańcy narzekają jednak na zbyt długi czas oczekiwania na przesiadki w Kobylnicy w kierunku Swarzędza czy Poznania. Utrudnienia te szczególnie odczuwają osoby starsze i dzieci.

W sferze środowiskowej w Karłowicach zaznacza się bardzo niekorzystna sytuacja, która wynika z bardzo dużej masy azbestu przeznaczonego do utylizacji (480 kg na 1 mieszkańca). Na opisywanym terenie występuje także bardzo duża koncentracja budynków mieszkalnych, w których mieszkańcy korzystają z paliw stałych do ogrzewania swoich domostw. Stan ten potwierdza udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania, który w przypadku opisywanej wsi wynosił 68,52%. To ponad trzykrotnie większa wartość wskaźnika niż jego średnia wartość na obszarze wiejskim gminy Swarzędz. Większości mieszkańców wsi, z uwagi na bardzo trudne warunki życia, nie stać na wymianę źródeł ciepła na proekologiczne. Według zapisów zawartych w Planie Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2023-2030 trwa opracowanie dokumentacji na budowę sieci wodociągowej z Wierzonki do Karłowic.

Jasin

Jasin to zurbanizowana wieś położona na wschodzie gminy Swarzędz, w odległości ok. 10 km od centrum Poznania, granicząca bezpośrednio od zachodu z miastem Swarzędz. Przez centrum wsi przebiega ulica Poznańska, stanowiąca fragment drogi krajowej nr 92. Na południe od niej, równolegle wyznaczono przebieg linii kolejowej relacji Warszawa Zachodnia-Kunowice. Na południe od drogi krajowej nr 92 rozciągają się tereny usługowo-produkcyjne. W tej części miejscowości swoją działalność prowadzą m.in. Stena Recycling sp. z o.o., Poznańskie Zakłady Zielarskie Herbapol S.A. – Oddział Swarzędz, STS Logistic sp. z o.o., R. Twining and Company sp. z o.o., Volkswagen Poznań Zakład Swarzędz Jasin, Terminal Clip. Wieś posiada bardzo dobry układ komunikacyjny, jest bardzo dobrze skomunikowana środkami publicznego transportu autobusowego z miastem Swarzędz i Poznań oraz pozostałymi miejscowościami wiejskimi zlokalizowanymi w granicach gminy. Przystanki autobusowe mieszczą się wzdłuż dróg powiatowych (ulice: Wrześcińska, Rabowicka, Łowęcińska). Sytuacja ta sprzyja wyznaczeniu wielkopowierzchniowych terenów aktywizacji gospodarczej we wschodniej części gminy. Mieszkańcy Jasina mogą udać się też do pobliskich terenów zieleni, w tym lasów Puszczy Zielonki. Wieś nie ma dziś już charakteru rolniczego. Na przestrzeni ostatnich obserwuje się w niej przyrost terenów zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza wielorodzinnej.

Przykład nowego budynku wielorodzinnego w rejonie ulicy Wrześcińskiej	Strefa rozwoju współczesnej zabudowy mieszkaniowej w rejonie ulicy Wrześcińskiej
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Do obszaru rewitalizacji włączono obszar zwartej zabudowy mieszkaniowej w rejonie ulic Sołeckiej, Boleśława, Kmieca, Szklarniowej, Chabrowej, Wrzosowej, Wójtowskiej, Gromadzkiej, Augusta, Profesora Jana Rutkowskiego, Wrzesińskiej, Wiejskiej, Wiosennej, Stolarskiej, Sadowej. W obrębie obszaru rewitalizacji znajdują się również tereny rozwoju zabudowy mieszkaniowej w północnej części miejscowości w rejonie ulic Żonkilowej, Malwowej, Szafirowej, Rubinowej, Storczykowej, Krokusowej, Cmentarnej, Tymiankowej, Laurowej, Lubczykowej, Bazyliowej, Kłosowej, Ziołowej, a także we wschodniej jej części w rejonie ulicy Łowęcińskiej, Kazimierza i Mieszka. Co istotne, na północ od ulicy Grudzińskiej znaczna powierzchnia gruntów ornych wciąż pozostaje dostępna pod lokalizację budownictwa jednorodzinnego. Z obszaru rewitalizacji wyłączono tereny aktywizacji gospodarczej usytuowane na południe od drogi krajowej nr 92 oraz na wschód od okolic ulic Łowęcińskiej i Tulipanowej.

Na terenie Jasina zlokalizowano pojedyncze obiekty zabytkowe. I tak przy ulicy Wiejskiej zachował się blisko stuletni budynek jednorodzinny. We wsi przetrwał także odrestaurowany zabytkowy Krzyż.

W 2022 r. w Jasinie było zarejestrowanych 1834 mieszkańców, tj. 7,88% ogólnej liczby ludności na obszarze wiejskim gminy Swarzędz. W przyjętym okresie analizy statystycznej (pomiędzy 2015 a 2022 rokiem) liczba ludności wzrosła o prawie 32,00%. Tempo napływu populacji we wsi było jednak nieco wolniejsze niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Obszar ten odznacza się relatywnie niekorzystną strukturą demograficzną na tle większości miejscowości wiejskich. I tak udział procentowy osób w wieku przedprodukcyjnym liczył tutaj 24,65%, osiągając o ok. 3,00 p.p. niższą wartość w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. W latach 2015-2022 liczba osób najmłodszych zwiększyła się tutaj o 31,40%. W ustalonym horyzoncie czasowym analizy przyrost liczby mieszkańców w tej grupie wiekowej przebiegał wolniej niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – ich udział wynosił 61,01% i o ok. 1,20 p.p. przekroczył jego średni udział w części wiejskiej gminy Swarzędz. W ostatnich latach przybyło tutaj 29,51% ludności w wieku aktywności zawodowej. Dla porównania w tym samym czasie liczba osób w tej kategorii wiekowej wzrosła na obszarze wiejskim gminy Swarzędz o blisko 36,00%. W sołectwie odnotowano nieco wyższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym (14,34%) aniżeli w samym obszarze wiejskim gminy (12,49%). Na opisywanym terenie odnotowano relatywnie wolniejsze tempo starzenia się społeczności na tle gminy. W okresie 2015-2022 wskaźnik dynamiki przyjął tu wartość 39,89%, podczas gdy w części wiejskiej gminy – 49,74%.

W Jasinie obserwuje się relatywnie wysokie nagromadzenie problemów natury społecznej. Wraz z napływem ludności miejskiej w miejscowości osłabieniu ulegają problemy społeczne takie jak ubóstwo dochodowe czy bezrobocie. W 2022 r. udział ludności korzystającej z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności kształtował się tu na poziomie 1,25%, podobnie jak na obszarze wiejskim gminy. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 rokiem liczba osób objęta systemem tej pomocy wzrosła jednak o 15,00%. Natomiast w większości miejscowości wiejskich tempo tego zjawiska ulega osłabieniu. Należy dodać, że udział osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej liczył tutaj 39,13%. Na terenie świetlicy wiejskiej można obserwować akty wandalizmu, takie jak niszczenie ławek i stołu, nieestetyczne graffiti. Mieszkańcy zgłaszają potrzebę utworzenia terenowych punktów pracy psychologa. Animator kultury prowadzi zajęcia w świetlicy wiejskiej na temat technik pozytywnej dyscypliny, budowania więzi emocjonalnej z dzieckiem oraz narzędzi do radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi.

W Jasinie zanotowano wyższy poziom bezrobocia na tle gminy. W 2022 r. udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił tu 0,89%, przy średniej dla gminy równej 0,68%. Co istotne 40% osób pozostających długotrwale bez nawiązanego stosunku pracy zarobkowej ponad 365 dni nie potrafiło znaleźć zatrudnienia na rynku pracy. Należy dodać, że w latach 2015-2022 poziom bezrobocia spadł o 16,67%.

Uczniowie zameldowani w miejscowości Jasin kształcą się w Samorządowej Szkole Podstawowej nr 2 im. Królowej Jadwigi w Swarzędzu oraz Samorządowej Szkole nr 3 im. Polskich Noblistów w Swarzędzu. Z zebranych danych ze strony internetowej Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu wynika, że uczniowie uzyskują zadawalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego i języka angielskiego. Niepokój budzi otrzymywanie przez nich relatywnie niskich not końcowych z matematyki.

Jasin cechuje bardzo wysoki poziom przestępczości na tle większości miejscowości wiejskich zlokalizowanych w granicach gminy. W 2022 r. liczba przestępstw przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu aż 13,09. W okresie 2015-2022 ich liczba wzrosła aż o 71,00%. Największą koncentrację przestępstw odnotowuje się w pobliżu terenów handlowych i produkcyjnych. Statystyki te nie oznaczają, że aktów przestępczych podejmują się sami mieszkańcy wsi, mogą to być osoby przyjezdne.

W Jasinie zanotowano wysoki poziom zaangażowania obywatelskiego w porównaniu do większości miejscowości wiejskich. W 2018 r. swój głos w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w Swarzędzu oddało ok. 63,00% ludności uprawnionych do głosowania. W okresie 2014-2018 frekwencja wyborcza zwiększyła się tu o 15,48 p.p.

Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu tylko 1,09. We wsi bardzo aktywnie jednak działa Koło Gospodyń Wiejskich, które zostało zarejestrowane jako stowarzyszenie. W miejscowości odbywa się wiele wydarzeń okolicznościowych integrujących lokalną społeczność, np. festyn z okazji Dnia Dziecka, Dzień Sąsiada, świąteczny koncert bożonarodzeniowy. Przy świetlicy wiejskiej ma miejsce corocznie poświęcenie wielkanocnych pokarmów. W sali świetlicy część zajęć realizowana jest przez pracownika Ośrodka Kultury w Swarzędzu. Umożliwiają one rozwój zainteresowań plastycznych, muzycznych, filmowych i sportowych. W sali świetlicy dzieci i młodzież biorą udział w szeregu organizowanych dla nich warsztatach i zajęciach tematycznych, np. plastycznych z tworzenia glinianych ozdób, własnoręcznych zabawek w czasie mikołajek z robotami, z mechaniki i elektroniki, przygotowania bombek i ozdób świątecznych w celu wspólnego ubierania choinki z dorosłymi i seniorami. Działania te mają na celu pobudzenie kreatywności i myślenia abstrakcyjnego wśród dzieci w wieku szkolnym. Animator kultury aranżuje również projekt „Kosmiczne Ferie”. Sołectwo organizuje zaś półkolonie zimowe oraz letnie. W 2022 r. odbywały się tu również bezpłatne zajęcia integracyjne (z plastyki, muzyki, tańca, śpiewu, sportu) dla dzieci z Polski i Ukrainy. W Jasinie spotykają się również seniorzy, którzy wspólnie uprawiają aerobik oraz inicjują wieczór poezji i pieśni patriotycznych (w ramach Klubu Inicjatyw Senioralnych). Większość zajęć artystycznych integruje dzieci, dorosłych i osoby starsze. I tak na przykład mieszkańcy mają możliwość aktywnego uczestnictwa w warsztatach glinianych, w Dniu Sąsiada i we wspólnym ubieraniu choinki. W budynku świetlicy wiejskiej mieszkańcy mogą uczestniczyć w bezpłatnym kursie podstaw obsługi komputera oraz aktualizacji aplikacji mobilnej OpenStreetMap (projekt MapParty). W okresie zimowym odbywa się zbiórka darów (produktów spożywczych i płodów rolnych) dla Sióstr Karmelitanek z Poznania.

W Jasinie występuje niższy poziom zamożności niż na obszarze wiejskim gminy. I tak w 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu PIT-37 i PIT-40a/11a wyniosła tu 2592 zł i była o 11,40 p.p. niższa w porównaniu do średniej jego wysokości na obszarze wiejskim gminy.

W sferze gospodarczej Jasin charakteryzują relatywnie korzystne uwarunkowania rozwoju w świetle analizy statystycznej. Na opisywanym terenie odnotowano relatywnie wysokie skupienie podmiotów gospodarczych (237 na 1000 mieszkańców) na tle obszaru wiejskiego gminy (159 na 1000 mieszkańców). W okresie pomiędzy 2017 a 2023 rokiem tempo wzrostu poziomu przedsiębiorczości przebiegało tutaj wolniej niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła tutaj o blisko 50,00%, natomiast na obszarze wiejskim gminy – o ok. 70,00%. We wsi poziom efektywności aktywnych przedsiębiorstw był niższy w stosunku do wiejskiej części gminy. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu działalności gospodarczej (PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 mieszkańca w wieku produkcyjnym wynosiła 4981 zł, osiągając nieco niższą wartość w porównaniu do średniej jego wysokości na obszarze wiejskim gminy (5571 zł). W latach 2015-2022 wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się tu o 54%.

W sołectwie odnotowano niski stopień nasycenia obiektami usług społecznych. Sytuacja ta wynika z systematycznego wzrostu liczby ludności w tej części gminy, którzy oczekują realizacji inwestycji „twardych” polegających na systematycznej rozbudowie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, oświetlenia, utwardzaniu dróg lokalnych i budowie ciągów pieszo-rowerowych. We wsi mieści się budynek świetlicy wiejskiej, który cechuje bardzo dobry stan techniczny. Obok niego powstał plac zabaw dla dzieci, siłownia zewnętrzna oraz boisko do koszykówki. We wsi założono również żłobek. W miejscowości zarejestrowano bardzo wysoki poziom zdarzeń drogowych (32,17 na 1000 mieszkańców) na tle obszaru wiejskiego gminy (8,69 na 1000 mieszkańców). Aby zwiększyć poziom bezpieczeństwa drogowego przewiduje się budowę chodnika w ul. Wiejskiej oraz ul. Sołeckiej (od ul. Wrzesińskiej do ul. Poznańskiej).

Budynek świetlicy wiejskiej w Jasinie (stan na 31.08.2023 r.)	Siłownia zewnętrzna (stan na 31.08.2023 r.)
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Władze gminne systematycznie rozbudowują sieć oświetlenia. I tak władze gminne tworzą plan instalacji oświetlenia w ul. Sołeckiej, ul. Ziołowej, ul. Laurowej, ul. Bazyliowej, ul. Tymiankowej, ul. Lubczykowej, ul. Włodarskiej, ul. Kosiarzy i ul. Bartników. W Urzędzie Miasta i Gminy Swarzędz opracowano już dokumentację przebudowy ul. Szklarniowej, ul. Wrzosowej, ul. Chabrowej, ul. Sołeckiej, ul. Leszka, ul. Piasta, ul. Rutkowskiego (od ul. Sołeckiej do ul. Łowęcińskiej). Należy dodać, że

w latach 2016-2023 liczba zgłoszonych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 45,26, osiągając o blisko 30 punktów procentowych niższą wartość niż średnio w części wiejskiej gminy. Oznacza to, że procesy rozlewania się zabudowy mieszkaniowej zachodzą tutaj wolniej w porównaniu do miejscowości zlokalizowanych na południu gminy, np. Zalasewa czy Rabowic.

Plac zabaw dla dzieci (stan na 31.08.2023 r.)	Boisko do koszykówki (stan na 31.08.2023 r.)
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

W sferze technicznej Jasin odznacza się relatywnie niekorzystną sytuacją w świetle analizy statystycznej. W sołectwie rejestruje się dość niski poziom skanalizowania gospodarstw domowych. Otóż w 2022 r. udział budynków posiadających przyłącze do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej wynosił tu niecałe 38,00%. Na opisywanym terenie obserwuje się prawie czterokrotnie większe skupienie zgłoszonych inwestycji budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych w porównaniu do wszystkich miejscowości wiejskich usytuowanych w granicach gminy. I tak w latach 2016-2023 liczba zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków przypadających na 1000 mieszkańców liczyła tutaj 49,62. W miejscowości zakłada się budowę kanalizacji sanitarnej w ul. Leszka, ul. Sołeckiej, ul. Gromadzkiej, ul. Kmiecej, ul. Włodarskiej, ul. Bolesława, ul. Rutkowskiego, ul. Wójtowskiej i ul. Poznańskiej. Ponadto we wsi planuje się budowę sieci wodociągowej w ul. Krokusowej, ul. Bolesława, ul. Rutkowskiego, ul. Leszka i ul. Piasta.

Stan infrastruktury drogowej w rejonie ulicy Łowęcińskiej	Stan nawierzchni drogi lokalnej w rejonie ulicy Kazimierza w strefie współczesnej zabudowy mieszkaniowej
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

W Jasinie obserwuje się niewielką koncentrację problemów natury środowiskowej w świetle analizy statystycznej na tle pozostałych miejscowości wiejskich gminy. We wsi udział źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania przekroczył nieco ponad 21,00%. Identyczną wartość wskaźnika notuje się na obszarze wiejskim gminy. W miejscowości wskaźnik prezentujący masę azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadającej na 1 mieszkańca przyjął tu wartość ok. 41 kg, prawie dwukrotnie mniej niż średnio na obszarze wiejskim gminy (75 kg na 1 osobę).

Uzarzewo

Uzarzewo to wieś leżąca w północnej części gminy Swarzędz, w odległości ok. 50 km od centrum Poznania, w otoczeniu doliny rzeki Cybiny i pobliskiej Puszczy Zielonki. Główną oś komunikacyjną stanowią ulice Akacyjowa i Kasztanowa, gdzie zlokalizowano kilka odnowionych bloków popegeerowskich. Wspólna przestrzeń pomiędzy blokowiskami w wielu miejscach wymaga wciąż jednak uporządkowania, zwłaszcza w pobliżu garaży. We wsi zachowały się dawne zabudowania gospodarcze, w szczególności po lewej stronie ulicy Akacyjowej, które potencjalnie mogą zostać wykorzystane pod działalność gospodarczą związaną z uprawą owoców i warzyw. W rejonie ulicy Głównej wybudowano boisko sportowe - wielofunkcyjne. Strefę zabudowy mieszkaniowej tworzy również budownictwo jednorodzinne w rejonie ulicy Kalinowej.

Strefa odnowionej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w rejonie ulicy Kasztanowej	Przykład niszczącej zabudowy mieszkaniowej w rejonie ulicy Akacyjowej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Na południu Uzarzewa jest położone Jezioro Uzarzewskie, przez które przepływa ciek Cybina. Jezioro zajmuje powierzchnię około 10 ha. Jego średnia głębokość liczy 3,4 m, a głębokość maksymalna 7,50 m. Powierzchnia lustra wody znajduje się na wysokości 70,8 m n.p.m. Stanowi odbiornik wody z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w miejscowości. Brzegi zbiornika są silnie porośnięte roślinnością wodną (m.in. pałkami wodnymi) i coraz bardziej zniszczone. Dostęp mieszkańców do jeziora staje się utrudniony. Po wschodniej jego stronie biegnie ścieżka piesza. Nad północnym brzegiem rozciąga się niewielki teren rekreacyjno-wypoczynkowy, porośnięty naturalną roślinnością, z boiskiem do gry w siatkówkę z lat 80. XX wieku i miejscami wypoczynkowymi. Na zachodzie miejscowości przetrwało grodzisko stożkowe, a nieopodal linii kolejowej zachował się jar nad Uzarzewem.

Boisko do piłki siatkowej nad Jeziorem Uzarzewskim	Zarośnięty brzeg Jeziora Uzarzewskiego
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Na południowych obrzeżach Uzarzewa w drodze do Jeziora Uzarzewskiego ważne miejsce w przestrzeni wiejskiej zajmuje Kościół Św. Michała Archaniola. Na miejscu dzisiejszego kościoła wybudowano prawdopodobnie w XII wieku drewniany kościół z fundacji królewskiej. W 1749 roku został rozebrany i wzniesiono świątynię o konstrukcji szachulcowej. W 1869 r. dobudowano nową neogotycką, drewnianą wieżę kościelną. Składa się z dwóch kondygnacji: dolnej – czworobocznej i górnej – ośmiobocznej, z ośmiopłaciowym, iglicowym hełmem, wokół żeliwnej galeryjki zdjętej podczas remontu świątyni w latach 1996-2004. W 1900 roku rodzina Żychlińskich (właściciele wsi) przekazała środki na zbudowanie zakrystii i neogotyckiej kaplicy z kryptą grobową dobudowaną ówczesnie do kościoła. Kościół posiada jedną nawę, halę o beczkowym sklepieniu. Ołtarz główny - Golgotę wykonano w stylu neogotyckim, a dwa boczne ołtarze – Św. Teresy z Avii i Serca Pana Jezusa Ukrzyżowanego cechuje styl barokowy. Na ścianie za ołtarzem usytuowano osiemnastowieczną polichromię w formie szkarłatnej draperii. W kościele mieści się rzeźba Św. Teresy i obraz Matki Boskiej Śnieżnej, wyrzeźbione w XVII wieku. Obraz został przekazany dla wiernych przez Annę Młynarkę. Obok świątyni stoi dworek proboszczowski z połowy XIX wieku. Po zachodniej stronie kościoła zlokalizowano cmentarz parafialny z grobowcami rodziny Brodowskich (1930), Frąckowiaków i Waligórskich (1935) zaprojektowanymi przez Mariana Andrzejewskiego, poznańskiego architekta.³¹ Przed wejściem do kościoła znajduje się kapliczka maryjna. Obiekt jest usytuowany na mapie szlaku drewnianych kościołów Puszczy Zielonki.

Kościół im. Michała Archaniola w Uzarzewie	Cenna rzeźba nagrobna
 	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

³¹ <https://regionwielkopolska.pl/katalog-obiektow/kosciol-pw-sw-michala-archaniola-w-uzarzewie/>

Grobowce autorstwa Mariana Andrzejewskiego

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Plebania z połowy XIX wieku

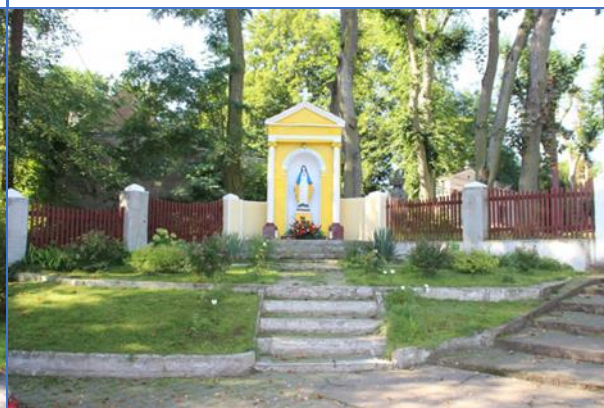
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Figura przydrożna Matki Boskiej w Uzarzewie

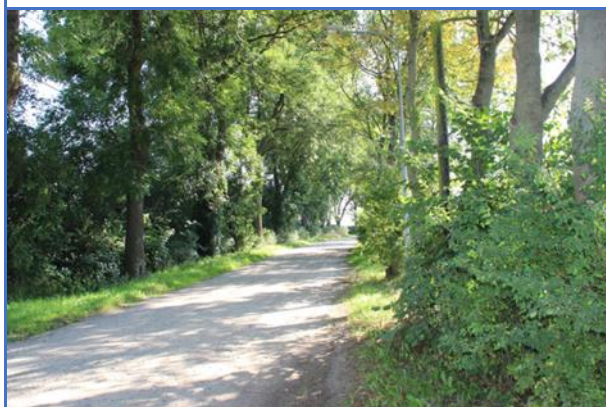
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Kapliczka Matki Boskiej koło Kościoła im. Michała Archanioła w Uzarzewie

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Droga leśna prowadząca do Katarzynek

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Widok na Kościół św. Michała Archanioła w Uzarzewie

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

W 2022 r. Uzarzewo zamieszkiwało 502 osób, tj. 2,15% ludności obszaru wiejskiego gminy Swarzędz. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 rokiem liczba mieszkańców spadła o 8,23%. Jednostkę cechuje niekorzystna struktura demograficzna według ekonomicznych grup wieku na tle pozostałych miejscowości wiejskich. I tak udział procentowy ludności w wieku przedprodukcyjnym kształtował się

tu na poziomie 22,31%. W przyjętym okresie analizy statystycznej liczba osób najmłodszych utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – ich udział wynosił 56,37%. Na przestrzeni ostatnich lat zanotowano spadek liczby osób w wieku aktywności zawodowej o blisko 23,00%. We wsi nasilają się systematycznie procesy starzenia się ludności. Otóż udział procentowy ludności w wieku poprodukcyjnym liczył tu 21,31%, przekraczając o 8,82 p.p. średni wskaźnik na obszarze wiejskim gminy. W latach 2015-2022 liczba osób w wieku senioralnym wzrosła o nieco ponad 62,00%. W miejscowości odnotowano szybsze tempo starzenia się populacji niż średnio we wszystkich miejscowościach wiejskich (na obszarze wiejskim gminy wskaźnik dynamiki wynosił prawie 50,00%).

W Uzarzewie stwierdzono relatywnie wysokie natężenie problemów natury społecznej. W miejscowości zanotowano wyższy poziom ubóstwa dochodowego w stosunku do gminy Swarzędz. W 2022 r. udział ludności korzystającej z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności liczył tutaj 2,59%, osiągając o 1,30 p.p. wyższą wartość w porównaniu do wszystkich miejscowości wiejskich. Według danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Swarzędzu, w 2022 r. środki finansowe pobierało 13 osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w tym 5 osób z niepełnosprawnościami. Na przestrzeni ostatnich lat rejestruje się prawie ośmiokrotnie szybsze tempo spadku zjawiska w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. W latach 2015-2022 liczba osób objęta system tej pomocy spadła o blisko 65,00%. Na opisywanym terenie odnotowano wyższy udział osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy społecznej (38,50%) niż średnio na obszarze wiejskim gminy (30,70%).

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu na koniec 2022 roku zarejestrowane były 4 osoby zameldowane we wsi. Na koniec 2022 r. stopa bezrobocia osiągnęła tu 1,41%, podczas gdy na obszarze wiejskim gminy – tylko 0,68%. W miejscowości występuje większa koncentracja bezrobocia długotrwałego. Należy dodać, że liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się o 50,00% w ostatnich latach. Jednocześnie warto pamiętać, że stopa bezrobocia w powiecie poznańskim jest zdecydowanie niższa niż w większości gmin wiejskich województwa wielkopolskiego.

Dzieci zameldowane w miejscowości kształcą się w Szkole Podstawowej im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Kobylnicy. W placówce ósmoklasiści uzyskują lepsze wyniki edukacyjne w stosunku do średniej dla obszaru wiejskiego gminy. I tak w latach szkolnych 2020-2022 uzyskali oni z egzaminu ósmoklasisty średnio z języka polskiego – 60,42 punktów procentowych, z matematyki – 50,63 punktów procentowych, z języka angielskiego – 65,25 punktów procentowych. Dzieci aktywnie spędzają swój wolny czas również w świetlicy wiejskiej w Uzarzewie.

W Uzarzewie występuje ponad dwukrotnie mniejsze natężenie występów o charakterze przestępczym na tle gminy. W 2022 r. liczba przestępstw przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tutaj 1,99.

Uzarzewo charakteryzuje nieco niższy poziom zaangażowania obywatelskiego w stosunku do obszaru wiejskiego gminy. Najbliższy lokal wyborczy znajduje się w Szkole Podstawowej w Kobylnicy, zlokalizowany przy ulicy Poznańskiej 50. W 2018 w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w Swarzędzu swój głos oddało 57,31% mieszkańców uprawnionych do głosowania. W okresie pomiędzy 2014 a 2018 rokiem frekwencja wyborcza zwiększyła się o 13,71 punktów procentowych. W sołectwie Uzarzewo nie działają organizacje pozarządowe. Natomiast miejscowość ma bardzo duży potencjał przyrodniczy i społeczny do aktywizacji i integracji społeczności lokalnej oraz turystów.

W Uzarzewie odnotowano niski stopień zamożności mieszkańców w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. I tak w 2022 r. w sołectwie średnia wysokość podatku dochodowego (PIT-37, PIT-40a/11a) przypadająca na 1 mieszkańca liczyła 946 zł.

W sferze gospodarczej Uzarzewo wypada bardzo niekorzystnie na tle większości sołectw. Stan ten wynika zarówno z bardzo niskiej koncentracji podmiotów gospodarczych, jak i bardzo niskiego poziomu ich dochodów. Na koniec maja 2023 r. liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców kształtowała się tu na poziomie 27,89 (najmniej w gminie). Na przestrzeni ostatnich lat liczba podmiotów gospodarczych utrzymuje się na bardzo zbliżonym poziomie. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu działalności gospodarczej (PiT-28, PiT-36, PIT-36L) wynosiła 817 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. W okresie 2015-2022 wysokość podatku od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 150%.

W Uzarzewie zanotowano korzystną sytuację w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w świetle analizy statystycznej na tle pozostałych miejscowości wiejskich. Obszar ten odznacza się wysokim stopniem nasycenia obiektów usług społecznych, głównie o funkcji sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej. Podczas spaceru terenowego zauważono, że stary plac zabaw usytuowany przy świetlicy wiejskiej nie nadaje się już do dalszego wykorzystywania przez dzieci. W 2022 r. w miejscowości odnotowano niewielkie natężenie zdarzeń drogowych (5,98 na 1000 mieszkańców). W miejscowości obserwuje się niewielkie tempo przyrostu zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. W latach 2016-2023 liczba pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 27,89. Natomiast na obszarze wiejskim gminy Swarzędz wskaźnik ten kształtował się na poziomie nieco ponad 75,00.

W 2023 r. Gmina Swarzędz zakończyła budowę wielofunkcyjnego boiska sportowego w Uzarzewie przy ul. Kasztanowej. Obiekt jest położony w sąsiedztwie istniejącego boiska do piłki nożnej. Boisko posiada nawierzchnię poliuretanową i służy do gry w siatkówkę, koszykówkę, tenisa oraz piłkę ręczną. Zostało ogrodzone i wyposażone zostanie w 6-metrowe piłkochwyty. Wokół obiektu zamontowano oświetlenie i ulokowano w równych odległościach ławki. Do wejścia na boisko prowadzi chodnik. W miejscowości planuje się również budowę boiska do piłki nożnej wraz z zapleczem. Projekt zakłada budowę pełnowymiarowego boiska do piłki nożnej wraz z całą infrastrukturą obejmującą: trybuny, budynek z szatniami, oświetlenie, nawodnienie oraz zaplecze socjalne.³² W 2024 r. Sołectwo Uzarzewo

³² <https://swarzedz.pl/index.php?id=340>

zgłosiło projekt lokalny o nazwie „Aktywna Rodzina” do budżetu obywatelskiego. Projekt polega na budowie placu zabaw dla dzieci przy boisku sportowym.

Przykład dobrej infrastruktury drogowej wraz z szpalerem drzew w Uzarzewie	Zatoka autobusowa w centrum wsi
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>
Boisko wielofunkcyjne	Boisko do gry w piłkę nożną
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Mieszkańcy wsi spotykają się w wyremontowanym budynku świetlicy wiejskiej przy ulicy Akacjowej 18. W tym samym budynku powstała filia Biblioteki Publicznej w Swarzędzu. Obok biblioteki mieści się przestarzały plac zabaw. Świetlica wiejska została wyposażona w nowy dywan, telewizor, nowe mebelki i zabawki, konsolę play-station i wiele gier komputerowych i planszowych. W świetlicy wiejskiej inicjowanych jest bardzo dużo warsztatów i zajęć o różnorodnej tematyce dla dzieci i młodzieży. Sołectwo Uzarzewo organizuje warsztaty świąteczne (bożonarodzeniowe, wielkanocne) i festyny sportowo-rodzinne. Najmłodsi biorą udział w baliku karnawałowym i wieczorze andrzejkowym. Dzieci i młodzież zbierają kasztany, współuczestniczą w sprzątaniu świata, bawią się z dynią, stroją choinkę i śpiewają kolędy w okresie bożonarodzeniowym oraz tworzą zajaczkę, stroiki i ozdoby świąteczne na Wielkanoc. Ponadto w miejscowości odbywają się liczne imprezy okolicznościowe, w szczególności Walentynki, Dzień Kobiet, Dzień Matki, Dzień Dziecka, Dzień pieczonej Pyry, Dzień pizzy, Dożynki, Andrzejki, Mikołajki. W Dniu Kobiet aranżowane są muzyczne spotkania z kulturą. Mieszkańcy wspólnie integrują się również w Dniu Niepodległości. Seniorzy przygotowują zaś wystawy fotograficzne na temat zmian przestrzennych w swojej wiosce oraz wykonują rękodzieła na Boże Ciało. W sali świetlicowej mieszkańcy mogą brać udział niekiedy w darmowych kursach komputerowych dla osób od 18 do 74 roku życia.

Rycina 9. Boisko sportowe – wielofunkcyjne w Uzarzewie (marzec 2022 r.)

Źródło: Ze zbiorów Sołectwo Uzarzewo (profilu „Uzarzewo i My”)

W Uzarzewie, w niedalekiej odległości od budynku świetlicy znajduje się Zespół pałacowy Żychlińskich, wzniesiony w połowie XIX wieku. W pałacu i zabudowaniach pałacowych od 1977 roku działa Muzeum Przyrodniczo-Łowieckie, będące oddziałem Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie. Wokół pałacu zachował się uporządkowany teren zabytkowego parku krajobrazowego. Na jego terenie wyznaczono przebieg ścieżki dydaktycznej prezentującej roślinność porastającą park. Przed wejściem do pałacu stoi przydrożna figurka Matki Boskiej. Sołectwo Uzarzewo ściśle współpracuje z Muzeum, udostępniając swój codzienny sprzęt na wydarzenia organizowane w tym miejscu.

Budynek świetlicy wiejskiej i filii Biblioteki Publicznej w Uzarzewie

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Stary plac zabaw obok budynku świetlicy wiejskiej w Uzarzewie

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Sala warsztatowa w świetlicy

Ze zbiorów Sołectwa Uzarzewo

Wyznaczony obszar do zabawy dla dzieci

Ze zbiorów Sołectwa Uzarzewo

Obszar wypoczynkowy i rozmów

Ze zbiorów Sołectwa Uzarzewo

Wejście do sali głównej

Ze zbiorów Sołectwa Uzarzewo

Stanowisko biurowe

Ze zbiorów Sołectwa Uzarzewo

Zabawki dla dzieci

Ze zbiorów Sołectwa Uzarzewo

Zespół pałacowy Żychlińskich z połowy XIX wieku,
Muzeum Przyrodniczo-Łowieckiego w Uzarzewie

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Zabudowa gospodarcza na terenie Muzeum
Przyrodniczo-Łowieckiego w Uzarzewie

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Zabudowania pałacowe w Uzarzewie	Aleja piesza na terenie parku krajobrazowego w Uzarzewie
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Aleja piesza w parku krajobrazowym w Uzarzewie	Schemat ścieżki dydaktycznej prezentującej drzewa na terenie parku krajobrazowego w Uzarzewie
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W sferze technicznej Uzarzewo wyróżnia relatywnie korzystna sytuacja na tle większości miejscowości wiejskich. Obszar ten wyróżnia wysoki poziom skanalizowania miejscowości. Udział budynków posiadających przyłącze zarówno do sieci kanalizacyjnej, jak i sieci wodociągowej kształtował się na poziomie 84,09%. W latach 2016-2023 nie zgłoszono tutaj zamierzeń budowlanych związanych z modernizacją istniejących budynków.

Przykład odnowionego bloku popegeerowskiego w rejonie ulicy Akacjowej w Uzarzewie	Przykład odnowionej zabudowy mieszkaniowej blokowej w rejonie ulicy Akacjowej, przestrzeń pomiędzy blokowiskami
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Przykład różnych, mieszanych rozwiązań w ciągach komunikacyjnych koło blokowiska popegeerowskiego w Uzarzewie	Nieuporządkowana wspólna przestrzeń za odnowionymi blokami popegeerowskimi w rejonie ulicy Akacyjowej
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Uzarzewo cechuje niekorzystna sytuacja w sferze środowiskowej w świetle analizy statystycznej. Udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania liczył tutaj 59,18% (stan na 30 czerwca 2023 r.). To prawie trzykrotnie większa koncentracja zjawiska niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Natomiast w 2022 r. masa azbestu przeznaczonego do utylizacji wynosiła tu 359 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Z zebranych danych wynika, że nagromadzenie tej substancji we wsi było prawie ośmiokrotnie większe w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy (75 kg na 1 mieszkańca).

Kobylnica, Katarzynki

Kobylnica i Katarzynki to rejon wiejski położony w północnej części gminy, w bliskim środowisku Puszczy Zielonki i doliny rzeki Cybiny. W sołectwie Kobylnica obserwuje się systematyczny przyrost zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Na przestrzeni ostatnich lat zwiększa się strefa zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, głównie w rejonie ulicy Dworcowej i Polnej.

Kobylnica to miejscowość silnie urbanizująca się, z wykształconym, dużym centrum wsi w rejonie ulic Poznańskiej i Dworcowej. Do obszaru rewitalizacji włączono tereny zabudowy mieszkaniowej w rejonie ulic: Poznańskiej, Dworcowej, Szkolnej, Polnej, Żwirki i Wigury, Swarzędzkiej, Krótkiej, Słonecznikowej, Makowej, Topolowej, Polowej, Południowej, Nizinnej, Północnej, Dolinowej, Wiatrakowej, Poprzecznej, Brzozowej, Leśnej, Sosnowej, Skośnej, Na Skarpie, Dolnej. Na wschód od linii kolejowej rozciągają się grunty rolne wciąż wolne od budownictwa jednorodzinnego.

Główny szlak komunikacyjny to ulica Poznańska, stanowiąca fragment drogi wojewódzkiej nr 194, przy której zlokalizowane są najważniejsze obiekty usług publicznych. Na północy Kobylnicy znajduje się budynek Ochotniczej Straży Pożarnej. Przy ulicy Poznańskiej 55, po przeciwnej stronie ulicy mieści się Przedszkole „Koszałek Opalek”. W samym centrum miejscowości, przy ulicy Poznańskiej 44 założono park linowy Cascader Park, największy tego typu obiekt w powiecie poznańskim. Dalej na południowy zachód stoi wyremontowany budynek Szkoły Podstawowej im. Kawalerów Orderu Uśmiechu. Przy szkole działa gminne szkolne schronisko młodzieżowe „Sarenka”. Wokół terenu szkolnego wybudowano nowoczesne obiekty sportowe – boisko wielofunkcyjne, boisko do piłki nożnej, a także siłownię zewnętrzną i plac zabaw dla dzieci składający się z kilku urządzeń. We wsi założono także

piłkarski klub Piast Kobylnica. Na rogu ulic Poznańskiej i Dąbrówki, na krańcu Puszczy Zielonki, jest usytuowany w wyremontowanym bloku trzygwiazdkowy Hotel i Restauracja Ossowski.

Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przedszkole „Koszałek Opatek”

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przez centrum Kobylnicy, równoległe do drogi wojewódzkiej, przebiega linia kolejowa nr 353. Obok torów kolejowych znajduje się budynek dworca kolejowego. W tym samym obiekcie budowlanym mieści się odnowiona świetlica wiejska z salą koncertową. Na południowych obrzeżach centrum wsi, nieopodal przystanku kolejowego, powstał węzeł autobusowy. Wieś jest dobrze skomunikowana środkami publicznego transportu zbiorowego (Kolejami Wielkopolskimi z miastem Poznaniem) i autobusami należącymi do Swarzędzkiej Komunikacji Autobusowej z miastem Swarzędzem.

Stacja kolejowa w Kobylnicy

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Budynek dworca kolejowego w Kobylnicy

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Kobylnicę charakteryzuje dobrze rozwinięta sieć handlowa. W rejonie ulicy Swarzędzkiej, na południowo-zachodnich krańcach wsi mieszczą się m.in. sklepy spożywcze, apteka, restauracja i pasaż „Karinka”. Ponadto w rejonie ulicy Poznańskiej zlokalizowano cukiernię, sklep „Żabka” i paczkomat.

Kobylnicę cechuje rozgałęziona sieć dróg gminnych. Niektóre z nich wciąż nie posiadają nawierzchni asfaltowej. Aktualnie zakończyła się budowa tunelu drogowego. Inwestycja ta przyczynia się do poprawy warunków bezpieczeństwa dla dzieci i młodzieży przemieszczającej się do szkoły, jak i seniorów.

Budynek świetlicy wiejskiej, miejsca parkingowe obok dworca kolejowego

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Budynek filii Poczty Polskiej

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Przystanek autobusowy przy budynku świetlicy wiejskiej i dworca kolejowego

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Węzeł autobusowy koło dworca kolejowego

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Sklep spożywczy „Bystry”

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Sklep Polski

Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Katarzynki to wieś zlokalizowana na północy gminy Swarzędz, z rozproszoną zabudową mieszkaniową, w niedalekiej odległości od Uzarzewa, w otoczeniu obszaru Natura 2000 Doliny Cybiny. Zgodnie z zapisami określonymi w Studium większość powierzchni geodezyjnej w jej granicach została przeznaczona pod rozwój funkcji mieszkaniowej. Na wschodzie miejscowości znajduje się dworek w

bardzo dobrym stanie technicznym. Obok niego powstał prywatny Dom Seniora Katarzynki, który jako dom pomocy społecznej zapewnia dzienną i całodobową opiekę osobom starszym. Do obiektu prowadzi nierówna, spękana nawierzchnia drogi gruntowej z Uzarzewa, którą ciężko przemieszcza się kierowcom. Na opisywanym terenie, w północnej jego części zlokalizowano niewielkie zbiorniki wodne.

W rejonie Kobylnicy i Katarzynek w 2022 r. było zameldowanych 1579 mieszkańców, tj. 6,79% ogólnej liczby ludności obszaru wiejskiego gminy Swarzędz. W okresie 2015-2022 liczba populacji spadła o 3,84%. W jednostce zaznacza się niekorzystna struktura demograficzna w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. I tak udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosił tu 21,15%, przy średniej dla gminy wynoszącej 27,72%. W przyjętym okresie analizy statystycznej liczba dzieci i młodzieży zmniejszyła się o 2,62%. Na opisywanym terenie najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – ich udział osiągnął 58,45%, o ok. 1,30% mniej niż we wszystkich miejscowościach wiejskich. Niepokój budzi systematyczny spadek ludności w wieku aktywności zawodowej (wskaźnik dynamiki przyjął wartość blisko -10,0%). Obszar ten jest silnie obciążony demograficznie. Współczynnik starości demograficznej obrazujący udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w relacji do ogólnej liczby ludności kształtował się tu na poziomie 20,39%. Dla porównania na obszarze wiejskim gminy opisywany miernik przekroczył nieco ponad 12,00%. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 rokiem liczba osób w wieku senioralnym wzrosła o prawie 21,00%. Należy dodać, że tempo procesu starzenia się społeczności wiejskiej przebiegało tutaj dwukrotnie wolniej niż średnio w samej części wiejskiej gminy.

W sferze społecznej rejon Kobylnicy i Katarzynek odznacza się relatywnie niekorzystną sytuacją w świetle analizy statystycznej. Obszar ten charakteryzuje relatywnie wysoka koncentracja ubóstwa dochodowego na tle części wiejskiej gminy. W 2022 r. udział ludności korzystającej ze świadczeń pomocy społecznej liczył tu 2,15%. W latach 2015-2022 liczba osób zakwalifikowanych do systemu tej pomocy wzrosła o ok. 36,00%. Na analizowanym obszarze środki finansowe z Ośrodka Pomocy Społecznej otrzymało ok. 38% osób z niepełnosprawnościami.

W centrum Kobylnicy działa Ośrodek Interwencji Kryzowej w Kobylnicy, który jako jednostka organizacyjna powiatu poznańskiego oferuje bezpłatną pomoc specjalistyczną osobom i rodzinom przeżywającym sytuacje kryzysowe. W placówce pracuje prawnik, pracownicy socjalni oraz psychologowie. W ośrodku funkcjonuje punkt wsparcia psychologicznego dla najmłodszych i ich najbliższej rodziny. Pomoc psychologa adresowana jest dla osób, które doświadczają problemów rodzinnych (w przypadku rozvodu rodziców, wypadku, śmierci lub choroby kogoś bliskiego), trudności radzenia sobie ze stresem, zaburzeń depresyjnych, odżywiania, lęku, złej własnej samooceny, trudności adaptacyjnych lub kryzysu tożsamości. W skład obiektu wchodzi hostel, w którym można zamieszkać w sytuacji kryzysowej do 3 miesięcy. Ośrodek ściśle współpracuje między innymi z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Poznaniu, Powiatowym Urzędem Pracy w Poznaniu, ośrodkami pomocy społecznej zlokalizowanymi na obszarze powiatu poznańskiego, Komendą Miejską Policji w Poznaniu, Komendą Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu, sądami rejonowymi w Poznaniu – wydziałami rodzinnymi i nieletnich, przychodniami zdrowia, Fundacją Lastrada i wieloma innymi instytucjami. Obok budynku ośrodka powstały obiekty sportowe – boisko do siatkówki oraz boisko do piłki nożnej. W tym samym miejscu znajduje się również powiatowy Ośrodek Wspomagania Rodziny. W niedalekiej odległości od niego swoją siedzibę ma filia Biblioteki Publicznej w Swarzędzu i apteka.

W rejonie Kobylnicy i Katarzynek odnotowano relatywnie wysoki poziom bezrobocia na tle części wiejskiej gminy. W 2022 r. stopa bezrobocia liczyła tutaj 0,98%. Bez pracy zarobkowej ponad 12 miesięcy pozostawało ok. 55,00% mieszkańców. W przyjętym okresie analizy (pomiędzy 2015 a 2022 rokiem) liczba osób bezrobotnych spadła o 55,00%. Należy pamiętać, że tereny wiejskie zlokalizowane w powiecie poznańskim cechują się bardzo niską stopą bezrobocia na tle większości miejscowości wiejskich położonych w samym województwie wielkopolskim.

W centrum Kobylnicy znajduje się Szkoła Podstawowa im. Kawalerów Orderu Uśmiechu, w której kształcą się uczniowie zameldowani w Kobylnicy, Bogucinie, Janikowie, Gruszczynie, Katarzynkach i Uzarzewie. Wyniki uczniów osiągane w szkole na tle rówieśników z sąsiednich miejscowości są bardzo zadawalające. W latach 2020-2022 uczniowie otrzymali w niej z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego 60,42 punktów procentowych, z matematyki - 50,63 punktów procentowych, z języka angielskiego - 65,25 punktów procentowych.

W rejonie Kobylnicy i Katarzynek zanotowano relatywnie wysokie natężenie zdarzeń przestępczych na tle obszaru wiejskiego gminy. W 2022 r. liczba przestępstw przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu nieco ponad 5,07. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 r. poziom występków o charakterze przestępczym spadł o ok. 27,00%.

W rejonie Kobylnicy i Katarzynek zarejestrowano relatywnie niski poziom zaangażowania obywatelskiego. W 2018 r. frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej Swarzędza osiągnęła tu 57,31% i była o ok. 10,00 p.p. wyższa względem 2014 roku.

Bardzo dużym atutem w sołectwie Kobylnica jest aktywność organizacji społecznych. W 2023 r. liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 2,53. Warto w tym miejscu wspomnieć, że w miejscowości znajduje się oddział Stowarzyszenia Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski im. Leszka Grajka w Swarzędzu, które inicjuje zajęcia dla dzieci z niepełnosprawnościami w zakresie terapii logopedycznej i pedagogicznej, zajęć z psychologiem, wczesnej interwencji, hipoterapii, dogoterapii, rehabilitacji ruchowej, ćwiczeń na pływalni. W Kobylnicy aktywnie działa również Ośrodek ZHP Kobylnica.

W rejonie Kobylnicy i Katarzynek stopień zamożności mieszkańców należy ocenić jako niski. W 2022 r. w jednostce tej wskaźnik obrazujący średnią wysokość podatku dochodowego z tytułu PIT-37 i

PIT40a/11a przypadającą na 1 mieszkańca kształtował się na poziomie 1455 zł, osiągając o ok. 50,00 p.p. niższą wartość w porównaniu do średniej jego wysokości w części wiejskiej gminy.

W rejonie Kobylnicy i Katarzynek zaobserwowano relatywnie duże natężenie problemów w sferze gospodarczej. Obszar ten cechuje relatywnie wysoki poziom przedsiębiorczości na tle części wiejskiej gminy. Na koniec maja 2023 r. liczba podmiotów gospodarczych ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 179. W okresie 2017-2023 liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła tylko o 25,00%. To prawie trzykrotnie wolniejsze tempo wzrostu osób podejmujących samozatrudnienie niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Jednostkę charakteryzuje niski poziom efektywności aktywnych podmiotów gospodarczych. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu działalności gospodarczej (PIT-28, PiT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym osiągnęła 3 867 zł. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 r. dynamika podatku dochodowego od osób fizycznych działających na rynku była dwukrotnie niższa niż średnio na obszarze wiejskim gminy i liczyła 49,0%.

W Kobylnicy stwierdzono relatywnie wysoki stopień nasycenia obiektów usług społecznych, zwłaszcza obiektów sportowych. W tej części gminy w 2022 r. zanotowano dwukrotnie większą koncentrację zdarzeń drogowych (17,10 na 1000 mieszkańców) w porównaniu do części wiejskiej gminy (8,69 na 1000 mieszkańców). Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się niewielki przyrost powierzchni zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Wiele gruntów ornych wciąż nie zostało zagospodarowanych pod budownictwo jednorodzinne, zwłaszcza we wschodniej części sołectwa. Należy dodać, że w rejonie tych wsi liczba zgłoszonych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych w latach 2016-2023 wynosiła 34,20 w przeliczeniu na 1000 osób.

Strefa współczesnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w rejonie ulicy Dworcowej	Przykład starszej zabudowy wielorodzinnej w rejonie ulicy Swarzędzkiej
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Kluczowym miejscem aktywizacji i integracji społecznej i kulturalnej mieszkańców jest świetlica wiejska znajdująca się w budynku dworca kolejowego w Kobylnicy, zlokalizowanego przy ul. Dworcowej 3. W Kobylnickiej Sali Koncertowej odbywają się koncerty muzyczne (np. Piotra Kuźniaka, koncert wigilijny), spektakle teatralne oraz zajęcia sportowe (np. dla seniorów z zumbą). W budynku świetlicy wiejskiej organizowanych jest wiele ciekawych zajęć dla dzieci i młodzieży oraz seniorów. Najmłodsi mają okazję uczestniczyć w projekcie „Akcja Zima” i „Akcja Lato”, w które angażuje się również Sołectwo i Rada sołecka Kobylnica. Seniorzy biorą udział zaś w zajęciach pobudzających kreatywność i kondycję fizyczną, np. wykonują włóczki zajęcze i misie robione z wełny, wspólnie ubierają choinkę z dziećmi. Dla seniorów planuje się też wieczór andrzejkowy. W miejscowości mieści się oddział Związku

Harcerstwa Polskiego Kobylnica działający w ramach Hufca Poznań-Rejon i Chorągwi Wielkopolskiej. W okresie letnim harcerze uczestniczyli w obozie w Próchnówku nad Jeziorem Bytyń Wielki. Zuchy z 9 Gromady Zuchowej „Leśne Jagódki” świętują również Dzień Myśli Braterskiej, święcie przyjaźni obchodzonym przez harcerzy w dniu 22 lutego każdego roku. W sołectwie aranżowane są wydarzenia i imprezy okolicznościowe, np. Majówka, Festyn rodzinny, Dzień Kobiet, Dzień Dziecka, Dożynki, Dzień Niepodległości. Wydarzenia kulturalne i imprezy sportowe są realizowane również na placu rekreacyjnym koło szkoły podstawowej.

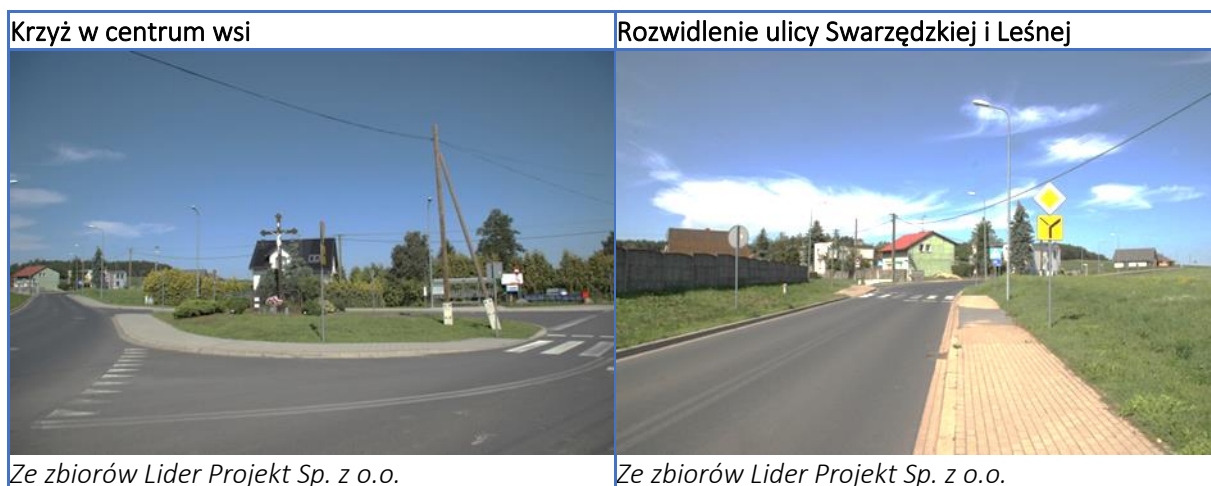
Stadion sportowy w Kobylnicy	Plac zabaw koło stadionu piłkarskiego
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

W jednostce zarejestrowano relatywnie wysokie nagromadzenie zgłoszonych inwestycji budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. W latach 2016-2023 wskaźnik przedstawiający liczbę zgłoszonych zamierzeń budowlanych związanych z budową nowych budynków przyjął wartość 17,73 na 1000 mieszkańców. Udział budynków posiadających przyłącze do sieci kanalizacyjnej w budynkach posiadających przyłącza do sieci wodociągowej wynosił zaś 64,14%.

Kobylnicę i Katarzynki cechuje dość korzystny stan w sferze środowiskowej w świetle analizy statystycznej na tle pozostałych miejscowości wiejskich w gminie Swarzędz. W jednostce mieszkańcy odczuwają punktowo zjawisko niskiej emisji. Udział indywidualnych źródeł ogrzewania w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania wynosił tu 42,20%, przy średniej dla gminy wynoszącej 21,80%. Na opisywanym terenie zinwentaryzowano dwuipółkrotnie mniejsze natężenie masy azbestu wskazanego do unieszkodliwienia w stosunku do części wiejskiej gminy. W 2022 r. masa azbestu przeznaczonego do utylizacji liczyła tu 28 kg w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Janikowo

Janikowo to wieś leżąca na zachodzie gminy Swarzędz, ok. 8 km od centrum Poznania, granicząca bezpośrednio z nim. Do obszaru rewitalizacji włączono tereny zabudowy mieszkaniowej w Janikowie Dolnym w rejonie ulicy Asfaltowej, Ogrodniczej, Leśnej, Cichej i Turystycznej. Z obszaru rewitalizacji wyłączono natomiast tereny aktywizacji gospodarczej i pojedyncze zabudowania mieszkaniowe w Janikowie Górnym w rejonie ulicy Gnieźnieńskiej. Mieszkańcy są raczej zadowoleni z lokalizacji miejscowości względem Poznania i Puszczy Zielonki.

W 2022 r. w Janikowie było zarejestrowanych 463 mieszkańców, tj. 1,99% ogólnej liczby ludności zamieszkującej obszar wiejski gminy Swarzędz. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 rokiem ubyło ok. 7,00% populacji. Jednostkę cechuje bardzo niekorzystna struktura demograficzna na tle gminy. I tak udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności kształtował się tu na poziomie 18,57%, osiągając o 9,14 p.p. niższą wartość niż średnio we wszystkich miejscowościach wiejskich. Na przestrzeni ostatnich lat liczba mieszkańców w tej grupie wiekowej spadła o 6,52%. Odwrotne tendencje demograficzne obserwuje się z kolei w skali przestrzennej całej gminy (gdzie przybywa osób najmłodszych). Najliczniejszą grupę wiekową stanowiła populacja w wieku produkcyjnym – jej udział wynosił 58,75%. Dla porównania na obszarze wiejskim gminy udział ludności w tej kategorii wiekowej liczył 59,79%. W latach 2015-2022 liczba mieszkańców w wieku aktywności zawodowej zmniejszyła się o 16,56%. Obszar ten odznacza się bardzo szybkim tempem starzenia się społeczeństwa. Otóż współczynnik starości demograficznej prezentujący udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności przyjął wartość 22,68% i był o ok. 10,00 p.p. wyższy w stosunku do jego średniej wartości na obszarze wiejskim gminy. W przyjętym okresie analizy porównawczej zanotowano wzrost liczby osób w wieku emerytalnym o 31,25%. Tempo nasilania zjawiska starzenia się społeczeństwa przebiegało jednak wolniej aniżeli na obszarze wiejskim gminy. Sami mieszkańcy zauważają również napływ ludności miejskiej do Janikowa Dolnego. Mieszkańcy obserwują też utrudniony dostęp do przedszkoli.

Janikowo charakteryzuje relatywnie wysoki poziom ubóstwa dochodowego na tle obszaru wiejskiego gminy. I tak w miejscowości w 2022 r. udział ludności korzystającej ze świadczeń pomocy społecznej liczył 2,81%, przekraczając o blisko 1,50 p.p. średni jego poziom na obszarze wiejskim gminy. W okresie 2015-2022 liczba osób objęta systemem tej pomocy zwiększyła się o 30,0%. Tymczasem w gminie obserwuje się spadek tego zjawiska. Należy dodać, że na analizowanym terenie udział osób z niepełnosprawnością pobierających środki finansowe z systemu pomocy społecznej wynosił 38,46%. We wsi w 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu PIT-37 i PIT-40a/11a przypadająca na 1 mieszkańca osiągnęła o 15,67 p.p. niższą wartość aniżeli we wszystkich miejscowościach wiejskich i liczyła 2467 zł (na 1 osobę). Mieszkańcy odczuwają bardzo trudny dostęp do przychodni lekarskiej, w której pracuje lekarz pierwszego kontaktu.

W Janikowie występuje nieco wyższy poziom bezrobocia niż na obszarze wiejskim gminy. W 2022 r. stopa bezrobocia osiągnęła tutaj tylko 0,74%. Wszystkie osoby pozostające bez nawiązanego stosunku

pracy zarobkowej nie potrafiły odnaleźć zatrudnienia w ciągu 12 miesięcy. W latach 2015-2022 liczba osób bezrobotnych spadła o blisko 66,0%.

Uczniowie zameldowani w miejscowości Janikowo kształcą się w Szkole Podstawowej im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Kobylnicy, w której otrzymują zadawalające wyniki z egzaminu ósmoklasisty. I tak w latach 2020-2022 otrzymali oni średnio z języka polskiego 60,42 punktów procentowych, z matematyki – 50,63 punktów procentowych, z języka angielskiego – 65,25 punktów procentowych.

W Janikowie notuje się relatywnie wysoki poziom zaangażowania obywatelskiego w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. W 2018 roku frekwencja w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w Swarzędzu wynosiła tu 59,98%, podczas gdy na obszarze wiejskim gminy – 58,97%. W okresie 2014-2018 zwiększyła się ona o 13,42 p.p. Należy dodać, że w miejscowości nie zarejestrowano działalności organizacji pozarządowych. Z badań społecznych wynika jednak, że mieszkańcy Janikowa Dolnego silnie się ze sobą integrują i widzą wiele wyzwań w kwestii inwestycji „twardych” w okolicach swojego miejsca zamieszkania. We wsi powstało również Koło Gospodyń Wiejskich. Mieszkańcy podkreślają znaczenie wykorzystania środków finansowych w ramach funduszu sołeckiego, m.in. na organizację imprez kulturalnych, sportowo-rekreacyjnych i integracyjnych. Rada sołecka inicjuje liczne aktywności oddolnie, ale jest również zainteresowana nawiązaniem współpracy z Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu.

W sferze gospodarczej Janikowo wypada korzystnie na tle większości miejscowości wiejskich zlokalizowanych w granicach gminy Swarzędz. Na koniec maja 2023 roku w miejscowości zanotowano większe skupienie podmiotów gospodarczych (436 na 1000 mieszkańców) w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy Swarzędz (159 na 1000 mieszkańców). W okresie pomiędzy 2017 a 2023 r. liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się tu o ok. 43,00%. Jednak tempo wzrostu przedsiębiorczości przebiegało tutaj wolniej niż średnio na obszarze wiejskim gminy. Ponadto obszar ten charakteryzuje relatywnie niska efektywność aktywnych podmiotów gospodarczych w stosunku do wszystkich miejscowości wiejskich. I tak w 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z działalności gospodarczej (z tytułu PIT-28, PIT-36, PIT-36L) przypadająca na 1 osobę w wieku produkcyjnym wynosiła tu 5 155 zł.

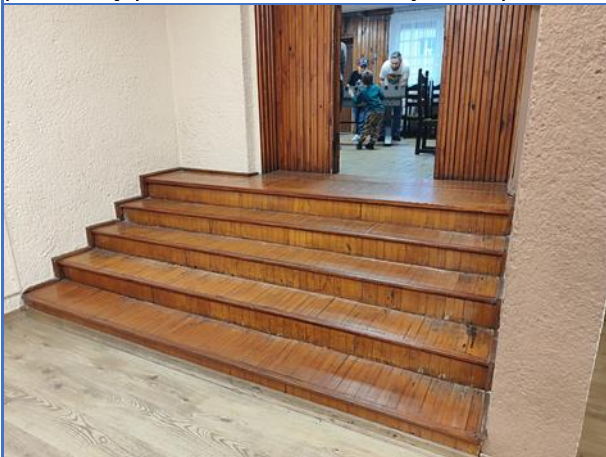
Jednostka odznacza się relatywnie wysokim stopniem nasycenia obiektów usług społecznych na tle innych miejscowości wiejskich. Na opisywanym terenie znajduje się świetlica wiejska oraz obiekty sportowe (boisko do siatkówki, siłownia zewnętrzna, plac zabaw dla dzieci).

Życie mieszkańców jako wspólnoty wiejskiej skupia się wokół świetlicy wiejskiej przy ulicy Asfaltowej 7A. Z uwagi na zły stan techniczny i funkcjonalność budynku (przeciekający dach, niszcząca elewacja zewnętrzna, wymiana podłogi, źle wyposażona kuchnia, uszkodzone drzwi wejściowe), wzniesionego w latach 80 XX wieku, świetlica wymaga kapitalnego remontu. Ponadto osoby z niepełnosprawnościami nie mają możliwości wejścia do niej. Przy wejściu do samego budynku mieści się korytarz, a dalej tylko jedna sala warsztatowa. Miejscowa ludność widzi też konieczność budowy miejsc parkingowych dla samochodów przy budynku. Na jego tyłach istnieje zaś potencjalnie możliwość urządzenia niewielkiego terenu sportowo-rekreacyjnego. Dzieci i młodzież mogą spędzić czas wolny w świetlicy wiejskiej z ograniczoną ofertą rekreacyjną. W pomieszczeniu znajdują się piłkarzyki, stoliki do gry w ping-ponga, telewizor wraz z konsolą do dyspozycji dzieci i młodzieży. W sali warsztatowej organizowane są wydarzenia i zajęcia dla seniorów (np. rękodzieła, pogawędki) przez Koło Gospodyń Wiejskich. W tym samym czasie w budynku mogą odbywać się co najwyżej jedno zajęcia. Mimo ograniczonego

wyposażenia świetlicy i barier architektonicznych przed budynkiem mieszkańcy starają się aktywnie działać w swojej społeczności wiejskiej.

Budynek świetlicy wiejskiej w Janikowie	Teren sportowo-rekreacyjny w Janikowie
	
<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>	<i>Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.</i>

Istotnym elementem w przestrzeni wiejskiej są tereny rekreacyjno-sportowe. W Janikowie Dolnym obiekty sportowe powstały tuż przy sklepie „Żabka”. Podczas spaceru terenowego zauważono niską jakość bazy sportowej. Stan ten potwierdzają również wyniki badań społecznych. Dziś brakuje w tym miejscu jeszcze możliwości bezpiecznego korzystania z niego przez mieszkańców, w szczególności przez najmłodszych. Władze lokalne opracowały plan zagospodarowania terenu – powstanie tu między innymi nowy plac zabaw dla dzieci, boisko do gry w koszykówkę 3x3 oraz boisko do gry w piłkę nożną. Z uwagi na zły stan nawierzchni boiska, dzieci w wieku starszym nie mają możliwości spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu. Na boisku można częściej spotkać matki z dziećmi do 3 roku życia.

Systematycznie postępuje niszczenie schodów prowadzących do sali warsztatowej w budynku	Zniszczone schody, wejście do świetlicy
	
<i>Ze zbiorów Rady sołectkiej Janikowo Dolne</i>	<i>Ze zbiorów Rady sołectkiej Janikowo Dolne</i>

Z zebranych danych wynika, że w miejscowości zanotowano prawie dwukrotnie większe natężenie zgłoszonych inwestycji budowlanych związanych z modernizacją istniejących obiektów budowlanych. I tak w latach 2016-2023 liczba zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 23,76. Wieś charakteryzuje również nieco wyższy poziom skanalizowania w stosunku do pozostałych miejscowości wiejskich. Udział budynków posiadających przyłącze zarówno do sieci kanalizacyjnej, jak i sieci wodociągowej osiągnął tutaj nieco ponad 66%. W latach 2016-2023 liczba zgłoszonych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych

przypadających na 1000 osób wynosiła tu 54,00 i była o blisko 22,00 punkty procentowe niższa niż średnio na obszarze wiejskim gminy.

Spękana ściana w świetlicy	Spękanie schody wewnątrz budynku	Stan chodnika
		
Ze zbiorów Rady sołeckiej Janikowo Dolne	Ze zbiorów Rady sołeckiej Janikowo Dolne	Ze zbiorów Rady sołeckiej Janikowo Dolne

Stan nawierzchni boiska sportowego

		
Ze zbiorów Rady sołeckiej Janikowo Dolne	Ze zbiorów Rady sołeckiej Janikowo Dolne	Ze zbiorów Rady sołeckiej Janikowo Dolne

W 2022 r. wskaźnik obrazujący liczbę zdarzeń drogowych przypadających na 1000 mieszkańców przyjął tu wartość 15,12, przy średniej dla gminy równej 8,69. Na analizowanym obszarze widać mniejszą skalę procesu rozlewania się zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w porównaniu do Zalasewa czy Rabowic. Ulicą Asfaltową, Leśną i Ogrodniczą przemierzają się samochody ciężarowe. Ze względu na liczne ubytki w pasie technicznym dróg asfaltowych, zapadnięte chodniki, nieodpowiednie krawężniki i

ostre zakręty drogowe, osoby z niepełnosprawnościami wyraźnie odczuwają trudności w przemieszczaniu się w centrum Janikowa Dolnego, między innymi do sklepów spożywczych.

Mieszkańcy uważają, że Janikowo Dolne jest źle skomunikowane z miastem Swarzędz. Mieszkańcy Janikowa Dolnego zgłaszają konieczność zwiększenia częstotliwości kursów autobusów do Kobylnicy i Swarzędza. Z tego środka transportu jak podkreślają, korzystają m.in. osoby starsze dojeżdżające do Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz i przychodni lekarskiej. Większość mieszkańców zbyt długo oczekuje na przesiadkę autobusową. Społeczność lokalna dostrzega konieczność bezpośredniego skomunikowania miejscowości komunikacją autobusową z Poznaniem.

Udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania kształtował się tu na poziomie 42,80%. Natężenie zjawiska niskiej emisji w strefie zwartej zabudowy mieszkaniowej było tutaj dwukrotnie silniejsze niż na obszarze wiejskim gminy. Natomiast obszar ten cechuje nieco mniejsza koncentracja masy azbestu zinwentaryzowanego do unieszkodliwienia, głównie na pokryciach dachowych lub elewacjach budynków, w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy. W 2022 r. masa azbestu przeznaczonego do utylizacji przypadająca na 1 mieszkańca wynosiła tu 59 kg, z kolei we wszystkich miejscowościach wiejskich – 75 kg.

Łowęcin

Łowęcin to wieś rolnicza usytuowana we wschodniej części gminy Swarzędz, w odległości ok. 10 km od miasta Poznań. Główny ciąg komunikacyjny stanowi ulica Łowiecka i Sarbinowska, wzdłuż której rozciąga się strefa zwartej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zagrodowej. W centrum wsi są położone dwa niewielkie zbiorniki wodne (na działce nr 41/1 i 39), znajdujące się w mieniu komunalnym gminy. W okresie ostatnich lat nasila się zjawisko rozlewania się budownictwa mieszkaniowego. Sołectwo jest dobrze skomunikowane środkami publicznego transportu autobusowego z miastem Swarzędzem. Integralną część wsi zajmują Huby, gdzie budownictwo ma charakter rozproszony.

Do obszaru rewitalizacji włączono tereny zabudowy mieszkaniowej w rejonie ulic: Łowieckiej, Pszennej, Jęczmiennej, Szkolnej, Śliwkowej, Lawendowej, Jesiennej, Sarbinowskiej, Lipowej, Rolniczej. Ponadto zakwalifikowano do niego tereny zabudowy mieszkaniowej w rejonie ulic Błotnej i Przyjaznej, zlokalizowane na północnych obrzeżach wsi. W trakcie wizyty terenowej pomiędzy Jasinem i Łowęcinem a Sarbinowem zauważono rozgraniczenie terenów rozwoju zabudowy mieszkaniowej

jednorodzinnej oraz obszarów z dominacją funkcji produkcyjno-usługowej w rejonie drogi krajowej nr 92 i terenów rolniczych.

W Łowęcinie występuje bardzo niewielkie skupienie obiektów zabytkowych. I tak przy ulicy Szkolnej mieści się dawny budynek szkoły podstawowej (działka nr 58), wzniesiony w 1910 roku. Obok niego znajduje się wiata wypoczynkowa, boisko do siatkówki i piłki nożnej, plac zabaw dla dzieci, siłownia zewnętrzna oraz *street workout*. Samo boisko do piłki nożnej (działka nr 59) wymaga regularnego koszenia trawy.

Budynek dawnej szkoły podstawowej	Widok na gospodarstwa rolne w Łowęcinie
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

W 2022 r. Łowęcin zamieszkiwały 623 osoby, tj. 2,67% ogólnej liczby ludności na obszarze wiejskim gminy Swarzędz. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 r. liczba mieszkańców wzrosła o blisko 7,00%. Wieś charakteryzuje niekorzystna struktura demograficzna na tle większości miejscowości wiejskich. I tak udział ludności w wieku przedprodukcyjnym osiągnął tutaj 21,83% i był o ok. 5,00 p.p. niższy niż średni jego udział w części wiejskiej gminy. Na przestrzeni ostatnich lat liczba osób najmłodszych zwiększyła się o nieco ponad 16,20%. To prawie dwuipółkrotnie słabsze tempo przyrostu liczby dzieci i młodzieży w porównaniu do gminy. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła z kolei ok. 60,35% ogólnej liczby populacji. W ostatnich latach ubyło ok. 4,80% osób w wieku aktywności zawodowej. Do poważnych problemów demograficznych należy starzenie się społeczeństwa. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym (emerytalnym) wynosił tutaj 17,82%, przekraczając o 5,30 p.p. średni jego udział na obszarze wiejskim gminy. Należy dodać, że w sołectwie obserwuje się nieco szybsze tempo przyrostu populacji w wieku poprodukcyjnym (58,57%) aniżeli we wszystkich miejscowościach wiejskich (49,74%).

W 2022 r. z pomocy społecznej korzystało tu ok. 3,50% osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. W latach 2015-2022 przybyło bardzo dużo mieszkańców objętych systemem tej pomocy (bowiem aż o prawie 150,00%). Udział osób z niepełnosprawnościami korzystający z niej kształtował się zaś na poziomie 27,30%, tj. o ok. 3,40 p.p. mniej niż średnio na obszarze wiejskim gminy.

Łowęcin cechuje wysoki poziom bezrobocia w porównaniu do obszaru wiejskiego gminy Swarzędz. W 2022 r. stopa bezrobocia wynosiła tu 1,06%. Z zebranych danych wynika, że co 4 osoba bezrobotna pozostawała bez pracy zarobkowej ponad 12 miesięcy. Pocieszającym może być fakt, że w okresie 2015-2022 dynamika zjawiska zmniejszyła się (o 33,00%).

Uczniowie zamieszkujący Łowęcin dojeżdżają do Szkoły Podstawowej nr 2 im. Królowej Jadwigi w Swarzędzu. Wyniki w nauce uczniów tej szkoły są zbliżone do średniej dla obszaru wiejskiego gminy (z wyjątkiem matematyki). I tak w latach 2020-2022 z egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego uzyskali oni średnio 56,34 punktów procentowych. Szczególny niepokój budzi uzyskiwanie niskich not końcowych z matematyki (44,95 punktów procentowych). Najlepsze wyniki edukacyjne otrzymują ósmoklasiści z języka angielskiego (63,91 procent punktów).

W Łowęcinie odnotowano porównywalne natężenie zdarzeń przestępczych jak w gminie Swarzędz. W 2022 r. liczba przestępstw przypadająca na każde 1000 mieszkańców wynosiła tutaj 4,82. W okresie pomiędzy 2015 a 2022 r. przestępczość osiągnęła bardzo zbliżony poziom.

Łowęcin wyróżnia wysoki poziom zaangażowania obywatelskiego w stosunku do większości miejscowości wiejskich. W 2018 r. frekwencja w wyborach samorządowych do Rady Miejskiej w Swarzędzu liczyła 62,64% i była o 19,00 p.p. wyższa w stosunku do 2014 r.

Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 1000 mieszkańców przekroczyła tu nieco ponad 1,60. Sołtys i rada sołecka inicjują różne wydarzenia artystyczne (np. przedstawienie „Bałwanek ze śniegu”, spektakle „Spotkanie Mikołajkowe”, imprezy kulturalne (np. Koncert Andrzejkowy „Komu ... piosenkę?”) i okolicznościowe („Choinka i jej wigilijne kreacje”). Na koniec lata odbywają się co kilka lat dożynki gminne na boisku sportowym. Łowęcin posiada więc bardzo duży potencjał do aktywizacji i integracji społeczności lokalnej.

W Łowęcinie obserwuje się niski stopień zamożności mieszkańców. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu PIT-37 i PIT-40a/11a osiągnęła tu 2162 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Na koniec maja 2023 r. liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na 1000 mieszkańców wynosiła tu 167, niewiele więcej niż średnio na obszarze wiejskim gminy (159). W okresie pomiędzy 2017 a 2023 rokiem liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o niecałe 30,00%. To dwukrotnie wolniejsze tempo wzrostu przedsiębiorczości w porównaniu do części wiejskiej gminy. W 2022 r. średnia wysokość podatku dochodowego z tytułu działalności gospodarczej osiągnęła tutaj 9723 zł w przeliczeniu na 1 osobę w wieku produkcyjnym i była znacznie wyższa w porównaniu do średniej jego wysokości na obszarze wiejskim gminy (5 571 zł). W latach 2015-2022 wysokość podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zwiększyła się o 436%, to czterokrotnie większe tempo jego wzrostu w stosunku do obszaru wiejskiego gminy.

W Łowęcinie odnotowano dość korzystny stan w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w świetle analizy statystycznej. Na opisywanym terenie stopień nasycenia obiektów usług społecznych jest relatywnie wysoki w porównaniu do pozostałych miejscowości wiejskich. Przy ul. Owocowej 1a znajduje się świetlica wiejska, w której odbywają się ciekawe zajęcia plastyczne, teatralne, filmowe, integracyjne i sportowe z elementami arteterapii, TUS, integracji sensorycznej oraz biblioterapii. Z uwagi na zbyt małą powierzchnię użytkową budynku, w którym mieści się dzisiaj świetlica wiejska, planuje się rozbudowę obiektu. We wsi zarejestrowano niskie natężenie kolizji i wypadków na tle obszaru wiejskiego gminy. Należy dodać, że przez miejscowość nie przebiegają bardzo ważne szlaki komunikacyjne. W 2022 r. wskaźnik prezentujący liczbę zdarzeń drogowych przypadających na 1000 mieszkańców przyjął wartość 1,61, podczas gdy na obszarze wiejskim gminy – 8,69. W ostatnich kilkunastu latach obserwuje się tutaj systematyczny przyrost zabudowy mieszkaniowej. Otóż w

latach 2016-2023 liczba zgłoszonych pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych przypadających na 1000 mieszkańców przekroczyła nieco ponad 450,00. Z badań społecznych wynika, że rodowici mieszkańcy nie do końca są zadowoleni z zjawiska rozlewania się zabudowy mieszkaniowej. Aby zwiększyć poziom bezpieczeństwa mieszkańców, zakłada się ulokowanie chodnika w ul. Sarbinowskiej oraz remont nakładki ul. Łowieckiej. W trakcie realizacji znajduje się przebudowa ul. Pszennej. Zgodnie z Planem Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2023-2030, rozpocznie się również przebudowa ul. Owocowej i ul. Szkolnej w kierunku Gortatowa. W rejonie ul. Szkolnej zamontowano już oświetlenie.

Boisko trawiaste	Wiata wypoczynkowa, boisko do koszykówki
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Plac zabaw dla dzieci	Siłownia zewnętrzna
	
Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.	Ze zbiorów Lider Projekt Sp. z o.o.

Łowęcín cechuje największe nagromadzenie problemów w sferze technicznej wśród wszystkich miejscowości wiejskich w świetle analizy statystycznej. W latach 2016-2023 liczba zgłoszonych zamierzeń budowlanych innych niż budowa nowych budynków wynosiła tutaj aż 117,0 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W miejscowości zakończono budowę kanalizacji sanitarnej w ul. Łowieckiej, ul. Owocowej, ul. Szkolnej, ul. Przyjaznej, ul. Swojskiej, ul. Pszennej, ul. Jesiennej, ul. Rolniczej, ul. Poprzecznej, ul. Błotnej i ul. Sarbinowskiej. Ponadto zrealizowano również inwestycję polegającą na budowie sieci wodociągowej z Łowęcína do Paczkowa oraz w ul. Sarbinowskiej.

Łowęcín charakteryzuje dość duże natężenie problemów w sferze środowiskowej w świetle analizy statystycznej na tle pozostałych miejscowości wiejskich. Udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania kształtował się tu na poziomie 33,93%. Ponadto we

wsi odnotowano trzypółkrotnie większe nagromadzenie masy azbestu przeznaczonego do utylizacji (275 kg na 1 mieszkańca) niż średnio na obszarze wiejskim gminy (75 kg na 1 mieszkańca).

Wnioski

Obszary popegeerowskie powinny otrzymywać wciąż większe wsparcie w zakresie programów społecznych, służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu jak i aktywizacji społecznej, obywatelskiej i zawodowej ich mieszkańców. Mieszkańcy popegeerowskich wsi odczuwają relatywnie wysokie poczucie integracji społecznej i chęci do niesienia pomocy innym. Wykorzystanie tego potencjału byłoby możliwe przy większym wsparciu ze strony władz samorządowych, tj. doradztwie prawnym, poprawie zaplecza infrastrukturalnego, czy też wsparciu finansowym lub organizacyjnym pojawiających się inicjatyw. W kontekście wzmocnienia zaangażowania społecznego należy wskazać na potrzebę utworzenia świetlic wiejskich w miejscowościach do 500-1000 osób, między innymi w Wierzenicy i Karłowicach, a także stopniowego doposażenia istniejącej świetlicy w Wierzonce, Sarbinowie i Łowęcinie. Nie można zapomnieć także o inicjatywach oddolnych w mniejszych społecznościach.

Najważniejszym czynnikiem rozwojowym nowoczesnej gospodarki i społeczeństwa jest jakość kapitału ludzkiego, rozumianego jako ogół umiejętności i kwalifikacji ludności zamieszkującej dany obszar. Działania edukacyjne służą poprawie jakości oferty oświatowej skierowanej do dzieci i młodzieży, wzmacniającej proces rozwoju ich kompetencji kluczowych. Zakłada się, że dzieci i młodzi ludzie w wieku szkolnym posiadają naturalną motywację do uprawiania sportu i ekspresji artystycznej. Powiązanie zajęć kulturalnych i sportowych dzieci i młodzieży obszaru rewitalizacji z edukacją pozaszkolną realizowaną w sposób formalny i nieformalny może przynieść zdecydowanie wyższe efekty aniżeli zajęcia organizowane w sposób tradycyjny. Szczególne znaczenie ma aktywizacja poprzez sport i kulturę uczniów ze środowisk zagrożonych wykluczeniem, skanalizowanie emocji i czasu wolnego w aktywność sportową czy kulturalną przekłada się na zmianę ich postaw życiowych, ograniczenie negatywnej presji środowiska, zwiększając szansę na dobry start w dorosłość. W całym procesie istotną rolę wychowawczą w oparciu o naturalny autorytet pełnić będą trenerzy, wykładowcy, nauczyciele. Bardzo ciekawe zajęcia terenowe prowadzi Szkoła Podstawowa w Wierzonce.

Bardzo ważnym procesem w rozwoju lokalnych społeczności jest zachodząca zmiana demograficzna w postaci starzenia się struktury wiekowej ludności. Proces ten, przy jednoczesnej zmianie społeczno-kulturowej w postaci odejścia od modelu rodzin wielopokoleniowych, przekłada się na nowe wyzwania w sferze społecznej, infrastrukturalnej i obyczajowej. Osoby, które osiągnęły wiek emerytalny, często bywają osamotnione, nie potrafią odnaleźć się w nowej rzeczywistości po zakończeniu zatrudnienia, co prowadzi do pojawienia się rezygnacji, apatii, a nawet depresji. Kluczowym działaniem rewitalizacyjnym będzie zatem podejmowanie inicjatyw i programów aktywizacji seniorów, ze szczególnym uwzględnieniem ich integracji z najmłodszym pokoleniem, np. poprzez wymianę doświadczeń, wzajemną naukę, prelekcje o ciekawym wykonywanym zawodzie/ życiorysie. Działania mogą być także ukierunkowane na poszerzenie oferty profilaktyki zdrowotnej oraz usług opiekuńczo-rehabilitacyjnych dla osób starszych oraz posiadających dysfunkcje ruchowe. Obserwowane starzenie się społeczeństwa wymaga reorientacji prowadzonej polityki społecznej i dostosowania oferty usług społecznych do rosnących potrzeb tej grupy wiekowej. Istotną rolę pełnić będą także działania i programy oparte na wspólnej aktywności dzieci i rodziców, zacieśniające więzi rodzinne, umożliwiające

lepsze zrozumienie potrzeb swoich pociech, a także służące zmianie postaw części rodziców, ich większego zaangażowania w wychowanie i aktywnego spędzania czasu z dziećmi. Programy międzypokoleniowe pełnią ważną rolę społeczną i edukacyjną, zmiana mentalności i postaw, która dokonuje się wśród dzieci pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych musi być obudowana działaniami skierowanymi do rodziców, zmieniającymi ich świadomość dot. odpowiedzialności za wychowanie i przyszłość ich dzieci.

Znaczna część mieszkańców obszaru rewitalizacji jest zagrożona różnymi formami wykluczenia społecznego. Działania aktywizujące powinny obejmować przede wszystkim: doradztwo prawne, psychologiczne i poradnictwo w kwestiach życiowych, programy profilaktyki przeciw uzależnieniom i przemocy domowej. Ważnym obszarem działań stają się kwestie związane z przeciwdziałaniem zjawiskom dziedziczenia pewnych postaw życiowych czy negatywnych wzorców przez dzieci i młodzież pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych lub potencjalnie zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jedną z form wsparcia powinien stać się trening mentalny zwiększający świadomość życiową osób wykluczonych oraz ich samoocenę, przykładowym typem działania może być organizowanie spotkań i prelekcji prezentujących pozytywne przykłady przemiany społecznej, zwalczania uzależnienia, itp. Kluczową rolę w tym zakresie pełni Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu.

Wsparcie osób bezrobotnych powinno obejmować natomiast ogół działań służących ograniczeniu zjawiska bezrobocia wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Istotnym obszarem działań staje się aktywizacja osób, które nie potrafią się odnaleźć na lokalnym rynku pracy na skutek zmian strukturalnych i transformacyjnych. Osoby te powinny uzyskać wsparcie służące ich przekwalifikowaniu, a także poszerzeniu posiadanych umiejętności zawodowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach i kursach organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy. Zakres pomocy powinien być dostosowany indywidualnie do dotychczasowych doświadczeń zawodowych i predyspozycji osoby objętej wsparciem, przy uwzględnieniu bieżącego zapotrzebowania na lokalnym rynku pracy. Wsparcia tego udzielają częściowo również pracownicy Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu.

Planowane działania służące integracji mieszkańców i ożywieniu przestrzeni miejskiej Swarzędza i wsi wchodzących w skład obszaru rewitalizacji powinny zostać ukierunkowane zaś na zwiększenie inicjatyw zwiększających aktywność mieszkańców tych obszarów, ich poczucie tożsamości i więzi z miejscem zamieszkania. Bezpośrednie, czynne zaangażowanie w organizację i przebieg wydarzeń przyczynia się do wzrostu poczucia odpowiedzialności za swoją „małą ojczyznę” i zwiększą interakcje z osobami zamieszkującymi w sąsiedztwie. Wydarzenia o charakterze kulturalno-rekreacyjnym powinny odbywać się w miejscach ogólnodostępnych, także tych dotychczas niewykorzystywanych (np. na podwórkach, w parkach, skwerach miejskich) i przyczyniać się do ożywienia przestrzeni obszaru rewitalizacji. Istotnym działaniem będzie wytworzenie stałych, atrakcyjnych miejsc integracji i aktywizacji społeczno-kulturalnej mieszkańców, które będą koncentrować życie mieszkańców wsi i rejonów miejskich objętych działaniami rewitalizacyjnymi.

Analiza wskaźników dotyczących przedsiębiorczości jak i efektywności działalności gospodarczej mierzonej poziomem generowanych dochodów wykazała, iż o ile w popegeerowskich miejscowościach wiejskich zarówno poziom przedsiębiorczości jak i poziom dochodów generowanych przez te podmioty znajduje się na niskim poziomie, to w części miejskiej liczba przedsiębiorstw osiąga ponadprzeciętny poziom w skali miasta, ale efektywność i dochodowość tych podmiotów jest wyraźnie niska. Wynika to z charakteru lokalnej gospodarki, dominują mikro i małe przedsiębiorstwa o niskiej

wartości dodanej, głównie niewielkie podmioty handlu detalicznego oraz warsztaty rzemieślnicze. Obecnie sytuacja wymaga działań ukierunkowanych na zwiększenie samozatrudnienia wśród mieszkańców, promocji i wsparcia rozpoczęcia działalności, a także organizacji szkoleń i konferencji dla przedsiębiorców, które zwiększą ich wiedzę i umożliwią stopniowy rozwój i umacnianie własnej pozycji konkurencyjnej. Pedagodzy uważają, że kształtowanie modelu przedsiębiorczości jest bardzo ważne już od wczesnych lat edukacji szkolnej.

Ważnym działaniem rewitalizacyjnym jest wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej. Należy podkreślić, że grupami społecznymi, najbardziej zagrożonymi wykluczeniem społecznym są osoby długotrwale bezrobotne, bezdomne, uzależnione, niepełnosprawne. Najlepszym sposobem na włączenie społeczne i zawodowe jest tworzenie miejsc pracy przy pomocy instrumentów gospodarczych, przy równoczesnym zaangażowaniu na rzecz wspólnoty lokalnej. Ekonomia społeczna jest szansą na rozwój osobisty, rozwój wspólnoty lokalnej oraz instytucji i inicjatyw obywatelskich, a tym samym na wzrost kapitału społecznego. W ramach działań rewitalizacyjnych można zatem wspierać powstawanie inicjatyw zmierzających do zawiązywania spółdzielni socjalnych, spółdzielni pracy czy spółdzielni osób niewidomych czy inwalidów, wypełniając w ten sposób lukę na lokalnym rynku pracy. W mniejszych miejscowościach popegeerowskich znajdują się zdegradowane zabudowania gospodarcze, które po modernizacji mogłyby zostać przeznaczone na produkcję.

Ważną barierę funkcjonalno-przestrzenną dla rozwoju obszaru rewitalizacji stanowi niedostateczny poziom rozwoju infrastruktury drogowej i dostępność komunikacyjna, zwłaszcza w popegeerowskich miejscowościach wiejskich liczących do 500 osób. Sytuacja ta jest szczególnie dotkliwa m.in. dla mieszkańców Wierzenicy, Wierzonki, Janikowa Dolnego, Sarbinowa i Karłowic, którzy muszą realizować swoje podstawowe potrzeby w sąsiednich sołectwach lub w Swarzędzu. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej największą barierą rozwojową dla mieszkańców mniejszych wsi jest znaczne oddalenie ich sołectw od głównych szlaków komunikacyjnych, a także niedostosowanie rozkładów jazdy autobusów komunikacji miejskiej oraz autobusów dowożących dzieci do szkół do potrzeb i realnych czasów podróży. Dzieci muszą długo oczekiwać na autobus, a podróż do swarzędzkich szkół trwa często ponad godzinę, co zabiera dzieciom i młodzieży czas niezbędny na rekreację, zajęcia pozaszkolne czy odrabianie zadań domowych i naukę. Problemy komunikacyjne odczuwają również osoby starsze i z niepełnosprawnościami. Mieszkańcy obserwują działania gminy w obszarze poprawy komunikacji publicznej, jednak wciąż potrzeby przekraczają możliwości zapewnienia odpowiedniej liczby połączeń (obserwuje się niedostatki liczby taboru). Mieszkańcy oczekują budowy kolejnych ścieżek rowerowych, co zapewni większe bezpieczeństwo, usprawni przemieszczanie się mieszkańców, a tym samym ich zintegrowanie. Mieszkańcy miasta są narażeni na występowanie kongestii transportowych, co wiąże się z licznymi uciążliwościami jak hałas, zanieczyszczenie powietrza czy ograniczenie bezpieczeństwa pieszych. Na obszarach zwartej zabudowy mieszkaniowej kamienicznej obserwuje się z kolei zły stan technicznych wąskich ulic, obniżających poziom bezpieczeństwa.

Kolejną barierą hamującą rozwój sołectw jest niejasna lub nieefektywna forma własności gruntów i budynków. Znaczna część nieruchomości ma formę współwłasności, co wiąże się z uciążliwym procesem uzgadniania jakichkolwiek zmian czy prac remontowych z wszystkimi właścicielami, co skutkuje znacznym opóźnieniem procesu lub jego całkowitym zablokowaniem. Oczekowaną przez mieszkańców formą wsparcia byłoby doradztwo prawne i wskazanie rozwiązań, które poprawiłyby zarządzanie wspólną własnością lub umożliwiłyby jej podział pomiędzy właścicieli. Obecny stan prawny

nie mobilizuje mieszkańców do zmian, utrwalając wśród niektórych mieszkańców poczucie braku odpowiedzialności za miejsce w którym żyją, hamując tym samym odnowę wsi.

Istotny potencjał krajobrazu wiejskiego stanowią zabytkowe obiekty - zabudowa pałacowa i dworska zachowana w wielu mniejszych wsiach, która jest często niedoinwestowana i wymaga prac remontowych. Niektóre obiekty zabytkowe znajdują się w bardzo złym technicznym i nie ma możliwości prawnych i technicznych ich odnowy.

Działania rewitalizacyjne wymagają stworzenia lub modernizacji obiektów infrastrukturalnych wraz z odpowiednim wyposażeniem, które będą stanowić atrakcyjną i funkcjonalną bazę dla realizacji zaplanowanych działań „miękkich” o charakterze społecznym, edukacyjnym, kulturalnym i rekreacyjnym. Obiekty stworzone lub zaadaptowane na ten cel powinny stanowić naturalne punkty integracji mieszkańców, koncentrujące życie lokalnych społeczności i umożliwiające czynne uczestnictwo w tworzonych inicjatywach. Tak może być w przypadku budowy świetlic wiejskich w mniejszych miejscowościach lub adaptacji zabytkowych dworów na cele aktywizacji i integracji społeczności lokalnej i rozwoju usług opiekuńczych.

Wsparcie w ramach GPR może być również ukierunkowane na rekultywację, readaptację lub zagospodarowanie pod nowe funkcje społeczne, gospodarcze, kulturalne lub rekreacyjne terenów zdegradowanych, stanowiących dawne obszary poprodukcyjne (w tym także zabudowania gospodarcze po byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych). Zasób tych terenów powinien zostać objęty szczególnym wsparciem w zakresie promocji inwestycyjnej i być preferowany w stosunku do terenów inwestycyjnych typu greenfield. Odnowa obszarów przemysłowych może stanowić kluczowy aspekt zrównoważonego rozwoju przestrzennego tkanki miejskiej i wiejskiej gminy na przestrzeni kolejnych kilkudziesięciu lat.

Istotnym elementem działań rewitalizacyjnych jest poprawa estetyki i ładu przestrzennego terenów miejskich i wiejskich włączonych w obszar rewitalizacji. Szczególne znaczenie ma tu tworzenie miejsc sprzyjających integracji, które generują impulsy centrotwórcze, ożywiając dany rejon miasta czy wsi, co przekłada się w dłuższym okresie na zwiększone zaangażowanie kapitału prywatnego i realizację nowych inwestycji czy otwieranie nowych przedsiębiorstw oraz punktów usługowych. Pożądaną zmianą jest także zwiększenie wykorzystania podwórek na cele gospodarcze (szczególnie gastronomiczne), społeczno-kulturalne czy jako niewielkie strefy rekreacji i relaksu dla mieszkańców. Obecnie te przestrzenie są często zaniedbane, a ich potencjał niewykorzystywany. Uzupełnieniem tych działań mogą być działania zwiększające estetykę i atrakcyjność obszaru, np. montaż nowych elementów małej infrastruktury (koszy na śmieci, ławek, stojaków na rowery, klombów, itp.) czy regulacje związane ze stawianiem reklam i szyldów.

Problemem obserwowanym na obszarze rewitalizacji jest zły stan techniczny budynków czynszowych, a także budynków spółdzielczych i należących do niewielkich wspólnot czy właścicieli prywatnych. Za najbardziej pożądane projekty w ramach celu należy uznać te projekty, które w wyraźny sposób poprawią funkcjonalność mieszkaniowych budynków komunalnych i spółdzielczych, a w szczególności koncentrować się będą na wymianie instalacji grzewczych i ich termomodernizacji.

W sferze środowiskowej jako główny problem wsi tworzących obszar rewitalizacji wskazuje się problem dużej ilości pokryć dachowych wykonanych z płyty azbestowej (eternitu) wciąż obecnych na dachach obiektów mieszkalnych i gospodarczych. Wśród przyczyn tego stanu rzeczy można wskazać

m.in.: brak możliwości finansowych mieszkańców, brak świadomości ekologicznej części osób, ograniczenia formalno-prawne blokujące prowadzenie prac remontowych na części obiektów (współwłasność). Istotnym problemem środowiskowym pozostaje wciąż niekiedy palenie w piecach opałem złej jakości i śmieciami. Stan ten wynika przede wszystkim z niskiej świadomości ekologicznej, utrwalonych złych nawyków i wciąż występującego ubóstwa dochodowego wielu osób. Liczne programy dofinansowywania wymiany pokryć dachowych czy modernizacji instalacji grzewczych realizowane na terenie gminy nie zawsze cieszą się dużym zainteresowaniem mieszkańców. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców wymaga realizacji działań o charakterze edukacyjnym i profilaktycznym. Rozwiązaniem tego problemu powinna być edukacja ekologiczna (w tym organizacja festynów edukacyjnych), a także wsparcie prawne w zakresie rozwiązania problemów własnościowych. Przekazywana wiedza edukacyjna powinna koncentrować się na zagadnieniach dotyczących zagrożeń płynących z użytkowania wyrobów azbestowych, a także opalania niewłaściwym opałem, wskazywać na możliwe rozwiązania jak i wskazywać na możliwe źródła pozyskiwania dofinansowania, o ile takie są aktualnie obecne. Podobnie sytuacja ma miejsce z wymianą źródeł ciepła na paliwa stałe na proekologiczne. Nie każdego mieszkańca stać ekonomicznie na realizację tego typu działań.

Bardzo ważnym potencjałem mniejszych wsi popegeerowskich w tej części gminy jest ich położenie w otulinie Parku Krajobrazowego „Puszcza Zielonka”, która sprzyja rozwojowi funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Rozwój funkcji turystycznej wymagałby oczyszczenia rzeki Głównej, na której dawniej organizowano spływy kajakowe i kąpano się.

Ponadto plany inwestycyjne zakładają dalszy rozwój infrastruktury sieciowej: kanalizacji, wodociągów i sieci gazowej oraz budowy nowych odcinków dróg osiedlowych i oświetlenia ulicznego. Pewną barierą rozwojową stanowi brak wolnych, odrodlonych terenów pod rozwój wsi i napływ nowych mieszkańców, a także brak rozwiązań w dokumentach planistycznych i strategicznych dot. rozwoju osadnictwa na terenie sołectw. Należy pamiętać, iż niektóre „minusy” przy rozsądnej polityce rozwojowej, można przekuć w „plusy” i budować na nich potencjał obszaru, np. duża powierzchnia wolnych terenów, brak intensywnego, nowego budownictwa mieszkaniowego w miejscowościach popegeerowskich, obecność zabytków, spokój i otoczenie lasów i zieleni – może tworzyć swoistą „enklawę” gminy. Działania te powinny być prowadzone przemyślane, aby nie doprowadzić do gwałtownej suburbanizacji i pauperyzacji mieszkańców w tej części gminy. Działania w tej części gminy powinny być prowadzone w sposób zintegrowany, zabezpieczających potrzeby mieszkańców tych wsi w sposób kompleksowy.

5. Potencjały, problemy i potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji – synteza szczegółowej diagnozy

W ramach syntezy szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji wyszczególniono w tabeli poniżej zaobserwowane w toku prac badawczych potencjały i problemy odnoszące się do obszaru rewitalizacji.

Tabela 15. Problemy i potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji

Problemy	Potencjały
Miejska część obszaru rewitalizacji	
Obszar nr 4 – centrum miasta	
• problemy demograficzne – wyludnianie centrum miasta, stopniowe nasilenie procesów starzenia się społeczeństwa • bardzo wysokie nagromadzenie problemów natury społecznej – najwyższy w mieście udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej, niepożądane zjawiska w przestrzeni miejskiej, np. osoby pijące alkohol na wąskich, zdegradowanych technicznie ulicach na obszarze zabudowy kamienicznej, relatywnie wysoki poziom bezrobocia na tle samego miasta, niskie wyniki edukacyjne osiągane przez ósmoklasistów, • niski poziom zamożności mieszkańców, szczególnie zameldowanych w zespołach kamienic • niski poziom dochodów osiągany przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą • ograniczony dostęp do lokali gastronomicznych • ograniczony dostęp do miejsc wśród zabudowy kamienicznej, w której dzieci mogą spędzać wolny czas na świeżym powietrzu, np. do placu zabaw • ograniczony dostęp do terenów zieleni parkowej i skwerów miejskich, zwłaszcza wśród zespołu kamienic • bardzo wysoka koncentracja zdarzeń drogowych – kolizji i wypadków • problemy środowiskowe – stosunkowo duża objętość azbestu przeznaczonego do utylizacji, wysoki udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe bardzo wysoka skala potrzeb remontowych istniejących obiektów budowlanych, zły stan techniczny większości prywatnych kamienic	• wystarczająca liczba miejsc, w których można spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać • bardzo wysoka częstotliwość wydarzeń i imprez kulturalnych organizowanych na polanie miejskiej i Rynku • bardzo wysokie skupienie organizacji pozarządowych • bardzo aktywna działalność instytucji kultury • prężne działania społeczne i ekologiczne Centrum Usług Społecznych w centrum miasta • wysoka koncentracja podmiotów gospodarczych w centrum miasta • kształtowanie modelu przedsiębiorczości wśród uczniów w szkołach podstawowych, współpraca z uczelniami wyższymi i najważniejszymi pracodawcami w gminie • bardzo dobrze urządzony teren wokół Rynku • dziedzictwo kulturowe • wysoka koncentracja nowoczesnych obiektów sportowych nad wschodnim brzegiem Jeziora Swarzędzkiego • bardzo dobry stan techniczny niektórych kamienic stanowiących zasób komunalny gminy Swarzędz • coraz większa estetyka przestrzeni publicznej na obszarze zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej kamienicznej • bardzo dobry dostęp do supermarketów
Obszar nr 6 - rejon ul. Strzeleckiej/Poznańskiej	
• problemy demograficzne – depopulacja, spadek osób w wieku przedprodukcyjnym, stopniowe nasilenie się procesów starzenia się społeczeństwa • brak poczucia przynależności rodowej grupy mieszkańców do społeczeństwa miejskiego • niezadawalające wyniki edukacyjne osiągane przez ósmoklasistów	• pasje zawodowe związane z klastrem meblarskim • bardzo dobry dostęp do instytucji kultury • dostęp do brzegu Jeziora Swarzędzkiego • nowoczesna baza sportowo-rekreacyjna • dobre skomunikowanie rejonu miejskiego • bezpieczne rozwiązania drogowe na obszarze nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej • wysoki poziom skanalizowania rejonu miejskiego

- wysoki poziom przestępczości - niska frekwencja wyborcza na tle miasta Swarzędza - niższy stan zamożności społeczności lokalnej - niewielka liczba organizacji pozarządowych - ograniczony dostęp do miejsc, w których można spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać - niski wciąż poziom dochodów osiągany przez podmioty gospodarcze - niewielka liczba urządzonych terenów zieleni miejskiej - ograniczony dostęp do placów zabaw na obszarze nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej - wysoka koncentracja zdarzeń drogowych – kolizji i wypadków - wysoka skala potrzeb remontowych istniejących obiektów budowlanych - bardzo duża objętość wyrobów azbestowych - relatywnie wysoki udział indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe na tle miasta Swarzędz	
Wiejska część obszaru rewitalizacji	
Karłowice	
- niekorzystna struktura demograficzna - wyludnianie się miejscowości, relatywnie niski udział dzieci i młodzieży oraz osób w wieku aktywności zawodowej na tle gminy, dość szybkie tempo starzenia się społeczeństwa - wysoka koncentracja problemów społecznych - relatywnie wysoki udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, w tym z powodu niepełnosprawności, niski poziom zamożności mieszkańców, bardzo niska frekwencja wyborcza, niskie wyniki edukacyjne dzieci i młodzieży w szkole podstawowej - niewielka liczba inicjatyw społecznych, w których mogą się zaangażować mieszkańcy, zwłaszcza w okresie zimowym - brak dostępu mieszkańców do świetlicy wiejskiej - bardzo niski poziom aktywności gospodarczej – niewielka koncentracja podmiotów gospodarczych, niskie przychody z działalności gospodarczej, utrudniony dojazd do punktów handlowych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami - brak terenów zieleni urządzonej pełniących funkcje rekreacyjne - zły stan techniczny elewacji bloków popegeerowskich, nieuporządkowana przestrzeń wspólna pomiędzy nimi - zły dostęp do punktów opieki zdrowotnej - problemy środowiskowe - wysoki udział źródeł ogrzewania na paliwa stałe, wysokie skupienie wyrobów azbestowych	- cisza i spokój wiejski - dobry dostęp do miejsc, w których mieszkańcy mogą spędzać czas uprawiając sport na świeżym powietrzu - atrakcyjne środowisko przyrodnicze - współpraca międzysołecka - systematyczna budowa nowych odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia

Wierzonka	
- niekorzystna sytuacja demograficzna - bardzo szybkie tempo ubytku ludności, najniższy udział dzieci i młodzieży wśród miejscowości wiejskich w gminie, starzenie się społeczeństwa - wysoki udział osób w wieku senioralnym - wysoka koncentracja problemów społecznych – najwyższy udział osób korzystających z pomocy społecznej wśród miejscowości wiejskich, niski poziom zamożności mieszkańców, bezrobocie, bardzo niska frekwencja wyborcza, niskie wyniki edukacyjne dzieci i młodzieży w szkole podstawowej, niepożądane zjawiska w przestrzeni wiejskiej, np. osoby pijące alkohol na obiekcie sportowym lub na terenie szkoły - zły dostęp do punktów opieki zdrowotnej - bardzo niski poziom aktywności gospodarczej – niewielka koncentracja podmiotów gospodarczych, niskie przychody z działalności gospodarczej, utrudniony dojazd do punktów handlowych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami - niebezpieczeństwo w ruchu drogowym w niektórych miejscach - problemy środowiskowe - wysoki udział źródeł ogrzewania na paliwa stałe, wysokie skupienie wyrobów azbestowych, zaśmiecenie terenu sportowego i przestrzeni między blokami popegeerowskimi - w opinii rady sołeckiej zły układ komunikacyjny w centrum wsi	- cisza i spokój wiejski - bardzo duża aktywność organizacja społecznych, odpowiednia liczba inicjatyw społecznych, w które mogą zaangażować się mieszkańcy - odpowiednia liczba miejsc, w których można spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać - potencjał edukacyjny - bardzo dobra kadra pedagogiczna w szkole podstawowej, bogata oferta edukacyjna, edukacja ekologiczna, zajęcia terenowe, wycieczki rowerowe, rozbudowa bazy sportowej - wystarczająca liczba miejsc, w których mieszkańcy (w tym dzieci i młodzież oraz seniorzy) mogą spędzać czas na powietrzu i korzystać z obiektów kultury (światlica wiejska) - odpowiednia liczba miejsc, w których dzieci mogą realizować swoje zainteresowania - dobry stan techniczny bloków popegeerowskich oraz zadbane i funkcjonalne otoczenie - atrakcyjne środowisko przyrodnicze (Puszcza Zielonka) - systematyczna budowa nowych odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, chodników, ścieżek rowerowych i oświetlenia - odpowiedni stan techniczny większości chodników i jezdni
Wierzenica	
- niekorzystna sytuacja demograficzna - szybkie tempo ubytku ludności, niski udział dzieci i młodzieży, starzenie się społeczeństwa - relatywnie wysoki udział osób w wieku senioralnym - bardzo wysoka koncentracja problemów społecznych – bardzo wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z powodu niepełnosprawności, niski poziom zamożności mieszkańców, bezrobocie długookresowe, bardzo niska frekwencja wyborcza, niskie wyniki edukacyjne dzieci i młodzieży w szkole podstawowej - nieodpowiednia liczba miejsc, w których można spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać - zły dostęp do punktów opieki zdrowotnej - bardzo niski poziom aktywności gospodarczej – niewielka koncentracja podmiotów gospodarczych, niskie przychody z działalności gospodarczej, utrudniony dojazd do punktów handlowych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami - niski poziom skanalizowania wsi - problemy środowiskowe - wysoki udział źródeł	- cisza i spokój wiejski - wystarczająca liczba miejsc, w których mieszkańcy (w tym dzieci i młodzież) mogą spędzać czas na powietrzu i korzystać z obiektów sportowych - atrakcyjne środowisko przyrodnicze (Puszcza Zielonka) - odpowiedni stan techniczny chodników i jezdni - dobrze urządzona przestrzeń na placu przykościelnym - kult religijny

- ogrzewania na paliwa stałe - brak dostępu do obiektów kulturalnych (świetlice wiejskiej) w centrum wsi - złe skomunikowane wsi środkami publicznego transportu autobusowego z miastem Poznaniem	
Uzarszewo	
- niekorzystna sytuacja demograficzna - szybkie tempo ubytku ludności, relatywnie niski udział dzieci i młodzieży wśród miejscowości wiejskich w gminie, starzenie się społeczeństwa - wysoki udział osób w wieku senioralnym - relatywnie wysoka koncentracja problemów społecznych – relatywnie wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z powodu niepełnosprawności, niski poziom zamożności mieszkańców, bezrobocie długotrwałe, dość niska frekwencja wyborcza - zły dostęp do punktów opieki zdrowotnej - bardzo niski poziom aktywności gospodarczej – niewielka koncentracja podmiotów gospodarczych, niskie przychody z działalności gospodarczej, utrudniony dojazd do punktów handlowych dla osób starszych i z niepełnosprawnościami - problemy środowiskowe - wysoki udział źródeł ogrzewania na paliwa stałe, wysokie skupienie wyrobów azbestowych	- cisza i spokój wiejski - bardzo duża aktywność rady sołeckiej, współpraca z Muzeum Przyrodniczo – Łowieckim i innymi sołectwami, - bogata propozycja inicjatyw społecznych, w które mogą zaangażować się mieszkańcy w różnym wieku - bardzo dobry dostęp do miejsc, w których można spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać - potencjał edukacyjny - edukacja ekologiczna, zajęcia terenowe - bardzo dobry dostęp do miejsc, w których mieszkańcy (w tym dzieci i młodzież oraz seniorzy) mogą spędzać czas na powietrzu oraz korzystać z obiektów kultury (świetlica wiejska) - nowoczesna baza sportowa - bardzo dobry dostęp do miejsc, w których dzieci mogą realizować swoje zainteresowania - bardzo dobry stan techniczny bloków popegeerowskich oraz zadbane i funkcjonalne otoczenie, w tym nasadzenia zieleni wzdłuż głównej drogi lokalnej - atrakcyjne środowisko przyrodnicze (Puszcza Zielonka, Dolina Cybiny) - dobry stan techniczny chodników i jezdni - wysoki poziom skanalizowania wsi - kult religijny
Janikowo (Dolne)	
- niekorzystna struktura demograficzna – wyludnianie się ludności, bardzo niski udział dzieci i młodzieży, niski udział osób w wieku aktywności zawodowej, wysoki udział osób w wieku senioralnym, - relatywnie niekorzystna sytuacja społeczna - relatywnie wysoki udział osób korzystający z pomocy społecznej, w tym z powodu niepełnosprawności, relatywnie niski poziom zamożności mieszkańców, niska frekwencja wyborcza - ograniczony dostęp do miejsc, w których można spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać - ograniczony dostęp do miejsc, w których mieszkańcy (w tym dzieci i młodzież oraz seniorzy) mogą spędzać czas na powietrzu oraz korzystać z obiektów kultury (świetlica wiejska) - utrudniony dostęp do placówek opieki zdrowotnej - złe skomunikowanie wsi środkami publicznego transportu autobusowego z miastem Poznaniem	- bezpośrednie sąsiedztwo Poznania - cisza i spokój wiejski - lokalizacja zakładów pracy w pobliżu miejsca zamieszkania - duża liczba inicjatyw społecznych, w które mogą zaangażować się mieszkańcy - wysoka koncentracja podmiotów gospodarczych - atrakcyjne środowisko przyrodnicze (Puszcza Zielonka) - relatywnie wysoki poziom skanalizowania wsi

• niebezpieczeństwa w ruchu drogowym, zwłaszcza dla osób starszych i z niepełnosprawnościami (np. z uwagi na wysokie krawężniki chodnika) • zły stan techniczny budynku świetlicy wiejskiej • zła nawierzchnia boiska sportowego • problemy środowiskowe - wysoki udział źródeł ogrzewania na paliwa stałe	
Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze	
• niekorzystna struktura demograficzna - relatywnie niski udział dzieci i młodzieży oraz osób w wieku aktywności zawodowej, wysoki udział osób w wieku senioralnym, dość szybkie tempo starzenia się populacji • wysoka koncentracja problemów społecznych – wysoki udział ludności korzystający z pomocy społecznej, bezrobocie długotrwałe, niski poziom zamożności mieszkańców • niewielka liczba inicjatyw społecznych, w które mogą zaangażować się mieszkańcy w różnym wieku • utrudniony dostęp do placówek ochrony zdrowia • brak doposażenia terenu sportowego przy budynku świetlicy wiejskiej • w niektórych miejscach niebezpieczeństwo w ruchu drogowym • brak sieci kanalizacji sanitarnej • problemy środowiskowe - wysoki udział źródeł ogrzewania na paliwa stałe, wysokie skupienie wyrobów azbestowych	• napływ ludności na przestrzeni ostatnich lat, przyrost terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej • współpraca rady sołeckiej z innymi sołectwami • dostęp mieszkańców do świetlicy wiejskiej • wystarczający dostęp do miejsc, w których można spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać • uprawa warzyw i owoców w gospodarstwach domowych • bardzo dobry stan techniczny chodnika w centrum wsi w Puszczykowie-Zaborze
Kobylnica, Katarzynki	
• niekorzystna struktura demograficzna – niewielki ubytek liczby ludności, niski udział dzieci i młodzieży, relatywnie niski odsetek osób w wieku aktywności zawodowej, wysoki udział osób w wieku senioralnym • relatywnie niekorzystna sytuacja społeczna – relatywnie wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej, w tym z powodu niepełnosprawności, bezrobocie długotrwałe, relatywnie wysoka koncentracja przestępstw, stosunkowo niska frekwencja wyborcza • relatywnie wysoka koncentracja zdarzeń drogowych – wypadków i kolizji • relatywnie wysoka skala potrzeb inwestycyjnych w zakresie infrastruktury drogowej i wodno-kanalizacyjnej • problemy środowiskowe - wysoki udział źródeł ogrzewania na paliwa stałe	• cisza i spokój wiejski • bardzo dobre skomunikowanie miejscowości kolejną z dworcem kolejowym w Poznaniu • dobrze rozwinięta sieć Swarzędzkiej Komunikacji Autobusowej, lokalizacja węzła przesiadkowego w Kobylnicy • wysoki poziom bezpieczeństwa drogowego dla dzieci i młodzieży przemieszczającej się do szkoły podstawowej • potencjał demograficzny – prognozowany dynamiczny napływ ludności miejskiej na przestrzeni kolejnych lat, przyrost terenów nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej • wysoka frekwencja wyborcza • wysoka aktywność zarejestrowanych organizacji pozarządowych • potencjał edukacyjny – bogata oferta zajęć pozaszkolnych, współpraca szkoły podstawowej z ZHP Kobylnica i radą sołecką, bardzo dobry dostęp do miejsc dla dzieci i młodzieży, gdzie mogą rozwijać swoje zainteresowania • bardzo duża liczba inicjatyw społecznych, w które mogą zaangażować się mieszkańcy w różnym wieku • bardzo dobry dostęp do miejsc, w których można

	- spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać • bardzo dobry dostęp do miejsc, w których mieszkańcy (w tym dzieci i młodzież oraz seniorzy) mogą spędzać czas na powietrzu i w świetlicy wiejskiej • bardzo dobra lokalizacja świetlicy wiejskiej względem dworca kolejowego w Kobylnicy • bardzo dobry dostęp do terenu zieleni urządzonej w otoczeniu szkoły podstawowej • nowoczesna baza sportowo - rekreacyjna i plac zabaw dla dzieci • relatywnie wysokie skupienie podmiotów gospodarczych • bardzo dobry dostęp do punktów handlowych, apteki i podstawowych usług społecznych (świetlica wiejska, żłobek, przedszkole, szkoła podstawowa, biblioteka itp.) • aktywizacja turystyczna
Łowecin	
• niekorzystna sytuacja demograficzna – relatywnie niski udział dzieci i młodzieży na tle miejscowości wiejskich, relatywnie wysoki udział populacji w wieku senioralnym, dość szybkie tempo starzenia się społeczeństwa • relatywnie niekorzystna sytuacja społeczna - wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej, niezadawalające wyniki edukacyjne z egzaminu ósmoklasisty • zły dostęp do punktów opieki zdrowotnej i punktów handlowych • ograniczony dostęp do świetlicy wiejskiej • problemy środowiskowe – relatywnie wysoki udział źródeł ogrzewania na paliwa stałe, wysokie skupienie wyrobów azbestowych • brak niewielkich terenów zieleni urządzonej w centrum wsi pełniącej funkcje rekreacyjne • wysoka skala potrzeb inwestycyjnych w zakresie budownictwa i infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz drogowej	• cisza i spokój wiejski • potencjał demograficzny – prognozowany napływ ludności młodej w kolejnych latach, wysoki udział osób w wieku aktywności zawodowej • wysoka frekwencja wyborcza • relatywnie wysoka aktywność organizacji pozarządowych • odpowiednia liczba inicjatyw społecznych, w które mogą zaangażować się mieszkańcy w różnym wieku • bardzo dobry dostęp do miejsc, w których można spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać • bardzo duża aktywność rady sołeckiej, współpraca z innymi sołectwami, • bardzo dobry dostęp do miejsc, w których mieszkańcy (w tym dzieci i młodzież oraz seniorzy) mogą spędzać czas na powietrzu • wysoki poziom aktywności gospodarczej - relatywnie wysoka koncentracja podmiotów gospodarczych i ich poziom dochodowości (efektywności) • odpowiedni stan techniczny chodników i jezdni • nowoczesna baza sportowa
Jasin	
• relatywnie wysoki udział osób w wieku senioralnym • relatywnie niekorzystna sytuacja społeczna - wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności, niezadawalające wyniki edukacyjne z egzaminu ósmoklasisty, wysoka koncentracja przestępstw m.in. w pobliżu zakładów produkcyjnych • bardzo wysoka koncentracja zdarzeń drogowych – wypadków i kolizji • brak niewielkich terenów zieleni urządzonej w centrum wsi pełniącej funkcje rekreacyjne	• cisza i spokój wiejski • bardzo dobre skomunikowanie miejscowości komunikacją autobusową z dworcem kolejowym w Swarzędzu • potencjał demograficzny - dynamiczny napływ ludności miejskiej, wysoki udział ludności w wieku aktywności zawodowej, przyrost terenów nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej • wysoka frekwencja wyborcza • wysoka aktywność organizacji pozarządowych • bardzo duża liczba inicjatyw społecznych, w które

• relatywnie wysoka skala potrzeb inwestycyjnych w zakresie infrastruktury drogowej i wodno-kanalizacyjnej	mogą zaangażować się mieszkańcy w różnym wieku • bardzo dobry dostęp do miejsc, w których można spotkać się z sąsiadami i swobodnie porozmawiać • bardzo duża aktywność rady sołeckiej, współpraca z innymi sołectwami, • bardzo dobry dostęp do miejsc, w których mieszkańcy (w tym dzieci i młodzież oraz seniorzy) mogą spędzać czas na świeżym powietrzu • bardzo dobry stan techniczny świetlicy wiejskiej • nowoczesna baza sportowo-rekreacyjna przy świetlicy wiejskiej • wysokie skupienie podmiotów gospodarczych • bardzo dobry dostęp do punktów handlowych
--	--

Na podstawie zdiagnozowanych potencjałów i problemów rozwojowych określono potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji. Specyficzne dla obszaru rewitalizacji potencjały i problemy następnie przełożą się na cele i kierunki działań.

Tabela 16. Potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji

Zagadnienie	Potrzeby rozwojowe
Demografia	• odwrócenie niekorzystnych trendów odpływu ludności • budowanie prawidłowej struktury wiekowej ludności, w tym wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym • przyspieszenie napływu ludzi młodych w wieku produkcyjnym • zabezpieczenie potrzeb starszej wiekowo ludności i osób z niepełnosprawnościami
Ubóstwo i bezrobocie	• przeciwdziałanie występowaniu przyczyn wykluczenia społecznego i zawodowego oraz skutkom problemów społecznych związanych z ubóstwem, bezrobociem i innymi powodami sięgania po pomoc społeczną przez mieszkańców • prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom oraz wspieranie osób uzależnionych, a także doświadczających przemocy w rodzinie • realizowanie działań aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym w systemie instytucjonalnego i pozainstytucjonalnego wsparcia • prowadzenie działań profilaktycznych i pomocy osobom doświadczającym problemy psychiczne i trudności w realizacji funkcji społecznych i zawodowych • kontynuowanie działań aktywizacyjnych i integrujących społeczność lokalną, zwłaszcza w wsiach popegeerowskich • aktywizowanie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym • wsparcie materialne i psychologiczne osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym • pobudzenie aktywności i zwiększenie integracji mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej i osób starszych w wsiach popegeerowskich • utworzenie terenowych punktów wsparcia psychologicznego • tworzenie nowych mieszkań chronionych i dziennych domów pobytu seniora
Bezpieczeństwo	• ograniczanie skali przestępczości i bezdomności w centrum miasta • przeciwdziałanie występowania niepożądanych zjawisk w przestrzeni miejskiej, które związane są z niszczeniem mienia oraz które obniżają poczucie bezpieczeństwa mieszkańców • rozwijanie infrastruktury bezpieczeństwa publicznego, w tym monitoringu

	przy budynkach użyteczności publicznej i obiektach sportowych i kulturalnych • rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego i miejsc parkingowych • systematyczna poprawa stanu technicznego wąskich ulic na obszarze zwartej zabudowy mieszkaniowej kamienicznej • poprawa organizacji ruchu drogowego, w tym spowolnienia ruchu, wprowadzenie strefy zamieszkania, strefy ograniczonego ruchu • budowa nowych odcinków dróg osiedlowych na obszarze nowej zabudowy mieszkaniowej
Oferta edukacyjna	• wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży szkolnej obszaru rewitalizacji • poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, ze szczególnym uwzględnieniem nauki języka angielskiego i sztuki występów publicznych • kształtowanie modelu przedsiębiorczości od etapu szkoły podstawowej • tworzenie niewielkich terenów zieleni i klasy outdoorowej z mini scenką do występów publicznych uczniów na zewnątrz budynku szkół podstawowych • kontynuowanie współpracy międzyszkolnej pomiędzy szkołami podstawowymi a ponadpodstawowymi oraz przedsiębiorstwami na terenie gminy Swarzędz i uczelniami wyższymi
Rozwój osobisty, czas wolny, edukacja i kultura, obiekty usług publicznych, więzi, aktywność i inicjatywy społeczne	• poszerzanie oferty rozwoju osobistego i spędzania czasu wolnego dla wszystkich grup wiekowych • rozwijanie infrastruktury usług społecznych, szczególnie edukacji, kultury i integracji społecznej, w tym adaptowanie zespołu kamienic na potrzeby mieszkaniowe osób z niskimi dochodami • modernizacja budynków istniejących obiektów kulturalnych, w tym świetlic wiejskich • budowa nowych świetlic wiejskich, szczególnie w miejscowościach z największą koncentracją problemów społecznych • angażowanie mieszkańców w inicjatywy społeczne i działania kulturalne i edukacyjne • wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w rozwijaniu oferty edukacyjnej, kulturalnej i turystycznej • poprawa funkcjonalności i rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej, zwłaszcza na obszarach wiejskich • tworzenie nowych placów zabaw dla dzieci • utworzenie Centrum Integracji Wiejskiej w Uzarzewie • kontynuowanie współpracy międzysołectkiej w zakresie aktywizacji i integracji społeczności wiejskiej • wspieranie podmiotów trzeciego sektora i grup nieformalnych w realizacji działań na rzecz lokalnej społeczności • wdrażanie działań wzmacniających poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców
Przedsiębiorczość i potencjał gospodarczy	• wzmacnianie kompetencji zawodowych mieszkańców • promocja idei samozatrudnienia • wykorzystanie potencjału gospodarczego w centrum miasta • wspieranie rozwoju przedsiębiorczości wśród mieszkańców i powstawania firm • tworzenie zachęt do korzystania z usług firm zlokalizowanych w śródmieściu • wykorzystanie potencjału historycznej zabudowy kamienicznej do rozwoju funkcji kulturalnych, edukacyjnych, społecznych i turystycznych
Infrastruktura transportowa	• poprawa bezpieczeństwa użytkowników ruchu samochodowego, pieszego i rowerowego • równoważenie potrzeb różnych użytkowników ruchu

	• modernizacja infrastruktury drogowej, w tym ciągów pieszych (chodników) i rowerowych • eliminowanie uciążliwości ruchu samochodowego • utrzymanie funkcjonalnych stref parkowania przy obiektach użyteczności publicznej i w otoczeniu dworca kolejowego • zwiększanie integracji ścieżek rowerowych o znaczeniu turystycznym • modernizacja układu komunikacyjnego w centrum wsi popegeerowskich • zwiększanie integracji podsystemów publicznego transportu zbiorowego
Przestrzenie publiczne i potencjał kulturowy	• tworzenie estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych w oparciu o potencjał architektonicznego dziedzictwa centrum miasta • rozwijanie terenów zieleni wśród zabudowy kamienicznej • tworzenie i uatrakcyjnianie funkcjonujących stref wypoczynku i rekreacji, w tym dla dzieci i młodzieży • zagospodarowanie i estetyzacja otoczenia budynków użyteczności publicznej, w tym przedszkoli, szkół, budynków usług kultury, administracji • dostosowywanie przestrzeni publicznych i ciągów komunikacyjnych do potrzeb osób, które doświadczają problemów w poruszaniu się • kompleksowa odnowa ulic podnosząca bezpieczeństwo użytkowników, ład przestrzenny i kreująca nowe funkcje na obszarze zabudowy kamienicznej w centrum Swarzędza • uporządkowanie wspólnej przestrzeni pomiędzy blokami popegeerowskimi w miejscowościach wiejskich do 500 mieszkańców
Stan zabudowy	• modernizacja, w tym termomodernizacja wraz z wymianą źródeł ogrzewania zasobów mieszkaniowych • ochrona, modernizacja i adaptacja pod funkcje społeczne i komercyjne zabudowy kamienicznej • dostosowanie budynków do wymagań osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i osób z niepełnosprawnościami • wzrost udziału energetyki odnawialnej w utrzymaniu funkcjonalności budynków użyteczności publicznej, w tym świetlic wiejskich • poprawa estetyki przestrzeni między kwartałowej na obszarze zwartej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej kamienicznej
Środowisko i dostęp do zieleni	• utrzymanie zwartości i ciągłości terenów cennych przyrodniczo, w tym Puszczy Zielonki i Doliny Cybiny • utrzymanie bogatego zasobu oraz rewaloryzacja terenów zieleni ogólnodostępnej, w tym zdewastowanych parków i skwerów oraz stawów wodnych • rozwiązanie problemu niskiej emisji • zwiększanie bioróżnorodności w przestrzeni publicznej, np. poprzez nasadzenia zieleni wzdłuż dróg kołowych • zwiększanie w przewozach udziału transportu alternatywnego (np. rowerowego) • przebudowa przestarzałej sieci wodno-kanalizacyjnej • budowa nowych odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarze nowej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej

6. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Określona wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji stanowi wyraz aspiracji władz samorządowych, mieszkańców i pozostałych interesariuszy rewitalizacji, obrazujący docelowy stan obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

Należy zakładać, że skala nagromadzonych problemów, hamujących rozwój obszaru wskazanego do rewitalizacji, powoduje, iż ich całkowite wyeliminowanie nie będzie możliwe w przyjętym horyzoncie czasowym programu. Zintegrowane działania ujęte w programie mają zatem w jak najszerszym zakresie ograniczyć wpływ zdiagnozowanych czynników negatywnych, tworząc tym samym trwały fundament dla pełnej odnowy społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej obszaru rewitalizowanego Gminy Swarzędz.

Wizja w GPR została opracowana na podstawie wizji określonej w Lokalnym Programie Rewitalizacji Swarzędza na lata 2017-2023.

Największym potencjałem i wyróżnikiem obszaru rewitalizacji są jego mieszkańcy, którzy w sposób aktywny kształtują swoją przestrzeń życiową i angażują się w życie lokalnej społeczności.

Władze samorządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe wykazują wysoką wrażliwość na problemy lokalnej społeczności aktywnie włączając się w proces rewitalizacji, a realizowane przez nich inwestycje i inicjatywy stają się stymulatorem przemian zachodzących na obszarach zdegradowanych.

Odnowione obiekty użyteczności publicznej oraz przestrzenie skwerów, podwórek i placów, stanowią atrakcyjne miejsca integracji, zachęcając mieszkańców i interesariuszy rewitalizacji do podejmowania różnych form aktywności i kreowania nowych inicjatyw społecznych, gospodarczych i kulturalnych. Szeroka oferta wydarzeń i zajęć kulturalno-artystycznych oraz dostęp do wysokiej jakości infrastruktury sportowo-rekreacyjnej umożliwia osobom w każdym wieku aktywne spędzanie czasu wolnego, rozwój zainteresowań i zdolności wzmacniając jednocześnie relacje międzysąsiedzkie i poczucie wspólnotowości.

Realizowane programy rozwoju osobistego i zawodowego, jak i kampanie społeczne wzmacniają kompetencje mieszkańców obszaru rewitalizacji, poprawiają ich samoocenę, świadomość obywatelską oraz wrażliwość na problemy społeczne i przyrodnicze. Dodatkowe zajęcia skierowane do dzieci i młodzieży wyrównują szanse edukacyjne i pozwalają na rozwój pasji i umiejętności, budując tym samym przyszły potencjał gminy jakim jest jej kapitał ludzki.

Stabilna sytuacja na lokalnym rynku pracy oraz poprawa estetyki, funkcjonalności i ładu architektoniczno-przestrzennego skłaniają młode osoby do osiedlania się na terenie obszaru rewitalizacji i wiązania swojej przyszłości z miastem i gminą.

Obszary wiejskie objęte rewitalizacją stopniowo przełamują istniejące bariery rozwojowe, czerpiąc z unikatowych walorów środowiska naturalnego oraz bogatego dziedzictwa kulturowo-historycznego. Inwestycje w modernizację i budowę nowej infrastruktury społecznej stanowią bazę dla szerokiego programu działań społecznych i kulturalnych, które pozytywnie przyczyniają się do zmiany mentalnej zachodzącej wśród ludności wiejskiej.

Na skutek prowadzonej renowacji przestrzeni publicznych i poprawy dostępności komunikacyjnej wzrasta atrakcyjność centrum miasta jako naturalnego ośrodka koncentracji funkcji usługowych i

komercyjnych, prowadząc do ożywienia gospodarczego. Funkcjonujące przedsiębiorstwa, czerpiąc z tradycji gospodarczych miasta i regionu, systematycznie zwiększają swoją konkurencyjność dzięki wzajemnej współpracy i otwartości na poszerzanie posiadanej wiedzy, wymianę doświadczeń i wprowadzanie nowych technologii. Prowadzone programy aktywizacji gospodarczej przekładają się na zwiększenie samozatrudnienia i dywersyfikację działalności na terenach wiejskich. Istotną rolę społeczno-gospodarczą zaczynają pełnić także podmioty ekonomii społecznej, które wypełniają lukę na rynku pracy i umożliwiają osobom zagrożonym wykluczeniem aktywizację zawodową.

Inwestycje w bazę materialną budynków mieszkalnych oraz infrastrukturę sieciową podniosły standard zamieszkania i jakość życia. Ruch komunikacyjny w zwartej zabudowie śródmiejskiej został usprawniony, a standard techniczny ulic i ciągów pieszo-jezdných uległ poprawie. Inwestycje drogowe przeprowadzone na terenach wiejskich znacząco poprawiły bezpieczeństwo i dostępność komunikacyjną, zwiększając funkcjonalne zintegrowanie Wierzonki, Wierzenicy i Karłowic. Przeprowadzone prace budowlane przyczyniły się do powstania infrastruktury przyjaznej osobom starszym i niepełnosprawnym, wpływając na poprawę jakości ich uczestnictwa w życiu społecznym.

7. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Cele rewitalizacji określają kierunek, w jakim należy zmierzać, aby osiągnąć zamierzoną wizję rewitalizacji. Mają one układ hierarchiczny – celom strategicznym przyporządkowano cele kierunki działań. Konieczność określenia celów wynika z art. 15 ust. pkt 4 ustawy o rewitalizacji.

CEL 1. Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji

Kierunki działań celu 1.

- 1.1. Rozwijanie infrastruktury usług wspierających funkcjonowanie oraz rozwój dzieci i młodzieży m.in. poprzez stworzenie miejsc, w których dzieci i młodzież mogą otrzymać wsparcie edukacyjne, psychologiczne oraz możliwość rozwoju zainteresowań
- 1.2. Rozwijanie pozaszkolnych form aktywności i usług edukacji, kultury, rekreacji i sportu świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży
- 1.3. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność
- 1.4. Realizacja działań aktywizujących i integrujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji
- 1.5. Pobudzanie inicjatyw lokalnej społeczności i wzmacnianie odpowiedzialności za rozwój swojej małej ojczyzny
- 1.6. Stworzenie kompleksowej oferty usług wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami
- 1.7. Rozwijanie infrastruktury usług wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz budownictwa mieszkaniowego z usługami wspomagającymi
- 1.8. Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

CEL 2. Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury dla mieszkańców obszaru rewitalizacji

- 2.1. Odnowa i urządzenie terenów wodno-zielonych jako miejsca spotkań, rekreacji, aktywizacji i integracji oraz edukacji ekologicznej społeczności lokalnej
- 2.2. Modernizacja i poszerzanie infrastruktury usług sportu i rekreacji
- 2.3. Dopuszczenie przestrzeni publicznej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni
- 2.4. Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
- 2.5. Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu podniesienia ich dostępności architektonicznej
- 2.6. Realizacja działań na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji

Niektóre kierunki działań przyjęto wyłącznie jako komplementarne względem kierunków podstawowych realizowanych przez przedsięwzięcie rewitalizacyjne. Są to:

- 1.3. Rozwijanie usług wspierających funkcjonowanie osób starszych w środowisku lokalnym, podtrzymujących ich aktywność i samodzielność,
- 2.3. Dopuszczenie przestrzeni publicznej w elementy małej architektury i nasadzenia zieleni.

8. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych powinna doprowadzić do osiągnięcia zamierzonych celów. Przedsięwzięcia zostały przypisane poszczególnym celom rewitalizacji i kierunkom działań. Każde z przedsięwzięć zostało powiązane z celem, który w pierwszej kolejności będzie realizować.

Wymóg umieszczenia przedsięwzięć w programie rewitalizacji, a także ich zakres wynika z art. 15 ust. 1 pkt 5 ustawy o rewitalizacji. Przedsięwzięcia, zgodnie z ustawą o rewitalizacji, zostały podzielone na przedsięwzięcia rewitalizacyjne podstawowe oraz inne dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Inne dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne są komplementarne wobec przedsięwzięć podstawowych i dopełniają je tematycznie.

Poza wymienionymi w Gminnym Programie Rewitalizacji przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, pożądane i zgodne z celami Programu są wszystkie przedsięwzięcia realizowane i planowane do realizacji nie ujęte w niniejszym dokumencie. Jednocześnie muszą być logicznie powiązane z treścią i celami Programu Rewitalizacji, odpowiadać kierunkom działań, przyczyniać się do rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej zdegradowanych obszarów, mieć na celu poprawę jakości życia mieszkańców, a także ożywienie gospodarcze i społeczne tych obszarów. Stanowią one istotne uzupełnienie przedsięwzięć ujętych w Programie i warunek pełnego powodzenia procesu rewitalizacji.

Wszystkie przedsięwzięcia, w zależności od specyfiki, uwzględniają potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, w tym przede wszystkim osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, kobiet w ciąży itd. Zaplanowane przedsięwzięcia zostały wskazane w procesie przygotowania GPR.

W tabeli poniżej zamieszczono zestawienie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w podziale na przedsięwzięcia podstawowe i pozostałe dopuszczalne.

Tabela 17. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Wnioskodawca	Realizator
Przedsięwzięcia podstawowe		
P.1. Młodzież przyszłością gminy	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62 – 020 Swarzędz	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu
P.2. Działania integrujące i aktywizujące społeczność w sołectwach Karłowice Wierzonka, Wierzenica	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62 – 020 Swarzędz	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu
P.3. Aktywni mieszkańcy	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62 – 020 Swarzędz	Gmina Swarzędz, Centrum Usług Społecznych
P.4. Budowa świetlicy wiejskiej w Karłowicach wraz z zagospodarowaniem otoczenia	Sołectwo Karłowice	Gmina Swarzędz
P.5. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Wierzonce, gmina Swarzędz	Gmina Swarzędz	Gmina Swarzędz
P.6. Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Wierzonce wraz z otoczeniem	Sołectwo Wierzonka	Gmina Swarzędz, Sołectwo Wierzonka (tylko działania społeczne)
P.7. Przebudowa węzła przesiadkowego w centrum Wierzonki	Sołectwo Wierzonka	Gmina Swarzędz
P.8. Nasze Janikowo – kompleksowa modernizacja świetlicy wiejskiej	Sołectwo Janikowo Dolne	Gmina Swarzędz
P.9. Program działań usprawniających efektywność energetyczną komunalnych	Swarzędzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp.	Swarzędzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego

budynków mieszkalnych – etap III	z o.o., ul. Wrzesińska 13, 62-020 Swarzędz	Sp. z o.o.
P.10. Utworzenie miejsc integracji oraz aktywizacji społecznej wraz z niezbędnymi elementami infrastruktury w centralnej części m. Swarzędz	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu, ul. Stanisława Kwaśniewskiego 1, 62-020 Swarzędz	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu
P.11. SKILLS – Skuteczna, kompleksowa, indywidualna lokata w lepszą samodzielność osób ze szczególnymi potrzebami bez granic wiekowych	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu, ul. Stanisława Kwaśniewskiego 1, 62-020 Swarzędz	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu
P.12. Zespół Pogodnej Jesieni przy ul. Kwaśniewskiego 1 A w Swarzędzu	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu, ul. Stanisława Kwaśniewskiego 1, 62-020 Swarzędz	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu
P.13. Aktywni bez granic – budowa wielofunkcyjnego budynku z wykorzystaniem ekologicznych technologii oraz przebudowa istniejącego pomieszczenia na świetlicę osiedlową wraz z kompleksową modernizacją infrastruktury zewnętrznej sąsiadujących osiedli w centrum Swarzędza.	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu, ul. Stanisława Kwaśniewskiego 1, 62-020 Swarzędz	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu
P.14. Adaptacja pomieszczeń w byłej Szkole Podstawowej w Zalasewie na filię Biblioteki Publicznej	Gmina Swarzędz	Gmina Swarzędz
Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia		
U.1. Zielona integracja w Karłowicach	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62 – 020 Swarzędz	Gmina Swarzędz, Centrum Usług Społecznych
U.2. Nasze Janikowo – modernizacja terenu sportowego i placu zabaw	Sołectwo Janikowo Dolne	Gmina Swarzędz
U.3. Doposażenie budynku Szkoły Podstawowej nr 4 w Swarzędzu w windę i platformę dla osób z niepełnosprawnościami	Gmina Swarzędz	Gmina Swarzędz
U.4. Adaptacja budynku dworku po Szkole Podstawowej w Paczkowie wraz z odnową otaczającej go przestrzeni publicznej i parku	Sołectwo Paczkowo, Rada Sołecka wsi Paczkowo	Gmina Swarzędz

Charakterystyka podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.1. Młodzież przyszłością gminy
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Rozwijanie pozaszkolnych form aktywności i usług edukacji, kultury, rekreacji i sportu świadczonych na rzecz dzieci i młodzieży
Wnioskodawca	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62 – 020 Swarzędz
Realizator	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Zgodnie z Raportem z Diagnozy Potencjału i Potrzeb w zakresie usług społecznych na terenie gminy Swarzędz z 2023 r., na terenie Gminy Swarzędz jest mała liczba inicjatyw/wydarzeń skierowanych dla młodzieży. Sami zainteresowani wskazali, że oferta kulturalna Gminy Swarzędz jest niedostosowana do ich potrzeb. W ofercie lokalnych instytucji publicznych zauważają oni duże skoncentrowanie na dzieciach i seniorach. Młodzi ludzie uczestniczący w badaniu zwrócili uwagę na potrzebę bycia słuchanymi i usłyszanymi. Nikt wcześniej (żadna instytucja) nie pytał o ich potrzeby. Spotkanie diagnozujące było dla wielu z nich bardzo istotne, poczuli się ważni. Samorząd uczniowski daje im niewielkie pole do działania, jest traktowany raczej jak „atrapa”. Z Raportu wynika, iż młodzież jest obecnie niewystarczająco „zagospodarowaną” grupą mieszkańców, jeśli chodzi o świadczenie usług społecznych na terenie Gminy Swarzędz, w stosunku do której zidentyfikowano potrzeby związane z zagospodarowaniem czasu wolnego i rozrywką, ale także możliwością rozwoju, w tym rozwijania zainteresowań. Jest to grupa, w stosunku do której podjęte powinny zostać działania aktywizujące (w tym zapewnienie możliwości współdecydowania), włączające w działania w środowisku lokalnym, ale także zwiększające świadomość na temat niepełnosprawności i działalności w sektorze pozarządowym, w tym wolontariatu i korzyści z tego wynikających. Część młodzieży uczestniczącej w badaniu zaznaczyła, że potrzebuje możliwości aktywnego włączenia się w życie gminy, np. poprzez powołanie i udział w Radzie Młodzieżowej podejmującej działania na rzecz młodych ludzi zamieszkujących Gminę Swarzędz. Aktualna młodzież to przyszli decydenci. To od nich zależeć będzie przyszłość m.in. gminy. Dziś młodzież spędza czas przesiadując na gminnych ławkach, placach i parkach, wykorzystując go często bezproduktywnie, korzystając z licznych używek. Swarzędzka młodzież poszukuje także atrakcji i wrażeń w pobliskim Poznaniu. Część z nich pochodzi z rodzin dysfunkcyjnych i zapewne będzie powielala wzorce rodzinne. Ponadto, młodzież nie żyje tu i teraz, nie jest obecna ciałem i duchem w życiu codziennym. Ich życie ogranicza się do internetu i życia w <i>social mediach</i> . Pracownicy CUS uważają, że projekty „miękkie” adresowane do młodzieży są koniecznością, by w przyszłości budować odpowiedzialne, świadome i aktywne społeczeństwo mieszkańców Gminy Swarzędz.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Założenia działań rewitalizacyjnych w sferze społecznej mają na celu ożywienie i rozwój społeczności młodzieży z obszaru miasta Swarzędz poprzez działania streetworkerów. Działania te przede wszystkim koncentrują się na promowaniu aktywności fizycznej, artystycznej i poznawczej, którego celem jest wsparcie wszechstronnego rozwoju młodych mieszkańców Swarzędza. Wśród aktywności sportowych promuje się regularne zajęcia na boiskach, obejmujące różnorodne dyscypliny sportowe, takie jak piłka nożna, koszykówka. Wprowadzenie programu mikro – sportów pozwoli dostosować ofertę do indywidualnych zainteresowań i umiejętności uczestników. Mikro – sporty mogą obejmować mniejsze dyscypliny, takie jak koszykówka uliczna, frisbee czy badminton. Do ważnych aktywności społecznych można zaliczyć m.in. organizację koncertów lokalnych zespołów

	muzycznych oraz spotkań z ciekawymi osobami ze świata sztuki i kultury, np. artystów, pisarzy, filmowców. Tworzenie wydarzeń artystycznych (takich jak wystawy prac młodych artystów, warsztaty twórcze czy pokazy filmowe) pozwoli zainspirować i rozwijać pasje artystyczne młodzieży. Ważnym działaniem skierowanym do młodzieży jest poznawanie świata. W związku z tym istotnym krokiem pozostaje organizacja wycieczek stymulujących, zarówno krótkich (np. do pobliskich atrakcji turystycznych), jak i długich (np. wycieczek edukacyjnych do innych miast). Obozy leśne to zaś okazja do integracji, nauki oraz aktywnego spędzania czasu w otoczeniu przyrody. Podczas obozów organizowane będą również warsztaty przyrodnicze i ekologiczne. Spotkania z historią miejsc polegałyby na organizacji wydarzeń poznawczych, spacerów historycznych po Swarzędzu, spotkań z lokalnymi historykami lub inicjonowaniu warsztatów archeologicznych. Działania te nie tylko promują zdrowy styl, rozwijają umiejętności społeczne, artystyczne i poznawcze młodzieży. Poprzez różnorodne inicjatywy pobudzające aktywność i stymulujące zainteresowania w przyszłości mogła by powstać przestrzeń, w której młodzi ludzie mieliby możliwość rozwijać się, integrować oraz wyrażać swoje pasje i zdolności. Z Raportu z Diagnozy Potencjału i Potrzeb w zakresie usług społecznych gminy Swarzędz wynika, iż młodzież najchętniej wzięłaby udział w warsztatach, zajęciach, kołach i spotkaniach (wydarzeniach) organizowanych poza szkołą. Analizy te pokazują, że młodzi chętnie biorą udział m.in. w amatorskiej lidze koszykówki, grają w siatkówkę, piłkę ręczną i w badmintona. Ponadto chcą aktywnie uczestniczyć w działaniach koła wolontariackiego, kole muzycznym (ucząc się gry na instrumentach), klubie szachowym, klubie książki, warsztatach z rysunku, warsztatach krawieckich, kole strzeleckim, biegach, kinie pod chmurką, rajdach rowerowych. Chcieliby się zapoznać jak zacząć dorosłe życie, w tym jak wygląda życie studenta i na co zwrócić uwagę podejmując pierwszą pracę. Wyrażają zainteresowania warsztatami z programowania dla młodzieży. Ponadto widzą potrzebę umożliwienia wystawiania prac plastycznych oraz fotografii podczas lokalnych wydarzeń czy cykl zajęć z zakresu edukacji seksualnej. Ważnym dla nich wydarzeniem jest festiwal talentów, podczas którego mieliby możliwość prezentowania swojego talentu.
Szczegółowa lokalizacja	miejska część obszaru rewitalizacji (jednostka analityczna nr 4 i nr 6)
Szacowana wartość [zł]	1 320 000,00 PLN; (110 000,00 PLN/rok)
Środki publiczne [zł]	1 320 000,00 PLN; (110 000,00 PLN/rok)
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Liczba zorganizowanych zajęć edukacyjnych/warsztatów – 180 [szt.] ➤ Liczba zorganizowanych wydarzeń i inicjatyw społecznych – 54 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba odbiorców wydarzeń i inicjatyw społecznych – 3 480 [szt.]
Okres realizacji	2024-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.2. Działania integrujące i aktywizujące społeczność w sołectwach Karłowice, Wierzonka, Wierzenica
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Realizacja działań aktywizujących i integrujących społecznie mieszkańców obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62 – 020 Swarzędz
Realizator	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, Organizator Społeczności Lokalnej
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Sołectwa Karłowice, Wierzonka i Wierzenica są typowymi wsiami popegeerowskimi, z niszczącymi zasobami materialnymi w formie budynków. Aktualnie większość tych obiektów znajduje się w rękach prywatnych, zamkniętych dla ogółu mieszkańców. Na opisywanym terenie mieszczą się zabytkowe już

	zabudowania, bez większych szans na ich odremontowanie. W społecznościach tych w dalszym ciągu silne są cechy typowe dla wsi popegeerowskich. Ogół mieszkańców charakteryzuje bierność, niski stopień zaangażowania się w sprawy lokalne oraz niewielka aktywność społeczna. Jednak od momentu podjęcia przez CUS działań OSL we wsi Karłowice, okazuje się, że w tej społeczności jest wiele osób, które dostrzega konieczność zmiany, chcą się angażować, ale potrzebują wsparcia. W pozostałych środowiskach również zostaną podjęte odpowiednie działania diagnozujące. Wioski różnią się zasobami materialnymi. I tak w Wierzonce jest usytuowana świetlica wiejska, boisko z wiatą i przyłączem prądu oraz plac zabaw. Wierzenica, wieś znana z działań historycznych i religijnych, jest położona na Szlaku Kościołów Drewnianych. W miejscowości tej znajduje się duża wiatka z zapleczem kuchennym i sanitarnym, plac zabaw oraz atrakcyjne ścieżki edukacyjne. Karłowice posiadają niewielki plac zabaw na terenie udostępnionym przez wspólnotę oraz duży ogrodzony teren gminny na końcu wsi, gdzie zainwestowano w boisko do siatkówki, stoły piknikowe i tyrolka. Mieszkańcy spotykali się w salce (w podziemiu przy kaplicy). Obecny jej stan techniczny i wizualny ocenia się jako zły. Salka wymaga gruntownego remontu, nie ma zaplecza kuchennego i sanitarnego. W perspektywie działań środowiskowych ciężko więc myśleć o ich realizacji bez odpowiednich zasobów. Stąd Centrum Usług Społecznych zdecydowanie dostrzega potrzebę budowy świetlicy wiejskiej w Karłowicach, która będzie stanowiła bazę niezbędną do zrealizowania działań społecznych, edukacyjnych i kulturalnych. Wydarzenia, które się odbywają we wsiach, mają charakter akcyjny, uzależnione są od poru roku, przygotowane przez sołtysów i przez nich zrealizowane. Działania, które Centrum Usług Społecznych proponuje na tych obszarach, poprzedzone będzie wnikliwą diagnozą, z użyciem odpowiednich narzędzi diagnostycznych – wywiadu, ankiet, obserwacji, spacerów badawczych (na ten moment trwa proces badawczy we wsi Karłowice). Na ich podstawie każde sołectwo będzie miało swoją Mapę Zasobów i Potrzeb, a zaplanowane działania odbywać się będą przy aktywnym udziale mieszkańców, którzy przestaną być biernym odbiorcą gotowych projektów, a staną się ich współorganizatorem.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Głównym celem działań prowadzonych w w/w wsiach jest zwiększenie poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej. Cel ten został wybrany, gdyż Organizatorzy Społeczności Lokalnej są na początku drogi diagnozowania powyższych terenów. Prowadzone są badania ankietowe, rozmowy swobodne z mieszkańcami, obserwacje, analizy zastanych danych. Społeczność w/w wsi można opisać używając takich określeń jak: bierność, słomiany zapał, marazm, uśpienie, wewnętrzny podział. Mieszkańcy dostrzegali potrzebę zmian w otaczającym ich środowisku, mieli również pomysły jak tę sytuację zmienić, brakowało natomiast motywacji do samego działania i chęci do zaangażowania. W społeczności dostrzega się entuzjazm i potencjał, który jest zauważalny podczas przebiegu różnych wydarzeń, mieszkańcy wymagają jednak bodźca, aby samodzielnie coś zrealizować. Przykładowe pomysły na działania: ➤ spotkania o charakterze integracyjnym zainicjowane przez mieszkańców, np. Dzień Sąsiada, Pożegnanie Lata, Mikołajki, ➤ zainicjowanie działań o charakterze międzypokoleniowym – Kluby Młodych Duchem, utworzenie KGW, ➤ działania proekologiczne związane z zasobami naturalnymi powyższych terenów – spacer integrujący społeczność, dający możliwość pogłębienia wiedzy o historii i walorach przyrodniczych okolicznych terenów, ➤ strefa relaksu, spotkań i edukacji przy poddanej rewaloryzacji stawku w Karłowicach, ➤ oznakowanie ścieżek edukacyjnych w okolicach wsi Wierzonka i Wierzenica (cmentarz Von Treskov, Grób Żołnierza, polana konwaliowa), ➤ utworzenie tablic z rysem historycznym poszczególnych wsi, ➤ inicjatywy oddolne – możliwość złożenia przez grupy nieformalne mieszkańców pomysłów na realizację działań o charakterze edukacyjnym,

	integracyjnym i aktywizującym (warsztaty, wyjazdy). Projekt zakłada organizację min. 5 wydarzeń w sołectwie – łącznie min. 15 spotkań w 3 sołectwach rocznie. <i>Poniższy projekt będzie możliwy w pełni do zrealizowania w przypadku powstania odpowiedniej infrastruktury dla mieszkańców wsi Karłowice. Sołectwo Karłowice zgłosiło swój projekt powstania świetlicy wiejskiej. Jej powstanie jest konieczne do pełnego zrealizowania działań CUS.</i>
Szczegółowa lokalizacja	Wierzonka, Wierzenica, Karłowice
Szacowana wartość [zł]	30 000,00 PLN; (5 000,00 PLN rocznie)
Środki publiczne [zł]	30 000,00 PLN; (5 000,00 PLN rocznie)
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Liczba zorganizowanych wydarzeń i inicjatyw społecznych – 15 [wydarzeń/rok]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób, które uzyskały wsparcie w wyniku realizacji projektów społecznych – 150 [osoby/rok]
Okres realizacji	2024-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.3. Aktywni mieszkańcy
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Pobudzanie inicjatyw lokalnej społeczności i wzmacnianie odpowiedzialności za rozwój swojej małej ojczyzny
Wnioskodawca	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62 – 020 Swarzędz
Realizator	➤ Gmina Swarzędz - w zakresie organizacji szkoleń dla lokalnych liderów, przygotowanie procedury zgłaszania i kryteriów oceny projektów, formularzy i dokumentów ➤ Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu – poprzez działania OSL – proces rekrutacji lokalnych liderów – pomoc w przeprowadzaniu działań w środowisku lokalnym – diagnozowanie problemów, budowanie partnerstw, wypracowywanie z członkami lokalnej społeczności, przedstawicielami lokalnych władz oraz innymi interesariuszami możliwych sposobów rozwiązania zdiagnozowanych problemów, przyjmowanie i ocena wniosków, etapowa weryfikacja postępów realizowanych inicjatyw, rozliczanie inicjatyw
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Co można zrobić z niskim poziomem i jakością kapitału społecznego? To wyzwanie dzisiejszych czasów. Wiele istotnych kwestii w tej sprawie dostarczył Raport z diagnozy potencjału i potrzeb w zakresie usług społecznych na terenie Gminy Swarzędz. W powyższym Raporcie badani wskazali na potrzebę podjęcia działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców, angażowania się w działalność fundacji i stowarzyszeń, grup nieformalnych, wyszukiwania liderów lokalnych oraz umożliwienie społecznościom lokalnym realizacji oddolnych inicjatyw m.in. w zakresie wolontariatu, w tym wolontariatu senioralnego i młodzieżowego, samopomocy sąsiedzkiej, realizacji działań na obszarach wiejskich i w mieście. Jednak mimo dostrzegania przez mieszkańców konieczności podjęcia różnych działań, na tym aktywność się kończy – zgłosić potrzebę i niech ktoś ją zaspokoi i zorganizuje. Z jednej strony mieszkańcy potrzebują wskazówek i wiedzy jak podjąć działania w swojej małej ojczyźnie. Z drugiej strony wychodzą z założenia, że ktoś (np. CUS, UMiG) wykona inicjatywę lepiej. Tego typu podejście prowadzi do unikania angażowania i wzięcia odpowiedzialności przez społeczność. Stąd często można zaobserwować niezadowolenie mieszkańców z oferowanych usług czy wydarzeń. Stan ten wynika z faktu, że wydarzenie jest organizowane przez ludzi spoza grupy odbiorczej, często bez właściwej diagnozy potrzeb. Mieszkańcy sami

	wiedzą najlepiej, czego potrzebują. Jeśli im coś nie wyjdzie, będą potrafili ocenić to, wyciągając wnioski na przyszłość. Nie oceniają negatywnie inicjatywy, która jest ich pomysłem. Czasami jednak wystarczy niewiele, by pomysły zmieniły się w inicjatywę oddolną. Mieszkańcy mogą zorganizować warsztaty, wycieczkę lub piknik integracyjny. Dla władarzy gminy i sołtysów to narzędzie, które niezadowolonym mieszkańcom da możliwość zmiany i wzięcia „sprawy w swoje ręce”. Ponadto zauważa się brak wystarczających środków finansowych na realizowanie inicjatyw. Mieszkańcy oczekują organizacji więcej niż jednego wydarzenia w ciągu roku. Czasami potrzeba czegoś mniejszego, dla zdecydowanie mniejszej liczby osób, np. spotkania sąsiedzkiego w obrębie sołectw, podwórka, ulicy. Ponadto fundusze sołeckie w dużej mierze przeznaczone są na infrastrukturę dla wsi oraz organizację wydarzeń dla całej społeczności wiejskiej, a decyzję o tym podejmuje sołtys i rada sołecka. Inicjatywa oddolna zakłada aktywność poszczególnych mieszkańców. Przeprowadzenie inicjatyw lokalnych to także czas i przestrzeń na szkolenia, na szukanie lokalnych liderów i wyposażanie ich w umiejętności i wiedzę potrzebną do przeprowadzenia całej procedury.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Inicjatywa oddolna, jako forma współpracy z samorządem, dająca mieszkańcom gminy możliwość realizacji przedsięwzięć odpowiadających ich potrzebom, wpisuje się w proces organizowania społeczności lokalnej. Wykorzystuje potencjał i możliwości mieszkańców, dając im szansę na wzięcie odpowiedzialności za swoją „małą ojczyznę”, zwiększając zaangażowanie w sprawy lokalne. W naszej perspektywie inicjatywy kierowane będą do wszystkich zainteresowanych grup mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców obszaru rewitalizacji. Działania te obejmują wyodrębnienie grupy lokalnych liderów i przeprowadzenie szkoleń. W pierwszym roku jego trwania, część środków będzie przeznaczona na przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń, które wyposażą lokalnych liderów w potrzebną wiedzę i umiejętności, niezbędnych do skutecznego przeprowadzenia inicjatywy. Zakłada się, że kwota jednej inicjatywy nie może przekroczyć kwoty do 5 tys. zł. Wyjątkowość inicjatyw polega na tym, że służą rozwiązywaniu problemów i zaspokajaniu potrzeb lokalnych, których najbardziej świadomi są sami mieszkańcy. Są widziane oczami osób, których problem dotyczy i wymagają głównie ich aktywności. Inicjatywy zawsze służą dobru wspólnemu. Zakłada się, że każdy projekt w ramach inicjatywy powinien zawierać przynajmniej jeden z elementów z zakresu profilaktyki, edukacji (w tym ekologicznej), integracji i aktywizacji społecznej oraz promocji zdrowego stylu życia. W pierwszej kolejności promowane będą te inicjatywy, w których wykazany jest wysoki stopień zaangażowania mieszkańców danego terenu, a do realizacji jego założeń zaangażowane są w pierwszej kolejności lokalne firmy. Powyższe działania prowadzić będą nie tylko do zadowolenia i integracji mieszkańców, ale także do wsparcia swarzędzkich przedsiębiorców. Z założenia o wsparcie na realizację projektu będą mogły ubiegać się grupy nieformalne z obszaru rewitalizacji, tj. 11 sołectw i dwóch obszarów miejskich.
Szczegółowa lokalizacja	cały obszar rewitalizacji
Szacowana wartość [zł]	600 000,00 PLN; (100 000,00 PLN rocznie)
Środki publiczne [zł]	600 000,00 PLN; (100 000,00 PLN rocznie)
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Liczba zorganizowanych wydarzeń i inicjatyw społecznych – 15 [wydarzeń/rok]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób, które uzyskały wsparcie w wyniku realizacji projektów społecznych – 150 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.4. Budowa świetlicy wiejskiej w Karłowicach wraz z zagospodarowaniem otoczenia
Cel podstawowy	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji

realizowany przez przedsięwzięcie	
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Sołectwo Karłowice
Realizator	Gmina Swarzędz
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Karłowice to wieś położona w północno-zachodniej części gminy Swarzędz. W Karłowicach przebiegają dwie główne ulice: Kasztanowa i Topolowa. Ulice te wyznaczają podział wsi, na który uwagę zwracają sami mieszkańcy. Mieszkańcy wsi Karłowic posiadają bardzo ograniczony dostęp do miejsc, gdzie mogą spotkać się i porozmawiać z sąsiadami, aktywizować i integrować społecznie. Od wielu lat czekają na budowę świetlicy wiejskiej, w której mogłyby być organizowane różne wydarzenia bez względu na porę roku. W trakcie prowadzonych rozmów i spotkań rady sołectkiej z mieszkańcami potrzeba jej budowy wybrzmiewa mocno. Wśród mieszkańców dawnej popegeerowskiej wsi obserwuje się poczucie krzywdy i szeroko rozumianą biedę. W wiosce można zauważyć społeczność bierną, mało angażującą się w sprawy lokalne i wykazującą niewielką aktywność społeczną. Wydarzenia, które się odbywają we wsi, mają charakter akcyjny i odbywają się wyłącznie letnią porą roku. Mieszkańcy spotykają się w podziemi salki przy kaplicy. Obecny jej stan techniczny i wizualny ocenia się jako zły. Salka wymaga gruntownego remontu, w tym wymiany rur, naprawy ogrzewania i odmalowania ścian. Pomieszczenie jest niewielkie, nie posiada okna. W salku nie ma zaplecza kuchennego i sanitarnego. Aktualnie salka jest bardzo rzadko wykorzystywana na spotkania integrujące społeczność lokalną. Parafia nie dysponuje środkami publicznymi przeznaczonymi na jej gruntowny remont, a samo odmalowanie zagrzybionych ścian nie rozwiąże problemu. Obecnie zebrania wiejskie oraz wspólnoty odbywają się w bocznej nawie Kaplicy Jezusa Dobrego Nauczyciela w Karłowicach. Jednakże salka również nie spełnia funkcji świetlicy wiejskiej, gdyż znajduje się bezpośrednio przy ołtarzu. W tej części budynku mieści się mata, lecz nie posiada zaplecza kuchennego i wielu innych akcesoriów. Mieszkańcy wskazują, że są „zapomnianą wsią” przez wszystkich. Osoby miejscowe widzą zmiany w innych sołectwach, gdzie powstają świetlice wiejskie lub dobrze wyposażone place zabaw i boiska sportowe, co powoduje umocnienie opinii na temat wsi, w której zamieszkują. Mieszkańcy wskazują, iż odległość miejscowości jest zbyt odległa od innych ośrodków lokalnych w Gminie. W opinii mieszkańców niewystarczająca częstotliwość kursowania autobusów ogranicza możliwość korzystania z oferty w Gminie. W miejscowości dostrzega się degradację techniczną bloków popegeerowskich. Sami mieszkańcy odczuwają też wysokie koszty utrzymania mieszkań. Ponadto uczniowie nie wszyscy uczniowie mają motywację do nauki w Szkole Podstawowej w Wierzonce. Mieszkańki Karłowic chcą założyć Koło Gospodyń Wiejskich — na tę okoliczność odbywają się spotkania organizacyjne. Przyszłe członkinie nie posiadają swojej siedziby, gdzie odbywałyby się spotkania integracyjne i zebrania. W sołectwie widać starzenie się społeczeństwa. Seniorzy i osoby starsze samotne przeważnie spędzają swój wolny czas w domu przed telewizorem. Z przeprowadzonych rozmów wynika, że chcieliby uczęszczać do Klubu Seniora. Jednak w centrum wsi brakuje miejsca, gdzie mogli by się spotkać i porozmawiać. Przemiany cywilizacyjne, postęp kulturowy, gospodarczy, ekonomiczny i technologiczny oraz zmiany w sferze obyczajowej spowodowały zwiększenie relacji międzypokoleniowych w rozumieniu tradycyjnym. Aby „spotkać ze sobą” różne pokolenia, przełamywać stereotypy, konfrontować odmienne spojrzenia, seniorzy i osoby młodsze będą miały możliwość spotkać się w jednym miejscu. Niezbędna staje się budowa świetlicy wiejskiej w Karłowicach, aby można prowadzić działalność społeczną i kulturalną przez cały rok, a nie tylko w okresie letnim. Co istotne, w Karłowicach można

	dostrzec wyraźne problemy w sferze gospodarczej (niski poziom aktywności gospodarczej – niewiele osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą) i środowiskowej (zarastanie stawu w centrum wsi, który może służyć jako zaprojektowany teren zieleni jako miejsce spotkań społeczności lokalnej i wypoczynku).
Cel i zakres przedsięwzięcia	Głównym celem przedsięwzięcia jest zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi Karłowic. W ramach przedsięwzięcia zakłada się budowę świetlicy wiejskiej w Karłowicach. Świetlica spełniałaby wszystkie standardy miejsca dostosowanego dla osób z niepełnosprawnością (brak barier architektonicznych utrudniających poruszanie się). Budynek parterowy dostosowany będzie do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Przy budynku powstanie podjazd dla osób poruszających się na wózku inwalidzkim. Drzwi wejściowe (zewnątrzne) zostaną oznakowane kontrastowo. Ich szerokość umożliwiłaby swobodny przejazd osobie poruszającej się na wózku inwalidzkim. Na parterze zostanie umiejscowiona toaleta przystosowana do osób z niepełnosprawnościami. Przed świetlicą wiejską zostaną wyznaczone miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych. Budynek świetlicy wiejskiej będzie zaprojektowany jako nowoczesny i funkcjonalny obiekt o powierzchni zabudowy ok. 220 m² i powierzchni użytkowej 170 m². Wewnątrz budynku zostanie zaprojektowana m.in. główna sala, przedsionek, pomieszczenie administracyjne, kotłownia, toalety, kuchnia oraz pomieszczenia magazynowe. Realizacja zadania pozytywnie wpłynęłaby na ożywienia społeczne, edukacyjne i kulturalne miejscowości. Rezultatem przedsięwzięcia będzie wzrost aktywności mieszkańców przy realizacji wspólnych przedsięwzięć takich jak: organizacja festynów i imprez lokalnych, zabaw integracyjnych oraz okolicznościowych spotkań, np. z okazji Dnia Kobiet, Dnia Dziecka, Mikołajki i wiele innych. Budowa świetlicy wiejskiej przyczyniłaby się do poprawy wizerunku i pozytywnego postrzegania miejscowości Karłowice zarówno przez mieszkańców samej wsi, jak i osoby z zewnątrz. Wiele osób postrzega budynek świetlicy wiejskiej jako miejsce publiczne przeznaczone do spędzania czasu wolnego, rekreacji i edukacji, rozwijania zainteresowań i integracji lokalnych społeczności. I tak na przykład w świetlicy mogłyby być organizowane zajęcia sportowe dla osób starszych poprawiające ich kondycję fizyczną i psychiczną. Co istotne, w świetlicy można też zainicjować zajęcia w wymiarze międzypokoleniowym, integrujące starszych i młodszych. W odniesieniu do wsi Karłowice, jej powstanie może przyczynić się do zmiany sposobu myślenia o samych sobie jako społeczności zapomnianej, znajdującej się na końcu gminy nie tylko pod względem terytorialnym ale także zainteresowania ze strony administracji publicznej. Rada sołecka jest bardzo otwarta na współpracę partnerską m.in. ze Szkołą Podstawową w Wierzoncu, Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu oraz KGW Karłowice. Sołectwo Karłowice nie zapomina też o współpracy z innymi sołectwami zlokalizowanymi na terenie gminy Swarzędz. Ponadto obiekt może być również udostępniony animatorom społecznym i kulturalnym. Efektem realizacji inwestycji będzie wzrost zainteresowania mieszkańców w sprawy lokalne, np. w wyborach samorządowych. W ramach przedsięwzięcia planuje się również zagospodarowanie terenu otaczającego świetlicę wiejską poprzez utworzenie niewielkiego sadu owocowego, z którego plonów mogliby korzystać wszyscy mieszkańcy Karłowic. I tak na przykład wnioskodawca proponuje umiejscowienie niewielkiej rabatki na wspólne sadzenia kwiatów. Wokół świetlicy pod rynnami postawione zostaną duże beczki z kranikami na deszczówkę, aby zgromadzoną w ten sposób wodę wykorzystać do podlewania roślinności. Działanie te połączyłoby ze sobą „piękno”, a zarazem funkcjonalność. Przestrzeń wokół budynku składałaby się z części ekologicznej i rekreacyjnej. Teren zostanie doposażony w elementy małej architektury (np. ławki). Na opisywanym terenie powstają pomysły wspólnej aktywizacji mieszkańców poprzez wspólne coroczne nasadzania kwiatów.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie jest zlokalizowane na nieruchomości nr 1/1 w północnej części

	Karłowic. Na działce znajduje się również teren sportowy.
Szacowana wartość [zł]	2 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	2 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 300 [osoby/rok]
Okres realizacji	2024-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.5. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Wierzonce, gmina Swarzędz
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Rozwijanie infrastruktury usług wspierających funkcjonowanie oraz rozwój dzieci i młodzieży m.in. poprzez stworzenie miejsc, w których dzieci i młodzież mogą otrzymać wsparcie edukacyjne, psychologiczne oraz możliwość rozwoju zainteresowań
Wnioskodawca	Gmina Swarzędz
Realizator	Gmina Swarzędz
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Teren Wierzonki to obszar wiejski, popegeerowski zlokalizowany w zachodniej części gminy Swarzędz. Do szkoły uczęszczają także dzieci z sołectw: Wierzenica i Karłowice (również tereny popegeerowskie) oraz dzieci sąsiedniej Gminy Czerwonak. Zachodzące efekty suburbanizacyjne w aglomeracji poznańskiej spowodowały znaczącą migrację ludzi na tereny wiejskie. W gminie Swarzędz od roku 2015 do 2022 r. na terenach wiejskich dynamika wzrostu zaludnienia (przyrost) wyniosła 37,5% (podczas gdy na terenie miejskim wskaźnik kształtował się na poziomie 7,6%). Stąd też, zaistniał deficyt przestrzeni edukacyjnej gwarantującej nauczanie w nowoczesnych obiektach o wysokim standardzie. Wierzonka, Wierzenica i Karłowice są usytuowane w obrębie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Inwestycja ma za zadanie ograniczenie kryzysowych zjawisk w sferze społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej poprzez poprawę funkcjonalności niezbędnej infrastruktury edukacyjnej w Gminie. Nowoczesny budynek edukacyjny zapewni warunki o wysokim standardzie sprzyjające nauczaniu dzieci. Dojazd do szkoły jest zapewniony przez komunikację autobusową – przy szkole znajduje się przystanek.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Inwestycja związana jest z budową nowych budynków edukacyjnych wraz z zagospodarowaniem terenu przy istniejącej szkole podstawowej przy ulicy Karłowickiej 3 w Wierzonce. Zakres inwestycji obejmuje: ➤ rozbudowę budynku dydaktycznego (2 kondygnacyjnego) z łącznikiem do istniejącego budynku szkoły (powierzchnia użytkowa obiektu to ok. 1049,45 m², kubatura – ok. 5345,7 m³ i wysokość – ok. 8,25 m), ➤ budowę sali gimnastycznej (o powierzchni użytkowej liczącej ok. 819,20 m²; kubaturze – ok. 7704,7m³ i wysokości ok. 9,70 m), ➤ budowę boiska wielofunkcyjnego i bieżni (cała powierzchnia sportowa to ok. 1528,87 m²), ➤ wyznaczenie 36 miejsc parkingowych, w tym 2 dla osób z niepełnosprawnościami, ➤ budowę placu zabaw, ➤ nasadzenia zieleni, ➤ wyznaczenie dróg wewnętrznych, ➤ ogrodzenie obiektu.

Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie będzie realizowane przy ul. Karłowickiej 3 na terenie Szkoły Podstawowej w Wierzonce.
Szacowana wartość [zł]	17 500 000,00 PLN; Wartość w WPF: 24 458 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	15 600 000,00 PLN Projekt otrzymał dofinansowanie z rządowego programu inwestycji strategicznych "Polski Ład" w wysokości 14.000.000,00 zł.
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Liczba nowych lub zmodernizowanych miejsc parkingowych – 36 [szt.] ➤ Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi edukacyjne – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 460 [osoby/rok] ➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów sportowo rekreacyjnych – 190 [osoby/rok]
Okres realizacji	2024-2026

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.6. Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Wierzonce wraz z otoczeniem
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Sołectwo Wierzonka
Realizator	Gmina Swarzędz, Sołectwo Wierzonka (tylko działania społeczne)
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Sołectwo Wierzonka posiada bogate walory historyczne i przyrodniczo-krajobrazowe. Przez wieś przebiega szlak rowerowy Puszczy Zielonka, łączący się z pozostałymi szlakami tzw. Cysterskim Szlakiem Rowerowym. Wieś usytuowana jest w bliskości Parku Krajobrazowego Puszczy Zielonka i Szlaku Turystycznego Św. Jakuba. Wierzonka to wieś popegeerowska zaniedbana przez lata pod względem inwestycyjnym i ekonomicznym. Bardzo ważnym punktem w centrum wsi jest świetlica wiejska. Budynek wybudowany w latach 70. XX wieku w czynie społecznym przez mieszkańców, byłych pracowników Stacji Hodowli Roślin. Osoby miejscowe czują się bardzo silnie emocjonalnie związane z tym miejscem. Przez lata prowadzone były zajęcia w tzw. „Klubie Rolnika” skierowane do mieszkańców wsi. Po likwidacji Stacji Hodowli Roślin mieszkańcy dbali o w/w budynek we własnym zakresie. Po przejęciu nieruchomości przez władze lokalne od Skarbu Państwa pojawiły się nowe możliwości prowadzenia różnorodnych zajęć. Modernizacja i naprawa obiektu jest bardzo wskazana przez mieszkańców. Ze środków funduszu sołeckiego dokonano już ocieplenia jednej ściany budynku. Obecnie budynek zasilany jest prądem elektrycznym, co bardzo wpływa na koszty jego utrzymania. Podczas deszczu woda przedostaje się do pomieszczeń budynku i powoduje zawilgocenie. Obiekt wymaga dalszej naprawy i remontu, montażu oszczędnych urządzeń (np. fotowoltaiki) oraz założenia rynien. Działanie te ograniczą dalszą degradację obiektu. Napływ nowych mieszkańców spędzających aktywnie wolny czas w przestrzeni publicznej jest niewątpliwie ważny. Świetlica wiejska stanowi dla mieszkańców lokalne centrum kultury. Mieszkańcy uważają, że znajduje się ona „blisko nas”. Fakt ten mobilizuje osoby miejscowe do działania na rzecz aktywności lokalnej. W świetlicy aranżowane są spotkania i imprezy cykliczne dla mieszkańców, np. wieczorki muzyczne, konkursy, zabawy Mikołajkowe, Andrzejki. W świetlicy odbywają się zajęcia skierowane do różnych grup wiekowych – zarówno seniorów, jak i dzieci i młodzieży. W świetlicy prowadzone są zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym

	oraz szkolnym. Obiekt stanowi miejsce spotkań, aktywizacji i integracji społeczności lokalnej.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Główne założenia przedsięwzięcia to: - poprawa estetyki centrum wsi i nadanie jej wyjątkowego charakteru, co podkreśli jej rangę jako lokalnego ośrodka kultury oraz miejscowości atrakcyjnej przyrodniczo i turystycznie, - polepszenie estetyki i funkcjonalności budynku, w którym mieści się świetlica wiejska wraz z otoczeniem, - zmniejszenie kosztów zużycia energii elektrycznej na skutek montażu fotowoltaiki, - zachęta do organizowania aktywnego życia kulturalnego w miejscu zamieszkania, - podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie możliwości aktywnego uczestnictwa w zajęciach, spotkaniach, imprezach, warsztatach i szkoleniach. W ramach przedsięwzięcia planuje się remont świetlicy wiejskiej polegający m.in. na ociepleniu i pomalowaniu 3 ścian obiektu, naprawie pokrycia dachowego, wymianie okien i parapetów, montażu paneli fotowoltaicznych oraz budowie podjazdu dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Obiekt zostanie odpowiednio dostosowany do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Ponadto przewiduje się zagospodarowanie skweru przy świetlicy poprzez nasadzenia drzew owocowych, krzewów, kwiatów i usytuowanie klombów na kwiaty. Zakres przedsięwzięcia obejmuje również uporządkowanie terenu wokół świetlicy poprzez budowę rabatów i kobów. Zabiegi te wpłyną na dalszą poprawę estetykę centrum wsi Wierzonki.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie jest zlokalizowane na nieruchomości nr 13/39 (budynek świetlicy wiejskiej) i 10 (mały skwer) w miejscowości Wierzonka.
Szacowana wartość [zł]	410 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	410 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 400 [osoby/rok] ➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 400 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2026

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.7. Przebudowa węzła przesiadkowego w centrum Wierzonki
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Realizacja działań na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Sołectwo Wierzonka
Realizator	Gmina Swarzędz
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Wierzonkę cechuje bardzo niekorzystna sytuacja w zakresie połączeń komunikacji autobusowej z miastem Poznań. Mieszkańcy korzystają z komunikacji autobusowej, dojeżdżając do szkoły i pracy, na zakupy lub do lekarza. Słabą stroną miejscowości jest złe usytuowanie przystanku przesiadkowego należącego do gminy Swarzędz z przystankiem przesiadkowym umożliwiającym dojazdy do Poznania. Osoby

	miejscowe odczuwają oddalenie w odległości 30 m przystanku autobusowego dla linii gminnej od podmiejskiej. Obecnie istniejący ciąg komunikacji autobusowej jest nie dostosowany do potrzeb mieszkańców codziennie korzystających z komunikacji gminnej i powiatowej, w tym osób starszych i niepełnosprawnych. Dlatego też istnieje potrzeba przebudowy terenu, tak aby powstał jeden punkt przesiadkowy Wierzonka – Swarzędz oraz Wierzonka – Poznań. Plac, przy którym obecnie znajduje się pętla autobusowa, nie pozwala na manewr linii autobusowej gminnej, ponieważ nie ma przygotowanego odpowiedniego manewru, aby wykonać skręt autobusem. Przebudowa placu pozwoli na swobodny ruch i manewr autobusu oraz bezpieczne wsiadanie i wysiadanie z pojazdu przez pasażerów, zwłaszcza osób starszych i z niepełnosprawnościami. Mieszkańcy dostrzegają, że wystarczy jedna wiata przystankowa, z której będą korzystać pasażerowie obu linii autobusowych. W miejscowości znajduje się tylko jedna wiata przystankowa na linii Wierzonka – Poznań. Ze względu na brak odpowiedniego miejsca nie ma możliwości postawienia drugiej wiaty. Tym samym mieszkańcy muszą przemieszczać się spod wiaty na przystanek ok. 30 m dalej, aby wsiąść do autobusu. Sytuacja ta stanowi sporą przeszkodę dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami ruchu. Należy dodać, że węzeł przesiadkowy znajduje się obok budynku świetlicy wiejskiej.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest poprawa bezpiecznego korzystania z węzła przesiadkowego komunikacji gminnej i podmiejskiej. Zakres przedsięwzięcia obejmuje również przebudowę i powiększenie węzła komunikacyjnego przesiadkowego dla autobusów gminnych oraz powiatowych wraz z ułożeniem kostki brukowej lub położeniem masy bitumicznej, usytuowanego przy świetlicy wiejskiej w centrum wsi. W ramach przedsięwzięcia zakłada się umiejscowienie jednego przystanku z wiatą.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie jest zlokalizowane na nieruchomości o nr 13/39 i 10 w miejscowości Wierzonka.
Szacowana wartość [zł]	2 030 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	2 030 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Powierzchnia zmodernizowanych terenów układu komunikacyjnego – 1000 [m²]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 400 [osoby/rok] ➤ Powierzchnia układu komunikacyjnego, na którym zostało zwiększone bezpieczeństwo użytkowników ruchu - 1000 [m²]
Okres realizacji	2025-2026

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.8. Nasze Janikowo – kompleksowa modernizacja świetlicy wiejskiej
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Sołectwo Janikowo Dolne
Realizator	Gmina Swarzędz
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Działania rewitalizacyjne w Janikowie Dolnym są niezwykle potrzebne ze względu na wiele wskaźników potwierdzających degradację, zdiagnozowanych zarówno oficjalnie w „Diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Swarzędz”, jak i w zebranych przez lokalną grupę inicjatywną „Nasze Janikowo” informacjach opisowych od samych mieszkańców wsi. W zakresie zdiagnozowanym, jednym z najważniejszych wskaźników jest jedno

	z najwyższych spadków liczby ludności (6%), oraz raport wskazujący, że około 1/4 mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym. To wpisuje się w ogólnokrajową tendencję starzenia się społeczeństwa i oznacza m.in., że nie tylko zwolnił przyrost naturalny i/lub nastąpił odpływ ludności do bardziej atrakcyjnych miejsc, ale też wiele osób w Janikowie nie jest już aktywnych zawodowo. Niezależnie od kategorii wiekowej, badania przeprowadzone wśród społeczności wskazują na odczuwalny brak zajęć i możliwości spędzania czasu w sposób produktywny i interesujący, a wszelkie inicjatywy oddolne napotykają bariery związane z miejscem i wyposażeniem ogólnodostępnych obiektów. Kolejnym istotnym aspektem jest fakt, że Janikowo znajduje się na 5. miejscu pod względem liczby osób korzystających z pomocy społecznej spośród 19 miejscowości w okolicy. To wskazuje na trudną sytuację ekonomiczną i społeczną wsi, którą też potwierdzają mieszkańcy w rozmowach indywidualnych. W okresie ostatnich 10 lat zauważono spadek aktywności całej społeczności. Oferta edukacyjna świetlicy jest znikoma, ograniczona przez warunki lokalowe i finansowe. Ograniczeniu uległa działalność Koła Gospodyń Wiejskich. Warty podkreślenia jest fakt, że podczas pandemii z wiadomych przyczyn aktywność społeczności w zupełności zamarła i niestety zjawisko to jest trwałe. Modernizacja budynku świetlicy i zaoferowanie różnorodnych zajęć zdecydowanie przyczyni się do stworzenia przestrzeni dostępnej dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich zdolności fizycznych, warunków bytowych oraz wieku, wychodząc naprzeciw problemom w zakresie dostępu do wsparcia społecznego, kulturalnego, edukacyjnego, nie mówiąc już o rozwoju takich dziedzin, jak innowacyjność, ekologiczna transformacja czy partycypacja społeczna. Odpowiednio przeprowadzona modernizacja budynku pozwoli również na włączenie osób z niepełnosprawnościami oraz całe rodziny (mamy z małymi dziećmi), które do tej pory nie mogły lub mogły w ograniczonym zakresie korzystać z budynku. Zmodernizowany budynek z bogatą ofertą będzie stanowić centralny punkt wsi, wyjątkowo potrzebny do ożywienia społeczności, poprawy warunków życia mieszkańców i stworzenia perspektyw rozwoju.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje zadania mające na celu wdrożenie kompleksowych rozwiązań, prowadzących do rozwoju społecznego, środowiskowego, kulturalnego oraz zwiększenia zaangażowania lokalnej społeczności w inicjatywność oddolną, kultywowanie i ochronę dziedzictwa naturalnego z elementami zrównoważonej turystyki oraz zapewnienia bezpieczeństwa na terenie Sołectwa Janikowo Dolne, objętym programem rewitalizacji. W ramach przedsięwzięcia planuje się modernizację budynku świetlicy wiejskiej oraz terenów przyległych, w celu nadania im nowych funkcji, w tym: 1. termomodernizację i zwiększenie cyrkularności: ➤ remont/przebudowę elewacji i dachu i sufitów, ➤ wymianę i izolację podłogi, ➤ wymianę drzwi oraz dobudowę dodatkowych pomieszczeń wejściowych, w celu zatrzymywania ciepła w budynku - utworzenie dodatkowe miejsca na aktywności, ➤ zwiększenie wielofunkcyjności pomieszczeń wewnątrz, m.in. poprzez zainstalowanie ruchomej ściany działowej, pozwalającej na prowadzenie większej liczby zajęć oraz lepszego wykorzystania światła i ogrzewania, ➤ zainstalowanie systemu odzyskiwania wody opadowej do podlewania strefy zielonej, ➤ zainstalowanie paneli fotowoltaicznych w celu minimalizacji wpływu na środowisko, ➤ zainstalowanie nowych punktów świetlnych w celu zmniejszenia zużycia prądu, 2. umożliwienie dostępności budynku dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami, ➤ remont schodów (wewnętrznych/zewnętrznych) i chodników, umożliwiających dostęp do budynku, ➤ remont toalety wewnątrz budynku zgodnie z wymogami oraz instalacja

	wyposażenia typu komfortka, - poprawę bezpieczeństwa poprzez instalację monitoringu, - zakup niezbędnego wyposażenia, w tym: ➤ pakiet wyposażenia w celu przywrócenia kulturalno-edukacyjnego aspektu świetlicy, m.in. krzesła, projektor (kino/spotkania prelekcyjne); drzwi lustrzane (zajęcia sportowe/aerobik/teatralne); rozkładana scena (do użycia na zewnątrz/wewnątrz), ➤ doposażenie kuchni w piekarnik i szafki dla wsparcia reaktywacji Koła Gospodyń Wiejskich, ➤ wyposażenie nowych przestrzeni w wieszaki na ubrania, przestrzeń „czytelniczą” w fotele i szafkę na książki oraz stoły „kawiarniane”, - zagospodarowanie przyległego terenu, t.j. ➤ zwiększenie bioróżnorodności poprzez zagospodarowanie terenu przyległego częściowo na ogród edukacyjny oraz zasadzenie jak największej ilości zieleni wieloletniej, ➤ wprowadzenie małej architektury w celu przystosowania do zajęć dla dzieci najmłodszych – ogrodzony teren zielony będzie służył na zajęcia dla dzieci. Rada sołecka w Janikowie Dolnym uważa, że działania rewitalizacyjne są niezbędne. W ten sposób Janikowo Dolne z terenu zdegradowanego może rozwinąć się w wieś, która będzie na nowo tętnić życiem, stanie się miejscem kultywowania tradycji i dziedzictwa naturalnego, równocześnie rozwijając swoją innowacyjność i poczucia przynależności – jako centrum życia wsi. W ramach działań społecznych planuje się kompleksową aktywizację społeczną poprzez: ➤ zajęcia typu: spotkania seniorów, KGW, klubik malucha, ➤ warsztaty edukacyjne, m.in: eko-warsztaty (up-cycling), ➤ rękodzieło, samorozwój, Nowe Technologie, język angielski, kluby filmowe, ➤ wydarzenia kulturalne: koncerty, zajęcia muzyczne, ➤ zajęcia teatralne, ➤ zajęcia rekreacyjne: fitness, taniec. Po realizacji inwestycji zakłada się prowadzenie zajęć min. 3 razy w tygodniu, co daje min. 150 wydarzeń w roku. Rada sołecka w Janikowie Dolnym dąży do nawiązania współpracy z Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu.
Szczegółowa lokalizacja	Świetlica Wiejska w Janikowie, ul. Asfaltowa 7a, 62-006 Janikowo, gm. Swarzędz
Szacowana wartość [zł]	500 000,00 PLN; (100 000 PLN rocznie)
Środki publiczne [zł]	500 000,00 PLN; (100 000 PLN rocznie)
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba zorganizowanych wydarzeń w zmodernizowanych budynkach lub ich części – 150 [szt.] ➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 400 [osoby/rok] ➤ Liczba osób ze szczególnymi potrzebami, które są odbiorcami przedsięwzięć rewitalizacyjnych – 4 [osoby/rok]
Okres realizacji	2024-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.9. Program działań usprawniających efektywność energetyczną komunalnych budynków mieszkalnych – etap III
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy	Poprawa stanu technicznego, efektywności energetycznej i estetyki zabudowy

realizowany przez przedsięwzięcie	mieszkaniowej oraz obiektów użyteczności publicznej
Wnioskodawca	Swarzędzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., ul. Wrzesińska 13, 62-020 Swarzędz
Realizator	Swarzędzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o.
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	W niektórych rejonach gminy brakuje ogrzewania budynków mieszkalnych ze stolarką otworową o bardzo niskich wskaźnikach izolacji termicznej oraz starymi źródłami ogrzewania lokali mieszkalnych przy pomocy pieców kaflowych lub kotłów na paliwo stałe. We wszystkich budynkach znajdują się wyłącznie lokale mieszkalne.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie efektywności energetycznej komunalnego zasobu mieszkaniowego Gminy Swarzędz poprzez jego kompleksową termomodernizację. W ramach przedsięwzięcia planuje się termomodernizację budynków polegającą na ociepleniu ich elewacji w systemie mokrym lekkim, dachów płaskich styropapą oraz dachów spadzistych wełną mineralną. Ponadto zakłada się wymianę źródeł ogrzewania z pieców kaflowych i kotłów na centralne ogrzewanie etażowe na paliwo gazowe. Wymiana stolarki otworowych nastąpi według obowiązujących wymagań energetycznych. Zakres przedsięwzięcia obejmuje również ogrzewanie ciepłej wody użytkowej.
Szczegółowa lokalizacja	• Uzarzewo, ul. Kasztanowa 14 – jeden budynek • Swarzędz, ul. Bramkowa 4 z oficyną – dwa budynki • Swarzędz, ul. Zamkowa 2, 6 i 12 – trzy budynki
Szacowana wartość [zł]	2 600 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	2 600 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków – 6 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 76 [osoby/rok] ➤ Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w zmodernizowanych budynkach – 1176,39 [MWh/rok]
Okres realizacji	2024-2026

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.10. Utworzenie miejsc integracji oraz aktywizacji społecznej wraz z niezbędnymi elementami infrastruktury w centralnej części m. Swarzędz
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu, ul. Stanisława Kwaśniewskiego 1, 62-020 Swarzędz
Realizator	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Na terenie os. Zygmunta III Wazy oraz sąsiadujących terenów znajduje się niewiele miejsc integracji społeczności lokalnej. Przedsięwzięcie zakłada utworzenie niezbędnego miejsca integracji oraz aktywizacji społecznej w postaci osiedlowej świetlicy umożliwiającej organizację spotkań, prowadzenie zajęć edukacyjnych, plastycznych, artystycznych oraz ruchowych. Wnioskodawca planuje zorganizowanie dyżuru pielęgniarstwa w zależności od potrzeb mieszkańców. W tej części miasta można zauważyć deficyty w infrastrukturze drogowej, chodnikowej, oświetleniowej oraz parkingowej. Wśród infrastruktury parkingowej wskazuje się potrzebę utworzenia miejsc parkingowych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnością. Przedsięwzięcia uwzględnia zapewnienie niezbędnego, estetycznego i oświetlonego dojścia i dojazdu do mieszkań oraz wyznaczonego miejsca integracji społecznej. W centrum miasta

	obserwuje się wysoki poziom przestępczości oraz większą częstotliwość aktów wandalizmu. W związku z tym planuje się zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców oraz wspólnego mienia poprzez instalację monitoringu. Budowa placu zabaw wraz z siłownią zewnętrzną umożliwi prowadzenie prozdrowotnego stylu życia poprzez ćwiczenia i zabawę na świeżym powietrzu dla osób w każdej grupie wiekowej.
Cel i zakres przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia planuje się przekształcenie pomieszczenia gospodarczego zlokalizowanego na os. Zygmunta III Wazy w budynku nr 7 o powierzchni 28,46 m ² na świetlicę osiedlową. Budynek ten jest usytuowany poza obszarem rewitalizacji. Jednak jego bliskie położenie w pobliżu tego obszaru sprawi, że korzystać z niego będą mieszkańcy centrum Swarzędza, w tym osoby zamieszkujące w obrębie obszaru rewitalizacji, np. kamienic. Przedsięwzięcia zakłada budowę placu zabaw zintegrowanego z siłownią zewnętrzną. Zakres przedsięwzięcia obejmuje budowę lub przebudowę otaczającej infrastruktury zewnętrznej, w tym dróg osiedlowych, chodników, zatok parkingowych przystosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. Ponadto wnioskodawca przewiduje zamontowanie monitoringu oraz instalacji oświetleniowej. Projekt zakłada wyznaczenie 40 miejsc parkingowych o powierzchni użytkowej 500,0 m ² .
Szczegółowa lokalizacja	Wnioskodawca planuje realizację przedsięwzięcia w mieście Swarzędz na os. Zygmunta III Wazy w budynkach nr 1–7. Projektowana inwestycja jest usytuowana na nieruchomościach o numerze 112/9, 122/27 i 122/31 w obrębie Swarzędz. Obszar ten stanowi własność Spółdzielni Mieszkaniowej w Swarzędzu w udziale 973449/1173486. <i>Przedsięwzięcie zlokalizowane jest poza obszarem rewitalizacji, jednak ze względu na ważne funkcje społeczne i kulturalne zakłada się, że beneficjentami przedsięwzięcia będą również mieszkańcy obszaru rewitalizacji, zwłaszcza dzieci i młodzież.</i>
Szacowana wartość [zł]	800 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	640 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	160 000,00 PLN
Wskaźnik produktu	➤ Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 28,46 [m²] ➤ Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 [szt.] ➤ Liczba obiektów kultury objętych wsparciem – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów sportowo rekreacyjnych – 2 700 [osoby/rok] ➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 3 600 [osoby/rok] ➤ Liczba pracowników podmiotów gospodarczych funkcjonujących w zmodernizowanych budynkach lub ich części – 4 [osoby/rok] ➤ Długość ciągów pieszych, na których zostało podniesione bezpieczeństwo użytkowników – 300 [m] ➤ Długość ulic/dróg wewnętrznych, na których zostało podniesione bezpieczeństwo użytkowników – 130 [m] ➤ Liczba nowych lub zmodernizowanych miejsc parkingowych – 40 [szt.]
Okres realizacji	2025-2027

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.11. SKILLS – Skuteczna, kompleksowa, indywidualna lokata w lepszą samodzielność osób ze szczególnymi potrzebami bez granic wiekowych
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy	Stworzenie kompleksowej oferty usług wsparcia dla osób w trudnej sytuacji

realizowany przez przedsięwzięcie	życiowej, zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób ze szczególnymi potrzebami
Wnioskodawca	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu, ul. Stanisława Kwaśniewskiego 1, 62-020 Swarzędz
Realizator	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Przedsięwzięcie zakłada przebudowę oraz adaptację na nowe cele dwóch sąsiadujących budynków zlokalizowanych na os. Kościuszkowców nr 13 w Swarzędzu. Budynki nie znajdują się na obszarze rewitalizacji, jednak świadczenia, które będą tam realizowane dotyczą wszystkich osób ze szczególnymi potrzebami bez względu na wiek, zamieszkujących gminę Swarzędz, w tym obszar rewitalizacji. Obiekty objęte planowaną przebudową i adaptacją, to budynki handlowo-usługowe. Przedsięwzięcie zakłada stworzenie kompleksowej opieki nad dziećmi i osobami ze szczególnymi potrzebami. Optymalna opieka i pomoc specjalistyczna nad podopiecznymi powinna być skupiona w jednym miejscu, co wpłynie na poprawę efektywności działań. Na terenie Gminy Swarzędz funkcjonuje obecnie „Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Specjalnej Troski im. Leszka Grajka”, którego siedziba znajduje się w jednym z ww. obiektów. W ramach projektu przewiduje się zwiększenie zajmowanej przez Stowarzyszenie powierzchni poprzez oddanie do użytku sąsiedniego budynku oraz kompleksową rewitalizację pomieszczeń z dostosowaniem do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Przyczyni się to w znacznym stopniu do polepszenia warunków lokalowych, co skutkować będzie rozszerzeniem działalności, usprawnieniem działania całego ośrodka oraz pozwoli na kompleksowe zajęcie się podopiecznymi.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest poprawa codziennego funkcjonowania osób z niepełnosprawnościami w różnych grupach wiekowych poprzez stworzenie kompleksowej oferty usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych. W ramach przedsięwzięcia planuje się przebudowę i adaptację części obiektów handlowo – usługowych o powierzchni użytkowej wynoszącej 1 900,00 m². Przedsięwzięcie zakłada stworzenie: 1. Ośrodka wczesnej interwencji dla najmłodszych dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością, zwłaszcza: ➤ sali do rehabilitacji i ruchowej dogoterapii, ➤ sali do logoterapii, ➤ sali do integracji sensorycznej, ➤ dużej sali rehabilitacyjnej wyposażonej w specjalistyczny sprzęt, 2. Warsztatu Terapii Zajęciowej usytuowanego w Swarzędzu dla 50 uczestników, składającego się z 10 pracowni, salę relaksacyjną, gabinet psychologa i logopedy o łącznej powierzchni liczącej ok. 500,00 m². 3. Ośrodka Dziennego Pobytu dla 50 dorosłych osób niepełnosprawnych (o powierzchni wynoszącej około 200,00 m²), niekwalifikujących się do Warsztatu Terapii Zajęciowej (obiekt będzie funkcjonował obok Warsztatu Terapii Zajęciowej) 4. hostelu lub mieszkań chronionych dla 20 osób usamodzielnionych lub tych, którzy utracili rodziców 5. spółdzielni socjalnej dla 20 osób przy Warsztacie Terapii Zajęciowej, które mogłyby podjąć pracę, np. wytwarzania różnego typu upominków, przygotowania posiłków cateringowych lub wykonywanie prac porządkowych dla klientów zewnętrznych, 6. wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego dla 160 podopiecznych Stowarzyszenia oraz mieszkańców Gminy Swarzędz. Z przebudowanych i adaptowanych budynków korzystać będą mogły osoby ze szczególnymi potrzebami we wszystkich grupach wiekowych zamieszkujące różne obszary gminy Swarzędz, w tym obszarze rewitalizacji.
Szczegółowa lokalizacja	Wnioskodawca planuje realizację przedsięwzięcia w mieście Swarzędz na os. Kościuszkowców w budynku nr 13. Proponowana inwestycja jest usytuowana na nieruchomości o nr 9/1 w obrębie Swarzędz. Spółdzielnia Mieszkaniowa jest

	użytkownikiem wieczystym działki w udziale 204/400. <i>Przedsięwzięcie zlokalizowane jest poza obszarem rewitalizacji, jednak ze względu na ważne funkcje społeczne i zdrowotne związane z infrastrukturą dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz dzieci zakłada się, że beneficjentami przedsięwzięcia będą również mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</i>
Szacowana wartość [zł]	3 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	2 100 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	900 000,00 PLN
Wskaźnik produktu	➤ Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób ze szczególnymi potrzebami, które są odbiorcami przedsięwzięć rewitalizacyjnych – 300 [osoby/rok]
Okres realizacji	2025-2027

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.12. Zespół Pogodnej Jesieni przy ul. Kwaśniewskiego 1 A w Swarzędzu
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Rozwijanie infrastruktury usług wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz budownictwa mieszkaniowego z usługami wspomagającymi
Wnioskodawca	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu, ul. Stanisława Kwaśniewskiego 1, 62-020 Swarzędz
Realizator	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie dostępu osób starszych i niepełnosprawnych do placówek opiekuńczych oraz ich aktywizacja i integracja społeczna, a także podtrzymanie ich codziennego funkcjonowania i więzi rodzinnych na terenie gminy Swarzędz. Przedsięwzięcie odpowiada na takie problemy jak: ➤ postępujący proces starzenia się społeczeństwa. ➤ obniżenie jakości i ilości usług opiekuńczych dla seniorów, ➤ wzrost kosztów utrzymania gospodarstw domowych, a co za tym idzie pogorszenie sytuacji materialnej osób starszych. ➤ istniejące ograniczenia w zaspakajaniu podstawowych czynności życiowych osób starszych, ➤ zmniejszenie aktywności społecznej seniorów. Projekt zakłada budowę zespołu mieszkalno-usługowego dostosowanego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnością. Obiekty należące do przedmiotowego zespołu zapewnią jak najdłuższą samodzielność seniorom, obniżą koszty opieki i usług podtrzymujących ich zdrowie. Zapobiegają samotności osób starszych i zmniejszą ich wydatki mieszkaniowe. Ponadto zapewnią kompleksową pomoc w podstawowych czynnościach życiowych oraz wpłyną na ich jak najdłuższą aktywność społeczną. Lokalizacja zespołu pozwoli również na pozostawienie osób starszych w ich dotychczasowym środowisku zamieszkania i utrzymanie więzi z rodziną oraz z bliskimi znajomymi.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Projekt pn. „Zespół Pogodnej Jesieni” zakłada budowę dwóch budynków mieszkalnych z częścią usługową oraz podziemną halą garażową. Zespół zostanie zlokalizowany w zielonej okolicy i blisko poprzednich miejsc zamieszkania seniorów oraz przystanków komunikacji miejskiej. Ponadto w rejonie budynków znajdują się obiekty użyteczności publicznej, przychodnie zdrowia, obiekty handlowo-usługowe. Na terenie przyległym do obiektów budowlanych zaprojektowano wspólny teren

	parkowo – rekreacyjny. Dodatkowo, w poziomie parteru zostanie umieszczony zespół biurowy – administracyjny obsługi obiektu i powstanie strefa integracyjna. Natomiast w poziomie I piętra będzie działał zespół obsługi dla senioralnego użytkownika, zawierający funkcję doraźnej opieki pielęgnacyjno-medycznej. W tej części budynku planuje się utworzenie strefy domu dziennego pobytu seniora, w tym sale zajęciowe i ćwiczeń oraz świetlicę. Mieszkania zaprojektowane w obu obiektach będą posiadały udogodnienia dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnością. Oba budynki będą wyposażone w trzy windy, z czego dwie będą przystosowane dla osób z niepełnosprawnością oraz transportu chorych na noszach. Zakres przedsięwzięcia obejmuje utworzenie 64 mieszkań, w tym 35 mieszkań jednopokojowych i 29 mieszkań dwupokojowych. Na opisywanym terenie zakłada się wyznaczenie w hali garażowej 70 miejsc postojowych o powierzchni użytkowej wynoszącej 1179,21 m ² , w tym dodatkowo 69 naziemnych miejsc parkingowych o powierzchni użytkowej równej 862,5 m ² . Powierzchnia zabudowy budynków mieszkalno-usługowych wynosi zaś 1124,29 m ² .
Szczegółowa lokalizacja	Wnioskodawca planuje realizację inwestycji w mieście Swarzędzu przy ul. Kwaśniewskiego 1 A. Proponowane działanie inwestycyjne jest usytuowane na nieruchomości nr 107/209, 107/174, 106/2 i 9/6 w obrębie Swarzędz. Działka znajduje się w użytkowaniu wieczystym Spółdzielni Mieszkaniowej w Swarzędzu. <i>Przedsięwzięcie zlokalizowane jest poza obszarem rewitalizacji, jednak ze względu na ważne funkcje społeczne związane z infrastrukturą dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami zakłada się, że beneficjentami przedsięwzięcia będą również mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</i>
Szacowana wartość [zł]	30 000 000,00 PLN
Środki publiczne [zł]	24 000 000,00 PLN
Środki prywatne [zł]	6 000 000,00 PLN
Wskaźnik produktu	➤ Liczba wybudowanych lub wyremontowanych budynków mieszkalno-usługowych na obszarach miejskich – 2 [szt.] ➤ Powierzchnia terenów nowej lub odnowionej zieleni – 868 [m²]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba nowych lub zmodernizowanych miejsc parkingowych – 139 [szt.] ➤ Liczba osób mieszkających w nowo wybudowanych lub zmodernizowanych budynkach mieszkalnych – 157 [osoby/rok] ➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych przestrzeni publicznych – 2 826 [osoby/rok]
Okres realizacji	2024-2027

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.13. Aktywni bez granic – budowa wielofunkcyjnego budynku z wykorzystaniem ekologicznych technologii oraz przebudowa istniejącego pomieszczenia na świetlicę osiedlową wraz z kompleksową modernizacją infrastruktury zewnętrznej sąsiadujących osiedli w centrum Swarzędza.
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu, ul. Stanisława Kwaśniewskiego 1, 62-020 Swarzędz
Realizator	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Przedsięwzięcie jest nastawione na ożywienie aktywności społecznej i kulturalnej mieszkańców gminy, w tym zamieszkujących obszar rewitalizacji. W centrum Swarzędza brakuje miejsc, które zachęcają do wyjścia z domu i poświęcenia czasu na integrację z innymi osobami poprzez różnego rodzaju zajęcia, spotkania w klubach bądź kołach zainteresowań. Powstałe miejsce integracji w rejonie

	budynków nr 10-12 na os. Czwartaków przyczyni się do zwiększenia zaangażowania w rozwój relacji społecznych osób zamieszkujących wskazane tereny oraz mieszkańców sąsiadujących terenów zdegradowanych. Obiekt ten będzie posiadał udogodnienia dla osób niepełnosprawnych, co pozwoli im w pełni korzystać z niego oraz organizowanych w nim zajęć. Świetlica osiedlowa na os. Dąbrowszczaków zachęci dzieci i młodzież do wspólnego spędzania czasu i nawiązywania nowych znajomości. W świetlicy mogą się również odbywać zajęcia tematyczne, w zależności od potrzeb i zainteresowań mieszkańców. Place zabaw oraz siłownie napowietrzne przyczynią się do wzrostu aktywizacji ruchowej i kształtowania postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców. Modernizacja bezpośredniego otoczenia budynków mieszkalnych poprzez utworzenie infrastruktury parkingowej, a także oświetlenie i monitoring terenu przełożą się na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców oraz wzrost estetyki i funkcjonalności wskazanych osiedli.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Głównym przedmiotem zadania jest budowa wielofunkcyjnego budynku aktywności społecznej o maksymalnej powierzchni zabudowy użytkowej 400 m² z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii, co przyczyni się do obniżenia poziomu zużywanej energii elektrycznej oraz ciepłej. Nowy, parterowy obiekt będzie posiadał udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami. Projekt przewiduje wydzielone pomieszczenia, w tym jedną większą salę z zapleczem kuchennym. Pozostałe pomieszczenia będą wykorzystywane w celach społecznych m. in. na zajęcia artystyczne, plastyczne, relaksacyjne, edukacyjne oraz ruchowe dla dzieci i dorosłych. Projekt zakłada również stworzenie punktu pielęgniarskiego, punktu krwiodawstwa oraz udostępnienie sal dla „klubu seniora” oraz innych kół zainteresowań co w znacznym stopniu przyczyni się do poprawy ich warunków lokalowych i tym samym zachęci do częstszych spotkań. Jednocześnie na sąsiednim osiedlu Dąbrowszczaków planowane jest przekształcenie pomieszczenia gospodarczego w jednym z budynków i stworzenie świetlicy osiedlowej dla dzieci i młodzieży. Projekt zakłada również poprawę funkcjonalności ruchu kołowego, ruchu pieszego, nowe oświetlenie oraz monitoring wskazanych osiedli. W ramach budowy małej architektury projekt zakłada budowę 2 kompleksów placów zabaw wraz z siłowniami napowietrznymi na terenie os. Czwartaków 10-22 oraz Dąbrowszczaków 1-4. Z nowo wybudowanego budynku oraz przebudowanego pomieszczenia korzystać będą mieszkańcy zamieszkujący wskazane lokalizacje oraz osoby z sąsiadujących obszarów zdegradowanych. Projekt zakłada wyznaczenie 60 miejsc parkingowych o powierzchni użytkowej 800,0 m².
Szczegółowa lokalizacja	62-020 Swarzędz os. Czwartaków 10-22, działki o numerach ewidencyjnych 100/11, 102/23, 102/24, 102/25, 102/26, 102/27, 101/73, 101/74, 101/75, 101/76, 103/81, 103/82, 104/72, 104/73, 104/74, 105/45, 105/46, obręb Swarzędz, właściciel Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu w udziale wynoszącym 953258/1325258. 62-020 Swarzędz, os. Dąbrowszczaków 1-4, działki o numerach ewidencyjnych 95/8, 96/4, 97/42, 76/53, 94/3, 93/1, 92, 3289, 82 i 84, obręb Swarzędz, właściciel Spółdzielnia Mieszkaniowa w Swarzędzu w udziale wynoszącym 902519/1124016. <i>Przedsięwzięcie zlokalizowane jest poza obszarem rewitalizacji, jednak ze względu na ważne funkcje społeczne związane z infrastrukturą dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz dzieci zakłada się, że beneficjentami przedsięwzięcia będą również mieszkańcy obszaru rewitalizacji.</i>
Szacowana wartość [zł]	4 300 000,00 zł
Środki publiczne [zł]	3 850 000,00 zł
Środki prywatne [zł]	450 000,00 PLN
Wskaźnik produktu	➤ Budynki publiczne lub komercyjne wybudowane lub wyremontowane na obszarach miejskich – 400 [m²] ➤ Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno - zawodowej – 2 [szt.]

Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych obiektów sportowo rekreacyjnych – 5 400 [osoby/rok] ➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 7 200 [osoby/rok] ➤ Liczba pracowników podmiotów gospodarczych funkcjonujących w zmodernizowanych budynkach lub ich części – 8 [osoby/rok] ➤ Długość ciągów pieszych, na których zostało podniesione bezpieczeństwo użytkowników – 400,0 [m] ➤ Liczba nowych lub zmodernizowanych miejsc parkingowych – 60 [szt.]
Okres realizacji	2025-2030

Numer i nazwa przedsięwzięcia	P.14. Adaptacja pomieszczeń w byłej Szkole Podstawowej w Zalasewie na filię Biblioteki Publicznej
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Gmina Swarzędz
Realizator	Gmina Swarzędz
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Aktualna sytuacja filii biblioteki w Zalasewie (liczba osób korzystających z biblioteki ponad możliwości budynku) zmusza do powstania nowego miejsca dla czytelników z całej gminy Swarzędz. Obecnie budynek zajmuje powierzchnię 37m² z księgozbiorem liczącym 12336 woluminów. W budynku jest ograniczona liczba miejsc, a wszystko obsługuje jeden bibliotekarz na pełnym etacie. W 2022 r. odnotowano w tej filii 1032 czytelników, którzy odwiedzili bibliotekę 8043 razy i wypożyczyli 17339 książek. Obiekt sąsiaduje bezpośrednio z świetlicą wiejską. W budynku działa także punkt gastronomiczny. Wszyscy użytkownicy tych placówek korzystają z jednej toalety, nieprzystosowanej do osób z niepełnosprawnościami. Budynek i jego otoczenie (brak specjalnych parkingów) również jest nieprzystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Budynek cechuje zły stan techniczny i nie został jeszcze właściwie ocieplony. Remontu wymaga również sam dach budynku. Nowoczesna biblioteka, z przyjaznym wnętrzem i otoczeniem jest w Zalasewie bardzo potrzebna, bo właśnie tu mają łatwy dostęp osoby z niedalekich terenów miasta Swarzędz czy sołectw tj. Łowęcín, Sarbinowo czy Puszczykowo-Zaborze. Dla tych mieszkańców biblioteka będzie pełnić funkcje nie tylko wypożyczalni książek, ale będzie miejscem dla przeróżnych aktywności, tj. spotkania z ciekawymi ludźmi czy zajęcia warsztatowe dla dzieci i dorosłych. Blisko obecnej filii znajduje się budynek starej szkoły (wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków), który gmina planuje przeznaczyć na nowe pomieszczenie dla biblioteki. W Urzędzie przygotowano już projekt jej przebudowy. Biblioteka będzie zajmowała samodzielnie całość budynku. Razem z częścią dobudowaną będzie to ponad 220 m² powierzchni na spotkania z książką i szeroko pojętą kulturą oraz znajdujący się obok taras i duży zielony ogród.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Celem projektu jest stworzenie przyjaznego czytelnikom klimatycznego miejsca w Zalasewie w postaci filii Biblioteki Publicznej w Swarzędzu, która będzie w pełni dostępna dla wszystkich zainteresowanych, a w szczególności dla dzieci i osób ze szczególnymi potrzebami, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Filia ta pełnić będzie szeroko rozumianą działalność biblioteczną i stanowić swego rodzaju centrum kulturalne. Obiekt ma być miejscem innowacyjnym, gdzie będzie można nawiązać nowe relacje międzyludzkie. Obecnie nie można prowadzić ciekawych zajęć czy warsztatów, z uwagi na ograniczone zasoby lokalowe. Na większej przestrzeni pojawi się możliwość prowadzenia spotkań z ciekawymi ludźmi. Zajęcia

	z różnych dziedzin będą powodować to, że każdy znajdzie coś dla siebie. Powszechnie wiadomo, że wspólne pasje bardzo łączą ludzi i wywołują w nich pozytywne emocje. W ramach projektu nastąpi przebudowa oraz rozbudowa istniejącego budynku mieszkalnego po dawnej Szkole Podstawowej na Filię Biblioteki Publicznej wraz z czytelnią. Na terenie zaprojektowano częściowe utwardzenie terenu pod ścieżki piesze, pieszo-jezdnię i miejsca postojowe. Znaczna część obszaru została przeznaczona pod zieleni urządzoną. W ramach przedsięwzięcia planuje się wykorzystanie dużego ogrodu pod zajęcia dla różnych grup wiekowych. Dobudowany do budynku taras z dostępem do gniazdek sieciowych umożliwi również realizację nowych projektów jak np. kina letniego. Zakres przedsięwzięcia obejmuje wyznaczenie parkingu dla samochodów osobowych (6 sztuk, w tym 1 dla osób niepełnosprawnych) oraz rowerów. Przedsięwzięcia zakłada zachowanie historycznej bryły oraz wystroju ceglanej elewacji. Obiekt obsługiwany będzie przez dwóch pracowników obsługi. Dzięki zastosowanym rozwiązaniom ekologicznym, takim jak zbiornik retencyjny, pompa ciepła, panele fotowoltaiczne (obecny obiekt jest zaopatrywany w ciepło z pieców kaflowych i kuchni węglowych) i zielona przestrzeń, będą również miejscem przyjaznym środowisku. Wody opadowe z dachu budynku zbierane będą przez rury spustowe i odprowadzone na teren nieruchomości do podziemnego zbiornika na wody opadowe. Zbierana woda będzie wykorzystywana na cele podlewania zieleni. Obiekt będzie dostosowany do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. Rozbudowa obiektu obejmuje pełnowymiarową klatkę schodową, posadzki bez różnic w poziomach oraz dźwig z zachowaniem wymiarów minimalnych wymaganych dla kabiny dźwigu dostępnego dla osób z niepełnosprawnościami. W obiekcie zapewniono dostęp do wszystkich kondygnacji. Na terenie zaprojektowano też miejsce postojowe przystosowane do osób z niepełnosprawnością najbliżej wejścia głównego do budynku. W budynku zaprojektowano także dwa pojedyncze ustępy ogólnodostępne, bez przedsionków wydzielających od strefy komunikacji ogólnej, przystosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Na terenie biblioteki są planowane takie przedsięwzięcia społeczne i kulturalne jak: ➤ lekcje przyrody z wykorzystaniem zaprojektowanej przestrzeni ogrodowej, ➤ lekcje biblioteczne dla dzieci z okolicznych szkół podstawowych, zajęcia dla dzieci z najbliższych przedszkoli i żłobków, ➤ miejsce spotkań dla seniorów z okolicy, ➤ spotkania autorskie, ➤ spotkania z ciekawymi ludźmi, ➤ promocja twórczości mieszkańców gminy – wystawy, prelekcje. Zakres projektu obejmuje wyznaczenie 6 miejsc parkingowych, w tym 1 miejsca postojowego dla osoby z niepełnosprawnością.
Szczegółowa lokalizacja	Gmina Swarzędz planuje realizować przedsięwzięcie przy ul. Kórnickej 241 w Zalasewie. Obszar ten stanowi nieruchomość o nr 18/1 w obrębie Zalasewo.
Szacowana wartość [zł]	4 592 854,00 PLN
Środki publiczne [zł]	4 592 854,00 PLN
Środki prywatne [zł]	-
Wskaźnik produktu	➤ Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społecznej – 1 [szt.]
Wskaźnik rezultatu	➤ Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych budynków lub ich części – 10 000 [osoby/rok] ➤ Liczba zorganizowanych wydarzeń w zmodernizowanych budynkach lub ich części – 20 [szt.]
Okres realizacji	2024-2025

Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.1. Zielona integracja w Karłowicach
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Odnowa i urządzenie terenów wodno-zielonych jako miejsca spotkań, rekreacji, aktywizacji i integracji oraz edukacji ekologicznej społeczności lokalnej
Wnioskodawca	Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62 – 020 Swarzędz
Realizator	➤ Gmina Swarzędz – oczyszczenie i zagospodarowanie stawu, zagospodarowanie terenu zielonego ➤ Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu, ul. Poznańska 25, 62 – 020 Swarzędz – działania społeczne
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Karłowice to wieś popegeerowska położona na północno-zachodnich obrzeżach gminy Swarzędz. Część jej terenów stanowi własność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa (KOWRu), a część Gminy Swarzędz. Przez środek wsi przechodzi droga powiatowa. Na końcu wioski znajduje się boisko sportowe, bez żadnej infrastruktury w postaci choćby wiaty. Jego wyposażenie sportowe jest niewielkie. Centrum wsi jest zaniedbane, nie przyciąga potencjalnych nowych mieszkańców. Wśród zachowań miejscowej ludności obserwuje się brak solidarności, integracji, wzajemnej pomocy, marazm i przeświadczenie, że są zapomnianą przez wszystkich wsią. Wskazują oni, że podzieleni są zgodnie z nazwami ulic. Sami nie potrafią zmienić tego stanu rzeczy. Infrastruktura oraz kwestie własności poszczególnych części wsi nie pomagają w integracji – jest ona długa i w większości leżąca po tej samej stronie ruchliwej drogi. Spośród terenów zdegradowanych, m.in. Karłowice, znajdują się w szczególnym zainteresowaniu działających Organizatorów Społeczności Lokalnej. Aktualnie trwa diagnozowanie środowiska wsi. Mieszkańcy wprost komunikują potrzebę utworzenia dla nich miejsca spotkań, konieczności odnowienia centralnej części wsi i zadbania o bezpieczeństwo. Pozostałe wsie będące terenami zdegradowanymi posiadają swoje zadaszone miejsce spotkań w postaci działającej salki przy kościele bądź świetlicy/altanki. Mieszkańcy obserwują zmiany w innych miejscowościach wiejskich gminy pod tym względem oraz wizerunku wsi. Sytuacja ta utwierdza ich w przekonaniu o byciu zapomnianym. We wsi mieści się salka przy kaplicy. Jej stan techniczny i wizualny ocenia się jako zły. Niegdyś miała pełnić funkcję kostnicy. Salka nie posiada okien, znajduje się ona w części piwnicznej kaplicy. W salku brakuje zaplecza kuchennego i sanitarnego. Ponadto silnie daje się czuć zapach zgnilizny i grzyba. Obiekt ten nie jest wykorzystywany na spotkania integrujące. Nie daje on żadnego komfortu użytkownika. Salka stanowi własność parafii. Na terenie Karłowic nie powstała jeszcze inna salka będąca miejscem spotkań, aktywizacji i integracji mieszkańców. Mieszkańcy wskazują także, że komunikacja miejska ogranicza możliwość korzystania z oferty Gminy w zakresie usług, w tym społecznych i edukacyjnych. Poza tym chcieliby spędzać czas u siebie, bez każdorazowej konieczności przejazdu do Swarzędza. Wieś nie jest reprezentatywna i nie otrzymuje wsparcia z zewnątrz. Mieszkańcy mają ukryte zasoby ludzkie wśród swojej społeczności. Społeczność lokalna potrzebuje jednak wsparcia, a takowe jest możliwe przy posiadaniu zasobów infrastrukturalnych. Należy pobudzić aktywność mieszkańców, by w przyszłości móc stworzyć silną grupę społeczną - grupę wspomagającą siebie wzajemnie i dbającą o swoje najbliższe środowisko. Kolejnym problemem wsi jest także zły stan środowiska atmosferycznego, co związane jest z specyfiką terenów po PGdach. Wieś nie rozwija się, jednocześnie nie widać pozytywnych wzorców przemian wśród zachowań społecznych mieszkańców, a ochrona środowiska nie ma tu racji bytu. Starsi mieszkańcy wskazują ponadto, że w przeszłości w stawku łowiono ryby i wspominają to z sentymentem jako zjawisko integrujące

	społeczność lokalną.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Głównym celem jest rewaloryzacja stawu wodnego oraz jego otoczenia w Karłowicach, który będzie służył jako zaprojektowana przestrzeń zielona aktywizacji i integracji oraz rekreacji i wypoczynkowi społeczności lokalnej. W ramach przedsięwzięcia zakłada utworzenie strefy zielonej i niebieskiej oraz strefy rekreacyjnej. 1. Aby powstała strefa zielona i niebieska przy stawie wodnym, planuje się: ➤ oczyszczenie i ewentualne zmniejszenie powierzchni stawu, ➤ wyprowadzenie małego pomostu w głąb zbiornika, ➤ obsadzenie brzegów stawu roślinnością, ➤ wykarczowanie terenu wokół stawu, posadzenie drzew i krzewów (w tym miododajnych) o różnym pokroju, kolorze i nie wymagających sezonowego cięcia, ➤ pozostawienie starodrzewu, ➤ zastosowanie rozwiązań ekologicznych w zakresie nawodnienia roślin (w tym kwiatów w doniczkach), ➤ wysianie trawy, ➤ zasiedlenie stawu w następnych latach w zależności od możliwości wodnych, np. trzaskami (lub inne) z zamontowaniem informacji o ich siedlisku w tym miejscu oraz opisu gatunku. 2. W strefie rewaloryzacji przy stawie wodnym przewiduje się: ➤ zamontowanie 2 karmników, 5 budek lęgowych, 10 doniczek do kwiatów, 3 budek dla owadów, koszy na śmieci, drewnianych leżaków, ławek i niewielkiego stolika z krzesłami/ławkami wokół niego, ➤ zamontowanie trejażu z roślinnością pnącą i lampkami led zawieszonymi luźno na trejażu, zasilanymi energią słoneczną oraz regulamin użytkowania, ➤ zabezpieczenie stawu szpalerem roślin od strony drogi ➤ zamontowanie tablic opisowych ważniejszych części ogrodu dotyczących gatunków drzew, roślin, owadów i ptaków tam spotykanych ➤ umieszczenie tablicy informacyjnej zawierającej rys historyczny Karłowic. Projektowany teren będzie miejscem spotkań i integracji mieszkańców. Inwestycja poprawi wizerunek wsi, odczaruje „zapomnienie” i da mieszkańcom poczucie własnej wartości i tożsamości wśród sołectw. Poza tym przełoży się na zwiększenie aktywności społeczności lokalnej. Sami mieszkańcy poczną się również docenieni. Obiekt ten będzie oazą dla ptactwa i owadów, których wydawane dźwięki stanowią walory słuchowe także dla osób z niepełnosprawnościami. Rezultatem przedsięwzięcia będzie również ekologiczne wykorzystanie natury do zaspokojenia potrzeb mieszkańców, w tym słońca/wiatru do wytworzenia prądu i wody deszczowej do nawodnienia roślin. Działania proekologiczne zwrócą uwagę mieszkańców na konieczność dbania o środowisko i poszukiwania ekologicznych rozwiązań dla życia codziennego. Część działań zaplanowano też przy bezpośredniej współpracy mieszkańców Karłowic z Centrum Integracji Społecznej w Swarzędzu. Działania te będą polegały m.in. na wspólnym wykonaniu i zamontowaniu budek lęgowych i dla owadów, wykonaniu i pomalowaniu donic do kwiatów oraz obsadzeniu doniczek kwiatami. Wnioskodawca proponuje wyznaczenie tygodniowych dyżurów poszczególnych mieszkańców, mające na celu dbanie o czystość odnowionego terenu wodnego. Ta aktywność wzbudzi w mieszkańcach sprawczość i odpowiedzialność za przygotowane przedmioty i posadzone rośliny. Jednak najważniejszym efektem działań rewitalizacyjnych stanie się integracja osób miejscowych. Droga do stawku jest drogą prostą i wyłożoną kostką. Dlatego też osoby z niepełnosprawnością, starsze i z małymi dziećmi mają zapewniony dostęp do stawu wodnego. Ponadto wnioskodawca zapewnia udogodnienia dla osób niewidomych. W ramach przedsięwzięcia uwzględnia się stałe umiejscowienie elementów architektonicznych. Koszty inwestycji powinny uwzględniać coroczne koszenie trawy, ewentualne

	interwencje naprawcze i przycinanie szpaleru wykonywane przez CIS.
Szczegółowa lokalizacja	CUS proponują realizację przedsięwzięcia w Karłowicach przy ul. Topolowej. Proponowana inwestycja znajduje się na działce nr 10/19 o łącznej powierzchni 8 868 m ² . Działka stanowi własność Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa - KOWR. CUS uzyskał zgodę na podjęcie działań inwestycyjnych.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.2. Nasze Janikowo – modernizacja terenu sportowego i placu zabaw
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Modernizacja i poszerzanie infrastruktury usług sportu i rekreacji
Wnioskodawca	Sołectwo Janikowo Dolne
Realizator	Gmina Swarzędz
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Działania rewitalizacyjne w Janikowie Dolnym są niezwykle potrzebne ze względu na wiele wskaźników potwierdzających degradację, zdiagnozowanych zarówno oficjalnie w „Diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszary rewitalizacji Miasta i Gminy Swarzędz”, jak i w zebranych przez lokalną grupę inicjatywną „Nasze Janikowo” informacjach opisowych od samych mieszkańców wsi. W zakresie zdiagnozowanym, jednym z najważniejszych wskaźników jest jedno z najwyższych spadków liczby ludności (6%), oraz raport wskazujący, że około 1/4 mieszkańców to osoby w wieku poprodukcyjnym. To wpisuje się w ogólnokrajową tendencję starzenia się społeczeństwa i oznacza, że nie tylko zwoleń przyrost naturalny i/lub nastąpił odpływ ludności do bardziej atrakcyjnych miejsc, ale też wiele osób w Janikowie nie jest już aktywnych zawodowo. Niezależnie od kategorii wiekowej, badania przeprowadzone wśród społeczności wskazują na odczuwalny brak zajęć i możliwości spędzania czasu na zewnątrz, w sposób produktywny i interesujący, a wszelkie inicjatywy oddolne napotykały bariery związane z miejscem i wyposażeniem ogólnodostępnych obiektów. Kolejnym istotnym aspektem jest fakt, że Janikowo znajduje się na 5. miejscu pod względem liczby osób korzystających z pomocy społecznej spośród 19 miejscowości w okolicy. To wskazuje na trudną sytuację ekonomiczną i społeczną wsi, którą też potwierdzają mieszkańcy w rozmowach indywidualnych. Dzieci nie bawią się ze sobą na terenie placu zabaw. Obiekt ten jest nieprzystosowany do tego typu aktywności. Oferta edukacyjno-sportowa placu zabaw jest znikoma, ograniczona przez warunki nawierzchniowe i finansowe. Modernizacja placu zabaw i zaoferowanie różnorodnych zajęć, wydarzeń oraz przestrzeni do oddolnych inicjatyw zdecydowanie przyczyni się do stworzenia przestrzeni dostępnej dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich zdolności fizycznych, warunków bytowych oraz wieku, wychodząc naprzeciw problemom w zakresie dostępu do wysokiej jakości, spotkań plenerowych, zajęć sportowych oraz różnych, bezpłatnych form spędzania wolnego czasu na powietrzu. Odpowiednio przeprowadzona modernizacja placu zabaw pozwoli również na włączenie osób z niepełnosprawnościami oraz całe rodziny. Zmodernizowany plac zabaw z bogatą ofertą będzie stanowić, wraz ze świetlicą, centralny punkt wsi, wyjątkowo potrzebny do ożywienia społeczności, poprawy warunków życia mieszkańców i stworzenia perspektyw rozwoju.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie obejmuje zadania mające na celu wdrożenie kompleksowych rozwiązań, prowadzących do rozwoju społecznego, środowiskowego, sportowego oraz zwiększenia zaangażowania lokalnej społeczności w inicjatywność oddolną na terenie Sołectwa Janikowo Dolne, wskazanym jako zdegradowane na obszarze zwartej zabudowy mieszkaniowej. W ramach przedsięwzięcia zakłada się modernizację terenu sportowego i placu

	zabaw w Janikowie Dolnym w celu przywrócenia mu funkcji społeczno-sportowych. Szczegółowy zakres przedsięwzięcia obejmuje również: 1. wybudowanie boiska wielofunkcyjnego z nawierzchnią odzyskującą wodę, 2. wybudowanie altany pozwalającej na spotkania sąsiedzkie i inicjatywy oddolne (m.in. kino letnie), 3. zakup niezbędnego wyposażenia, w tym: ➤ pakiet wyposażenia w celu przywrócenia sportowego charakteru miejsca, m.in. piłki, rakietki, ➤ wyposażenie placu w stojaki na rowery oraz stację rowerową, która będzie przedłużeniem nowopowstałego Szlaku Czereśniowego (przebiegającego od Przystanku „Ogrodnicza” do Placu Zabaw w Kobylnicy) – szlak jest oddolną inicjatywą mieszkańców w celu krzewienia zdrowego trybu życia, redukcji spalin, popularyzacji turystyki zielonej, 4. zagospodarowanie terenu w celu wzbogacenia bioróżnorodności i minimalizacji „zabetonowania” przestrzeni poprzez m.in. zwiększenie bioróżnorodności poprzez zagospodarowanie terenu przyległego częściowo na ogród edukacyjny oraz zasadzenie jak największej ilości zieleni wieloletniej, 5. zapewnienie energooszczędnego oświetlenia w celu poprawy bezpieczeństwa, idealnie poprzez instalację lamp solarnych. Na opisywanym terenie zakłada się wyznaczenie 30 miejsc parkingowych, w tym 20 wzdłuż linii ogrodzenia i 10 naprzeciw placu. Modernizacja centrum wsi jest niezbędna, aby Janikowo Dolne z terenu zdegradowanego mogło rozwinąć się w wieś, która będzie na nowo tętnić życiem, a aktywność na zewnątrz będzie na stałe wpisana w jej krajobraz. Na terenie przewidziane są przede wszystkim inicjatywy oddolne, moderowane przez samych mieszkańców oraz działania pozwalające na wskrzeszenie Koła Gospodyń Wiejskich, takie jak festyny, spotkania sąsiedzkie itp. Po realizacji inwestycji zakłada się prowadzenie zajęć sportowych min. 4 razy w miesiącu, festynów i spotkań sąsiedzkich min. 1/miesiąc, co daje min. 60 wydarzeń w roku. Zakłada się, że przedsięwzięcie w całości lub części zostanie zgłoszone do dofinansowania jako grant w ramach projektu Regionu Rewitalizacji. Edycja 3.0 koordynowanego przez Województwo Wielkopolskie.
Szczegółowa lokalizacja	plac zabaw w Janikowie, ul. Asfaltowa, działka: 302116_5.0005.110, 62-006 Janikowo, gm. Swarzędz

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.3. Doposażenie budynku Szkoły Podstawowej nr 4 w Swarzędzu w windę i platformę dla osób z niepełnosprawnościami
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Modernizacja przestrzeni, budynków i infrastruktury dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Modernizacja budynków użyteczności publicznej w celu podniesienia ich dostępności architektonicznej
Wnioskodawca	Gmina Swarzędz
Realizator	Gmina Swarzędz
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	Szkoła Podstawowa nr 4 w Swarzędzu była budowana ok. 30 lat temu. Obiekt posiada liczne deficyty w zakresie dostępności pod względem architektonicznym, zwłaszcza w obszarze komunikacji pionowej. Najważniejszym działaniem inwestycyjnym jest zbudowanie windy i platformy umożliwiającej osobom z niepełnosprawnościami samodzielne poruszanie się po budynku na wszystkich kondygnacjach. Obecnie do szkoły uczęszcza 633 uczniów, z czego 37 uczniów jest niepełnosprawnych ruchowo, a 6 przemieszcza się na wózku. Aż 111 uczniów posiada orzeczenie o niepełnosprawności, co stanowi prawie 16% wszystkich uczniów. Liczba dzieci niepełnosprawnych oraz z orzeczeniem uczęszczających do

	szkoły z terenów objętych rewitalizacją to 31 uczniów. Dzieci są w różnym wieku. Szkoła posiada ogółem 36 oddziałów. W 27 oddziałach uczą się dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Pracownicy szkoły i rodzice/opiekunowie pomagają w przemieszczaniu się dzieci pomiędzy kondygnacjami. Dzieci są noszone po schodach. Uczniowie nie są w stanie samodzielnie dotrzeć na zajęcia bez pomocy pracowników i rodziców. Budynek wykorzystywany jest również jako miejsce zajęć dodatkowych dla dzieci i dorosłych (np. zajęcia sportowe i taneczne) oraz Szkoła Rodzenia Gemini (raz w tygodniu odbywają się zajęcia dla 20-30 ciężarnych kobiet, które mają kłopot z poruszaniem się). Szkoła także pełni funkcję 2 lokali wyborczych (łącznie przypisanych jest tu ponad 3 000 wyborców). Z uwagi na starzejące się osiedla otaczające szkołę, wyborcy korzystający ze wskazanych lokali są coraz starsi, a co za tym idzie dotknięci różnymi chorobami, w tym trudnościami w poruszaniu się - osób z niepełnosprawnością jest kilkanaście.
Cel i zakres przedsięwzięcia	Celem przedsięwzięcia jest zapewnienie pełnej dostępności w zakresie komunikacji pionowej w budynku, w którym mieści się Szkoła Podstawowa nr 4 w Swarzędzu, poprzez zastosowanie windy osobowej, platformy schodowej i dostosowanie schodów w holu głównym, które umożliwią w szczególności osobom z niepełnosprawnościami z dysfunkcją ruchu, słuchu i/lub wzroku swobodne poruszanie się po wszystkich kondygnacjach budynku. Połączenie windy, platformy i schodów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami zapewni pełną dostępność architektoniczną pionową w szkole. Poprzez poprawienie standardu architektonicznego placówki, usunięty zostanie dysonans pomiędzy wyspecjalizowanym obszarem edukacyjnym, społecznym i organizacyjnym szkoły, a warunkami budowlanymi, z jakimi musi się obecnie mierzyć. W ramach przedsięwzięcia planuje się przebudowę klatki schodowej w holu szkoły, którą zostanie poprowadzony szyb windy. Zakres przedsięwzięcia obejmuje przebudowę schodów i ich dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, szczególnie niedowidzących i niedosłyszących. Dzięki przedsięwzięciu nastąpi instalacja urządzeń i rozwiązań architektonicznych, które umożliwią dostęp do wszystkich pomieszczeń bez kolizji.
Szczegółowa lokalizacja	Zakres inwestycji obejmuje nieruchomości o nr 103/64, 103/85 i 76/64, na których znajduje się budynek Szkoły Podstawowej nr 4 w Swarzędzu. Obiekt ten znajduje się na os. Kościuszkowców 4 w mieście Swarzędzu. <i>Obiekt znajduje się poza obszarem rewitalizacji, jednak do szkoły uczęszcza wielu uczniów z niepełnosprawnością ruchu zamieszkujących sąsiednie tereny objęte obszarem rewitalizacji.</i>

Numer i nazwa przedsięwzięcia	U.4. Adaptacja budynku dworku po Szkole Podstawowej w Paczkowie wraz z odnową otaczającej go przestrzeni publicznej i parku³³
Cel podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Aktywizacja społeczna, edukacyjna i kulturalna mieszkańców obszaru rewitalizacji
Kierunek podstawowy realizowany przez przedsięwzięcie	Tworzenie atrakcyjnej infrastruktury społecznej i kulturalnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
Wnioskodawca	Sołectwo Paczkowo, Rada Sołecka wsi Paczkowo
Realizator	Gmina Swarzędz
Opis stanu istniejącego (problemów, które projekt ma rozwiązać)	W Paczkowie i okolicach brakuje terenów zieleni urządzonej służącej aktywizacji i integracji społeczności lokalnej. W centrum wsi znajduje się dworek w Paczkowie, wzniesiony w XIX wieku, Obiekt posiada częściowo budowę ryglową. Budynek ten był siedzibą rodziny Jesków. W latach 1958-2013 mieściła się tu Szkoła

³³ Park w Paczkowie (1929-30, nr rej.: 2009/A z 5.08.1985) wpisany jest do Rejestru zabytków nieruchomych woj. wielkopolskiego - stan na dzień 30 września 2022 r. (opracowanie Narodowy Instytut Dziedzictwa).

	Podstawowa. Po likwidacji szkoły budynek jest pustostanem, który ulega niszczeniu. Obiekt ten może być przeznaczony pod stworzenie Dziennego Domu Seniora dla społeczności całej gminy. Przyległy park do dworku ma już ponad 100 lat, jednak nie jest dostępny dla mieszkańców.
Cel i zakres przedsięwzięcia	W ramach przedsięwzięcia planuje adaptację dworku na Dzienny Dom Seniora dla Gminy oraz na potrzeby mieszkańców gminy Swarzędz, np. ośrodek zdrowia, poradnie lekarskie. Ponadto proponuje się odnowę terenu przyległego do dworku polegającą na zaprojektowaniu alejki, ławki, altanki oraz nasadzeniu dodatkowych drzew i krzewów. Z terenu zielonego będą mogli korzystać wszyscy mieszkańcy, w tym seniorzy i rodzice z dziećmi. Instalacja monitoringu zwiększy bezpieczeństwo korzystania z obiektu. Obok dworku przewiduje się także montaż zewnętrznej siłowni dla poprawy kondycji i sprawności seniorów. Realizacja tego zadania poprawi życie mieszkańców poprzez stworzenie komfortowych warunków do prowadzenia lokalnej działalności kulturalnej, rekreacyjnej i społecznej. Uporządkowanie terenu zielonego poprawi estetykę i wizerunek wsi. Organizacja festynów i spotkań wpłynie zaś na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich oraz umożliwi promowanie sołectwa. Przedsięwzięcie da możliwość aktywizacji i integracji różnych grup wiekowych i budowania poczucia przynależności do wspólnoty sołectkiej. Na opisywanym terenie przewiduje się organizację Plenerowego Kina Letniego i potańcówek. Obiekt ten będzie stanowił centrum edukacyjne, kulturalne i integracyjne wsi. Budynek i teren będzie dostępny dla osób ze szczególnymi potrzebami, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Zakres przedsięwzięcia obejmuje również zaprojektowanie miejsc parkingowych. Po zakończeniu inwestycji, zakłada się szereg działań społecznych, kulturalnych i edukacyjnych dla wszystkich mieszkańców, w tym seniorów. Zakres projektu obejmuje powstanie ok. 6-10 miejsc parkingowych, w tym 1 miejsca postojowego dla osoby z niepełnosprawnością.
Szczegółowa lokalizacja	Przedsięwzięcie jest zlokalizowane przy ul. Dworskiej 1 w Paczkowie. <i>Obiekt znajduje się poza obszarem rewitalizacji, jednak funkcje obiektu po zakończeniu inwestycji są niezwykle ważne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, zwłaszcza osób ze szczególnymi potrzebami, w tym seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.</i>

Uwarunkowania realizacji przedsięwzięć wynikające z innych przepisów

Zgodnie z art. 166 ust. 1. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.– dalej Prawo wodne), w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią, obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się m.in. w gminnym programie rewitalizacji. Na podstawie map zagrożenia powodziowego ustalono, że tereny położone wzdłuż wschodniego brzegu Jeziora Swarzędzkiego w granica miasta Swarzędza, *tereny rolne we wschodniej części Janikowa Dolnego wzdłuż cieku Główna, częściowo obszar Mechowo w Wierzenicy, częściowo wschodnie obrzeża Wierzenicy i Wierzonki objęte obszarem rewitalizacji*, znajdują się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszarem między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału,

- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat),
- poza obszarem, narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z art. 16 pkt 34 Prawa wodnego, stanowią obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska (o których mowa w art. 224 ww. ustawy), stanowiące działki ewidencyjne oraz pas techniczny.

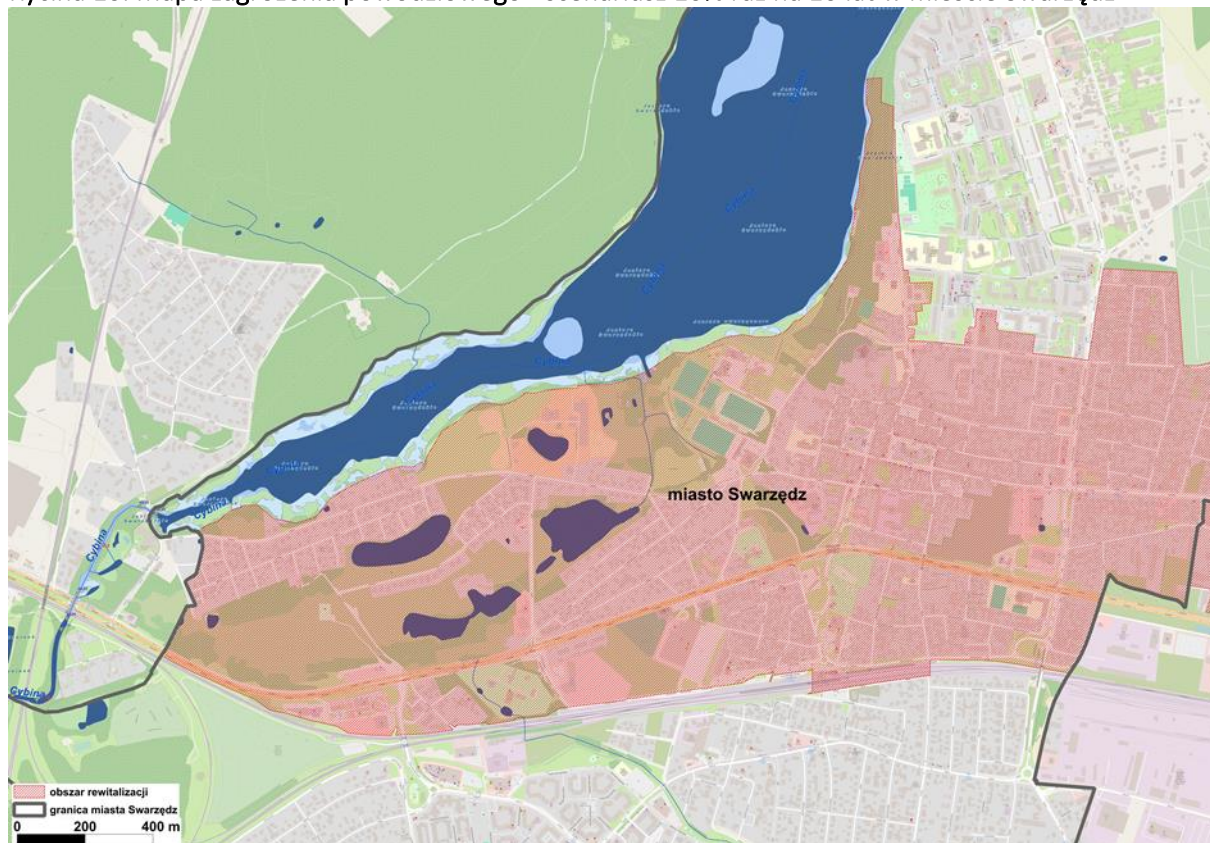
Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zapisy wynikające z przepisów odrębnych. Aby ograniczyć negatywne skutki zalania wodami powodziowymi, należy wprowadzić wytyczne zagospodarowania terenów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią w sposób zapewniający swobodny przepływ wód powodziowych m.in. poprzez:

- zakaz lokalizacji nowej zabudowy,
- wykonanie planowanych ścieżek pieszych, pieszo-rowerowych oraz pozostałej infrastruktury w sposób zapewniający odporność na długotrwałe narażenie na wysokie stany wód powodziowych, bez zmiany ukształtowania terenu (przy czym dopuszcza się niewielką makroniwelację),
- lokalizację boisk bez ogrodzeń,
- elementy małej architektury, oświetlenie (lampy), place zabaw, siłownie zewnętrzne i inne urządzenia zaprojektowane w sposób umożliwiający szybki demontaż i usunięcie z obszaru szczególnego zagrożenia powodzią,
- w przypadku lokalizacji wiaty dopuszcza się jedynie jako zadaszenia, bez ścian, trwale związane z gruntem,
- lokalizowanie tymczasowych obiektów budowlanych niezwiązanych trwale z gruntem na okres 180 dni – zgodnie z przepisami odrębnymi,
- kontroli właściciela/zarządcy obiektu na bieżąco sytuacji hydrologicznej, a w przypadku nadejścia wezbrania niezwłoczne usunięcie infrastruktury z obszarów zagrożonych powodzią,
- zakaz zmiany ukształtowania terenu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Jednym z aspektów ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzi. Ważne jest, aby na zagrożonym obszarze prowadzić racjonalną politykę w zakresie planowania przestrzennego w odniesieniu do występującej charakterystyki zagrożenia powodziowego.

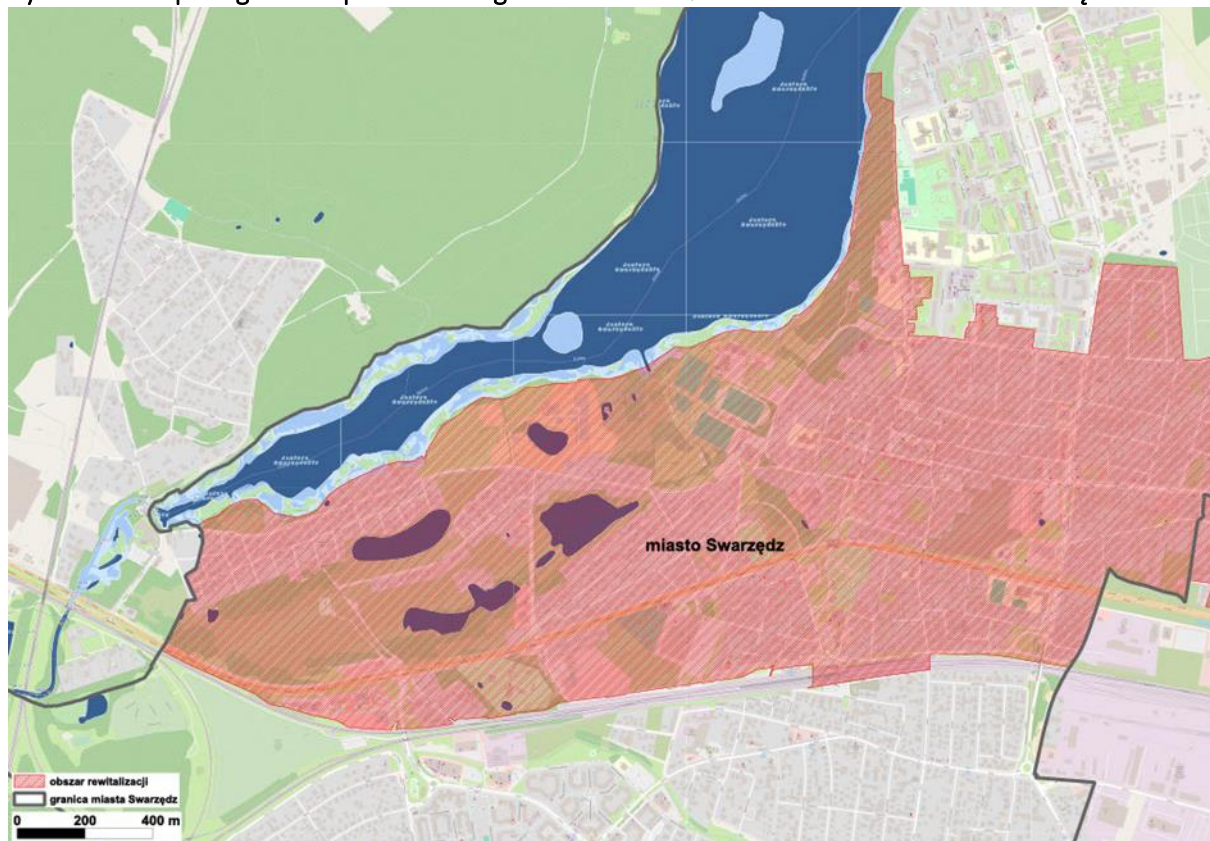
*W rejonie wsi Uzarzewo, Kobylnica, Katarzynki, Jasin, Łowęcin, Sarbinowo i Puszczykowo-Zaborze nie występuje **zagrożenie powodziowe**.*

Rycina 10. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 10% raz na 10 lat w mieście Swarzędz

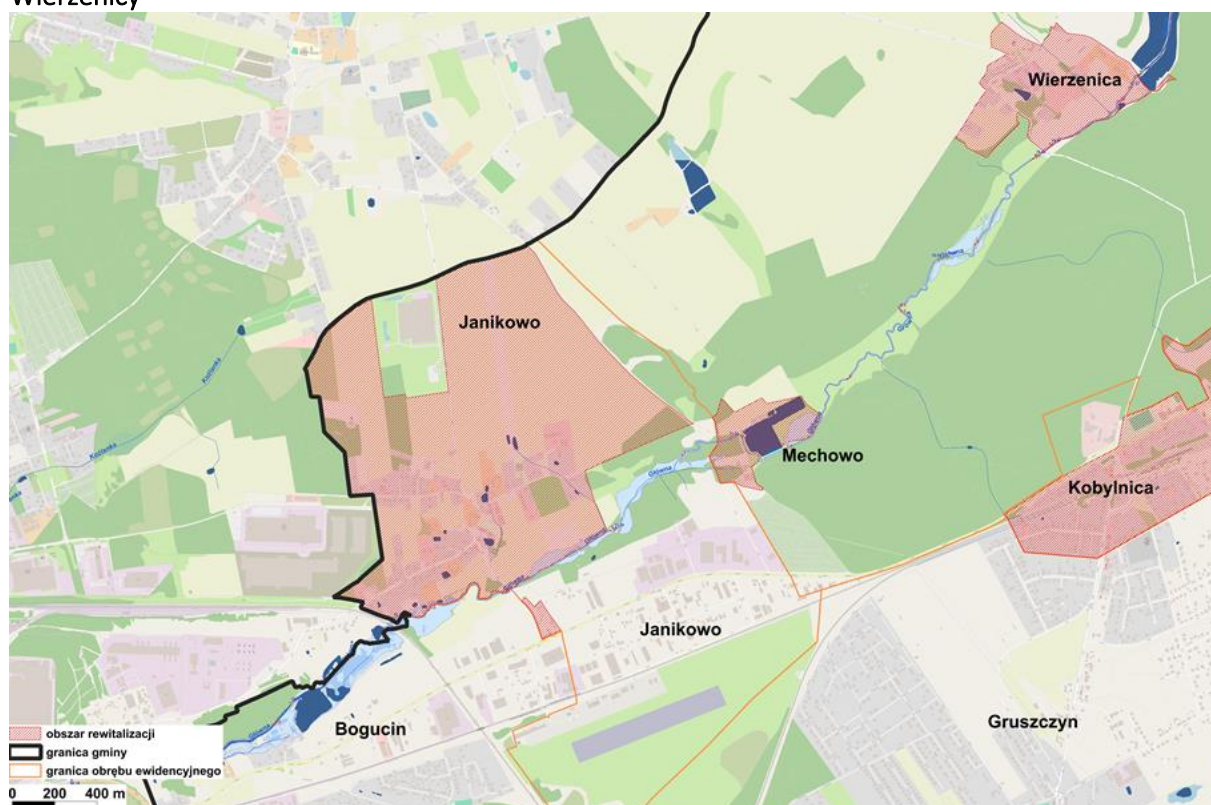
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS

Rycina 11. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 1% raz na 100 lat w mieście Swarzędz

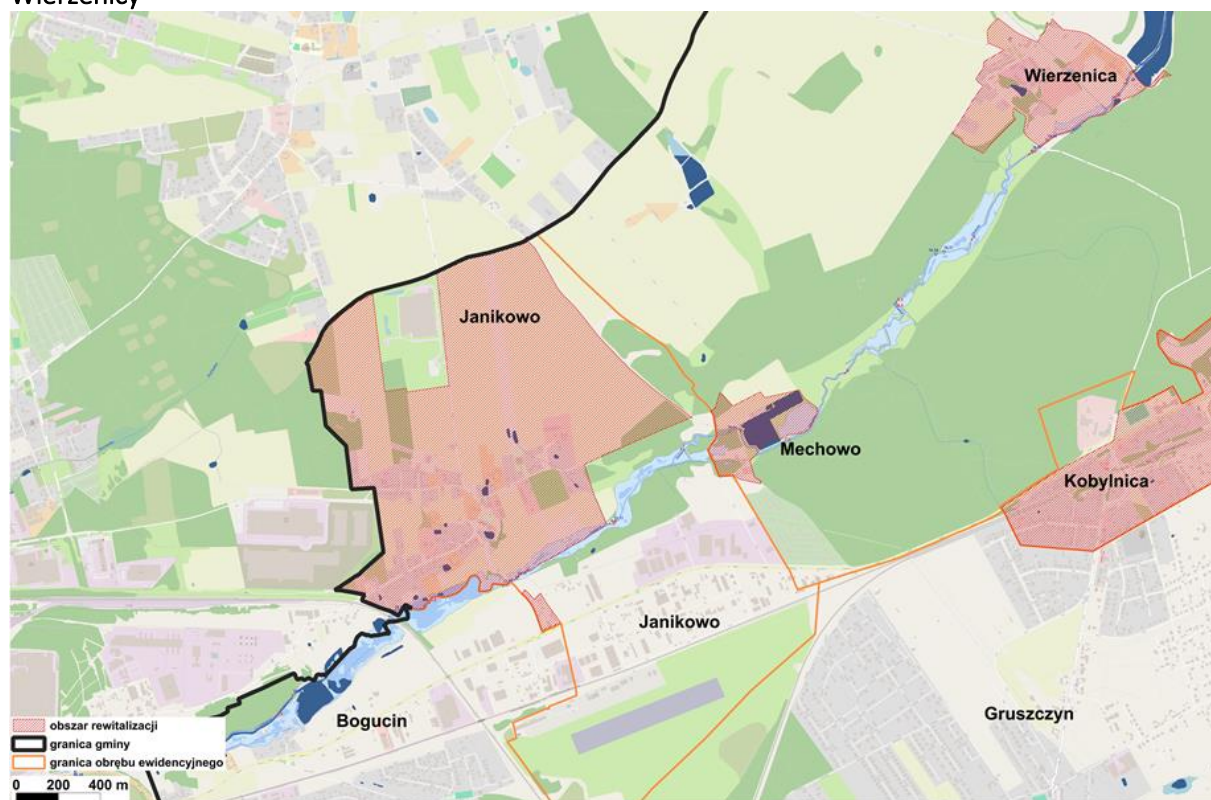
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS

Rycina 12. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 10% raz na 10 lat w rejonie Janikowa i Wierzenicy

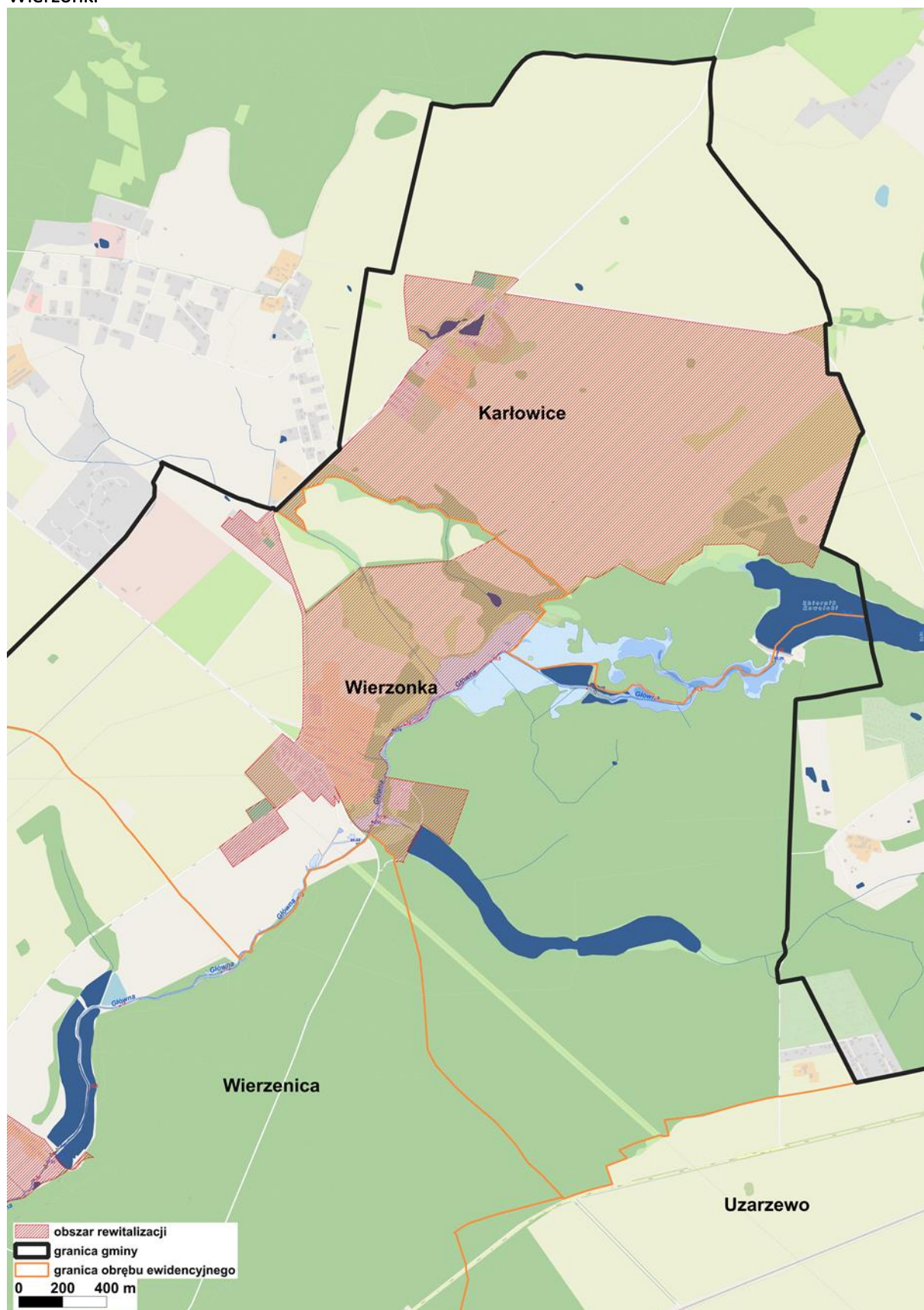
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS

Rycina 13. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 1% raz na 100 lat w rejonie Janikowa i Wierzenicy

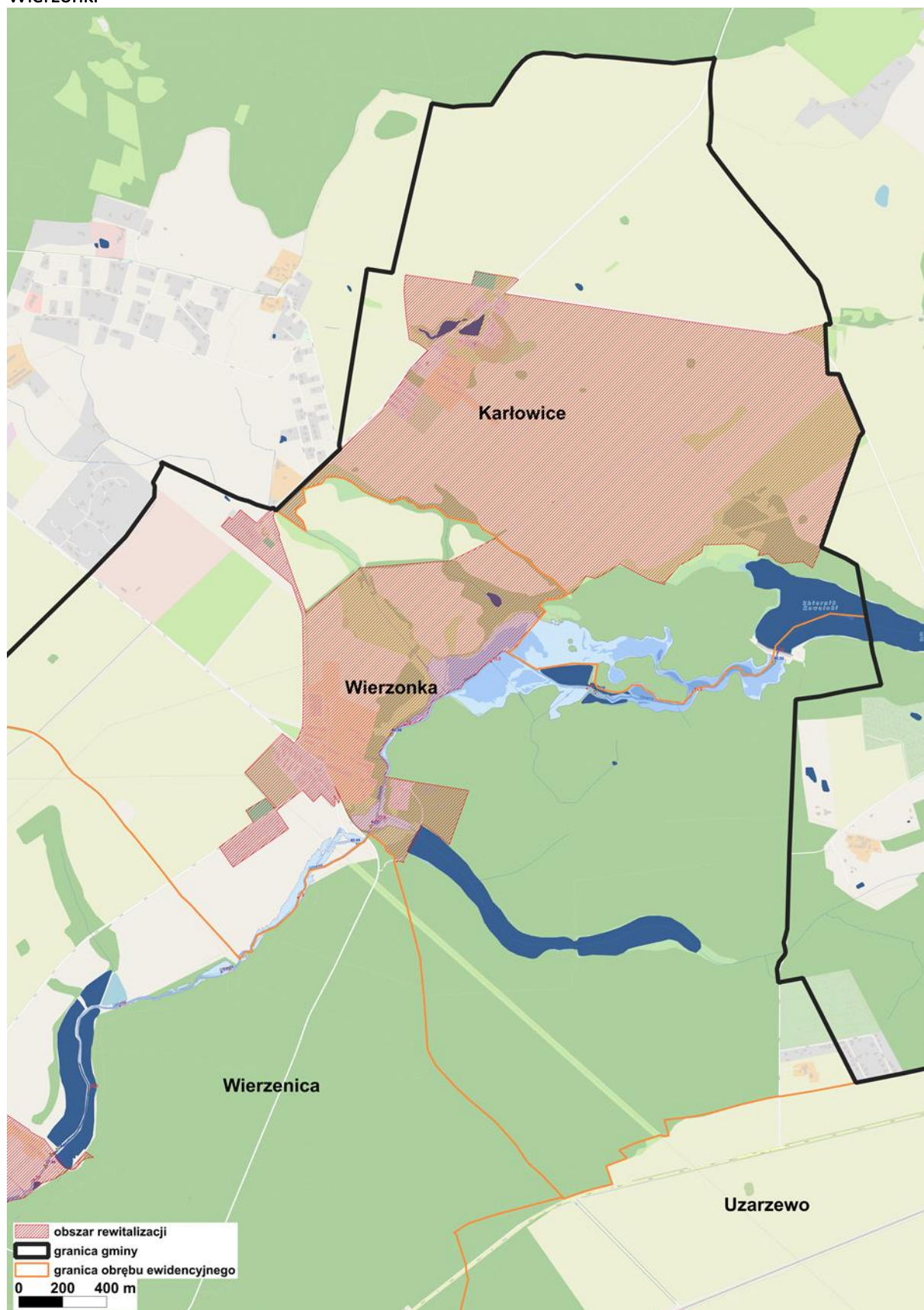
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS

Rycina 14. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 10% raz na 10 lat w rejonie Karłowic i Wierzonki

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS

Rycina 15. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 1% raz na 100 lat w rejonie Karłowic i Wierzonki

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS na podstawie wtyczki Wody Polskie – BAZA WMS

9. Szacunkowe ramy finansowe

Poniżej zostały przedstawione ramy finansowe przedsięwzięć ujętych w niniejszym Programie poprzez prezentację ich szacunkowej wartości, lat realizacji oraz planowanego/możliwego źródła finansowania.

Środki własne Gminy Swarzędz, jej jednostek organizacyjnych i spółek komunalnych oraz środki z funduszy europejskich i innych funduszy zewnętrznych należą do środków publicznych. Podstawowym źródłem finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków unijnych będzie program Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027. Inne środki finansowe na przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji stanowić mogą: publiczne środki krajowe, środki bezzwrotne z budżetu UE, środki prywatne (łącznie z tymi pozyskanymi ze źródeł zwrotnych), inne mechanizmy (np. Norweski Mechanizm Finansowy, mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Szwajcarsko-Polski Program Współpracy itd.)

Tabela 18. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć podstawowych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Szacowana wartość [zł]	Środki publiczne [zł]	Środki prywatne [zł]	Okres realizacji
P.1. Młodzież przyszłości gminy	1320000,00	1320000,00	0,00	2024-2030
P.2. Działania integrujące i aktywizujące społeczność w sołectwach Karłowice Wierzonka, Wierzenica	30000,00	30000,00	0,00	2024-2030
P.3. Aktywni mieszkańcy	600000,00	600000,00	0,00	2025-2030
P.4. Budowa świetlicy wiejskiej w Karłowicach wraz z zagospodarowaniem otoczenia	2000000,00	2000000,00	0,00	2024-2030
P.5. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Wierzonce, gmina Swarzędz	17500000,00	17500000,00	0,00	2024-2026
P.6. Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Wierzonce wraz z otoczeniem	410000,00	410000,00	0,00	2025-2026
P.7. Przebudowa węzła przesiadkowego w centrum Wierzonki	2030000,00	2030000,00	0,00	2025-2026
P.8. Nasze Janikowo – kompleksowa modernizacja świetlicy wiejskiej	500000,00	500000,00	0,00	2024-2030
P.9. Program działań usprawniających efektywność energetyczną komunalnych budynków mieszkalnych – etap III	2600000,00	2600000,00	0,00	2024-2026
P.10. Utworzenie miejsc integracji oraz aktywizacji społecznej wraz z niezbędnymi elementami infrastruktury w centralnej części m. Swarzędz	800000,00	640000,00	160000,00	2025-2027
P.11. SKILLS – Skuteczna, kompleksowa, indywidualna lokata w lepszą samodzielność osób ze szczególnymi potrzebami bez granic wiekowych	3000000,00	2100000,00	900000,00	2025-2027
P.12. Zespół Pogodnej Jesieni przy ul. Kwaśniewskiego 1 A w Swarzędzu	30000000,00	24000000,00	6000000,00	2024-2027
P.13. Aktywni bez granic – budowa wielofunkcyjnego budynku z wykorzystaniem ekologicznych technologii oraz przebudowa istniejącego pomieszczenia na świetlicę osiedlową wraz z kompleksową modernizacją infrastruktury zewnętrznej sąsiadujących	4300000,00	3850000,00	450000,00	2025-2030

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030

osiedli w centrum Swarzędza.				
P.14. Adaptacja pomieszczeń w byłej Szkole Podstawowej w Zalasewie na filię Biblioteki Publicznej	4592854,00	4592854,00	0,00	2024-2025
ŁĄCZNIE	69682854,00	62172854,00	7510000,00	2024-2030

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zebranych danych wnioskodawców

10. Mechanizm integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Analiza komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania. Wynika to także z art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy o rewitalizacji. Komplementarność w każdym z tych wymiarów ukazuje sposób zintegrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowane działania. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w GPR tworzą wiązkę zintegrowanych ze sobą działań pod względem problemów obszaru rewitalizacji, które rozwiązują, przestrzeni, w której są realizowane, procedur zarządzania ich wdrażaniem, źródeł finansowania oraz odniesieniem do wcześniej realizowanych działań. W kolejnych punktach przedstawiono komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych w poszczególnych wymiarach.

Komplementarność przestrzenna przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w niniejszym programie oznacza, że przy ich formułowaniu wzięto pod uwagę miejsce planowanej realizacji w różnych częściach obszarów rewitalizacji. Efektem takiego podejścia będzie oddziaływanie zrealizowanych przedsięwzięć na cały obszar rewitalizacji (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), choć wiele przedsięwzięć rewitalizacyjnych można zlokalizować w konkretnym miejscu, ponieważ tam na przykład będą realizowane projekty edukacyjne, adaptowany będzie budynek pod cele kulturalne, itp. W celu zapewnienia komplementarności przestrzennej Gminnego programu rewitalizacji przedsięwzięcia zostały zlokalizowane na całym obszarze rewitalizacji, ze szczególną koncentracją jednak na obszarach, które są kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji w Gminie Swarzędz. Rozkład przestrzenny przedsięwzięć został zaprezentowany w rozdziale „Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji”.

Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegać będzie na ich dopełnieniu tematycznym. W rezultacie zrealizowane przedsięwzięcia będą oddziaływać na cały obszar rewitalizacji zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej lub technicznej. Każdemu z celów rewitalizacji odnoszących się do ww. sfer przyporządkowano kierunki działań, które będą realizowane za pomocą przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Każde przedsięwzięcie może zostać przyporządkowane podstawowemu kierunkowi działań (wymieniono je w opisach przedsięwzięć), które realizuje. Wiele przedsięwzięć można również przyporządkować kierunkom działań, które będą realizowane pośrednio. Realizacja przedsięwzięć, za pomocą których rozwiązywane są te same lub powiązane problemy obszaru rewitalizacji, pozwoli na osiągnięcie efektu synergii. W tabeli poniżej ukazano, które kierunki działań są realizowane przez poszczególne przedsięwzięcia. **Kolorem pomarańczowym zaznaczono kierunek podstawowy dla przedsięwzięcia, a żółtym kierunki realizowane pośrednio.** Przedsięwzięcia, które realizują te same kierunki działań, wykazują się dużym stopniem komplementarności. Wskazano powiązanie pomiędzy przedsięwzięciami, które m.in. przyczyniają się do wzmocnienia więzi społecznych, podniesienia poziomu kapitału społecznego i intelektualnego, rozwoju terenów zieleni, modernizacji przestrzeni i budynków itd.

Tabela 19. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Cele kierunku nr 1								Cele kierunku nr 2					
	1.1.	1.2.	1.3.	1.4.	1.5.	1.6.	1.7.	1.8.	2.1.	2.2.	2.3.	2.4.	2.5.	2.6.
Przedsięwzięcia rewitalizacyjne podstawowe														
P.1. Młodzież przyszłością gminy														
P.2. Działania integrujące i aktywizujące społeczność w sołectwach Karłowice Wierzonka, Wierzenica														
P.3. Aktywni mieszkańcy														
P.4. Budowa świetlicy wiejskiej w Karłowicach wraz z zagospodarowaniem otoczenia														
P.5. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Wierzonce, gmina Swarzędz														
P.6. Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Wierzonce wraz z otoczeniem														
P.7. Przebudowa węzła przesiadkowego w centrum Wierzonki														
P.8. Nasze Janikowo – kompleksowa modernizacja świetlicy wiejskiej														
P.9. Program działań usprawniających efektywność energetyczną komunalnych budynków mieszkalnych – etap III														
P.10. Utworzenie miejsc integracji oraz aktywizacji społecznej wraz z niezbędnymi elementami infrastruktury w centralnej części m. Swarzędz														
P.11. SKILLS – Skuteczna, kompleksowa, indywidualna lokata w lepszą samodzielność osób ze szczególnymi potrzebami bez granic wiekowych														
P.12. Zespół Pogodnej Jesieni przy ul. Kwaśniewskiego 1 A w Swarzędzu														
P.13. Aktywni bez granic – budowa wielofunkcyjnego budynku z wykorzystaniem ekologicznych technologii oraz przebudowa istniejącego pomieszczenia na świetlicę osiedlową wraz z kompleksową modernizacją infrastruktury zewnętrznej sąsiadujących osiedli w centrum Swarzędza														
P.14. Adaptacja pomieszczeń w byłej Szkole Podstawowej w Zalasewie na filię Biblioteki Publicznej														
Pozostałe dopuszczalne przedsięwzięcia rewitalizacyjne														
U.1. Zielona integracja w Karłowicach														
U.2. Nasze Janikowo – modernizacja terenu sportowego i placu zabaw														
U.3. Doposażenie budynku Szkoły Podstawowej nr 4 w Swarzędzu w windę i platformę dla osób z niepełnosprawnościami														
U.4. Adaptacja budynku dworku po Szkole Podstawowej w Paczkowie wraz z odnową otaczającej go przestrzeni publicznej i parku														

Źródło: Opracowanie własne

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który umożliwi efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz komplementarność i spójność procedur.

W tym celu określając system zarządzania i monitoringu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024 - 2030 starano się ściśle związać go z systemem zarządzania określonym w przyjętej Strategii Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2021-2030, w odniesieniu do której GPR jest programem operacyjnym. Dzięki temu zapewniona zostanie przejrzystość i koordynacja prowadzonej polityki rozwoju gminy na różnych poziomach operacyjnych, zapewniając tym samym realne osadzenie polityki rewitalizacyjnej w pakiecie działań strategicznych prowadzonych przez gminę. Wysoki poziom elastyczności systemu zarządzania projektami rozwojowymi dostosowany do bieżących uwarunkowań wewnętrznych, możliwości budżetowych, jak i dynamicznie zmieniającej się sytuacji politycznej, gospodarczej i społecznej w otoczeniu gminy zapewnia wysoką efektywność procesu inwestycyjnego i jego odpowiedzialne (finansowo i organizacyjnie) wdrażanie.

System zarządzania Programem opiera się o etapy wdrażania i monitorowania założeń dokumentu. W proces ten zostaną włączone instytucje publiczne, w szczególności Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu, jednostki organizacyjne i spółki komunalne gminy, a także partnerzy społeczni i gospodarczy oraz osoby prywatne.

W ramach monitoringu realizacji programu zespół odpowiedzialny za wdrażanie GPR koordynowany przez Wydział Pozyskiwania Funduszy Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz podejmie współpracę z wykonawcami poszczególnych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Odpowiednie zaangażowanie członków zespołu przyczyni się do utrzymania ciągłej pieczy nad realizacją założeń dokumentu. Wykonawcy będą informować zespół o postępach prac i osiągniętych rezultatach. Monitoring i ocena realizacji całego programu będą raportowane, a raporty będą podlegać ocenie.

Komplementarność międzyokresowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegać będzie na kontynuacji działań realizowanych w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024 - 2030. Obecny obszar rewitalizacji jest w 90% powierzchniowo zbieżny z obszarem wskazanym w Lokalnym Programie Rewitalizacji Swarzędz na lata 2017-2023 w granicach miasta Swarzędz, dlatego należy uznać, że przyjęte założenia programowe i określone przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024 – 2030 są częściowo kontynuacją procesu rewitalizacji miasta Swarzędz w zakresie terytorium, na którym prowadzony jest proces rewitalizacji. Tereny wiejskie włączone do obszaru rewitalizacji obejmują część zamieszkałą i jej bezpośrednie otoczenie, głównie w północno-zachodniej i północnej części gminy. Wśród miejscowości wiejskich do tego obszaru włączono m.in. Karłowice, Wierzonkę, Wierzenicę. Wsie te były zakwalifikowane również do obszaru rewitalizacji wcześniej w Lokalnym Programie Rewitalizacji Swarzędza na lata 2017-2023. Ponadto obszar ten w GPR obejmuje Uzarzewo, Kobylnicę i Katarzynki, Janikowo Dolne, Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze, Łowęcin, Jasin. Należy dodać, że w miejscowości Karłowice, Wierzenica i Wierzonka planuje się kontynuować działania społeczne adresowane do mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, starszych, wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto przewiduje się modernizację lub budowę świetlic wiejskich na cele aktywizacji społecznej, kulturalnej i edukacyjnej. W centrum Swarzędza zakłada się dalszą termomodernizację zasobów mieszkaniowych przez Swarzędzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego. W związku z tym można ocenić, że w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024–2030 określono politykę rewitalizacji będącą jednocześnie kontynuacją procesów

rewitalizacyjnych rozpoczętych w poprzednim okresie programowania rewitalizacji i rozszerzeniem działań rewitalizacyjnych na inne obszary tematyczne – zgodne z aktualnie zgłaszanymi potrzebami.

Komplementarność międzyokresowa pomiędzy dotychczas prowadzonym procesem rewitalizacji i procesem planowanym w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024 – 2030 roku zachodzi również na poziomie systemu zarządzania realizacją programu. Rolę koordynatora GPR dalej pełni Wydział Pozyskiwania działający w strukturach Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu, który będzie odpowiedzialny za zbieranie niezbędnych danych i informacji o poczynionych inwestycjach, prowadzenie monitoringu programu rewitalizacji, koordynowanie badania ewaluacyjnego, organizowanie i prowadzenie działań partycypacyjnych związanych z rewitalizacją na terenie miasta, upowszechnianie wiedzy o istocie rewitalizacji wśród wszystkich interesariuszy procesów rewitalizacji, prowadzenie dokumentacji i obsługi administracyjnej powołanego przed uchwaleniem dokumentu Komitetu Rewitalizacji.

Komplementarność źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegać będzie na umiejętnym łączeniu wsparcia z różnych źródeł finansowania, z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Zakłada się współfinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych m.in. ze środków europejskich, w tym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, ze środków krajowych, w tym z budżetów samorządów terytorialnych, ich jednostek i spółek, z dostępnych środków rządowych, w tym funduszy celowych, z komercyjnych instrumentów bankowych, a także ze środków prywatnych projektodawców. Prowadzone będą działania zachęcające inwestorów prywatnych do włączenia się w proces rewitalizacji i udział w finansowaniu projektów.

11. Podsumowanie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Rozdział zostanie uzupełniony po etapie opiniowania i uzgadniania projektu GPR.

12. Uspółecznienie

Partycypacja społeczna Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030 rozumiana jako proces będzie realizowana na etapie przygotowania programu i jego aktualizowania oraz na etapie realizacji, w tym oceny programu. Należy dodać, że na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz <https://swarzedz.pl/index.php?id=394> stworzono zakładkę służącą publikowaniu komunikatów nad trwającymi etapami prac związanego z wyżej wymienionym dokumentem.

Przedstawiony schemat ukazuje rolę partycypacji jako cykliczne uczestnictwo w procesie rewitalizacji. Udział społeczeństwa powinien być zapewniony przy identyfikacji kluczowych problemów i potrzeb oraz projektów rewitalizacyjnych. Po uchwaleniu programu i rozpoczęciu wdrażania projektów rewitalizacji partnerzy społeczni są bezpośrednio włączani w realizację projektów, pośrednio uczestniczą w konsultowaniu szczegółowych rozwiązań proponowanych w projektach rewitalizacyjnych lub stają się głównymi odbiorcami realizowanych działań i z tego punktu widzenia uczestniczą w procesie rewitalizacji. Ważną rolę odgrywa partycypacja także na etapie monitorowania i oceny efektów podejmowanych działań.

Włączanie społeczeństwa w tworzenie Gminnego Programu Rewitalizacji odbywało się na wszystkich etapach tworzenia dokumentu, zarówno w trakcie przeprowadzania diagnozy, jak i budowania GPR. Poniżej opisano działania w rozbiciu na etapy, których dotyczyły.

I etap – diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta i gminy Swarzędz

Miasto w oparciu o pozyskane dane statystyczne opracowało i przedłożyło pod konsultacje projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Podstawą do wyznaczenia tych obszarów jest „Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta i Gminy Swarzędz”. Informacja o konsultacjach została zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz. Ponadto informacja ta została umieszczona na stronie internetowej Urzędu <https://swarzedz.pl/index.php?id=394>.

Na podstawie art. 6 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz.485 ze zm.) Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz ogłosił rozpoczęcie na terenie Gminy Swarzędz konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Swarzędz. Konsultacje miały na celu zebranie opinii i uwag interesariuszy rewitalizacji, dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Swarzędz wraz z załącznikami graficznymi. Konsultacje społeczne zostały przeprowadzone w okresie od dnia 23 listopada 2023 r. do dnia 29 grudnia 2023 r. do godz. 15:00 w formie:

- zbierania uwag w postaci papierowej (korespondencyjnie na adres: *Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu ul. Rynek 1, 62-020 Swarzędz*),
- zbierania uwag w formie elektronicznej za pomocą poczty elektronicznej i na adres *fundusze@swarzedz.pl* oraz z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego udostępnionego w dniu rozpoczęcia konsultacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Swarzędz (<https://bip.swarzedz.pl/>). Termin na składanie uwag w postaci papierowej lub elektronicznej wyznaczono od dnia 23 listopada 2023 r. do dnia 29 grudnia 2023 r. do godz. 15:00.
- otwartego spotkania konsultacyjnego w dniu 7 grudnia 2023 r., od godz. 10:00 w trybie on-line. Link do spotkania on-line zaplanowano udostępnić po uprzednim zgłoszeniu woli udziału w spotkaniu do dnia 6 grudnia 2023 r. na adres email *fundusze@swarzedz.pl*.
- ankiety przeprowadzonej w formie on-line, udostępniona do wypełnienia od dnia 6 grudnia 2023 r. do dnia 20 grudnia 2023 r. w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Swarzędz pod adresem <https://bip.swarzedz.pl/>,
- zbierania uwag ustnie w terminie trwania konsultacji w dni robocze, w godz. 8.00 –15.00, w Wydziale Pozyskiwania Funduszy (pok. 309) albo telefonicznie pod numerem: tel. 61 828 08 11.

Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Swarzędz wraz z załącznikami graficznymi oraz projekty dokumentów uwzględniających zmiany wprowadzone w wyniku konsultacji były dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Swarzędz pod adresem <https://bip.swarzedz.pl/> oraz na żądanie osób zainteresowanych w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu. Ogłoszenie podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie w BIP Gminy Swarzędz pod adresem <https://bip.swarzedz.pl/> oraz na stronie internetowej Gminy Swarzędz pod adresem <https://swarzedz.pl/>. Ponadto, ogłoszenie podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu, poprzez wywieszenie w widocznym miejscu; na terenie objętym dokumentem poddawany konsultacjom oraz poprzez publikację w prasie, tj. Tygodnik Swarzędzki. Po zakończeniu konsultacji społecznych przedstawiono raport podsumowujący przebieg konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Swarzędz. Dokument ten opublikowano w BIP oraz udostępniano do przeczytania na żądanie osób zainteresowanych w siedzibie Urzędu. W czasie trwania konsultacji społecznych projektu uchwały zgłoszono uwagę w pięciu punktach, która nie została uwzględniona. W związku z powyższym projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Swarzędz nie podlegał zmianom.

Podczas sesji Rady Miejskiej w Swarzędzu, która miała miejsce 30 stycznia 2024 r., podjęto uchwałę nr nr LXXXII/860/2024 w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie

Gminy Swarzędz. Uchwałę ogłoszono w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wielk. z 2024 r. poz. 1847).

II etap – przygotowanie do opracowania projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

W dniu 26 marca 2024 r. Rada Miejska w Swarzędzu podjęła uchwałę nr LXXXV/880/2024 w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030. Podjęcie niniejszej uchwały jest konsekwencją przyjęcia Uchwały LXXXII/860/2024 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 30 stycznia 2024 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Swarzędz (Dz. Urz. Woj. Wielk. z 2024 r. poz. 1847). Jednocześnie na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 278) Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz ogłosił informację o podjęciu przez Radę Miejską w Swarzędzu uchwały nr LXXXV/880/2024 z dnia 26.03.2024 r. o przystąpieniu do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030. Ogłoszenie podano do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu przy ul. Rynek 1 oraz poprzez wywieszenie w widocznym miejscu na tablicy ogłoszeń przed wejściem do budynku Urzędu. Ponadto ogłoszenie podano do publicznej wiadomości poprzez publikację w prasie, tj. w Tygodniku Swarzędzkim, oraz zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Swarzędz pod adresem <https://bip.swarzedz.pl/> i na stronie internetowej Gminy Swarzędz pod adresem <https://swarzedz.pl/>.

W dniu 17 kwietnia ogłoszono nabór projektów rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji i trwał do 13 maja 2024 r. *Wnioskodawcami przedsięwzięć mogli być (prócz Gminy Swarzędz) m.in.: instytucje kultury, powiat, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, kościoły i związki wyznaniowe, partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe, podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji), rady sołeckie, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, przedsiębiorcy, itp.* Informacja o naborze przedsięwzięć rewitalizacyjnych została wysłana pocztą internetową do sołtysów oraz kierowników poszczególnych wydziałów oraz jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz. W komunikacie zwrócono uwagę, że osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej (czyli osoby prywatne) nie mogą być realizatorami projektów i nie mogą ubiegać się o dofinansowanie. Osoby prywatne zostały poinformowane, że mogą natomiast korzystać ze wsparcia w sposób pośredni - zgłaszając pomysły projektów rewitalizacyjnych, z których efektów będą korzystać jako grupa docelowa. Wypełnione karty projektów można było dostarczyć do Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu wybraną formą:

- elektronicznie w formie edytowalnej na adres email: fundusze@swarzedz.pl,
- osobiście w Kancelarii Urzędu lub listownie na adres: Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu, ul. Rynek 1, 62-020 Swarzędz (do dnia 13.05.2024 r. w godzinach funkcjonowania Urzędu).

W dniu 30 kwietnia 2024 r. o godz. 17:00 zostało zorganizowane szkolenie dla osób/podmiotów, które były zainteresowane złożeniem kart przedsięwzięć. Jego celem stało się wsparcie wnioskodawców w procesie przygotowania pomysłów na przedsięwzięcia. Chętni do udziału w szkoleniu mogli zgłosić się do 29 kwietnia 2024r. do godz. 15:00 pod adresem fundusze@swarzedz.pl. Na podstawie zgłoszenia w dniu szkolenia przesłano link aktywacyjny do platformy szkoleniowej (ZOOM). W tym samym dniu zaplanowano szkolenie dla interesariuszy wewnętrznych. Informacja o szkoleniu zewnętrznym i

wewnętrznym została wysłana pocztą internetową do sołtysów oraz kierowników poszczególnych wydziałów oraz jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Swarzędz.

13. Opis struktury zarządzania

Nad prawidłowym przebiegiem wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024–2030 roku będą czuwać pracownicy merytoryczni Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu.

Dla podniesienia efektywności rewitalizacji konieczne jest silne i trwałe partnerstwo między różnymi podmiotami zaangażowanymi w prowadzenie procesu rewitalizacji, a szczególnie we wdrażanie i ocenę efektów programu rewitalizacji.

Niezwykle istotnym elementem wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji jest zaangażowanie możliwie najszerszego grona podmiotów uczestniczących w tym procesie. Skuteczne wdrażanie programu uzależnione jest od udziału zarówno interesariuszy zewnętrznych rewitalizacji, w tym instytucji publicznych (Urząd Miasta i Gminy i jednostki organizacyjne), jak i interesariuszy zewnętrznych, w tym partnerów społecznych i gospodarczych. Podmioty społeczne, poza znajomością problemów lokalnej społeczności, wniosą cenne doświadczenie w pracy na rzecz obszarów zdegradowanych społecznie. Przedsiębiorstwa wniosą natomiast doświadczenie w zarządzaniu inwestycjami oraz znajomość tematyki nowych technologii.

Kluczowym jest, aby poprzez realizację Gminnego Programu Rewitalizacji doprowadzić do tzw. „efektu dźwigni”, gdzie inwestycjom publicznym towarzyszy wzrost inwestycji prywatnych prowadzący w konsekwencji do ożywienia społeczno-gospodarczego.

Zadania interesariuszy wewnętrznych

Organem odpowiedzialnym za proces wdrażania zapisów niniejszego programu rewitalizacji będzie Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz, który nadzoruje prace i wdrażanie zadań przez merytoryczne wydziały i jednostki organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu.

Koordynatorem realizacji programu rewitalizacji jest Wydział Pozyskiwania Funduszy Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu. Zespół w Wydziale odpowiedzialny za wdrażanie GPR regularnie będzie zbierał niezbędne dane i informacje o poczynionych inwestycjach, prowadził monitoring programu rewitalizacji, koordynował badania ewaluacyjne, organizował i prowadził działania partycypacyjne związane z rewitalizacją na terenie miasta, upowszechniał wiedzę o istocie rewitalizacji wśród wszystkich interesariuszy procesów rewitalizacji, prowadził dokumentację i obsługę administracyjną Komitetu Rewitalizacji, a także wspierał inne komórki organizacyjne Urzędu w realizacji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych.

Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu nie poniesie dodatkowych kosztów związanych z zarządzaniem GPR, ze względu na fakt zaangażowania pracowników samorządu wykonujących zadania w ramach swoich obowiązków.

Kluczowe działania niezbędne do wdrożenia zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024 – 2030 obejmują:

Działanie	Odpowiedzialność
Wprowadzenie przedsięwzięć głównych rewitalizacyjnych, zawartych w programie rewitalizacji, niezwłocznie po uchwaleniu tego programu, do załącznika do wieloletniej prognozy finansowej gminy. Jeżeli dane dotyczące tych przedsięwzięć nie są wystarczające do wpisania ich do wieloletniej prognozy finansowej, Rada Miejska w Swarzędzu wprowadza przedsięwzięcia do tej prognozy niezwłocznie po ustaleniu niezbędnych danych.	Rada Miejska w Swarzędzu, Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz

Przekazanie zadań dotyczących wdrażania programu Zespołowi ds. wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz. Zakłada się cykliczność spotkań Zespołu, w trakcie których omawiane będą poszczególne przedsięwzięcia rewitalizacji, ich stan wdrażania oraz rezultaty programu rewitalizacji. Zespół pełnić będzie funkcję multiplikatora, tj. jest zobowiązany do komunikowania się w sprawach istotnych dla rewitalizacji z interesariuszami.	Zespół ds. wdrażania GPR, Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz
Ocena aktualności i stopnia realizacji programu rewitalizacji, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w tym programie. W przypadku stwierdzenia, że program rewitalizacji wymaga zmiany Burmistrz występuje do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę.	Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz
Uzupełnienie i rozszerzanie programu rewitalizacji o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym programem rewitalizacji, w tym także o zadania gminy.	Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz, podmioty zamierzające realizować przedsięwzięcia rewitalizacyjne w oparciu o zaktualizowany program rewitalizacji
Działania Public Relations, bieżąca i stała komunikacja z mieszkańcami miasta odnośnie założeń rewitalizacji, postępów w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz efektów. Zbieranie i analizowanie zgłaszanych przez społeczność gminy uwag, opinii, wniosków. Działania komunikacyjne realizowane za pośrednictwem narzędzi komunikacyjnych gminy, lokalnych mediów, Zespołu ds. wdrażania GPR, animatorów rewitalizacji oraz podmiotów realizujących przedsięwzięcia rewitalizacyjne.	Burmistrz Miasta i Gminy Swarzędz, Zespół ds. wdrażania GPR, animatorzy rewitalizacji, podmioty realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Zadania interesariuszy zewnętrznych

Komitet Rewitalizacji

Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji Komitet Rewitalizacji stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełni funkcję opiniotwórczo-doradczą Burmistrza Miasta i Gminy Swarzędz. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się, uwzględniając funkcję Komitetu, o której mowa w ustawie o rewitalizacji oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa się w drodze uchwały Rady Miejskiej w Swarzędzu przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji będzie wykonywał m.in. następujące zadania:

- wspieranie działań Burmistrza Miasta i Gminy Swarzędz na obszarze rewitalizacji, pełnienie roli forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami miasta, w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz funkcji opiniotwórczo-doradczej Burmistrza,
- reprezentowanie interesariuszy rewitalizacji, w tym: mieszkańców, właścicieli i zarządców nieruchomości, przedsiębiorców i przedstawicieli organizacji pozarządowych,
- wyrażanie opinii oraz podejmowanie inicjatywy w sprawie rozwiązań odnoszących się do obszaru rewitalizacji,
- uczestnictwo w opiniowaniu oraz przygotowaniu projektów uchwał Rady Miejskiej i zarządzeń Burmistrza Miasta i Gminy Swarzędza związanych z obszarem rewitalizacji.

W myśl ustawy o rewitalizacji interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, stowarzyszenia budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych,
- mieszkańcy miasta spoza obszaru rewitalizacji,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej,
- inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Wybrani przedstawiciele wyżej wymienionych grup będą brać udział w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Inni interesariusze zewnętrzni

Inni interesariusze rewitalizacji, którzy nie biorą udziału bezpośrednio w pracach Komitetu Rewitalizacji, mogą włączać się w działania rewitalizacyjne, w zależności od ich potrzeb i możliwości poprzez:

- informowanie Burmistrza i Komitetu Rewitalizacji o lokalnych problemach wymagających rozwiązania,
- konsultowanie proponowanych rozwiązań rewitalizacyjnych odnoszących się do lokalnych spraw i problemów,
- doradztwo w zakresie swoich możliwości, jako lokalni eksperci,
- dzielenie się z władzami lokalnymi odpowiedzialnością za podejmowanie decyzji w sprawach bezpośrednio ich dotyczących,
- współrealizowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Do partnerów społeczno-gospodarczych, którzy będą angażowani w proces rewitalizacji, należą zgodnie z art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej w szczególności:

- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
- podmioty promujące włączenie społeczne, prawa podstawowe, prawa osób z niepełnościami, równość płci i niedyskryminację.

Harmonogram realizacji GPR

Poniżej przedstawiono harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030, w którym zostały uwzględnione podstawowe elementy wdrażania GPR.

Tabela 20. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030

Etapy i rodzaje działań	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji przez Radę Miejską w Swarzędzu							
Powołanie Komitetu Rewitalizacji							
Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do budżetu gminy/WPF							
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji (co najmniej raz w roku)							
Działania informacyjno-promocyjne Gminnego Programu Rewitalizacji							
Monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych							
Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji							
Przygotowanie projektów do realizacji, pozyskanie finansowania zewnętrznego, wdrożenie projektów							
Podsumowanie działań realizowanych w perspektywie finansowej 2024-2030							
Przygotowanie do działań rewitalizacyjnych w ramach kolejnej perspektywy finansowej							
Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030							

Źródło: opracowanie własne

System monitorowania i oceny

W celu zapewnienia efektywności realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024–2030 niezbędny jest system monitoringu oraz odbywającej się raz na 3 lata oceny aktualności i stopnia realizacji GPR. Monitoring programu polegać będzie na cyklicznym i okresowym przeprowadzeniu oceny realizacji poszczególnych działań zapisanych w dokumencie oraz decydowaniu się na aktualizację bądź zmiany w związku ze zmieniającą się sytuacją w Swarzędzu oraz kontrolowaniu zasadności i efektywności przeznaczonych na rewitalizację środków finansowych.

Zatwierdzając program rewitalizacji, Urząd Miasta i Gminy w Swarzędzu zobowiązuje się do nadzorowania monitoringu Programu. Wspomniany wcześniej zespół odpowiedzialny za wdrażanie GPR będzie współpracował z partnerami zaangażowanymi w działania rewitalizacyjne i przedkładał stosowne sprawozdania w ramach Raportu o stanie gminy.

System monitoringu jest niezbędnym elementem Programu, pozwalającym utrzymywać stały nadzór nad jego realizacją i zapobiegającym, z biegiem czasu nieuniknionej, dezaktualizacji jego założeń.

Wszystkie podmioty, których przedsięwzięcia zostały ujęte w GPR będą zobowiązane do składania raportów monitoringowych do Referatu Obsługi Inwestorów. Zadaniem zespołu będzie agregowanie raportów monitoringowych z projektów w jeden raport i przeprowadzanie co trzy lata oceny aktualności i stopnia realizacji GPR zawierającej:

- zestawienie przyjętych w programie przedsięwzięć podstawowych i uzupełniających ze statusem: „zakładane do realizacji”, „w trakcie realizacji” lub „zrealizowane”, w zależności od aktualnego postępu rzeczowego;
- zestawienie wskaźników do osiągnięcia w przedsięwzięciach wykonanych i niewykonanych;
- zestawienie wskaźników osiągniętych w przedsięwzięciach wykonanych;
- informację merytoryczną na temat realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych i wykonanych wskaźników, w tym informacja na temat problemów w realizacji projektów i przyczyn niewykonania projektów;
- zestawienie finansowe wykonanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.
- analizę poziomu wskaźników wykorzystanych na etapie delimitacji obszarów zdegradowanych dla obszaru rewitalizacji oraz całej gminy.

System monitoringu programu rewitalizacji obejmuje 4 płaszczyzny:

1. Monitorowanie podstawowych parametrów programu rewitalizacji na etapie przyjęcia programu oraz późniejszych jego aktualizacji.

W ramach monitorowania podstawowych parametrów programu rewitalizacji na etapie przyjęcia programu oraz późniejszych jego aktualizacji monitorowaniu podlegać będą następujące wskaźniki:

- Liczba ludności obszaru zdegradowanego,
- Liczba ludności obszaru rewitalizacji,
- Udział liczby ludności obszaru rewitalizacji w liczbie ludności gminy ogółem (w %),
- Powierzchnia obszaru zdegradowanego,
- Powierzchnia obszaru rewitalizacji,
- Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni gminy ogółem (w %).

2. Monitorowanie operacyjne stopnia realizacji wskaźników produktu i rezultatu przyjętych dla poszczególnych przedsięwzięć.

System monitorowania GPR na płaszczyźnie operacyjnej dotyczy monitorowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Aktualizowana będzie na bieżąco lista przyjętych przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze statusem: zakładane do realizacji, w trakcie realizacji, zrealizowane. Dodatkowo, monitorowany będzie postęp rzeczowy, poniesione koszty, montaż finansowy i wskaźniki realizowanych przedsięwzięć.

Monitoring na płaszczyźnie operacyjnej będzie odbywał się w cyklach raz do roku. Każdy z realizatorów przedsięwzięcia rewitalizacyjnego będzie zobowiązany dostarczyć do Zespołu ds. rewitalizacji wypełnioną kartę monitorującą. Wartości bazowe dla wskaźników produktu i rezultatu przedsięwzięć rewitalizacyjnych przyjmują wartość równą 0, wartości docelowe zostały wskazane w karcie każdego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego. W ramach monitoringu zestawiane będą osiągnięte wskaźniki produktu i rezultatu dla każdego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego osobno. Planowane koszty realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały przedstawione w rozdziale „Szacunkowe ramy finansowe”, a także w karcie każdego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego podstawowego.

3. Monitorowanie skutków realizacji programu poprzez analizę aktualnego poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszarów rewitalizacji (z częstotliwością 3 letnia w ramach oceny aktualności i stopnia realizacji GPR).

W tabeli poniżej przedstawiono wskaźniki podlegające monitorowaniu. Przyjęto, że będą to wskaźniki odnoszące się do sfery społecznej, która jest kluczowa przy wyznaczaniu obszaru zdegradowanego. Wartości docelowe zostały określone w odniesieniu do średnich dla całej gminy. Zasadniczo przyjęto, że wskaźniki powinny poprawiać się w taki sposób, aby ich wartość, jeśli jest gorsza od średniej dla całej gminy, osiągnęła poziom średniej wskaźnika dla obszaru rewitalizacji i dla całej gminy.

Tabela 21. Wskaźniki monitorowania skutków realizacji programu poprzez analizę aktualnego poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszarów rewitalizacji

Nazwa wskaźnika	Obszar rewitalizacji – wartość bazowa	Gmina Swarzędz – wartość bazowa	Obszar rewitalizacji – wartość docelowa 2030
Dynamika zmian liczby ludności ogółem [%]	-1,34	8,05	0,00
Udział ludności korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności [%]	3,47	1,83	2,50
Odsetek osób z niepełnosprawnością korzystający z pomocy społecznej [%]	38,39	35,64	37,00
Stopa bezrobocia - udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [%]	1,06	0,81	0,90
Udział ludności długotrwale bezrobotnej w ogólnej liczbie osób bezrobotnych [%]	47,73	41,08	44,00
Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	7,00	4,35	5,00
Frekwencja wyborcza do Rady Miejskiej we Swarzędzu w wyborach samorządowych [%]	55,01	61,69	58,00
Liczba podmiotów gospodarczych ogółem na 1000 mieszkańców	202,37	158,17	210,00
Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	19,17	8,84	14,00
Liczba indywidualnych źródeł ogrzewania na paliwa stałe na 100 źródeł ogrzewania ogółem [%]	35,22	23,89	29,00
Masa azbestu przeznaczonego do utylizacji na 1 mieszkańca	75,01	37,06	56,00

Źródło: opracowanie własne

4. Bieżące monitorowanie poziomu wdrażania programu rewitalizacji (z częstotliwością raz na rok).

Bieżący monitoring będzie wykorzystany do prezentacji realizacji GPR w ramach Raportu o stanie gminy. Posłuży również do oceny aktualności i stopnia realizacji GPR dokonywanej raz na 3 lata.

14. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 10 w gminnym programie rewitalizacji należy określić zmiany w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, tj. w wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy oraz w zasadach wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym w zasadach i kryteriach wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Swarzędz na lata 2020-2024 został przyjęty Uchwałą Nr XVI/210/2019 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 26 listopada 2019 roku. Obejmuje on wszystkie istotne zagadnienia i problematykę związaną z wdrożeniem i realizacją planowanej polityki mieszkaniowej dla gminy, w tym:

- prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego gminy w poszczególnych latach;
- analizę potrzeb oraz plan remontów i modernizacji wynikający ze stanu technicznego budynków i lokali, z podziałem na kolejne lata;
- planowaną sprzedaż lokali w kolejnych latach;
- zasady polityki czynszowej oraz warunki obniżania czynszu;
- sposób i zasady zarządzania lokalami i budynkami wchodzącymi w skład mieszkaniowego zasobu gminy oraz przewidywane zmiany w zakresie zarządzania mieszkaniowym zasobem gminy w kolejnych latach;
- źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej w kolejnych latach;
- wysokość kosztów w kolejnych latach, z podziałem na koszty bieżącej eksploatacji, koszty remontów oraz koszty modernizacji lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, koszty zarządu nieruchomościami wspólnymi, których gmina jest jednym ze współwłaścicieli, a także koszty inwestycyjne;
- działania mające na celu poprawę wykorzystania i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy.

Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Swarzędz zostały przyjęte Uchwałą Nr XVI/127/2011 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 27 września 2011 roku. Uchwała reguluje zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy Swarzędz oraz tryb zaspokajania potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej Gminy Swarzędz. Uchwała obejmuje:

- opis podmiotowego i przedmiotowego zakresu najmu lokali mieszkalnych komunalnych,
- zasady wynajmowania lokali mieszkalnych na czas nieoznaczony oraz możliwość zastosowania obniżek czynszu,
- zasady wynajmowania lokali socjalnych,
- zasady wynajmowania lokali zamiennych,

- kryteria oddawania w najem lokali o powierzchni użytkowej przekraczającej 80 m²,
- kryteria wyboru osób i tryb rozpatrywania i załatwiania wniosków o najem lokali mieszkalnych i najem lokali socjalnych,
- warunki dokonywania zamiany lokali mieszkalnych,
- zasady postępowania z osobami używającymi lokali bez tytułu prawnego,

Analiza obu dokumentu wykazała, że nie ma podstaw do zmian w w/w uchwałach z uwagi na postanowienia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030.

15.Specjalna strefa rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji nie przewiduje się utworzenia specjalnej strefy rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy o rewitalizacji.

16. Wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Swarzędz zostało przyjęte uchwałą nr X/51/2011 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 29 marca 2011 r. Następnie na podstawie Uchwały nr XXXV/402/2021 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 23 marca 2021 r. dokonano zmiany Studium obejmującej „rejon ulicy Swarzędzkiej w Janikowie”.

Rada Miejska w Swarzędzu przyjmując uchwałę nr LXXVIII/803/2023 z dnia 24 października 2023 r. przystąpiła do sporządzenia planu ogólnego gminy Swarzędz. Do opracowania przystąpiono z uwagi nowelizację ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, której jednym z głównych założeń jest wygaszenie obowiązywania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i niejako zastąpienie go planem ogólnym. W planie ogólnym gminy należy uwzględnić m.in.:

- budowę świetlicy wiejskiej w Karłowicach obok boiska sportowego (działka nr 1)
- utworzenie terenu zieleni urządzonej wokół stawu wodnego (działka nr 10/19),
- przebudowę węzła przesiadkowego w centrum Wierzonki (działka nr 13/39 i 10).

Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

W tabeli poniżej przedstawiono uwarunkowania planistyczne terenów objętych działaniami rewitalizacyjnymi.

Numer i nazwa przedsięwzięcia	Zgodność treści przedsięwzięcia z MPZP
P.1. Młodzież przyszłości gminy	Przedsięwzięcie ma charakter społeczny.
P.2. Działania integrujące i aktywizujące społeczność w sołectwach Karłowice Wierzonka, Wierzenica	Przedsięwzięcie ma charakter społeczny.
P.3. Aktywni mieszkańcy	Przedsięwzięcie ma charakter społeczny.
P.4. Budowa ścieżki pieszo – rowerowej biegnącej wzdłuż brzegu Jeziora Swarzędzkiego przy ul. Strzeleckiej do ścieżki przy Pływalni Wodny Raj w Swarzędzu.	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego "Rejon Jeziora Swarzędzkiego oraz ulic: Strzeleckiej i Działkowej w Swarzędzu", przyjętego Uchwałą Nr XXVIII/326/2020 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 29.09.2020 r. występują następujące oznaczenia: • działka o nr ewid. 1 stanowi teren wód powierzchniowych lub zieleni urządzonej (WS/ZP). Ponadto przez teren przebiega istniejąca napowietrzna linia elektroenergetyczna średniego napięcia, granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wynosi raz na 500 lat, 100 lat i 10 lat, granica obszaru ograniczenia wysokości obiektów budowlanych związanego z funkcjonowaniem lotniska Poznań/Kobylnica, stanowiska archeologiczne. Cały obszar znajduje się w granicach Obszaru Natura 2000 Dolina Cybiny; • działki o nr ewid. 3337/1 i 3348 stanowią teren drogi publicznej klasy zbiorczej (KD-Z);

	• działka o nr ewid. 3347 stanowi teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowego (1MN/U). Przez teren przebiega granice obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, na którym prawdopodobieństwo wynosi raz na 500 lat, 100 lat i 10 lat oraz granice Obszaru Natura 2000 Dolina Cybiny. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w rejonie skrzyżowania ulic Św. Marcina i Strzeleckiej w Swarzędzu, przyjętego Uchwałą Nr XXV/308/2020 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 25.08.2020 r.: • działka o nr ewid. 24/1 stanowi teren publicznych ciągów pieszo-jezdnych (2KD-x); • działka o nr ewid. 23 stanowi teren publicznych ciągów pieszo-jezdnych (2KD-x), przez teren przebiega granica Obszaru Natura 2000 Dolina Cybiny. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego w sprawie uchwalenia zmiany części miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny położone w Swarzędzu w rejonie ulic Augusta Cieszkowskiego, Zygmunta Grudzińskiego, Zamkowej, Św. Marcina oraz Strzeleckiej w tym osiedli: Kościuszkowców, Czwartaków, Dąbrowszczaków i Zygmunta III Wazy (łącznie pow. zmiany ca. 10,84 ha) – część II, przyjętego Uchwałą Nr LXIII/571/2014 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 30.09.2014 r.: • działka o nr ewid. 24/1 stanowi teren publicznych ciągów pieszo-rowerowych (3KX), tereny sportu i rekreacji (4US); • działka o nr ewid. 23 stanowi tereny zieleni na obszarze Natura 2000 – Dolina Cybiny (1ZN), tereny sportu i rekreacji (4US), teren publicznych ciągów pieszo-rowerowych (3KX). Ponadto obszar znajduje się w archeologicznej strefie ochrony konserwatorskiej i zasięgu obszaru Natura 2000 – Dolina Cybiny.
P.5. Budowa świetlicy wiejskiej w Karłowicach wraz z zagospodarowaniem otoczenia	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obrębu Karłowice przyjętego Uchwałą Nr LXIII/572/2014 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 30.09.2014 r., obszar oznaczony jest jako tereny kultury fizycznej, sportu i rekreacji (US1). Ustalenia szczegółowe dla terenu znajdują się w § 35.
P.6. Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Wierzoncie, gmina Swarzędz	Teren nie jest objęty obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, jednakże zgodnie z Uchwałą Nr II/20/2018 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 27 listopada 2018 r. przystąpiono do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrębu Wierzonka - część 3a.
P.7. Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Wierzoncie wraz z otoczeniem	Dla działek o nr ewid. 13/39 i 10 nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, jednakże podjęto Uchwałą Nr II/20/2018 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 27 listopada 2018 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrębu Wierzonka - część 5.
P.8. Przebudowa węzła przesiadkowego w centrum Wierzonki	Dla działek o nr ewid. 13/39 i 10 nie obowiązuje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, jednakże podjęto Uchwałą Nr II/20/2018 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 27 listopada 2018 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obrębu Wierzonka - część 5.
P.9. Nasze Janikowo – kompleksowa modernizacja świetlicy wiejskiej	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego "Dolina Rzeki Głównej" przyjętego Uchwałą Nr XXXIX/455/2021

	Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 06.07.2021 r., teren oznaczony jest jako zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna lub zabudowa usługowa (6MN/U) oraz teren drogi publicznej klasy zbiorczej (KDZ).
P.10. Program działań usprawniających efektywność energetyczną komunalnych budynków mieszkalnych – etap III	Działka o nr ewid. 40/3 położona w Uzarzewie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa mieszkaniowego dla działek nr 40/1, 40/2 przy ul. Kasztanowej we wsi Uzarzewo, przyjętego Uchwałą Nr XXX/367/2001 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 28.02.2001 r., obszar oznaczony jest jako teren zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności (MN). Działki o następujących nr ewid.: 1013/2, 877, 875, 872 położone w Swarzędzu nie są objęte obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.
P.11. Utworzenie miejsc integracji oraz aktywizacji społecznej wraz z niezbędnymi elementami infrastruktury w centralnej części m. Swarzędz	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny położone w Swarzędzu w rejonie ulic Augusta Cieszkowskiego, Zygmunta Grudzińskiego, Zamkowej, Św. Marcina oraz Strzeleckiej w tym osiedli: Kościuszkowców, Czwartaków, Dąbrowszczaków i Zygmunta III Wazy, przyjętego Uchwałą Nr XXXIV/390/2021 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 23.02.2021 r., występują następujące oznaczenia: • działka o nr ewid. 112/9 położona w Swarzędzu stanowi teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (16MW) oraz teren dróg wewnętrznych (35KDW); • działka o nr ewid. 122/27 położona w Swarzędzu stanowi teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (5MW i 16MW), teren infrastruktury technicznej (2IT), teren dróg wewnętrznych (35KDW), teren drogi publicznej klasy lokalnej (KDL); • działka o nr ewid. 122/31 położona w Swarzędzu stanowi teren infrastruktury technicznej (2IT).
P.12. SKILLS – Skuteczna, kompleksowa, indywidualna lokata w lepszą samodzielność osób ze szczególnymi potrzebami bez granic wiekowych	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny położone w Swarzędzu w rejonie ulic Augusta Cieszkowskiego, Zygmunta Grudzińskiego, Zamkowej, Św. Marcina oraz Strzeleckiej w tym osiedli: Kościuszkowców, Czwartaków, Dąbrowszczaków i Zygmunta III Wazy, przyjętego Uchwałą Nr XXXIV/390/2021 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 23.02.2021 r., teren oznaczony jest jako zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wraz z zabudową usługową (6MW/U) oraz teren dróg wewnętrznych (6KDW, 7KDW, 8KDW).
P.13. Zespół Pogodnej Jesieni przy ul. Kwaśniewskiego 1 A w Swarzędzu	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny położone w Swarzędzu w rejonie ulic Augusta Cieszkowskiego, Zygmunta Grudzińskiego, Zamkowej, Św. Marcina oraz Strzeleckiej w tym osiedli: Kościuszkowców, Czwartaków, Dąbrowszczaków i Zygmunta III Wazy, przyjętego Uchwałą Nr XLV/274/2009 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 25.08.2009 r., działki o nr ewid. 107/209, 106/2 i 9/6 stanowią teren zabudowy wielorodzinnej (13MW). Działka o nr ewid. 107/174 w ww. planie oznaczona jest jako: teren zabudowy wielorodzinnej (13MW) i tereny publicznych – placów (2KDP).
P.14. Aktywni bez granic – budowa wielofunkcyjnego budynku z wykorzystaniem ekologicznych technologii oraz przebudowa istniejącego pomieszczenia na świetlicę	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny położone w Swarzędzu w rejonie ulic Augusta Cieszkowskiego, Zygmunta Grudzińskiego, Zamkowej, Św. Marcina oraz Strzeleckiej w tym osiedli: Kościuszkowców,

osiedlową wraz z kompleksową modernizacją infrastruktury zewnętrznej sąsiadujących osiedli w centrum Swarzędza.	Czwartaków, Dąbrowszczaków i Zygmunta III Wazy, przyjętego Uchwałą Nr XXXIV/390/2021 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 23.02.2021 r., występują następujące oznaczenia: • działki o nr ewid.: 100/11, 102/23 stanowią tereny dróg wewnętrznych (22KDW); • działki o nr ewid.: 102/25, 102/26, 102/27, 101/76, 104/72, 104/74, 105/45 stanowią teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (10MW); • działki o nr ewid. 102/24, 101/73 i 103/82 stanowią tereny dróg wewnętrznych (22KDW) i teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (10MW); • działki o nr ewid. 104/73 i 105/46 stanowią teren dróg wewnętrznych (19KDW) i teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (10MW); • działka o nr ewid. 101/74 stanowi tereny dróg wewnętrznych (22KDW i 23KDW) i teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (10MW); • działka o nr ewid. 101/75 stanowi teren dróg wewnętrznych (23KDW) i teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (10MW); • działka o nr ewid. 103/81 stanowi teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (10MW) i teren dróg wewnętrznych pieszo-rowerowych (4KDW-x); • działki o nr ewid. 95/8, 96/4 i 97/42 stanowią tereny dróg wewnętrznych (29KDW) oraz znajdują się w strefie lokalizacji chodnika, zieleni oraz stanowisk postojowych. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny położone w Swarzędzu w rejonie ulic Augusta Cieszkowskiego, Zygmunta Grudzińskiego, Zamkowej, Św. Marcina oraz Strzeleckiej w tym osiedli: Kościuszkowców, Czwartaków, Dąbrowszczaków i Zygmunta III Wazy, przyjętego Uchwałą Nr XLV/274/2009 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 25.08.2009 r., występują następujące oznaczenia: • działka o nr ewid. 76/53 stanowi teren zabudowy wielorodzinnej (10MW) i tereny publicznych dróg dojazdowych (12KDD); • działka o nr ewid. 92 stanowi teren zabudowy wielorodzinnej (10MW), tereny publicznych dróg dojazdowych (12KDD) i teren zabudowy jednorodzinnej (6MN); • działki o nr ewid. 3289, 82, 84 94/3 i 93/1 stanowią teren zabudowy wielorodzinnej (11MW); • działki o nr ewid. 95/8, 96/4 i 97/42 stanowią teren zabudowy wielorodzinnej (11MW) i tereny publicznych dróg dojazdowych (12KDD).
P.15. Adaptacja pomieszczeń w byłej Szkole Podstawowej w Zalasewie na filię Biblioteki Publicznej	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny położone w miejscowości Zalasewo po wschodniej i zachodniej stronie ulicy Kórnickiej - część I, przyjętego Uchwałą Nr VI/109/2019 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 26.03.2019 r., stanowi teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej nieuciążliwej (22MN/U) oraz teren drogi publicznej klasy zbiorczej (KDZ). Ponadto teren znajduje się w archeologicznej strefie ochrony konserwatorskiej.
U.1. Zielona integracja w Karłowicach	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego

	obrębu Karłowice, przyjętego Uchwałą Nr LXIII/572/2014 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 30.09.2014 r., stanowi: • Tereny wód powierzchniowych (WS4), • Tereny zieleni nieurządzonej (Z5), • Tereny dróg publicznych klasy D (KDD2), • Tereny dróg wewnętrznych (KDW4).
U.2. Nasze Janikowo – modernizacja terenu sportowego i placu zabaw	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego "Dolina Rzeki Głównej", przyjętego Uchwałą Nr XXXIX/455/2021 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 06.07.2021 r., występują następujące oznaczenia: • działka o nr ewid. 100/1 stanowi teren sportu i rekreacji (US), teren drogi publicznej klasy zbiorczej (KDZ) i teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub zabudowy usługowej (7MN/U); • działka o nr ewid. 100/2 stanowi teren sportu i rekreacji (US).
U.3. Doposażenie budynku Szkoły Podstawowej nr 4 w Swarzędzu w windę i platformę dla osób z niepełnosprawnościami	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obejmującego tereny położone w Swarzędzu w rejonie ulic Augusta Cieszkowskiego, Zygmunta Grudzińskiego, Zamkowej, Św. Marcina oraz Strzeleckiej w tym osiedli: Kościuszkowców, Czwartaków, Dąbrowszczaków i Zygmunta III Wazy, przyjętego Uchwałą Nr XXXIV/390/2021 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 23.02.2021 r., występują następujące oznaczenia: • działka o nr ewid. 103/64 stanowi tereny usług oświaty (2UO); • działki o nr ewid. 103/85 i 76/64 stanowią tereny usług oświaty (2UO) i tereny dróg wewnętrznych (10KDW).
U.4. Adaptacja budynku dworku po Szkole Podstawowej w Paczkowie wraz z odnową otaczającej go przestrzeni publicznej i parku	W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego Paczkowa - CZĘŚĆ C, przyjętego Uchwałą Nr XXXII/372/2021 Rady Miejskiej w Swarzędzu z dnia 26.01.2021 r., stanowi teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usług nieuciążliwych (MW/U). Ponadto obszar wpisany jest do rejestru zabytków, a budynek wpisany do Gminnej Ewidencji Zabytków.

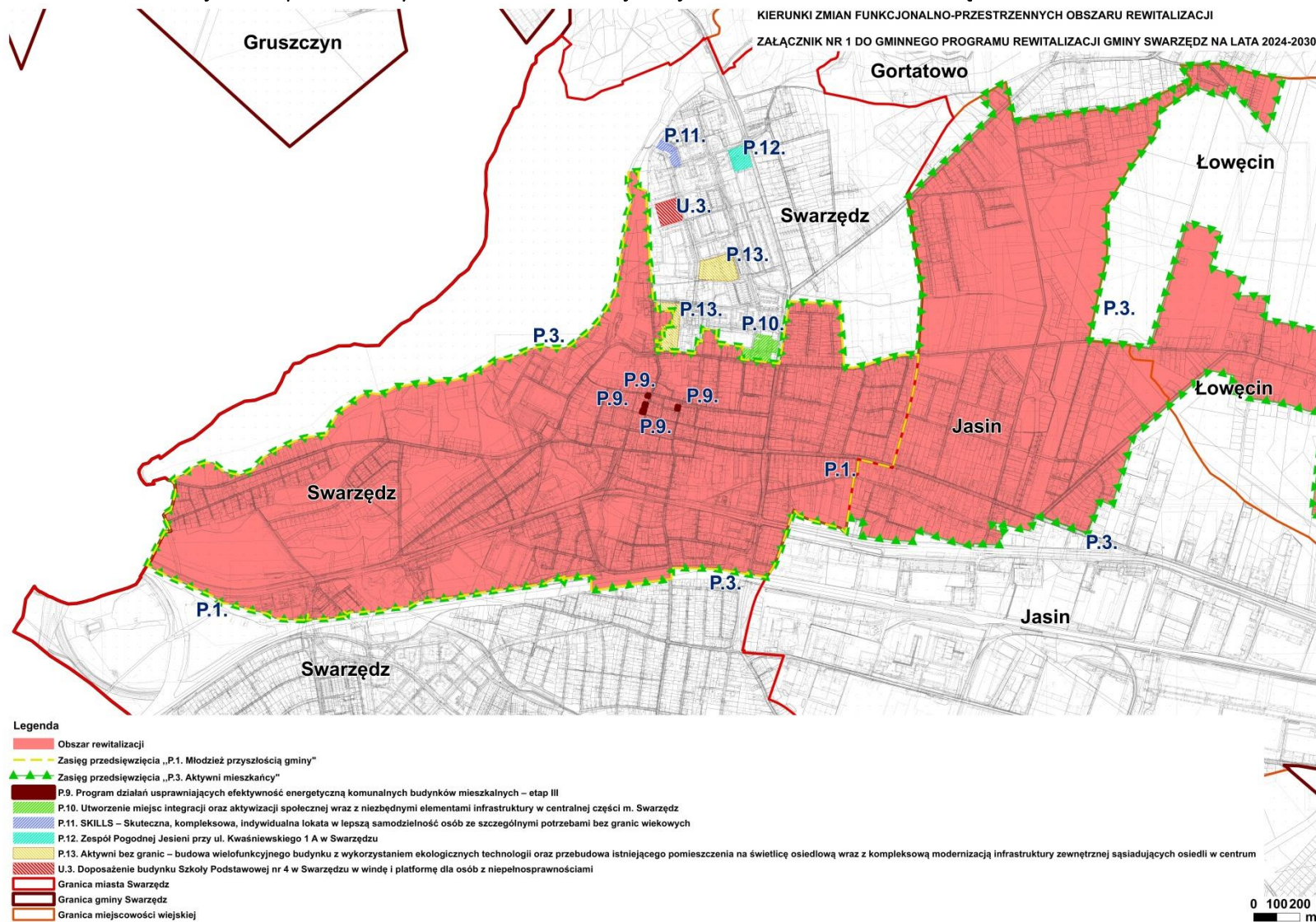
Wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego nie wskazuje się konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

17. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

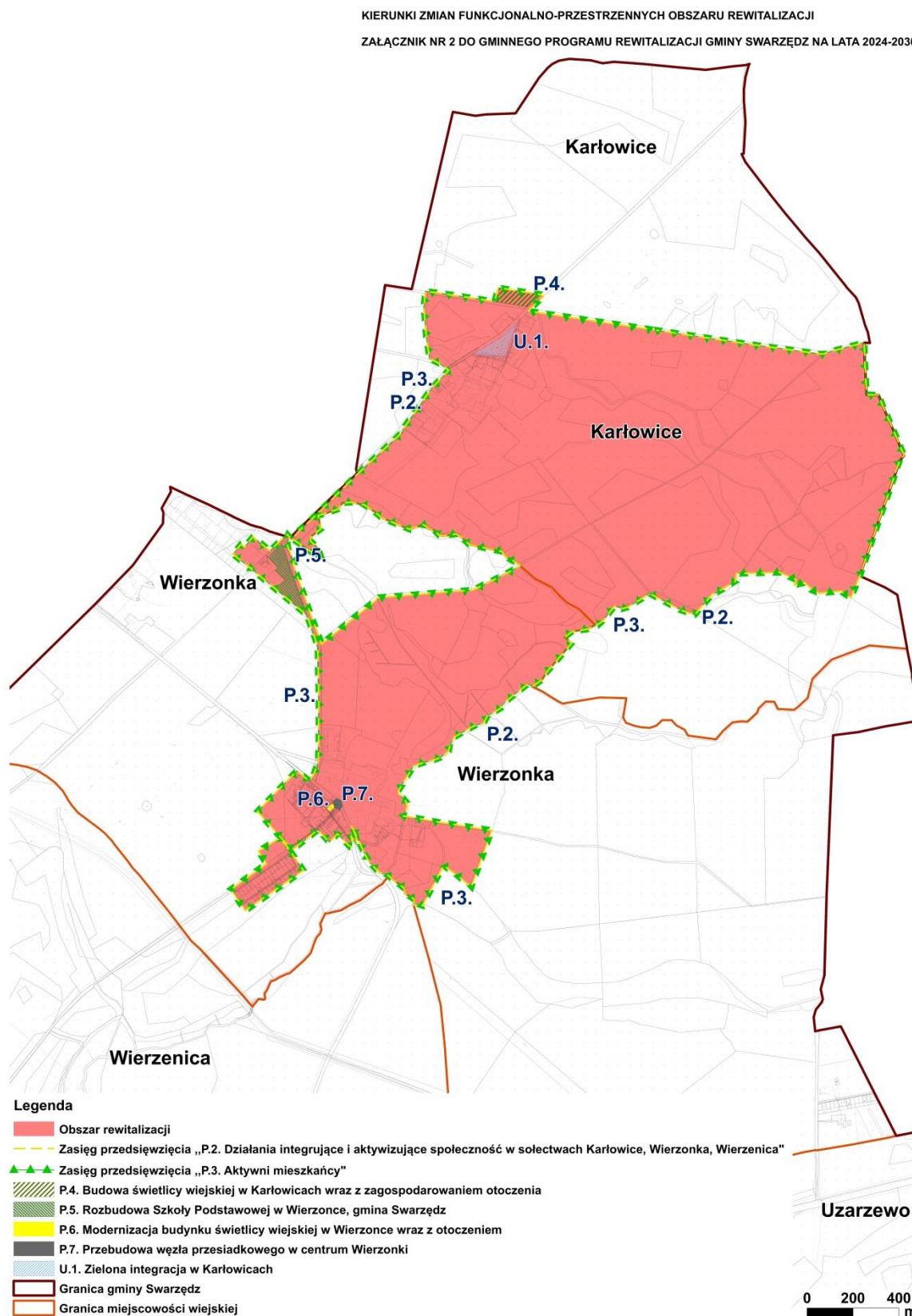
Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji wynikają z diagnozy i analiz, zdiagnozowanych problemów, zgłoszonych potrzeb, konsultacji społecznych, opinii oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030. Na mapie stanowiącej załącznik do programu rewitalizacji wskazano położenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dla większości przedsięwzięć możliwe jest ustalenie konkretnej lokalizacji. Wśród nich znajdują się przedsięwzięcia inwestycyjne dotyczące obiektów zabytkowych, które zostaną poddane modernizacji i/lub adaptacji pod inne funkcje, a także przedsięwzięcia nieinwestycyjnie dotyczące m.in. działań społecznych, którymi objęci zostaną mieszkańcy obszaru rewitalizacji. Działania te będą organizowane m.in. w konkretnych lokalizacjach, np. w siedzibie organizacji, wyremontowanej kamienicy, świetlicy wiejskiej lub placówce oświatowej oferującej aktywizację społeczną mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności dzieci i młodzieży i seniorów. Na mapie zaznaczono zasięg przestrzenny przedsięwzięć społecznych podstawowych proponowanych przez Centrum Usług Społecznych w Swarzędzu. Na rycinie wrysowano również orientacyjny przebieg ścieżki rowerowej wzdłuż południowego brzegu Jeziora Swarzędzkiego. Większą grupę przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowią projekty związane z modernizacją istniejących obiektów kulturalnych, w tym świetlic wiejskich w Janikowie Dolnym i Wierzonce. Niektóre przedsięwzięcia rewitalizacyjne dotyczą inwestycji i działań społecznych zaplanowanych do realizacji w przestrzeni publicznej, w tym na terenach zieleni, np. koło dworu w Paczkowie. Na mapie znajduje się przedsięwzięcie inwestycyjne mające na celu rozwój terenów zieleni wokół zbiornika wodnego pod funkcję aktywizacji i integracji społecznej oraz rekreacji w Karłowicach. Ponadto na arkuszu mieści się przedsięwzięcie związane z budową świetlicy wiejskiej w Karłowicach. Wśród przedsięwzięć rewitalizacyjnych ujęto projekt dotyczący modernizacji węzła przesiadkowego w centrum Wierzonki. Urząd Miasta i Gminy Swarzędz planuje także rozbudowę Szkoły Podstawowej w Wierzonce i budowę sali gimnastycznej. Na mapie mieszczą się również przedsięwzięcia związane z modernizacją obiektów sportowych i rekreacyjnych, np. w Janikowie Dolnym. Poza tym umiejscowiono przedsięwzięcia przyczyniające się do zwiększenia efektywności energetycznej poprzez kompleksową termomodernizację budynków i wymianę źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych (w tym kamienicach) stanowiących zasób komunalny gminy Swarzędz. Na załączniku graficznym są usytuowane również przedsięwzięcia zgłoszone przez Spółdzielnię Mieszkaniową w Swarzędzu, które znajdują się w pobliżu miejskiej części obszaru rewitalizacji. Na mapie nie zaznaczono lokalizacji przedsięwzięcia „**P.14. Adaptacja pomieszczeń w byłej Szkole Podstawowej w Zalasewie na filię Biblioteki Publicznej**” skierowanego do mieszkańców gminy, w tym społeczności obszaru rewitalizacji. Poniżej zaprezentowano mapy kierunków zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Rycina 16. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon centrum w mieście Swarzędz

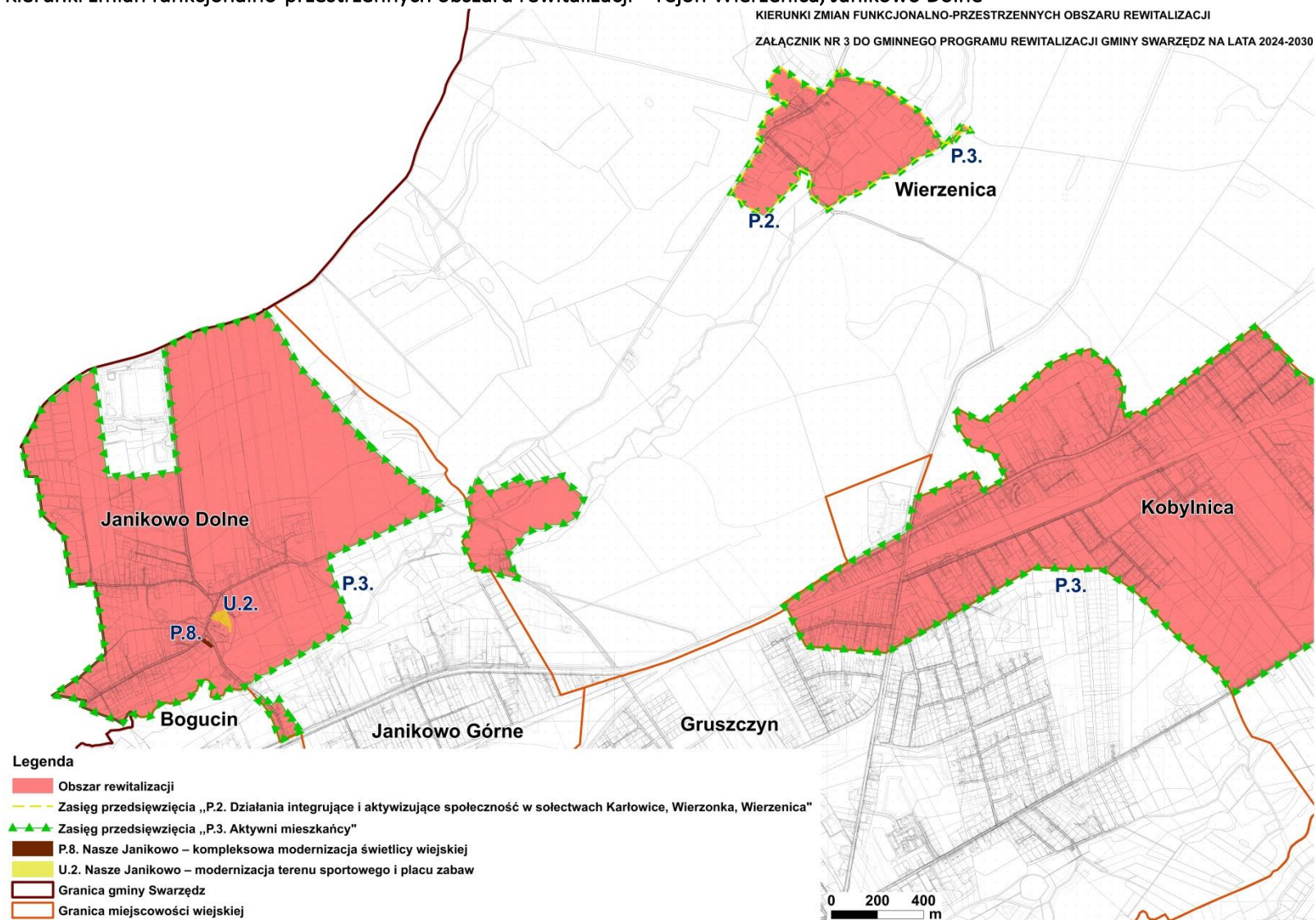
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 17. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Karłowice, Wierzonka

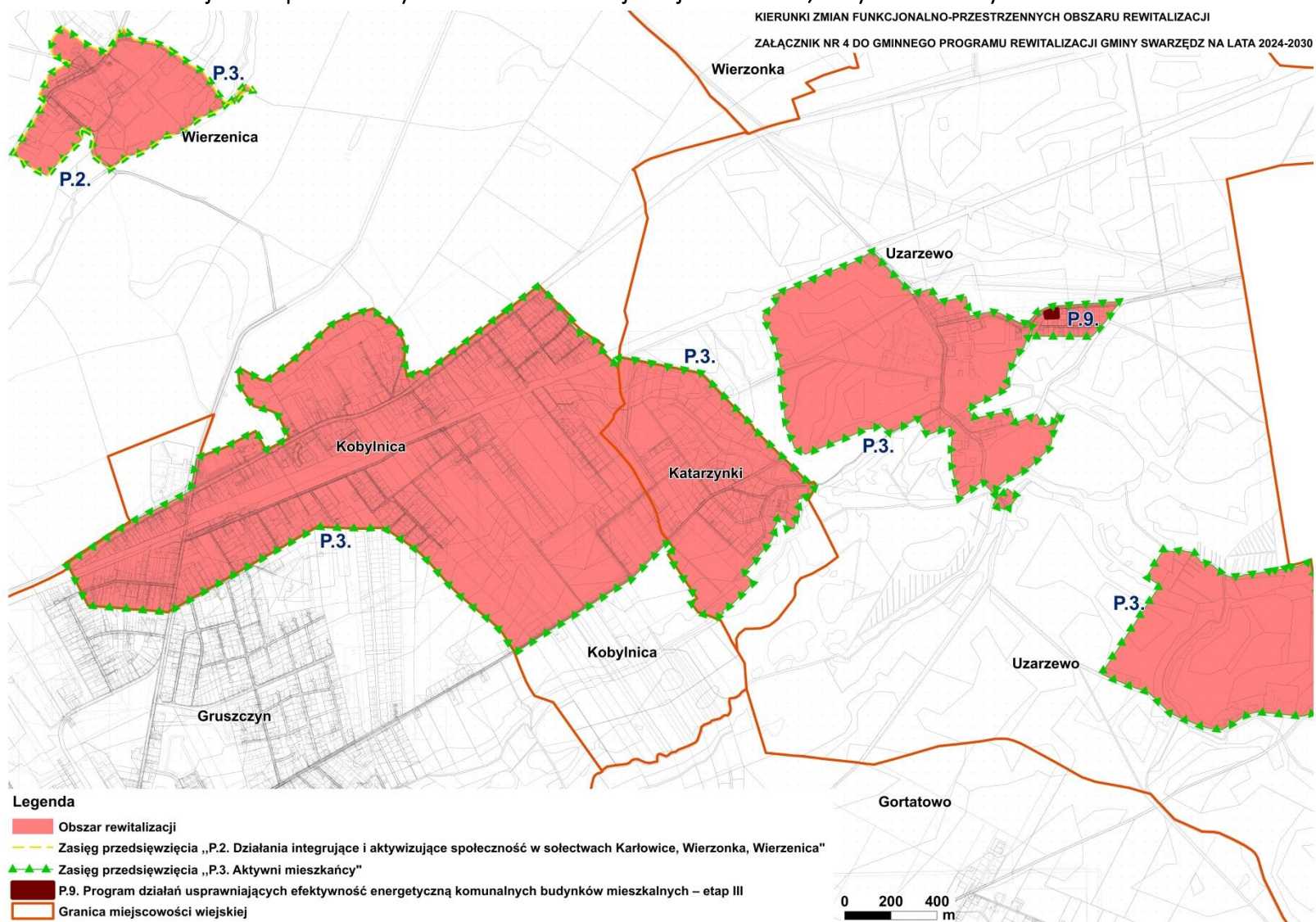
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 18. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Wierzenica, Janikowo Dolne

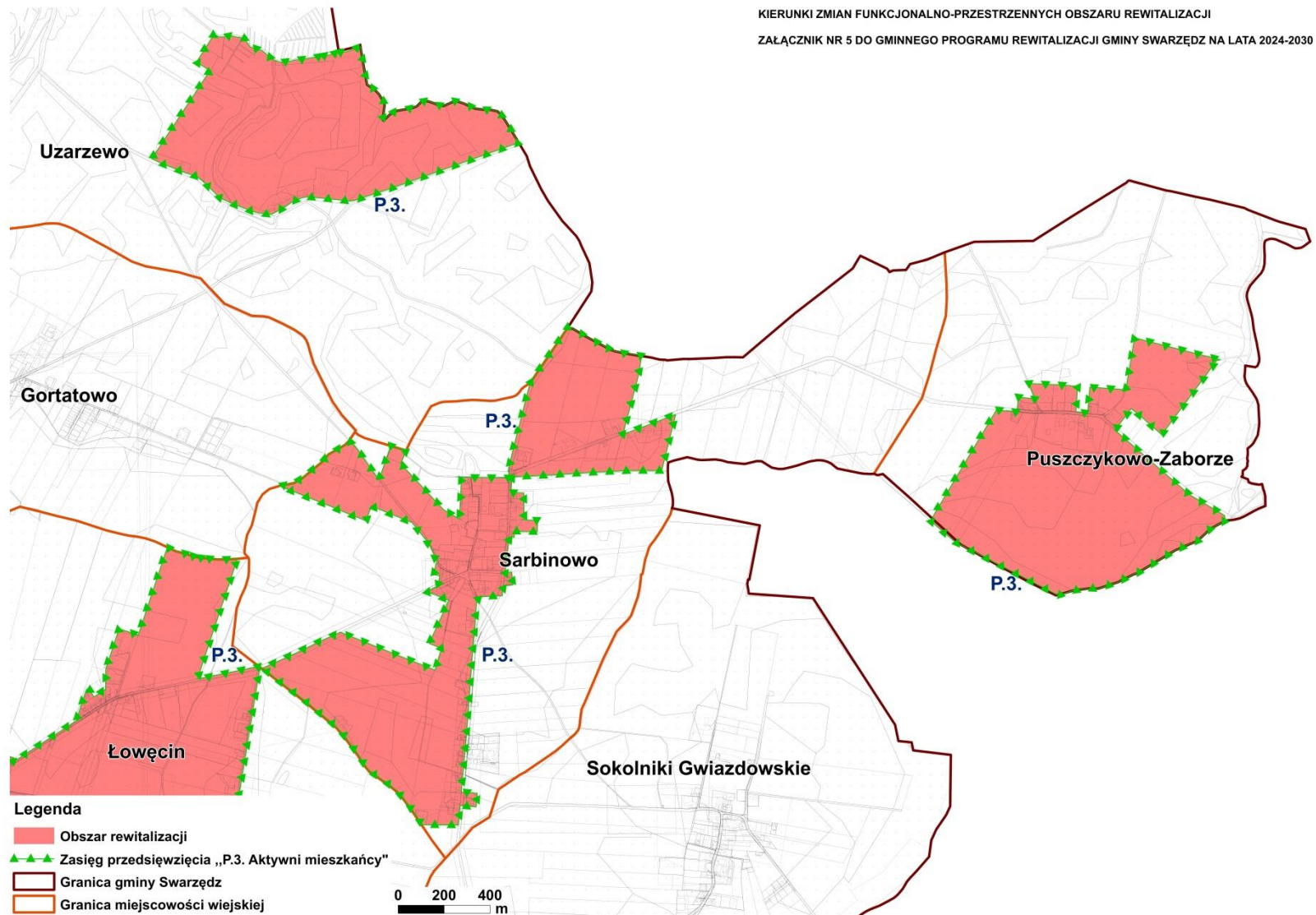
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 19. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Uzarzewo, Kobylnica i Katarzynki

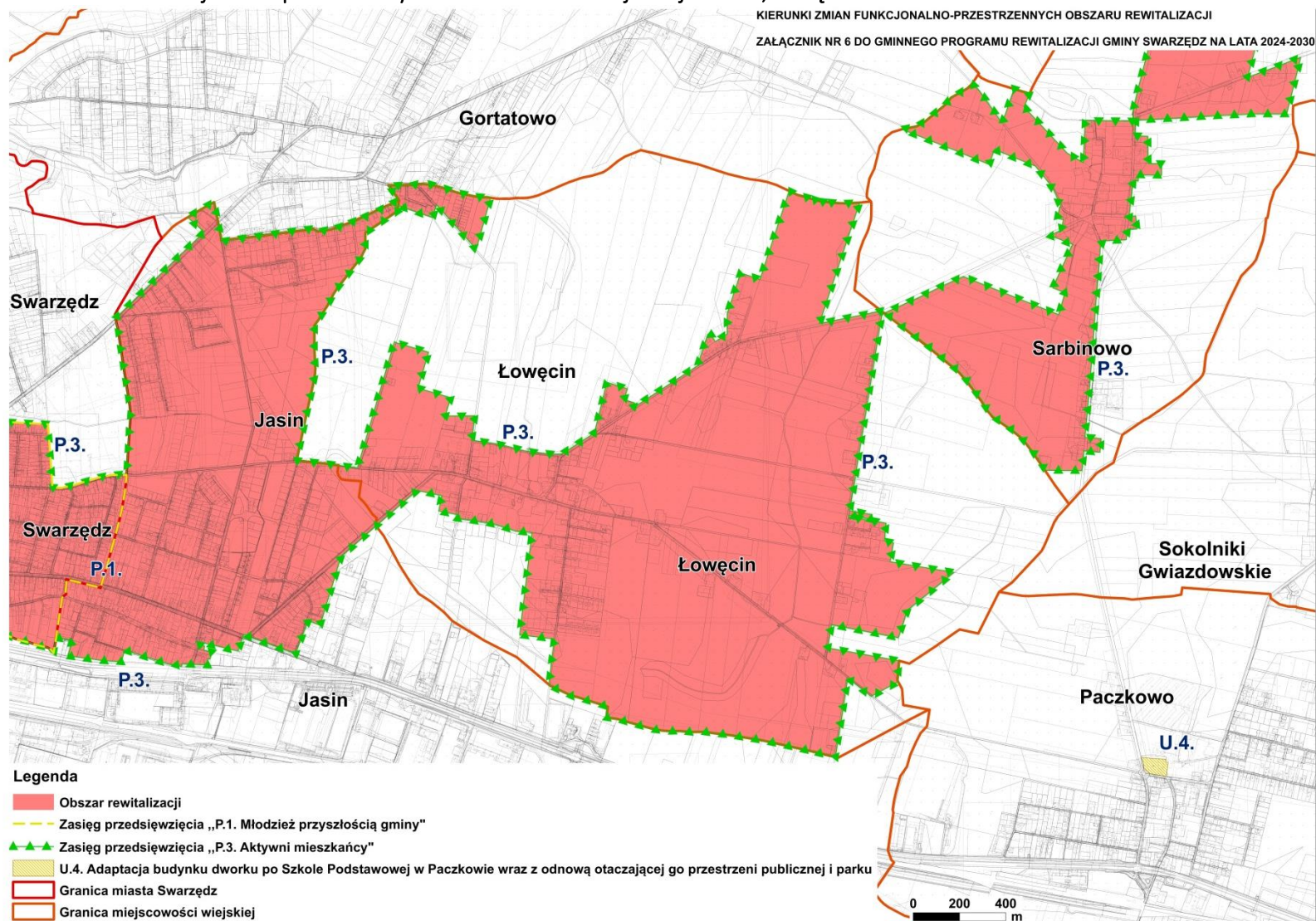
Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 20. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Rycina 21. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Jasin, Łowęcin

Źródło: Opracowanie własne w programie QGIS

Spis tabel

Tabela 1. Powiązania celów operacyjnych wskazanych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030.....	5
Tabela 2. Spójność kluczowych kierunków działań dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego zawartych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z działaniami rewitalizacyjnymi określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030	9
Tabela 3. Powiązania celów strategicznych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Swarzędz na lata 2021-2030 z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Gminy Swarzędz na lata 2024-2030.....	13
Tabela 4. Wykaz wydzielonych jednostek analitycznych według udziału liczby ludności i zajmowanej powierzchni w 2021 roku w mieście Swarzędz	19
Tabela 5. Wykaz wydzielonych miejscowości wiejskich (sołectw) według liczby ludności i zajmowanej powierzchni w 2021 roku na obszarze wiejskim gminy Swarzędz	20
Tabela 6. Lista wskaźników delimitacyjnych	22
Tabela 7. Wagi przeliczone dla wskaźników cząstkowych	25
Tabela 8. Wskaźniki sumaryczne w poszczególnych sferach i łącznie w mieście Swarzędz	27
Tabela 9. Wskaźniki sumaryczne w poszczególnych sferach i łącznie na obszarze wiejskim gminy Swarzędz.....	28
Tabela 10. Liczba ludności ogółem i powierzchnia geodezyjna na obszarze zdegradowanym w granicach gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz.....	29
Tabela 11. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru rewitalizacji w mieście Swarzędz	31
Tabela 12. Liczba ludności ogółem i powierzchnia geodezyjna na obszarze rewitalizacji w granicach gminy miejsko-wiejskiej Swarzędz	33
Tabela 13. Wykaz przedszkoli na obszarze rewitalizacji w gminie Swarzędz	42
Tabela 14. Wykaz placówki wparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.....	46
Tabela 15. Problemy i potencjały rozwojowe obszaru rewitalizacji	128
Tabela 16. Potrzeby rozwojowe obszaru rewitalizacji	134
Tabela 17. Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	140
Tabela 18. Szacunkowe ramy finansowe przedsięwzięć podstawowych	174
Tabela 19. Komplementarność problemowa przedsięwzięć rewitalizacyjnych	177
Tabela 20. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Swarzędz na lata 2024-2030.....	188
Tabela 21. Wskaźniki monitorowania skutków realizacji programu poprzez analizę aktualnego poziomu wskaźników wykorzystywanych na etapie delimitacji obszarów rewitalizacji.....	190

Spis rycin

Rycina 1. Mapa poglądowa podziału Gminy Swarzędz na obszary statystyczne wykorzystane na potrzeby delimitacji obszarów zdegradowanych.....	18
Rycina 2. Podział miasta Swarzędz na jednostki analityczne na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w mieście Swarzędz	19

Rycina 3. Rozmieszczenie przestrzenne sołectw na potrzeby opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim gminy Swarzędz	21
Rycina 4. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru zdegradowanego w mieście Swarzędz	27
Rycina 5. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru zdegradowanego na obszarze wiejskim w gminie miejsko-wiejskiej Swarzędz	30
Rycina 6. Zasięg przestrzenny delimitowanego obszaru rewitalizacji na obszarze wiejskim w gminie miejsko-wiejskiej Swarzędz	32
Rycina 7. Dwór w Puszczykowie-Zaborze	86
Rycina 8. Zniszczony dwór w Karłowicach	91
Rycina 9. Boisko sportowe – wielofunkcyjne w Uzarzewie (marzec 2022 r.)	105
Rycina 10. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 10% raz na 10 lat w mieście Swarzędz	170
Rycina 11. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 1% raz na 100 lat w mieście Swarzędz	170
Rycina 12. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 10% raz na 10 lat w rejonie Janikowa i Wierzenicy	171
Rycina 13. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 1% raz na 100 lat w rejonie Janikowa i Wierzenicy	171
Rycina 14. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 10% raz na 10 lat w rejonie Karłowic i Wierzonki	172
Rycina 15. Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 1% raz na 100 lat w rejonie Karłowic i Wierzonki	173
Rycina 16. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon centrum w mieście Swarzędz	200
Rycina 17. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Karłowice, Wierzonka	201
Rycina 18. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Wierzenica, Janikowo Dolne	202
Rycina 19. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Uzarzewo, Kobylnica i Katarzynki	203
Rycina 20. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Sarbinowo, Puszczykowo-Zaborze	204
Rycina 21. Kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – rejon Jasin, Łowęcin	205